Sfântul Fotie cel mare, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului

(6 februarie)

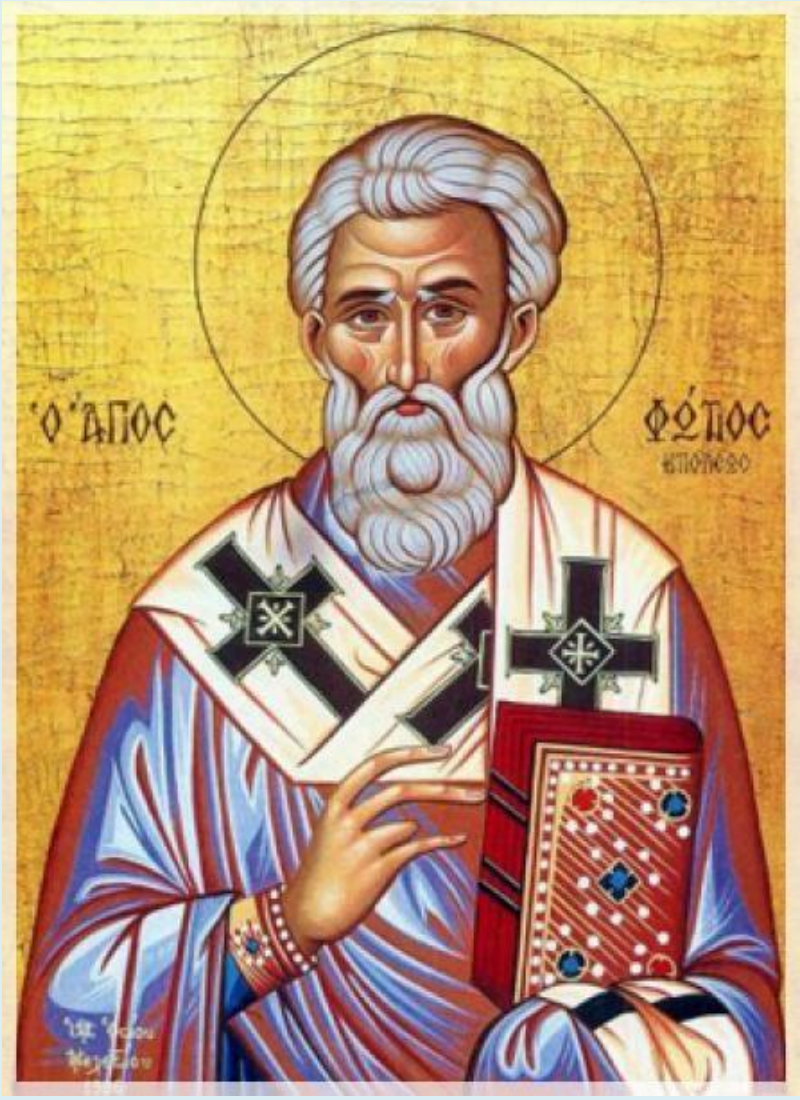

Sfântul ierarh Fotie, patriarhul Constantinopolului († 897) s-a născut în această cetate la anul 810, din părinţii dreptcredincioşi, Irina şi Serghie, fratele Sfintei împărătese Teodora şi rudă cu Sfântul patriarh Tarasie. Fotie a studiat ştiinţele profane, dar şi Sfintele Scripturi, scrierile Sfinţilor părinţi şi canoanele Bisericii. A fost hirotonit într-o săptămână: monah în prima zi, apoi citeţ, ipodiacon, diacon, preot şi mai pe urmă episcop şi patriarh în ziua Naşterii Domnului, în anul 857. Nu s-a mândrit. Şi-a păzit cugetul în cumpătare. Era smerit. Pentru că a mustrat păcatele împăraţilor, a fost izgonit din scaun, dar readus apoi cu cinste. Sfântul Fotie a scris multe cărţi deosebit de însemnate pentru viaţa Bisericii, cărţi cu

caracter învăţătoresc, juridic şi literar. Amintim: Mistagogia Duhului Sfânt şi Amfilohia, lucrare de 324 de teme, în care sfântul expune diferite probleme despre Sfânta Scriptură, teologie şi filosofie. Sfântul Fotie a fost un mare luminător al Bisericii, punând început şi încreştinării popoarelor slave în credinţa ortodoxă a Răsăritului.

Index

Acatistul Sfântului Fotie cel mare, mărturisitorul 4
Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul (Vecernia) 14
Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul (Utrenia) 21
Canonul paraclitic al Sfântului Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul 50
Acatistul Sfinţilor trei noi ierarhi: Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Eugenicul 51
Paraclisul Sfinţilor trei noi Ierarhi: Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Eugenicul 65
Viaţa Sfântului Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul 80
Sinaxar - Pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Fotie mărturisitorul, cel întocmai cu apostolii, patriarhul Constantinopolului 93
Proloage - Viaţa Sfântului ierarh Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului 97
Iulian Dumitraşcu - Sfântul ierarh Vucol, episcopul Smirnei şi Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sfântul cuvios Varsanufie cel mare 101
Arhid. Ştefan Sfarghie - Sfinţii ierarhi Vucol, episcopul Smirnei, şi Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sfântul cuvios Varsanufie cel mare 103
Asterios Gerostergios - Sfântul Fotie cel mare - Fotie şi schisma dintre Răsărit şi Apus (carte) 105
Silviu-Andrei Vlădăreanu - Sinaxar - Sfântul Fotie cel mare 110
Sfântul Fotie cel mare - „Să-mi fie mie cuvintele tale duse la împlinire cu fapta” 113
„Unii, prin depărtarea de mâncăruri îşi înnobilează trupul, dar cu limba prin cleveteli, mănâncă amarnic cărnurile aproapelui” 121
Predici şi editoriale despre Sfântul ierarh Fotie 124
Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolelui 125

Comoara Sfântului mare ierarh Fotie, mărturisitorul care a ştiut (cum) să spună nu Papei! 126
Mitropolitul Augustin Kantiotis - Omilie la pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolului 127
Mitropolitul Augustin Kantiotis - Predică la pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolului: O turmă şi un păstor 131
Sfântul Iustin Popovici despre Viaţa Sfântului Fotie cel mare 135
Omilia părintelui Mihai Aldea despre Sfântul Fotie, importanţa cunoaşterii istoriei şi trăirea în realitatea virtuală 161
Mitropolitul Ierotei de Navpaktos: Sfântul Fotie cel mare şi Sinodul al VIII-lea Ecumenic 172
Adrian Agachi - Patriarhul Fotie al Constantinopolului - primul umanist creştin? 194
Stylianós Papadópoulos - Ofranda teologică a Sfântului Fotie: Minunea și primatul Adevărului 199
Cărţi despre Sfântul Fotie cel mare 206
Icoane 212

Acatistul Sfântului Fotie cel mare, mărturisitorul

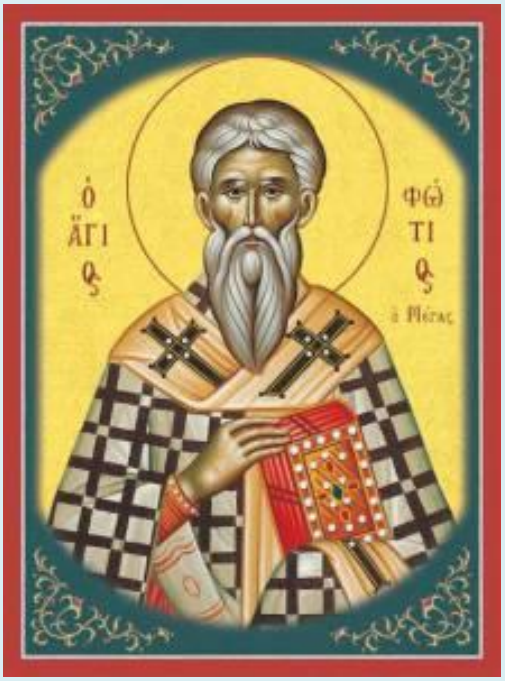

Rugăciunile începătoare

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;

Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul
Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu

adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Condacul 1

Pe al Treimii apărător, veniţi o iubitorilor de mărturisitori să-l lăudăm noi toţi cei ce ne-am izbăvit de viforul ereticesc prin învăţăturile lui, pe grabnicul ajutător al celor din nevoi, zicând: ***Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!***

Icosul 1

Înger întâi-stătător eşti între mărturisitori, de Dumnezeu înţelepţite Fotie, lauda arhiereilor şi bucuria mucenicilor, pentru care cu smerite laude te lăudăm zicând:
Bucură-te, sfântă adăpare a oilor cuvântătoare;
Bucură-te, al cetăţii împărăteşti adevărat păstor;
Bucură-te, că al nostru ales povăţuitor te-ai arătat;
Bucură-te, trâmbiţă răsunătoare a Duhului Sfânt;
Bucură-te, cel ascuns întru înalte nevoinţe;
Bucură-te, rază peste tot pământul luminătoare;
Bucură-te, căci Soarele credinţei tuturor ai arătat;
Bucură-te, strălucitor praznic prea încununat;
Bucură-te, că Ortodoxia cu multă însufleţire-ai apărat;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul 2

Ca un nou apostol te-a trimis pe tine Dumnezeu, om ceresc şi înger pământesc, că-ci împletind întreit sfântă cântare, ai făcut pe oameni împreună cu îngerii a cânta lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul 2

Nou luminător lumii eşti, dumnezeiescule Fotie, că începând cercetarea şi prigonirea credincioşilor, mai întâi lucrătorii fărădelegii au bătut păstorii, ca mai apoi cu lesnire să risipească turma, peste care biruind peste toate, auzi de la noi aşa:
Bucură-te, că ai plâns mult văzând risipirea turmei tale;
Bucură-te, că rugăciuni fierbinţi ai înălţat lui Dumnezeu;
Bucură-te, neînfricatule mărturisitor al dreptăţii;
Bucură-te, nebiruitule mustrător al nedreptăţii;
Bucură-te, cel ce ai arătat mare bărbăţie în prigoană;
Bucură-te, că pe cei dreptslăvitori i-ai întărit;
Bucură-te, că pe eretici i-ai afurisit;
Bucură-te, lauda ortodocşilor;
Bucură-te, rană nevindecată a latinilor;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 3-lea

Biserica se veseleşte, părinte, văzând pe păstorul ei punându-şi sufletul pentru oi, iar cetele Arhanghelilor, ale Serafimilor şi Heruvimilor, cu toată oastea cerească, viersuiesc cântare: „Sfânt, Sfânt, Sfânt”, iar noi împreună cu tine cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 3-lea

Neiubind, părinte, slava şi cinstea cea de puţină vreme, ai dobândit prieteni pe Dumnezeu, pe sfinţi şi pe îngeri, mărturisind adevărul şi dreptatea, pentru aceasta-ţi cântăm:
Bucură-te, că încă din viaţă cu sfinţii te-ai numărat;
Bucură-te, cu Ioan Gură de Aur împreună vorbitorule;
Bucură-te, cu Grigorie Teologul împreună teologule;
Bucură-te, cu Vasile cel mare împreună liturghisitorule;
Bucură-te, că ai lepădat dogma apusenilor;
Bucură-te, că în pătimiri fiind, mărturisitor te arătai;
Bucură-te, că fiind prigonit, pentru Hristos te bucurai;
Bucură-te, că ţie cuvântul ţi-a fost drept şi sfânt;
Bucură-te, că nu ai suferit tăgăduirea dreptei credinţe;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 4-lea

Al Treimii slujitor şi al sinoadelor sobornicesti apărător, ai întărit învăţăturile Sfinţilor părinţi şi predaniile apostoleşti cu neclintită credinţă, cântând: ***Aliluia!***

Icosul al 4-lea

Primind înștiințare de la cei din Apus, te-ai gătit tu și însoțitorii pentru mărturisirea adevărului, iar aceia se bucurau gândind că te vei pleca la a lor rea cugetare, dar tu ca un stâlp neclintit ai rămas neînvins, pentru care te lăudăm așa:
Bucură-te, mare slujitor al Sfintei Treimi;
Bucură-te, apărătorule al predaniilor apostolești;
Bucură-te, întăritorule al celor șapte soboare;
Bucură-te, foc arzător asupra ereticilor;
Bucură-te, că de reaua înștiințare nu te-ai spăimântat;
Bucură-te, că te găteai cu veselie pentru primejdii;
Bucură-te, pentru preoții și norodul de tine povățuit;
Bucură-te, că liturghisind cu Hristos te-ai unit;
Bucură-te, ostașule al Împăratului Ceresc;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 5-lea

La alegerea tuturor ai fost ridicat în scaunul Patriarhiei prin descoperire de sus, și fiind pus ca o lumină în sfeșnic, ca un soare ai luminat deopotrivă Răsăritul și Apusul, slăvind pe Hristos cu cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 5-lea

Se înspăimântă și tremură mincinoasa învățătură latinească la pomenirea cinstitului tău nume, când cu multă putere se întindea pe tot pământul erezia lor, iar tu ca o lumină ai alungat întunericul, pentru care te lăudăm:
Bucură-te, bucuria ortodocșilor;
Bucură-te, ierarh prea bun al lui Hristos;
Bucură-te, că buzele tuturor pomeneau al tău nume;
Bucură-te, mare păstor și întâistătător;
Bucură-te, că ai înspăimântat pe papa cel eretic;
Bucură-te, că l-ai îngrozit pe satana;
Bucură-te, că te-ai ostășit până la sânge;
Bucură-te, lumină ce alungi întunericul eretic;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 6-lea

De când ți-ai arătat vitejia și iscusința în Sfintele Scripturi, neîncetat îți căutau toți pricini nedrepte, ca din scaun și din mijlocul turmei scoțându-te, să te piardă desăvârșit, iar tu pentru toate, cu mulțumire, laudă lui Dumnezeu Îi cântai: ***Aliluia!***

Icosul al 6-lea

Înștiințat de calea pe care o vei urma, ai luminat mințile credincioșilor ca un alt Pavel, și venind lucrătorii fărădelegii, te-au izgonit cu necinste din împărăteasca cetate și răni fără număr ți-au pricinuit, ne umilim a striga către tine așa:
Bucură-te, viteazule și iscusitule învățător în Scripturi;
Bucură-te, părinte, că neîncetat erai căutat și prigonit;
Bucură-te, că pricini nedrepte asupra ta au adus;
Bucură-te, că pierderea ta de pe pământ ereticii foarte o doreau;
Bucură-te, că pe credincioși tainele credinței i-ai învățat;
Bucură-te, că pentru Hristos rabzi izgonire;
Bucură-te, că pe drum multe răni ai suferit;
Bucură-te, că ai lăsat cetatea cea pământească;
Bucură-te, că te-ai mutat la cea cerească;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 7-lea
Nici chinul, nici prigoana, nici foamea, nici sabia, nici moartea nu au putut, părinte, să te despartă de dragostea Mântuitorului Hristos, pentru care ai dobândit Împărăția cerească și acum cu îngerii cânți în ceruri: ***Aliluia!***

Icosul al 7-lea
Din depărtare glasul ți-ai făcut auzit, care pe latini strașnic îi vădea de lepădare, iar poporul binecredincios cu binecuvântări și cu drepte povățuiri îl călăuzeai, care cu laude te fericea:
Bucură-te, că de foame și de sete nu ai slăbit;
Bucură-te, că prigoana și sabia nu te-au înfricoșat;
Bucură-te, că moartea o socoteai viață veșnică;
Bucură-te, că de dragostea lui Hristos erai cuprins;
Bucură-te, că departe fiind, adevărul neîncetat îl propovăduiai;
Bucură-te, că n-au putut cu îmbunări și cu măriri să te biruiască;
Bucură-te, că ai dobândit veșnica împărăție;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 8-lea
Învățătură străină de adevărata credință, în acele vremi, papa al Romei ridicând, se sârguia a o răspândi în tot pământul; iar tu degrabă cu limba ta cea de ritor iscusită pretutindeni trimis-ai învățături cu însemnări din Sfânta Scriptură, iar osteneala ta văzând-o dreptcredincioșii, pe Dumnezeu Îl lăudau zicând: ***Aliluia!***

Icosul al 8-lea

Cu mare râvnă ai lepădat meşteşugita şi vicleana dogmă prin care Duhul purcede şi de la Fiul, asemănându-te apostolului Pavel, care anatemei a dat pe cei ce răstălmăcesc credinţa ortodoxă, la fel şi tu sub greu blestem i-ai aruncat, iar credincioşii bucurându-se îţi cântă:
Bucură-te, că învăţătură străină nu ai primit;
Bucură-te, că pe ticălosul papă de eres l-ai vădit;
Bucură-te, că potrivnic te-ai făcut relelor nădăjduiri;
Bucură-te, fiule al lui Dumnezeu după har;
Bucură-te, râvnitorule al dogmelor ortodoxe;
Bucură-te, că lui Pavel te-ai asemănat;
Bucură-te, că pe latini cu greu blestem i-ai împovărat;
Bucură-te, că ai trimis pretutindeni dogma adevăratei credinţe;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 9-lea
Pe Stăpânul şi Arhiereul cel veşnic, pe Domnul nostru Iisus Hristos L-ai mărturisit de o fiinţă şi pururea născut din Tatăl, iar pe Duhul Sfânt purcezător numai din Tatăl, slavă Treimii celei de o fiinţă şi nedespărţite, căreia-I cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 9-lea
Ca un nou apostol, de Dumnezeu fiind trimis la propovăduire, degrabă ai smuls din rădăcină spinii relei credinţe, şi arând ogorul inimilor cel înţelenit al credincioşilor, ai semănat dumnezeiasca sămânţă care în inimile noastre a răsărit, pentru care te binecuvântăm zicând:
Bucură-te, binecuvântatule de Dumnezeu;
Bucură-te, nou apostol al întregii lumi;
Bucură-te, cel ce pe Duhul Sfânt drept L-ai mărturisit;
Bucură-te, cel ce purcederea Duhului ai mărturisit-o numai din Tatăl a fi;
Bucură-te, cel ce ai întărit dogma Sfintei Treimi;
Bucură-te, veselia credincioşilor;
Bucură-te, semănătorul seminţei celei bune;
Bucură-te, că au rodit ostenelile tale;
Bucură-te, că până la noi a ajuns sămânţa cuvintelor tale;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 10-lea
În surghiun fiind, nu ţi-ai oprit mâna de la a scrie, nici gura a mărturisi cuvintele cele sfinte întărite pe piatra Hristos, şi întru bucuria Duhului Sfânt cântai: ***Aliluia!***

Icosul al 10-lea

Nădejdea ta numai spre unul Dumnezeu având, cu adevărat nu ți-a fost deșartă, că ai știut spre cine nădăjduiești și te rugai să-ți dea răbdare și putere, pe care ai și dobândit-o, iar noi te rugăm să primești unele ca acestea:
Bucură-te, că în surghiun ai fost trimis;
Bucură-te, că multe necazuri fiii cei diavolești ți-au pricinuit;
Bucură-te, că mâna ta nu a zăbovit a scrie;
Bucură-te, că gura ta pe Hristos Adevărul a mărturisit;
Bucură-te, dreptule că pentru dreptate ești prigonit;
Bucură-te, sfinte, care cu sfinții te sălășluiești;
Bucură-te, nădejdea credincioșilor după Dumnezeu;
Bucură-te, că răbdarea ți-a fost îmbrăcăminte;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 11-lea
Apropiindu-se vremea și sfârșitul veacurilor, mândrul Veliar cu pași repezi venind ca un leu caută să înghită pe toți aleșii lui Dumnezeu; dar tu, sfinte, l-ai biruit și-ntru toate neputincios l-ai vădit, lăudând pe Dumnezeu cel ce te întărea cu cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 11-lea
Până la sfârșit toate pătimirile și ispitele le-ai răbdat, și-ntru toate vesel arătându-te, al tău cinstit suflet în mâna lui Hristos l-ai dat, pentru care pătimit-ai până la sânge, iar Duhul Sfânt umbrindu-te, ne învață a grăi așa:
Bucură-te, că vicleșugurile diavolului cu rugăciunea le-ai risipit;
Bucură-te, supătorule al mândriei lui;
Bucură-te, rană nevindecată a slujitorilor lui;
Bucură-te, vădire a înșelăciunilor;
Bucură-te, că mai înainte ai cunoscut al tău sfârșit mucenicesc;
Bucură-te, că nicidecum de cumplita moarte nu te-ai spăimântat;
Bucură-te, că chinurile cele cumplite cu vitejie le-ai răbdat;
Bucură-te, că te-ai odihnit după multe osteneli;
Bucură-te, că ai trecut la locașurile sfinților;
Bucură-te, că acolo de Domnul și de sfinți ești întâmpinat;
Bucură-te, că te-ai învrednicit de-a dreapta Domnului a ședea;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 12-lea
Deși sub pământ ai apus, dar cu sufletul viezi pururea și te rogi pentru cei ce săvârșesc sfântă pomenirea ta, bucurându-te cu cei ce cântă: ***Aliluia!***

Icosul al 12-lea

Milostiv fii nouă, părinte, și ne mângâie în pătimiri, întărindu-ne în osteneli, căci grea și cumplită prigoană s-a ridicat asupra Bisericii lui Dumnezeu, și foarte strâmtorându-ne, nu avem alt ajutor de niciunde, ci spre tine nădăjduind strigăm așa:
Bucură-te, că în Biserica lui Hristos toți te lăudăm;
Bucură-te, că înaintea sfintei tale icoane cu dragoste ne rugăm;
Bucură-te, ajutătorul celor din nevoi;
Bucură-te, întăritorule al celor neputincioși;
Bucură-te, sprijinitorul celor prigoniți;
Bucură-te, cel ce cu laude ești prea mărit;
Bucură-te, că pomenirea ta de toți se cinstește;
Bucură-te, cu toți ortodocșii care te cheamă în rugăciune;
Bucură-te, moștenitorule al Împărăției celei Cerești;
Bucură-te, mijlocitorul mântuirii noastre;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 13-lea (de trei ori)

O, întru tot lăudate și mult pătimitorule mărturisitor Fotie, primește de la noi aceste smerite laude și mijlocește la scaunul Sfintei Treimi curmarea prigoanei, dând tărie, iertare și milă celor prigoniți pentru dreapta credință, ca să cântăm lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Apoi se zice iarăși:

Icosul 1

Înger întâi-stătător eşti între mărturisitori, de Dumnezeu înţelepţite Fotie, lauda arhiereilor şi bucuria mucenicilor, pentru care cu smerite laude te lăudăm zicând:
Bucură-te, sfântă adăpare a oilor cuvântătoare;
Bucură-te, al cetăţii împărăteşti adevărat păstor;
Bucură-te, că al nostru ales povăţuitor te-ai arătat;
Bucură-te, trâmbiţă răsunătoare a Duhului Sfânt;
Bucură-te, cel ascuns întru înalte nevoinţe;
Bucură-te, rază peste tot pământul luminătoare;
Bucură-te, căci Soarele credinţei tuturor ai arătat;
Bucură-te, strălucitor praznic prea încununat;
Bucură-te, că Ortodoxia cu multă însufleţire-ai apărat;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul 1

Pe al Treimii apărător, veniţi o iubitorilor de mărturisitori să-l lăudăm noi toţi cei ce ne-am izbăvit de viforul ereticesc prin învăţăturile lui, pe grabnicul ajutător al celor din nevoi, zicând: ***Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!***

Şi se face otpustul.

Pentru rugăciunile Sfântului Fotie cel mare, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu miluieşte-mă şi mă mântuieşte pe mine, păcătosul. Amin.

Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul (Vecernia)

La Vecernia mică

La Doamne strigat-am…se pun **stihirile** Sfântului Fotie pe 4, glasul 2:

Podobie: Când de pe lemn, mort Te-ai pogorât, cel din Arimateea pe Tine, viaţa tuturor, cu smirnă şi cu giulgiu Te-a înfăşurat, Hristoase şi cu dragoste s-a îndemnat a săruta, cu inima şi cu buzele, trupul Tău cel nestricat. Însă fiind cuprins de frică, se bucura strigând către Tine: Slavă smereniei Tale, iubitorule de oameni!

Din rădăcină slăvită ca un pom de Dumnezeu sădit ai răsărit, Fotie, şi tuturor te- ai arătat plin de înţelepciune şi har; prin care petrecându-ţi viaţa toată, te-ai dovedit a fi rodire a dumnezeiescului Duh.

Când cu sfatul cel de sus, ca un vas al Mângâietorului, ai fost hirotonit mare şi luminat întâistătător al Bisericii lui Hristos, atunci prea sfinţite Fotie, ca pe o rădăcină a tuturor relelor ai mustrat adaosul Filioque din Simbolul credinţei, cu înţeleptele tale cuvântări.

Auzind de cinstită chemarea ta, înţelepte, de a străluci tuturor lumina Ortodoxiei celei neprihănite şi curate, mincinoasa, făţarnica şi inovatoarea învăţătură a papei se înspăimântă şi tremură, iar întreg Răsăritul desăvârşit şi luminat te cinsteşte pe tine, Sfinte Fotie, ca pe cel ce eşti întocmai cu apostolii.

Fost-ai izgonit cu silnicie, părinte, şi cu nelegiuită poruncă din Biserica lui Hristos, atunci multe chinuri şi necazuri pătimind ca un învederat slujitor al Mântuitorului Hristos, care după vrednicie cu cununa mărturisirii te-a încununat.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. (a sfântului, glasul 1)

Împodobit cu râvna apostolică, părinte, te-ai arătat al Bisericii apărător, căci cu puternic cuvânt ai călăuzit minţile credincioşilor la cele de sus, iar răzvrătirile feluritelor eresuri le-ai ruşinat, ca un ierarh de Dumnezeu înţelepţit, pururea pomenite Fotie. Ci întru lumina dumnezeieştilor tale învăţături, îndreptează căile noastre, rugându-te cu osârdie lui Hristos pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Pe Cel singur Atotsfânt Îl aduce în cele sfinte, Sfânta Fecioară şi întinzând mâinile sfinţitul Simeon L-a primit bucurându-se şi a strigat: Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, Doamne.

La Stihoavnă

Se pun **stihirile** praznicului, glasul 2:

Podobie: Casa Efratei, cetate sfântă, a proorocilor mărire; împodobeşte-ţi casa întru care Cel dumnezeiesc se naşte.

Bucură-te, mult minunate Fotie înţeleptule învăţător a toată dumnezeiasca înţelepciune, întărirea şi stâlpul întregii Biserici.

Stih: Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere.

Trâmbiţă duhovnicească te-ai arătat lumii, cu glas puternic dogma Ortodoxiei apărând, prea minunate Fotie.

Stih: Gura dreptului va grăi înţelepciune şi limba lui va rosti judecată.

Ritor cu chip dumnezeiesc al lui Hristos te-ai aflat, întărind şi luminând credincioşilor cugetul Bisericii, Fotie al nostru ierarh prea iubit.

Slavă., a Treimii, acelaşi

Numai din Tatăl purcede Duhul şi prin Fiul se dăruieşte tuturor, propovăduieşti lumii prea înţelepte părinte Fotie.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Bucuratu-s-a Simeon dacă a primit pe Ziditor în braţe şi a strigat: Acum slobozeşte, Mântuitorule, pe robul Tău că Te-a văzut.

Troparul Sfântului Fotie, glasul 1: Ca cel ce eşti cu apostolii în ceruri împreună locuitor şi ortodocşilor mare apărător, lumii drept învăţător iar eresurilor latineşti dârz împotrivitor, Sfinte Fotie, pe Hristos Dumnezeu roagă-L cu de-adinsul să mântuiască sufletele noastre.

Slavă., a Sfântului Vucol, glasul 4: Îndreptător credinţei.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Bucură-te, cea plină de har, Născătoare de Dumnezeu Fecioară că din tine a răsărit Soarele dreptăţii, Hristos Dumnezeul nostru, luminând pe cei dintru întuneric. Veseleşte-te şi tu, bătrânule drepte, cel ce ai primit în braţe pe izbăvitorul sufletelor noastre, Cel ce ne-a dăruit nouă şi învierea.

Ectenia şi otpusul.

La Vecernia mare

După obişnuitul psalm se cântă: Fericit bărbatul., starea întâi. La Doamne strigat-am., se pun stihirile pe 8: 6 ale Sfântului Fotie şi 2 ale Sfântului Vucol.

Stihirile Sfântului Fotie, glasul 4:

Podobie: Ca un viteaz între mucenici…

Pe trâmbiţa înţelepciunii, pe locaşul harului Sfântului Duh, pe cel cu totul înţelepţit în dogmele cele drepte şi pe dumnezeiescul luminător al Bisericii lui Hristos, pe

turnul cel neclintit, pe şuvoiul cel nedeşertat al cereştilor învăţături, după vrednicie să-l lăudăm pe prea sfinţitul Fotie.

Pe ritorul cel mult înţelept ce cu puterea şi cu harul Sfântului Duh a mustrat înnoirea învăţăturilor şi adăugirea apuseană cea din Crez, noi ortodocşii într-un glas să-l fericim pe vrednicul de pomenire Fotie.

Purtând nume vrednic de chemarea ta, prea sfinţite, străluceşti lumină marginilor lumii, căci goneşti întunericul tuturor ereziilor ca un drept învăţător. Pentru aceasta Biserica lui Hristos, ca pe un mare păstor te cinsteşte pe tine înţelepte Fotie.

Alte **stihiri**, glasul 2:

Podobie: Cu ce cununi.

Cu ce cununi de laudă îl vom încununa pe ierarhul, pe vestitorul cel prea învederat al dreptelor dogme ale credinţei, pe cel îmbogăţit cu felurita cunoştinţă, pe locaşul înţelepciunii celei mai presus de toată înţelepciunea, pe biruitorul a toată flecăreala nedreptăţii ce se trufea împotriva sfintei Biserici a lui Hristos, pe cunoscutul prieten al Domnului şi prea marele Fotie.

Cu ce melodioase cântări vom lăuda pe ierarhul, pe apărătorul Ortodoxiei şi sabia împotriva ereticilor, pe grădina a toată virtutea, pe stâlpul Bisericii cel în chipul focului, pe cel într-adevăr cu mare şi dumnezeiesc nume, care luminează inimile credincioşilor ortodocşi şi îndreptează toată pâcla relelor eresuri, pe înţeleptul şi marele Fotie.

Cu ce frumoase cântări vom lăuda pe ierarhul, pe cel ce cu limba-i înfocată a mustrat toate eresurile romane şi ale lor neîntemeiate înnoiri. Pe cel ce evangheliceşte cuvântând a călăuzit poporul cel ortodox către cele de sus, pe cel încercat ca aurul în cuptor prin felurite necazuri şi prin pătimiri, pe prea slăvitul Fotie, lauda ortodocşilor.

Stihirile sfântului Vucol, glasul 6.

Slavă…, a sfântului Fotie, glasul 6

Astăzi a strălucit Bisericii lui Hristos mai mult decât razele soarelui, pomenirea ierarhului Fotie, răspândind dumnezeiască lumină cugetelor credincioşilor. Veniţi

dar mulţimile ortodocşilor, să prăznuim cu veselie pomenirea ierarhului, strigând cu bucurie:
Bucură-te vistierul cel prea plin de multă şi felurită înţelepciune şi grădină prea frumos mirositoare a cereştilor pliniri!
Bucură-te, învăţătorule cu chip dumnezeiesc al Predaniei ortodoxe şi prea puternică armă împotriva înnoirilor papistăşeşti!
Bucură-te, prea înţeleaptă gură ce propovăduieşti cuvântul harului în nenumărate chipuri! Ci acum întru tot fericite Fotie, stând lângă tronul dumnezeieştii măriri, roagă-te pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Acelaşi glas: Vohod, Lumină lină…, Prochimenul zilei şi Paremiile (Caută la 10 februarie ale Sfântului Haralambie)

La Litie

Se pune **stihira** hramului şi 4 ale sfântului, glasul 1:

Veseleşte în Domnul, Biserica lui Hristos, pe marele Fotie, având-l tuturor păstor, învăţător şi apărător de Dumnezeu trimis împotriva a tot vicleana uneltire şi a tuturor eresurilor; căci îmbrăcat fiind cu apostoleşti haruri, ai luptat apostoliceşte pentru dreapta învăţătură a Evangheliei păcii şi întocmai dumnezeiescului Pavel, binesăvârşindu-ţi drumul, te roagă Domnului să ne întărească pe noi în buna mărturisire şi să mântuiască sufletele noastre.

Glasul 2: Binelucrând virtuţile, tuturor ai arătat roadele desăvârşitei cunoştinţe, ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu, cu totul minunate Fotie. Ci îmbrăcat fiind cu veşmântul preoţiei, te-ai arătat Bisericii, ierarh cuvios şi fără prihană, plin de dumnezeiească luminare, puternic în cuvânt şi faptă; căci cele dogmaticeşti de eretici le-ai păzit, iar pe noi nevătămaţi ne călăuzeşte cu rugăciunile tale către Hristos.

Glasul 3: Drept învăţând cuvântul adevărului ca o gură de Dumnezeu înţelepţită a Ortodoxiei, prea sfinţite Fotie, neclintit ai stat împotriva feluritelor erezii, iar Cap a toată Biserica pe Hristos mărturisindu-L a fi, pe întâistătătorul papă al Romei celei Vechi ce socotindu-se mai presus de Biserică, cu dreptate l-ai biruit, fericite, cu limba ta cea de foc dumnezeieşte grăitoare. Ci ca unul ce eşti de aceeaşi râvnă cu sfinţii apostoli şi ierarh îndumnezeit, roagă-te pentru sufletele noastre.

Glasul 4: Îmbrăcat cu toată armătura Duhului Sfânt, ai propovăduit cu gură ortodoxă în toată Biserica, prea slăvite Fotie, că Duhul purcede numai din Tatăl iar prin Fiul se dă credincioşilor celor ce cu vrednicie se fac părtaşi lucrării Lui, prin care sfinţiţi fiind ne facem fiii lui Dumnezeu ci adaosul papistaşilor în Simbolul credinţei l-ai mustrat cu tărie, vădindu-l a fi glas nelegiuit şi izvor al primejdioaselor eresuri. Pentru aceasta întărită fiind Biserica lui Hristos prin cuvintele tale, slăvim drept pe Tatăl, pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Treimea cea de o fiinţă într-o singură Dumnezeire.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pe ierarhul lui Hristos şi pe luminătorul cel atotstrălucitor al Bisericii, pe Fotie cel mare, ca unii ce de el am fost luminaţi, după datorie să-l lăudăm, căci cu prea înalta sa iubire de înţelepciune s-a curăţit şi s-a arătat strună a înaltei cuvântări de Dumnezeu. Iar taina Ortodoxiei bine mărturisind, s-a învrednicit şi apostoleştilor nevoinţe, ca un următor îndeaproape al apostolilor, împreună cu care se şi roagă pentru sufletele noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Astăzi Maica cea sfântă şi mai înaltă decât biserica legii celei vechi, în Biserică Îl aduce arătându-L lumii pe al lumii Făcător şi Dătătorul Legii. Şi pe care în braţe primindu- L bătrânul Simeon, bucurându-se striga: Acum slobozeşte pe robul Tău, că Te-am văzut pe Tine Mântuitor al sufletelor noastre.

Şi rugăciunile obişnuite.

La Stihoavnă

Se pun **stihirile** sfântului, glasul 5:

Podobie: Bucură-te cămară.

Bucură-te luminătorul cel mare şi strălucitor al Bisericii lui Hristos, care lumea toată o luminezi cu strălucirile Ortodoxiei; gura cea prea înţeleaptă, alăuta duhului cea frumos glăsuitoare, canonul împlinirii întregii înţelepciuni şi al dogmelor celor prea drepte ale Bisericii; gură ce picuri nectarul credinţei, Fotie, nume mare şi auzire minunată, pe Hristos înduplecă să dăruiască sufletelor noastre mare milă.

Stih: Lăuda-se-vor cuvioşii întru slavă şi se vor bucura întru aşternuturile lor.

Bucură-te frumuseţea ierarhilor, livada bine mirositoare a filozofiei celei înalte, o, Fotie, de Dumnezeu grăitorule, cela ce porţi în cuvintele buzelor tale focul Mângâietorului, cu care ai şi ars nebunia cea stricată şi necurată a lepădatului Nicolae papă a Romei, care izvodea hule împotriva Sfântului Duh Dumnezeu; iar tu ca un alt arhanghel, tuturor ai strigat: să stăm bine, să stăm toţi pe temelia credinţei ca să câştigăm de sus mântuire şi mare milă.

Stih: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca întru dreptate şi cuvioşii Tăi se vor bucura.

Bucură-te întărirea Ortodoxiei, sabie cu două ascuţişuri împotriva a toată erezia, înţelept iconom căruia ţi s-a încredinţat prin dumnezeiescul har, cuvânt bogat, cu care ai întărit cugetul credincioşilor în frica celor de sus, pentru aceasta ca un înalt glăsuitor, bărbăteşte ai pătimit felurite prihane şi te-ai învrednicit slavei celei de sus. Pe Hristos roagă-L Fotie păstorule, pentru turma ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Lumina Duhului strălucind în inima ta, ai răsărit lumii ca o lumină, o, Fotie mult înţelepte, pentru aceasta spre lumina vieţii tale şi spre măreţia înţelepciunii tale nu au putut să privească toţi vrăjmaşii noştri ca nişte potrivnici în erezie, căci tu ca un alt apostol propovăduieşti cu mare glas cuvântul Evangheliei şi te rogi pentru sufletele noastre.

***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (a praznicului)**

La binecuvântarea pâinilor, se cântă troparul sfântului Fotie (de două ori) şi al praznicului (o dată).

(traducere: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi”)

Slujba celui între sfinţi părintelui nostru, Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul (Utrenia)

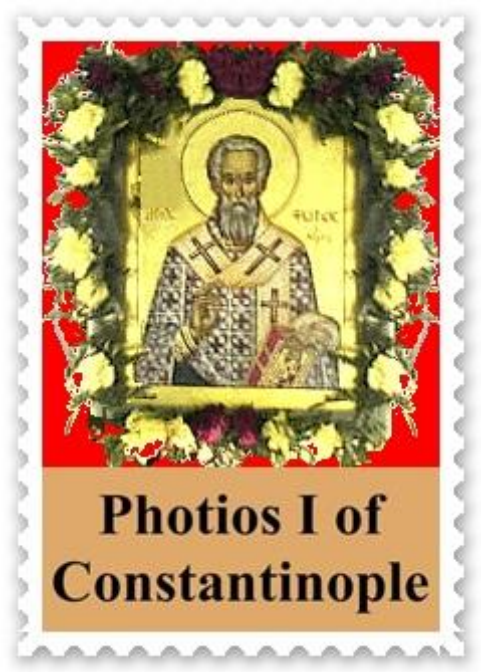

La Utrenie

La Dumnezeu este Domnul..., se cântă troparul praznicului (o dată), troparul sfântului Fotie (o dată).

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh, al sfântului Vucol. ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)***

După Catisma întâi, se cântă **Sedealna** sfântului, glasul 1:

Podobie: Mormântul Tău, Mântuitorule, ostaşii străjuindu-l, morţi s-au făcut de strălucirea îngerului ce s-a arătat, care a vestit femeilor Învierea. Pe Tine Te mărim, Pierzătorul stricăciunii, la Tine cădem, Cel ce ai înviat din mormânt la Unul Dumnezeul nostru.

Ca un soare luminos din răsărit strălucind, luminezi tot pământul cu înaltele dogme şi risipeşti întunericul prea relelor eresuri. Pentru aceasta, săvârşim astăzi pomenirea ta cea luminoasă, Fotie părintele nostru.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Soborul îngeresc să se spăimânteze de minune, iar noi oamenii cu glasuri să strigăm cântarea, văzând negrăita lui Dumnezeu pogorâre, cum Cel de care se cutremură puterile cereşti, se vede purtat acum de mâini bătrâneşti, Unul Iubitorul de oameni.

După Catisma a doua, se cântă **Sedealna** sfântului, glasul 4:

Podobie: Degrab ne întâmpină pe noi mai înainte până ce nu ne robim când vrăjmaşii Te hulesc pe Tine şi ne îngrozesc pe noi, Hristoase, Dumnezeul nostru, pierde cu Crucea Ta pe cei ce se luptă cu noi, ca să cunoască cât poate credinţa dreptmăritorilor, pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Unule, Iubitorule de oameni.

Împodobit fiind şi luminat cu înţelepciunea, păstor cu totul îndumnezeit şi stâlp neclintit al Bisericii Ortodoxe, te-ai arătat ierarh din insuflarea cea dumnezeiască, îndreptând poporul binecredincios spre păşunile mântuirii. Pentru aceasta, părinte Fotie, minunat Hristos te-a arătat întru cele sfinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Preacurată Maica Ta şi Născătoare de Dumnezeu Fecioară, în Biserică Te-a adus ca pe un Prunc, Hristoase; şi bucurându-se te-a primit în braţe bătrânul Simeon, strigând: Dezleagă-mă acum de legătura trupului, Mântuitorule, căci Te-am văzut pe Tine, lumina cea mai înainte de veci, întrupându- Te.

Polieleu

Stih: 1. Dat-ai trupurile robilor Tăi să le mănânce păsările cerului.

Stihiră: Mărimu-te pe tine, sfinte ierarhe Fotie şi cinstim sfântă pomenirea ta, zicând: pe lauda ortodocşilor.

Altă **stihiră:** Veniţi toţi credincioşii să-l lăudăm pe marele Fotie, pe apărătorul ortodocşilor, zicând: pe ruşinătorul eresurilor latineşti.

Stihuri:

2. Lămuritu-ne-ai pe noi precum se lămureşte argintul.
3.Trecut-am prin foc şi prin apă, dar ne-ai scos pe noi la odihnă.
4. Pentru aceasta nu ne vom teme, când se va tulbura pământul.
5. Strigat-au drepţii şi Domnul i-a auzit pe ei şi din toate necazurile lor i-a izbăvit pe ei.
6. Sfinţilor care sunt pe pământul Lui, minunate a făcut Domnul toate voile Sale întru dânşii.

Apoi: Slavă., Slavă Ţie, Treime. şi celelalte.

Sedealna sfântului, glasul 4:

Podobie: Spăimântatu-s-a Iosif, lucru mai presus de fire văzând şi în minte a avut ploaia cea de pe lână, la zămislirea ta cea fără de sămânţă, de Dumnezeu Născătoare, rugul cel nears în foc, toiagul lui Aaron ce a odrăslit şi mărturisind logodnicul şi ocrotitorul tău preoţilor, a grăit: Fecioara naşte şi după naştere rămâne iarăşi fecioară.

Ca un ierarh slăvit, ca un slujitor al lui Hristos şi înţelept tâlcuitor al darurilor celor mai presus de cuvânt, ţi-ai săvârşit fără prihană petrecerea. Strălucit-ai ca o lumină tuturor marginilor cu cuvântul tău bogat, propovăduind strălucirea adevăratei înţelepciuni şi dogmele Ortodoxiei. Pentru aceasta Biserica te cinsteşte ca pe un mare arătător de cele sfinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Antifonul 1 al glasului 4:

Prochimenul, glasul 4: Dreptul ca finicul va înflori şi ca cedrul cel din Liban se va înmulţi.

Stih: Fiind sădit în casa Domnului în curţile casei Domnului va înflori.

Toată suflarea.

Evanghelia de la Luca (XXI, 12-19): (caută marţi în săptămâna 22 după Rusalii).

Luca XXI, 12-19

12. Dar, mai înainte de toate acestea, îşi vor pune mâinile pe voi şi vă vor prigoni, dându-vă în sinagogi şi în temniţe, ducându-vă la împăraţi şi la dregători, pentru numele Meu.
13. Şi va fi vouă spre mărturie.
14. Puneţi deci în inimile voastre să nu gândiţi de mai înainte ce veţi răspunde;
15. Căci Eu vă voi da gură şi înţelepciune, căreia nu-i vor putea sta împotrivă, nici să-i răspundă toţi potrivnicii voştri.
16. Şi veţi fi daţi şi de părinţi şi de fraţi şi de neamuri şi de prieteni, şi vor ucide dintre voi.
17. Şi veţi fi urâţi de toţi pentru numele Meu.
18. Şi păr din capul vostru nu va pieri.
19. Prin răbdarea voastră veţi dobândi sufletele voastre.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.

19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru rugăciunile Sfântului ierarh Fotie, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: Miluieşte-ne, Dumnezeule, după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale curăţeşte fărădelegile noastre.

Şi **idiomela**, glasul 6: Tâlcuind cuvântul Evangheliei cu felurită înţelepciune şi cu netrecută puterea cuvântului ai mustrat pe hulitorii adevărului, prea sfinţite Fotie, iar buna încredinţare a neprihănitei credinţe, neatinsă ai păzit-o Bisericii. Şi acum, primind plata nevoinţelor tale, roagă-te Treimii celei mai presus de fiinţă, să dăruiască milă sufletelor noastre.

Canoanele Sfântului Fotie

Se pun trei canoane. Al praznicului pe 6 şi două ale sfântului Fotie pe 8.

Canonul întâi al ierarhului Fotie

(acrostih gr. a lui Ghelasie „Fotie este lumină Bisericii”)

Cântarea 1

Irmos: Deschide-voi gura mea şi se va umplea de Duhul, şi cuvânt răspunde-voi Împărătesei Maici şi mă voi arăta luminat prăznuind şi voi cânta minunile ei bucurându-mă

Luminează-mă cu strălucirea Ta, Treime de o fiinţă, ca bineîntemeiat să laud pe Fotie dumnezeiescul, luminătorul cel prea luminat al Bisericii, prin care s-a nimicit diavoleasca înşelăciune.

Ca pe un mare învăţător şi întocmai la obicei cu apostolii, strălucind de plinătatea dumnezeiescului Duh, te fericeşte pe tine astăzi Biserica lui Hristos, de Dumnezeu înţelepţite Fotie, locaşul înţelepciunii.

Chemat fiind spre cele desăvârşite, toată silinţa ţi-ai dat pentru câştigarea feluritelor înţelepciuni, ci luminat fiind de dumnezeiescul har, cunoştinţei celei de sus vistiernic te-ai arătat.

A Născătoarei

Întărire şi putere, ajutor şi sprijin s-a făcut rugăciunea ta către Domnul, celor ce aleargă la acoperământul tău cel puternic şi pe tine te măresc, prea curată Stăpână.

Canonul al doilea al ierarhului Fotie

(acrostih gr. Să fie cântat Fotie, de Dumnezeu cugetătorul)

Cântarea 1

Pe Faraon, cel ce era în car, l-a scufundat oarecând toiagul lui Moise, cel ce a făcut minuni; care a lovit în chipul Crucii şi a despărţit marea, iar pe fugarul Israel, cel ce mergea pedestru, l-a mântuit; pe cel ce cânta cântare lui Dumnezeu.

Strălucind mai presus de fire ca un curat cu sufletul te-ai împărtăşit din strălucirea Celui în trei Sori, sfinte. Luminează-mi şi mintea mea cu purtătoarele de lumină rugăciunile tale, ca după vrednicie să te cânt pe tine, Fotie, cerească făptură.

Învăluit în necuprinsa dragoste, cu cuget de Dumnezeu înţelepţit, toată înţelegerea din afară ai supus-o cu adevărat cuvântului harului şi te-ai arătat dascăl de Dumnezeu primitor prin insuflare de sus.

Râu îmbelşugat ce curgi cu dumnezeieşti valuri, care din Eden se revarsă şi adapă în chip bogat brazdele Bisericii lui Hristos cu şuvoaie înţelegătoare, te-ai arătat cu adevărat Fotie, tăinuitorule al celor negrăite, de Dumnezeu grăitorule.

A Născătoarei

Din prea curatele şi fecioreştile tale sângiuiri, luând trup înţelegător, însufleţit şi cu minte, Cuvântul, Cel ce este mai presus de tot ce se numeşte dumnezeu, S-a arătat îndoit la ieşire, dar într-un ipostas, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce eşti cu totul fără de prihană, şi pe omul stricăcios l-ai mântuit.

Catavasie: Pământul cel roditor de adâncime, uscat l-a trecut oarecând soarele; căci ca un zid s-a închegat apa de amândouă părţile, trecând poporul marea pedestru şi lui Dumnezeu cu plăcere cântând: să cântăm Domnului, căci cu Slavă S-a prea slăvit.

Canonul întâi

Cântarea 3

Catavasia: Pe ai tăi cântăreţi, Născătoare de Dumnezeu, ceea ce eşti izvor viu şi îndestulat, care s-au împreunat ceată duhovnicească, întăreşte-i, în dumnezeiască Mărirea ta, de cununile măririi învrednicindu-i.

Cu adevărat viaţa ta s-a arătat îndumnezeită şi împodobită cu dumnezeieşti virtuţi. Pentru aceasta te-ai făcut păstor prea mare al Bisericii şi ierarh de Dumnezeu înţelepţit, Fotie.

Dovedit-ai cu gura ta, Fotie, în chip adevărat şi de Dumnezeu insuflat, ca fiind plin de toată înşelăciunea şi departe de învăţătura Duhului, cugetul papei Nicolae, stăpânitorul Romei celei cechi.

Cu lumina înţeleptelor tale învăţături desăvârşit ai izgonit cumplitul întuneric al ereziilor, iar Biserica, luminată fiind cu harul tău, Fotie, se bucură dănţuind.

A Născătoarei

Ca un tron în chipul focului porţi pe Stăpânul şi Domnul tuturor, care născându-se din pântecele tău, prin nespusa bunătate, a mântuit pe om din stricăciune, ca un Iubitor de oameni.

Al doilea canon

Cântarea 3

Irmos: Cel ce ai întărit dintru început cerurile cu înţelepciune şi ai întemeiat pământul pe ape, întăreşte-mă pe piatra poruncilor Tale, Hristoase; că nu este sfânt afară de Tine, Unule Iubitorule de oameni.

Îndreptează negreşit către cărările mântuirii, părinte, neprihănita turmă a lui Hristos, pentru care ai luptat şi te-ai nevoit vitejeşte împotriva ereziilor ca un păstor adevărat.

Îndepărtatu-s-a ruşinat de dumnezeiasca lumină a înţelepţitelor tale cuvinte, Nicolae nebunul papă cel fără de Hristos, ce uneltea felurite prigoane împotriva ta; şi l-ai biruit desăvârşit pe vrăjmaşul Ortodoxiei prin sârguincioasă împotrivirea ta.

Propovăduit-ai Fotie, că Duhul Sfânt, Cel întocmai cinstit împreună cu Tatăl şi de un scaun cu Fiul, purcede negrăit numai din Dumnezeu Tatăl şi prin Fiul se arată lumii.

A Născătoarei

Înfrumuseţată fiind cu frumuseţile curăţiei celei prea strălucitoare, Duhul Sfânt a venit peste tine, curată, şi te-a arătat Maică a lui Hristos, Atotţiitorului, cu adevărat rămânând iarăşi neprihănită Fecioară şi după naştere.

Catavasie: Întărirea celor ce nădăjduiesc spre Tine, întăreşte, Doamne, Biserica Ta, pe care o ai câştigat cu Scump Sângele Tău.

Sedelna: Pe Înţelepciunea şi Cuvântul în pântecele tău zămislind fără ardere, Maica lui Dumnezeu, în chip de negrăit ai născut pe Cel ce a făcut toate şi în bra-

ţele tale ai avut pe Cel ce ţine toate şi la sân ai hrănit pe Cel ce hrăneşte lumea. Pentru aceasta, te rog pe tine, Preasfântă Fecioară, să mă izbăveşti de greşeli, când va fi să stau înaintea feţei Ziditorului meu, Stăpână Fecioară curată, atunci să-mi dăruieşti ajutorul tău, că pe tine te am nădejde eu, robul tău.

Dorind din copilărie înţelepciunea, te-ai arătat cu sfintele fapte împodobit şi îngrădindu-te cu dumnezeieştile daruri ale Duhului, te-ai arătat prin curăţia sufletului cu adevărat bine glăsuitor al cuvântului lui Dumnezeu, prea sfinţite Fotie. O, înţelepte, roagă-te neîncetat să se dăruiască iertare de greşeli celor ce prăznuiesc cu dragoste sfântă pomenirea ta.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)

Condacul sfântului, glasul 8: Luminătorul Bisericii cel prea luminat, prea îndumnezeitul povăţuitor al ortodocşilor, alăuta Duhului cea dumnezeiească glăsuitoare şi prea puternicul nimicitor al eresurilor latineşti, să fie încununat acum cu laudele cântărilor, căruia-i strigăm: Bucură-te prea cinstite Fotie!

Icosul:
Înger al Adevărului, ca un slujitor al înţelepciunii te-ai arătat Fotie, cel ce străluceşti dumnezeieşte, propovăduind darurile Ortodoxiei cu glasul tău cel îngeresc; pentru aceasta, minunându-ne de strălucirea ta, strigăm:
Bucură-te, prin care Treimea se laudă în cântări;
Bucură-te, prin care vrăjmaşul e cuprins de împresurări;
Bucură-te, cela ce pentru Biserică eşti mare învăţător;
Bucură-te, cela ce pentru Ortodoxie eşti prea înţelept ritor;
Bucură-te, a sfinţilor învăţături gură dumnezeiască;
Bucură-te, a cinstitelor porunci mireasmă;
Bucură-te, că mustri şi ruşinezi eresurile cu sunet;
Bucură-te, că ai pătimit prigoane cu dumnezeiesc cuget;
Bucură-te, cela ce cu slăviţii mucenici întocmai la obicei eşti;
Bucură-te, cela ce în cinstitele corturi cu cuvioşii te veseleşti;
Bucură-te, prin care înşelăciunea se nimiceşte;
Bucură-te, prin care Adevărul frumos străluceşte;
Bucură-te, prea cinstite Fotie.

Canonul întâi

Cântarea 4

Irmos: Cel ce şade în Slavă pe Scaunul Dumnezeirii, pe Nor Uşor a venit, Dumnezeu Cel Preaînalt, prin palmă curată şi a mântuit pe cei ce strigă: Slavă, Hristoase, puterii Tale!

Arătatu-te-ai prea sfinţite Fotie, vas cu totul luminat al înţelepciunii prin strălucirea petrecerii teologhisind cu insuflarea dumnezeiescului Duh, ca unuia căruia ţi s-au încredinţat dogmele Evangheliei.

Din buzele tale a curs dulceaţa dumnezeiescului dar ce a secat veninul a toată clevetirea, căci harul curge în chip bogat din gura ta spre păstorirea bine credinciosului popor.

Surpând înălţările fărădelegii şi astupând gurile celor ce rău doxologeau, cu tărie ai răbdat nedreptatea şi prigoana lor, şi ca aurul în topitoare te-ai arătat vrednic de moştenirea Împărăţiei cereşti, prea fericite Fotie.

A Născătoarei

Împotriva a toată ispitirea şi răutatea şarpelui şi împotriva feluritelor lui viclesuguri, întăreşte Fiică inima mea cea smerită şi dăruieşte-mi lumina adevăratei cunoştinţe.

Al doilea canon

Cântarea 4

Irmos: Tu eşti Tăria mea, Doamne, Tu Dumnezeul meu, Tu Bucuria mea, Cel ce nu ai lăsat Sânurile Părinteşti şi a noastră sărăcie ai cercetat-o. Pentru aceasta cu proorocul Avacum strig către Tine: Slavă puterii Tale, Iubitorule de oameni.

Lumină înţelegătoare având în inimă, înţelepte, pe Lumina Care a strălucit din Lumină, din Izvorul cel întreit luminător, străluceşti din Răsărit lumii întregi ca un soare neînserat, întru tot minunate Fotie, ca unul ce ai câştigat râvna apostolilor.

Ca pe un următor îndeaproape al lui Hristos te mărim căci ai pătimit cu blândeţe şi cu cuget răbdător prigoniri, scârbe şi rele pătimiri, iar în toată cercarea ai înălţat însufleţită rugă pentru prigonitorii tăi, fericite ierarhe Fotie.

Pe trâmbiţa cea frumos glăsuitoare a dumnezeiescului Duh, pe stâlpul Bisericii cel în chipul focului, pe gura cea prea învederată a lui Dumnezeu, pe temelia cea

neclintită a Ortodoxiei, pe prea marele ierarh Fotie să-l lăudăm mulţimile ortodocşilor cu prea minunat grai.

A Născătoarei

Ca să ne izbăvească pe noi din blestemul cel vechi, Cuvântul cel mai înainte fără de început şi împreună veşnic cu Dumnezeu, pentru bogăţia milei, din tine Fecioară s-a întrupat, arătând intrările mântuirii tuturor celor ce cu dreapta credinţă cugetă despre tine, Născătoare de Dumnezeu.

Catavasia: Acoperit-a cerurile bunătatea Ta, Hristoase; că ieşind din Chivotul Sfinţirii Tale din Maică nepătată, în Biserica Slavei Tale Te-ai arătat, ca un Prunc în braţe purtat. Şi s-au umplut toate de lauda Ta.

Canonul întâi

Cântarea 5

Irmos: Spăimântatu-s-au toate de dumnezeiască mărirea ta; că tu, Fecioară, neispitită de nuntă, ai avut în pântece pe Dumnezeu Cel peste toate şi ai născut pe Fiul Cel fără de ani, Cel ce dăruieşte pace tuturor celor ce te laudă pe tine.

Dacă s-a turbat cu trufia papa Nicolae al Romei împotriva Predaniei şi a cinstitelor Canoane ale Bisericii, fost-a mustrat de limba ta cea de Dumnezeu grăitoare, părinte, şi doborât fiind până la pământ, lovit de înţelepciunea ta.

Întăritu-s-a şi a căzut sinedriul cel fără de lege, care s-a întărâtat cu părere nebună împotriva bunei tale chemări, părinte. Dar tu, chiar de ai pătimit prigoană, răsari marginilor lumii ca un soare luminos.

Urmând înţelepţeşte dogmelor celor de Dumnezeu insuflate, L-ai propovăduit slăvit pe Hristos Singurul Dumnezeu şi Cap al Bisericii, prea drepte Fotie, iar pe întâistătătorul Romei l-ai arătat a fi între patriarhi, doar întâiul între cei ce erau deopotrivă cinstiţi.

A Născătoarei

Milostiveşte-L Preacurată, pe Hristos Cel mult milostiv, ca să trimită marea şi dumnezeiasca Sa milă spre cei ce se află în scârbe şi prigoniri cumplite şi aleargă la bunătatea ta, curată, cerând ajutor.

Al doilea canon

Cântarea 5

Irmos: Pentru ce m-ai lepădat de la faţa Ta, Cel ce eşti Lumină neapusă şi m-a acoperit întunericul cel străin pe mine, ticălosul! Ci, Te rog întoarce-mă şi la lumina poruncilor Tale îndreptează căile mele.

Ca unul ce porţi puternic nume, te-ai arătat plin de dumnezeiască lumină, iar ca un ritor îndumnezeit fărădelegea puternicului stăpânitor al Romei ai mustrat-o spre a sa îndreptare. De către toţi deci să fie lăudat Fotie cel mare, ca un prea învederat slujitor al lui Dumnezeu.

Nepricepând chemarea sufletului tău de cele cereşti cugetător şi măreţia luminatei tale înţelepciuni, fericite Fotie, cei ce au ridicat mâna nedreptăţii asupra ta, părinte, nu au priceput strălucirea ce te însufleţea.

Bulgarii, cei care au primit sămânţa cea dumnezeiască a Evangheliei prin înţelepţii tăi propovăduitori au învăţat a şedea neclintiţi cu adevărat în predania cea neprihănită a Ortodoxiei, Fotie.

A Născătoarei

Născătoare de Dumnezeu Fecioară, ceea ce ai născut negrăit pe Dumnezeu Cuvântul, izbăveşte, Fiică, sufletul meu de toată necuvântarea şi împrăştierea minţii, luminându-mi cugetul ca să pricep cursele ce mi se gătesc întru întuneric.

Catavasie: Când a văzut Isaia, cu închipuire pe Dumnezeu pe Scaun Preaînalt, de Îngerii Slavei înconjurat, a strigat: o, eu, ticălosul! Că am văzut mai înainte pe Dumnezeu Întrupat, Lumina cea neînserată, pe Cel ce Stăpâneşte pacea.

Canonul întâi

Cântarea 6

Irmos: Înţelepţii lui Dumnezeu, care faceţi acest praznic dumnezeiesc şi cu totul cinstit, al Maicii lui Dumnezeu, veniţi să batem din palme, slăvind pe Dumnezeu, Cel ce S-a născut dintr-însa.

Preoţit-ai fără prihană, părinte, ca un ierarh dumnezeiesc şi împlinitor al legii Atotţiitorului, slujind Sfintei Evanghelii ca şi Pavel, cu cuvintele şi cu faptele.

Împodobit fiind cu toată înţelepciunea te-ai arătat prea slăvit întâistătător al Constantinopolului, mare apărător şi zid împrejmuitor al întregii Biserici.

Propovăduit-ai în chip ortodox, prea înţelepte Fotie, că Duhul purcede numai de la Tatăl iar prin Fiul se dăruieşte credincioşilor, sfărâmând clevetirile celor ce se credeau înţelepţi.

A Născătoarei

Din prea curate sângiuirile tale de Maică, S-a întrupat Cuvântul cel veşnic al lui Dumnezeu şi nestricată păzindu-te pe tine, Fiică, a mântuit lumea de osândă.

Al doilea canon

Cântarea 6

Alăuta cea duhovnicească şi cu dulce glas a dogmelor ortodoxe, mintea cea cerească a bunătăţii dumnezeieşti, marele Fotie, să fie lăudat cu îngereşti cântări.

Viteaz apărător al teologiei Duhului fiind, ca un dumnezeiesc tăinuitor, de Dumnezeu insuflate Fotie, evlavios ai teologhisit despre Acesta că purcede numai de la Tatăl.

Prea înţeleptul Fotie, ca unul ce poartă nume de lumină, cu strălucirea Treimii ca o lumină luminat a strălucit din Răsărit tuturor marginilor, tuturor chivernisind învăţăturile Ortodoxiei.

A Născătoarei

Preacurată, roagă-L pe Fiul tău şi Dumnezeu să fie izbăviţi de feluritele năvăliri şi stricăciuni, cei care năzuiesc la apărarea ta şi către acoperământul tău aleargă.

Catavasie: Strigat-a Ţie bătrânul, văzând cu ochii Mântuirea care a venit popoarelor de la Dumnezeu: Hristoase, Tu eşti Dumnezeul meu.

Condacul şi Icosul praznicului.

Sinaxar

În această lună, ziua a şasea, pomenirea sfântului mărturisitor Fotie, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii.

Neamul şi educaţia

Sfântul Fotie face parte din cele mai vrednice chipuri ale Bisericii veacului al IX-lea; ba, mai mult, a însăşi istoriei universale. Marele întru sfinţi Fotie vede lumina zilei în cetatea Constantinopolului în preajma anilor 800-810 după Hristos, fiind născut din părinţi binecredincioşi.

Iubitoarea de Dumnezeu şi de fapte sfinte, maica sa Irina, căsătorită fiind cu Serghie, fratele împărătesei Teodora şi al patriarhului Tarasie, odrăsleşte un binecuvântat prunc, ce se va arăta un mare luminător al Bisericii.

Tatăl lui fiind surghiunit din pricina cinstirii Sfintelor icoane, moare în pribegie. Legăturile de rudenie mai sus pomenite vor prilejui sfântului şederea alături de cei mai înţelepţi dascăli din Constantinopol, unde va deprinde îndeosebi materia numită matematică, alături de Leon, arătându-se astfel locaş a toată ştiinţa şi înţelepciunea.

Mai mult, încă de copil este înzestrat cu necurmata îndeletnicire a rugăciunii: ***“Grija mea din copilărie - avea să scrie mai târziu - era săvârşirea rugăciunii şi a cercetării de sine”.***

De altfel, chiar mărturia lui Nichita Paflagonul, care nu nutrea prea mare evlavie faţă de sfânt, aminteşte înălţimea instruirii sale: “împreună-alergau toate, adică îndemânarea fizică, învăţătura, bogăţia, prin care şi întreaga deprindere cărturărească se revărsa asupră-I”.

Îndeosebi, râvna spre învăţătură, sădită încă din copilărie, îi pricinuieşte aplecarea către dumnezeiasca înţelepciune. Spre sfârşitul instruirii cărturăreşti, Fotie este cinstit cu vrednicia de protospătar, de căpetenie a străjilor împărăteşti, fiind totodată şi sfetnic de taină al împăratului. Nu zăboveşte defel în a-şi îmbogăţi cunoştinţele, adunând înţelepciune din filozoficele învăţături, pe care mai târziu le va aşterne în scrierile sale întocmai, cu osebită însufleţire, în scrierea numită "Dicţionar" (Lexicon).

Dascăl al Şcolii din Magnavra

Ca dascăl al acestei şcoli cu vădit duh lumesc, potrivnic învăţăturilor bisericeşti din şcolile mănăstirilor vremii, precum cele din Mănăstirea Studion şi Aşezământul bisericesc al Sfinţilor Apostoli, sfântul se îndeletniceşte cu tâlcuirea scrierilor elineşti şi ale Sfinţilor Părinţi. Astfel, ostenindu-se cu multă migală, sfântul întocmeşte lucrarea numită "Miriovivlos" sau "Biblioteca".

Pe lângă orele petrecute la Şcoala din Magnavra, sfântul pune început unor prelegeri duhovniceşti, transformând propria locuinţă în facultate de filosofie. Fiind înconjurat de câţiva ucenici foarte dornici de învăţătură, sfântul se osteneşte călăuzindu-i în deslușirea teologiei, cea care "îndreptează toată mintea către evlavie".

Trimiterea sa la Bagdad, cetatea agarenilor

Datorită bogatei înţelepciuni, precum şi cumpătării de care dă dovadă, în anul 851 este trimis - împreună cu prea înţeleptul său ucenic Constantin, viitorul Sfânt Chiril, luminătorul slavilor - "la asirieni", adică în cetatea ce se cheamă Bagdad, pentru a susţine cu fidelitate curmarea prigoanelor la care sunt supuşi creştinii. Ajungând în cetatea Bagdadului, mai precis la Samarra, care în acea vreme era inima Califatului, cei doi sfinţi îi uimesc pe agareni prin duhovnicească lor înţelepciune. Mai mult, neînfricoşându-se de vreo rea pătimire, sfinţii poartă de grijă vestirii în acel ţinut a Evangheliei lui Hristos, încredinţaţi fiind că doar astfel este cu putinţă ca cei doritori de vieţuire curată să-şi lase urâtele obiceiuri, călătorind pe calea mântuirii. Lesne se înţelege pricina pentru care agarenii, după cum adevereşte viaţa sfântului Chiril, vor încerca să-i otrăvească pe sfinţi, însă neizbândind - căci asupra sfinţilor odihneşte harul lui Dumnezeu, păzindu-i - în cele din urmă se întorc sănătoşi în Constantinopol spre a-şi isprăvi duhovnicească îndeletnicire.

Înălţarea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal

al Constantinopolului

În scurtă vreme sfântul ajunge iscusit până şi în socotelile cârmuirilor, timp în care întâiul dregător al împăratului, ucenicul său – Bardas, voieşte a-l izgoni pe Ignatie, patriarhul cetăţii, care se pune împotriva împărtăşirii acestui dregător la prăznuirea Dumnezeieştii Arătări, din pricina învederatei sale vieţi destrăbălate şi a nepocăinţei în care stăruia. Alungarea patriarhului Ignatie de către Bardas este prilejuită de înmormântarea unui oarecare Ghivona din Dhirrachio, despre care dregătorul credea că era fiul împărătesei Teodora de la un alt bărbat şi că, din această pricină, a fost ucis într-un mod barbar de oamenii împăratului Mihail al III-lea.

Ghivona este socotit vinovat de înaltă trădare şi chiar înmormântarea sa săvârşită de Patriarh, este privită drept duşmănie faţă de împărat. Din această pricină, Ignatie este silit în iulie 857 să părăsească tronul, fiind surghiunit în cele din urmă în ostrovul Terevinthos din Propontida.

În urma tiranicei izgoniri a patriarhului, Bardas voieşte să ridice în scaunul patriarhal un bărbat slăvit de norod pentru virtuţile sale. Spre a preîntâmpina oarecare ticluite urzeli, în această privinţă, gândul dregătorului zăboveşte atunci asupra sfinţitului Fotie, care cu adevărat era mult lăudat pentru vrednicia şi credincioşia sa, nu numai din pricina negrăitelor cunoştinţe lumeşti, ci şi a vieţuirii în sfinţenie, precum şi a îndrăzneţelor lupte în vederea apărării Ortodoxiei, în vremea celei de a doua prigoane a cinstitorilor de icoane. Fotie se împotriveşte grabnic propunerilor unchiului său, dregătorul Bardas, amintind de multele tulburări şi griji ale scaunului patriarhal, cât şi de propria nevrednicie.

De aceea, cu lacrimi în ochi şi din toată inima, se roagă a fi ales altcineva în locul său, nevrând sub nici un chip să bea amarul pahar al necazurilor care îl aşteaptă.

Cu toate acestea Bardas înţelege foarte bine că nu se află în această vreme în împărăţie cineva mai potrivit pentru aceasta. Aşa se face că întrebuinţează spre dobândirea nădejdii sale, toate chipurile şi mijloacele, mergând chiar până la întemniţarea sfinţitului Fotie, pentru ca acesta să nu poată fugi pe ascuns din Constantinopol.

"Am suferit atâta silă - avea să scrie sfântul după hirotonie către papa Nicolae - că numai Dumnezeu, Cel ce vede toate cele ascunse, ştie. Şi o zic pentru că ne-au silit la aceasta, fără ca noi să vrem. S-au purtat faţă de noi ca şi cum am fi fost răufăcători. Ne-au întemniţat şi ne-au păzit mai mult timp înainte (de

hirotonie) cu luare aminte, căci ne aleseseră pentru vrednicia aceasta, dar noi în nici un chip n-am încuviinţat. Ne-au hirotonit cu forţa, iar noi în astă vreme plangeam, ne tânguiam şi ne loveam pieptul pentru a scăpa de hirotonie".

Epistolele de întronizare şi Sinodul din 861

După hirotonia săvârşită de Grigorie Asvestul - episcopul Siracuzei şi de alţi doi episcopi "fără scaun" [adică hirotoniţi, dar încă nu întronizaţi - n.tr.], sfântul urcă în scaunul patriarhal pe 25 decembrie 857, hotărând să-şi îndeplinească sarcinile cuvenite rangului său, cu toată râvna inimii şi îndeosebi cu toate puterile lui. Imediat după întronizare, trimite obişnuitele solii către papa şi patriarhiile din Răsărit, pentru a-i înştiinţa de toate cele întâmplate.

În această vreme, supuşii credincioşi patriarhului Ignatie cer papei aşezarea lui în cinstea de odinioară, neprimind cu nici un chip numirea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal.

Din acest motiv, iubitorul de slavă papă Nicolae, care "se făcuse pe sine împărat al lumii întregi", află grabnic prilej spre a ajunge orânduitor al lucrurilor bisericeşti din acea vreme, dorire potrivită deşartelor sale năzuinţe cezaro-papiste. Pentru îndeplinirea acestor dorinţe, Nicolae dă de ştire împăratului Mihail al III-lea, şi chiar lui Fotie, într-un chip cu totul nepotrivit, strigând cu tărie că izgonirea lui Ignatie din scaunul patriarhal al cetăţii Constantinopolului s-a făcut fără îngăduinţa sa! Aşadar, din acest motiv el trimite la Constantinopol pe doi legaţi ai săi, Rodaldo Porto şi Zaharia Anagnis, care, după puţin timp, vor lua parte la Sinodul I-II (Al doilea întâi), ce se va ţine în marea Cetate a Bizanţului, în mai 861 după Hristos. În urma acestui sinod, numit drept al doilea Sobor întâi, întrunind 318 Părinţi, deopotrivă cu Primul Sinod ecumenic [de la Niceea - n.tr.], legaţii papei, cunoscători îndeaproape ai frământărilor bisericeşti din Răsarit, plecându-se adevărului, primesc pe sfinţitul Fotie ca patriarh canonic al Constantinopolului, semnând desăvârşit toate gramatele numirii lui.

Caterisirea Sfântului Fotie de către papa Nicolae şi răspunsul sfântului faţă de hotărârile sinodului din 867

Când trufaşului papă Nicolae îi sunt aduse la cunoştinţă toate cele petrecute la Sinodul din 861, el respinge hotărârile trimişilor săi, caterisindu-l pe Zaharia în 863, iar pe Rodaldo în 864. În acelaşi chip voieşte a face şi Sfinţitului Fotie, precum şi episcopului Grigorie al Siracuzei, neavând însă vreun drept sau vreo autoritate pentru aceasta. La un sinod, pe care-l adună în 863 în Lateran, numeşte

ca neîntemeiată hotărârea celui de-al doilea întâi Sinod, "caterisindu-l" deopotrivă pe Sfânt, precum şi pe Grigorie Asvestul, cel care-l hirotonise pe Fotie. După îndeplinirea celor de mai sus, trimite la Constantinopol şi tuturor hotărârea sinodului său, la care iau parte doar episcopi latini, după care se iveşte un bun prilej pentru a trimite în anul 866 pe cardinalii şi paterii latini în Bulgaria, încercând a dobândi pentru latineştile eresuri roadele propăvăduirii ortodoxe, propovăduire cârmuită şi întreţinută dinainte de 864 de curtea Bizanţului. Amestecul papei dovedeşte atât Sfântului Fotie, cât şi întregului Răsărit, fără tăgadă şi pentru prima oară, grava cădere a fostei Biserici Apusene, întruchipată de papă.

De aceea, Sfântul Fotie adună în 867, la Constantinopol, un sinod al episcopilor Bisericilor Ortodoxe, pentru a hotărî asupra smintitoarei măsluiri a Evangheliei, săvârşită de papistaşi şi răspândită cu osârdie nu numai în Apus, ci şi în Răsărit. La acest Sinod a fost dat anatemei, în primul rând, adaosul "Filioque" (şi de la Fiul), strecurat în Simbolul Credinţei, ca o a doua purcedere a Dumnezeirii Sfântului Duh, fiind totodată şi o nouă încununare a tuturor relelor Bisericii Apusene. Asemenea ereziei numită "Filioque", este condamnată şi amestecarea catolicilor papistaşi în nou întemeiata - de către Bizanţ, Biserică a Bulgariei, fapt oprit cu asprime de sfintele canoane. În acelaşi chip s-au osândit toate răstălmăcirile crezului catolic, care erau cu totul străine de hotărârile Sinoadelor Ecumenice ale Bisericii. Peste toate acestea, latinii predicau în Bulgaria învăţături de credinţă noi, pricinuind schimbări în vieţuirea creştină: botezul "prin stropire", defăimarea preoţilor căsătoriţi şi silirea acestora de a petrece în feciorie, scurtarea Postului mare la o singură săptămână, mirungerea din nou a credincioşilor din Biserica Bulgară de către episcopii din Apus ş.a. După cercetarea amănunţită a celor amintite, Sinodul din 867 purcede la anatemizarea trufiei papale şi a poftei de stăpânire a papei Nicolae, pentru toate acţiunile sale potrivnice Sfintelor Canoane şi cu desăvârşire străine "Sfintelor Sinoade" şi "fericiţilor Sfinţi Părinţi".

Nedreapta "caterisire" a sfântului de către locţiitorii papei. Surghiunirea.

Dar după pomenitul sinod, lucrurile iau o întorsătură neaşteptată în Bizanţ. La 25 septembrie în acelaşi an, împăratul Mihail al III-lea este ucis de cel ce până atunci fusese mai marele dregătorilor, Vasile I macedoneanul, care rămânea astfel singurul stăpânitor.

Pentru această vărsare de sânge, Sfântul Fotie îl mustră aspru pe Vasile I, certându-l - după cum aminteşte istoricul Zambelio - astfel: “Nevrednic eşti Dumnezeieştilor Taine, tu, care ţi-ai întinat mâinile cu sângele binefăcătorului tău”.

Mustrarea are drept urmare alungarea Sfântului Fotie din scaunul patriarhal şi aducerea din nou a lui Ignatie de către Vasile I, care voia să-şi întărească tronul nu numai cu sprijinul noului patriarh, ci şi cu cel al Apusului. Ca şi cum toate acestea nu erau de ajuns, are loc în 869, la Constantinopol, un sinod mincinos, în fruntea căruia întâi-stătători erau trimişii papei Adrian al II-lea, care luaseră “din parte-le” hotărârea condamnării Sfântului Fotie. Sfântul fiind adus cu sila înaintea zisului sinod dinainte ticluit, tace cu desăvârşire, având în minte pilda Domnului în faţa Caiafei şi a lui Pilat. Întrebându-l de pricina tăcerii lui, sfântul răspunde: ***”Dumnezeu aude şi glasul celui ce tace”***, la care cei din sinod, având întâi-stătători pe trimişii papei, nu încetează a-l sili, întrebându-l de nenumărate ori: ”De ce nu răspunzi?”. Sfântul le spune: ***“ Nici Iisus nu a scăpat de condamnare”.***

În urma celor petrecute, îi rânduiesc sfântului o scurtă vreme de gândire, spre a cugeta mai adânc şi pentru a se apăra de învinuirile lor. După încheierea timpului sorocit, sfântul nu primeşte “libellul” pe care papiştii îl alcătuiesc împotriva lui, ci îi înfruntă, arătându-le că ei trebuie să caute pocăinţă, şi să dovedească cu fapta pocăinţa pentru învederatele eresuri. După cele zise, Sfântul Fotie este “caterisit” şi surghiunit în strâmtorile Bosforului, unde pătimeşte mâhniri din pricina depărtării de tovărăşeasca însoţire şi de lipsirea cărturăreştilor îndeletniciri: ***”Noi - scria el - trăim o viaţă mai amară decât moartea: suntem robiţi; lipsiţi de toţi, de rude, de slujitori, pe scurt, de toată mângâierea omenească. Dar încă şi de cărţi am fost lipsiţi - lucru nemaiauzit şi străin şi o pedeapsă nouă scornită împotriva noastră”.***

Întoarcerea sfântului în Constantinopol
Aşezarea în scaunul patriarhal

Nedreapta purtare faţă de sfânt trebuia să se apropie de sfârşit. Odată cu trecerea anilor, în Bizanţ lucrurile prind a se schimba şi adevărul care în veac nu piere este iarăşi cinstit. Pricină a îndreptării este însuşi ţarul Boris al Bulgariei, numit din botez Mihail.

Înţelegând viclenia apusenilor, Mihail (Boris), care nu mai nădăjduieşte a dobândi nimic de la latini, se întoarce spre Bizanţul, care - prin osârdia Sfinţitului Fotie, cândva îl încreştinase. Această venire în fire face să răsară pe buzele tuturor numele Sfântului Fotie, despre care toţi povesteau întotdeauna minunându-se. Din

această pricină, împăratul Bizanţului, Vasile I, voieşte a-şi răscumpăra nedreptatea ce o săvârşise împotriva lui Fotie. Spre îndreptarea acelei nelegiuri, de care Vasile I se socoteşte foarte vinovat, îl alege pe sfânt - decât care nu se afla altul mai înţelept şi mai potrivit - ca dascăl al nevârstnicilor lui prunci, dar şi pentru a-l avea aproape de el ca povăţuitor, nu numai în cele bisericeşti, dar şi în cele politice, ba mai mult, în socotelile conducerii imperiului.

Împăcarea sfântului cu patriarhul Ignatie

Chiar atunci, când într-un oarecare fel cinstirea ce îi fusese ştirbită îi este îndreptată, sfântul voieşte să se împace cu de acum bătrânul Ignatie, care-şi trăieşte ultimile zile ale vieţii.

Apropiindu-se de Ignatie, Sfântul Fotie cade întâiul, închinându-se bătrânului patriarh, care-i întoarce smerit închinarea, dându-şi sărutarea dragostei şi a păcii. Arătându-şi deopotrivă cinstire unul celuilalt, împăcarea pricinuieşte pacea şi dragostea pogorâte în inimi, statornicind totodată o neobosită împreună-lucrare între cei doi sfinţiţi patriarhi, despărţiţi cândva de samavolniciile lui Bardas şi ale împăraţilor, iar pe de altă parte de uneltirile trufaşilor papi. Sfântul îl cercetează pe patriarh nu numai o dată sau de două ori, fiindu-i cu adevărat sprijin în ultimii ani ai vieţii sale.

Pentru aceasta, după dreptate este arătată această împăcare drept “mai aducătoare de lumină” decât toate faptele sale mari şi prea minunate, şi chiar decât prea înţeleptele sale scrieri.

Întoarcerea în scaunul patriarhal

După săvârşirea lui Ignatie, pe 23 octombrie 878, Sfântul Fotie se întoarce pentru a doua oară în scaunul patriarhal al Constantinopolului.

Pentru cinstirea bisericească a Sfântului Fotie, se întruneşte la Constantinopol în noiembrie 879, un sinod de 383 de episcopi, sinod la care iau parte şi trimişii papei Ioan al VIII-lea, care mărturisesc împreună cu ceilalţi sinodali “că Dumnezeu sălăşluieşte în el”, adică în Fotie. Acest sinod desfiinţează hotărârile sinodului din 863, care fusese convocat de papa Nicolae, şi ale celui din 869, care, prin uneltirile papei Adrian, îl osândiră cu nedreptate pe sfânt.

Acum, ierarhii şi poporul Bisericii îi redau cinstirea de odinioară, numindu-l pe Fotie după dreptate,”lucrător neînfruntat, împodobit cu toată lucrarea harului”.

După aşezarea în cinste, sfântul lucrează în chip dreptmăritor la întărirea credincioşilor, pentru întoarcerea ereticilor, spre întocmirea bibliotecilor, orânduirea aşezămintelor ortodoxe şi, mai înainte de toate, spre întărirea propovăduirii cuvântului lui Hristos. Îndeosebi, grija sa se îndreaptă către cei tineri, adunându-i în preajma sa pe iubiţii săi ucenici. Se îngrijeşte să arate mai ales cu fapta poporului lui Dumnezeu curăţia şi dragostea sa. Deseori, îi îndeamnă pe credincioşi la ridicarea de biserici sau la întărirea celor în paragină.

Din nou izgonit din scaunul patriarhal. Adormirea sa

În 29 august 886, în Bizanţ, lucrurile prind iarăşi a se schimba. Împăratul Vasile I moare şi se ridică la cârmuirea împărăţiei fiul său, Leon al VI-lea cel înţelept. Însă acest împărat, care în tinereţe fusese ucenic al sfântului, din păcate s-a arătat cu totul nemulţumitor faţă de dascălul său, chiar dacă prin a sa lucrare, a primit în istorie numirea de "înţelept".

Uitând de dragostea ce-i arătase sfântul, noul împărat coboară degrab din scaunul patriarhal pe Fotie, nevoind a fi mustrat de el pentru vieţuirea în desfrânări, aşezând pentru aceasta în scaun pe nevârstnicul său frate, Ştefan [care avea doar şaisprezece ani - n.tr.]. De parcă n-ar fi fost de ajuns cele făcute, noul împărat îl întemniţează pe Sfântul Fotie în mănăstirea Armenilor, fiind socotit în chip mincinos părtaş la o tainică înţelegere împotriva împăratului.

În această mănăstire vieţuieşte surghiunit, îndeletnicindu-se îndeosebi cu deprinderea necontenitei rugăciuni şi alcătuind cărţi. După izgonire, timp de patru ani, sfântul întocmeşte una din cele mai înalte lucrări: "Despre mistagogia Duhului Sfânt".

Afară de această lucrare, sfântul mai alcătuieşte şi un mare număr de epistole în care dezleagă cu măiestrie multele nelinişti ce preocupau pe cărturarii şi teologii vremii. Aşadar, sfântul vieţuieşte în pace până pe 6 februarie 897/898, după care îşi încredinţează sufletul lui Dumnezeu, lăsând în urma sa duhovniceştile sale învăţături şi slăvitele sale pătimiri cele întru apărarea Ortodoxiei de potrivnicile uneltiri ale papistaşilor hulitori ai dreptei credinţe. Din această pricină, după dreptate dobândeşte peste veacuri şi numele de mare apărător al Sfintei Ortodoxii.

[Astăzi, un fragment din moaştele Sfântului Fotie cel mare se găsesc în mănăstirea Dionisiu din Sfântul Munte Athos - n.tr.]

(traducere din elină: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi")

Cuvinte de credinţă

„Căci încă nu trecuseră doi ani de când neamul acela [al bulgarilor, n.n.] cinstea credinţa cea dreaptă a creştinilor, când bărbaţi nelegiuiţi şi urâţi [misionarii latini, n.n.] (căci în ce chip i-ar putea numi un dreptcredincios?), bărbaţi ieşiţi din întuneric (căci erau făpturi din părţile apusene), [...] venind asupra poporului de curând născut în dreapta credinţă, ca un trăsnet sau cutremur sau potop de grindină, sau mai degrabă, drept vorbind, ca un mistreţ sărind în via Domnului cea iubită şi de curând sădită, stricându-o cu picioarele şi cu dinţii, adică cu purtările lor urâte şi cu defăimarea dogmelor - la aşa îndrăzneală au ajuns! - au nimicit-o. Căci înşelându-i cu uneltiri, spre stricare şi smulgere de la dogmele cele drepte şi curate, căutau a-i depărta de credinţa cea neprihănită a creştinilor. ”

„Dar nu numai la călcarea acestora au ajuns, ci, dacă se află o culme a relelor, şi la aceasta au alergat. Căci, pe lângă necuviinţele arătate, s-au apucat prin cugetări mincinoase şi cuvinte de ei născocite, să schimbe şi Sfântul Simbol al Credinţei, a cărui alcătuire este de neschimbat, după toate hotărârile sobornicești a toată Creştinătatea. O, uneltiri ale celui rău! Au născocit că Duhul Sfânt nu purcede numai de la Tatăl, ci şi de la Fiul. Cine a auzit vreodată zbucnind un glas ca acesta, de la nelegiuiţii de altădată? Ce şarpe viclean le-a vărsat acestea în inimi? [...] Şi aşa va ieşi iarăşi pe pământ îndrăzneala lui Macedoniu contra Duhului, strecurându-se sub fapta şi acoperământul acestora. ”

„ Vezi cum aceştia în zadar, sau mai degrabă pentru uşoara vânare a celor mulţi, şi-au pus numele de creştini! Duhul purcede de la Fiul! De unde ai auzit aceasta? Din cari evanghelişti ai luat acest grai? Al cărui sinod este acest cuvânt hulitor? Domnul şi Dumnezeul nostru zice: „Duhul, care de la Tatăl purcede”, iar părinţii acestei noi nelegiuiri spun: „Duhul care de la Fiul purcede”. Cine nu-şi închide urechile la auzul acestei huliri fără măsură? Aceasta stă contra Evangheliilor, împotrivindu-se sfintelor soboare, aducând mincinoasă schimbare asupra fericiţilor şi sfinţilor părinţi, a marelui Atanasie, a slăvitului în cele teologhiceşti Grigorie, şi a marelui Vasile, [...], a însuşi celui cu adevărat Hrisostom. Şi ce zic pe cutare şi cutare? Cuvântul acesta hulitor şi răzvrătit contra lui Dumnezeu se într-armează contra tuturor la un loc: prooroci, apostoli, ierarhi, mucenici, ba chiar a sfintelor cuvinte domneşti. ”

„Iar pe noii înainte-mergători ai lepădării, pe robii celui potrivnic, pe cei vinovaţi de mii de morţi, pe stricătorii de rânduială, pe ei care au sfâşiat atât de mult şi grozav neamul acela pruncesc în dreapta credinţă, pe amăgitorii aceştia împotriva lui Dumnezeu, i-am blestemat prin hotărâre sobornicească şi sfântă, nu întocmind

noi acum osândirea lor, ci arătând anatemele ce le-au gătit de mai-nainte sinoadele şi orânduielile apostolice, şi făcând-o cunoscută tuturor. [...] Pentru că fac tulburare cu rătăcirea lor cea de multe feluri, i-am lepădat din toată turma creştinilor. ”

(Epistola enciclică, în Studii teologice, an I, nr.2, 1930, p.61)

Cu ale lui sfinte rugăciuni, Doamne miluieşte-ne şi ne mântuieşte pe noi, Amin.

Canonul întâi

Cântarea 7

Irmos: N-au slujit făpturii înţelepţii lui Dumnezeu, ci numai Făcătorului şi groaza focului bărbăteşte călcând-o, se bucurau, cântând: Prea lăudate Dumnezeul părinţilor noştri şi Doamne, bine eşti cuvântat.

Luminat cu lumina dumnezeiescului Duh asemenea unei stele din Răsărit şi mare dascăl fiind, prea înţelepte Fotie, tuturor ai arătat înţelepţeşte prin cuvântul tău, că Roma pricină a tot eresul este, de Dumnezeu grăitorule.

Biserica lui Hristos te-a câştigat mare învăţător, îndumnezeit luminător şi întărit povăţuitor, prea lăudate părinte Fotie. Pentru aceasta, cuvintele tale nimicesc toată învăţătura cea înşelătoare.

Făcutu-te-ai Fotie, prea puternic apărător al Bisericii, turn neclintit şi înţelept învăţător, surpând până la pământ clevetirile cele deşarte ce se ridică împotriva Ortodoxiei.

A Născătoarei

Cunoştinţă dumnezeiască şi minte înţeleaptă, dăruieşte-mi Fecioară, când mă rog către tine; ca cealaltă vreme a vieţii mele în frica lui Dumnezeu să o petrec, iar după sfârşit starea celor aleşi să o dobândesc, eu robul tău.

Al doilea canon

Cântarea 7

Irmos: De pogorârea lui Dumnezeu focul s-a ruşinat de demult în Babilon. Pentru aceasta, tinerii în cuptor, cu picioare sprintene, ca într-o grădină verde dănţuind, cântau: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Arătatu-te-ai ca un soare cu totul luminos din Răsărit, înţelepte ierarh Fotie, iar cu bogăţia luminii tale, sfinte, pe apusenii robiţi de întunericul învăţăturilor ereticilor, iarăşi îi tragi către dreapta cunoştinţă.

Înţelepţeşte ai vădit cu harul tău mândria minţii lui Nicolae, vicleanul papă cel în deşert cugetător, iar de înşelăciunea lui păzeşti cu adevărat neprihănită Biserica lui Hristos.

Dreptmăritoarea lui Hristos Biserică te cunoaşte pe tine, Fotie, mare şi prea îndumnezeit folositor, stâlp neclintit şi arhipăstor de Dumnezeu văzător, pentru care se şi bucură de tine şi te laudă luminat.

A Născătoarei

Din firea trupului a răsărit din tine neapus Soarele dreptăţii, rămânând după întrupare ceea ce era şi luminând pe cei ce strigă cu credinţă: Bucură-te, curată Fecioară, scăparea ortodocşilor.

Catavasie: Pe Tine, Cel ce ai răcorit în foc pe tinerii cei ce Dumnezeu Te-au numit şi în Fecioară nepătată Te-ai Sălăşluit, Dumnezeu Cuvântul, Te lăudăm cântând cu dreaptă credinţă: Binecuvântat este Dumnezeul părinţilor noştri.

Canonul întâi

Cântarea 8

Irmosul: Pe tinerii cei bine credincioşi, în cuptor, naşterea Născătoarei de Dumnezeu i-a mântuit, atunci fiind închipuită, iar acum lucrată; pe toată lumea ridică să-ţi cânte ţie: pe Domnul lucrurile lăudaţi-L şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Pătimit-ai bărbăteşte ierarhe, smintelile şi toată răutatea prigonitorilor ca un următor cu totul credincios al Arhipăstorului Hristos, şi cu multă blândeţe şi cuget osârduitor rugându-L pentru cei ce te prigoneau şi te ispiteau, părinte.

Hristos, Proniatorul a toate, te-a arătat pe tine mult-slăvite Fotie, arhipăstor al Romei celei noi, căci ai mustrat cu tărie noile învăţături şi nebuna părere a vechii Rome ca pe nişte străine de dumnezeiasca Predanie cea moştenită din părinţi.

Stătut-ai părinte, la judecata nedreaptă, şi prigonit fiind de răutatea celor de dreptate urâtori, ai fost izgonit din scaun cu silnicie, cercând, ca şi slăvitul Gură de Aur, felurite întristări, prihane şi înfricoşări. Ci a ta virtute străluceşte tuturor asemenea unei negrăite lumini.

A Născătoarei

Sufletul şi trupul, încă şi dorirea izbăvirii mele în purtarea ta de grijă le pun, Fecioară. De aceea mă îndreptează către cărarea cea bună şi mă mântuieşte de săgeţile lui Veliar, ca să te slăvesc pe tine cea preaslăvită.

Al doilea canon

Cântarea 8

Irmos: De şapte ori cuptorul, chinuitorul haldeilor, l-a ars nebuneşte, pentru cinstitorii de Dumnezeu; dar văzându-i pe aceştia mântuiţi de o putere mai mare, Făcătorului şi Izbăvitorului a strigat: Tineri, binecuvântaţi-L, preoţi lăudaţi-L, popoare prea înălţaţi-L întru toţi vecii.

Povăţuiţi fiind în chip de negrăit de cuvintele tale pline de crugul Ortodoxiei, părinte, fugim de zavistia eresurilor, iar strălucită pomenirea ta prăznuind, strigăm cu bucurie: Preoţi binecuvântaţi, popoare prea lăudaţi-l întru toţi vecii.

Se bucură astăzi şi dănţuieşte întru pomenirea ta, îmbrăcată în veşmânt de Dumnezeu ţesut ca o mireasă cerească, Biserica lui Hristos, cinstindu-te ca pe un prea bun călăuzitor; căci ca un mare ierarh o ai păzit-o neîntinată de toată înşelăciunea, Fotie de Dumnezeu purtătorule.

Stâlp de foc cu totul luminos şi nor care umbreşte cu venirea Sfântului Duh, te-a câştigat cu adevărat Biserica pe tine, Fotie. Căci cu învăţătura ta călăuzeşti poporul Domnului către cărările mântuirii, ca un râvnitor în toate dumnezeieştilor apostoli.

A Născătoarei

Ca să îndumnezeiască, prea curată, frământătura mâinilor Sale, pe Adam cel întâi zidit, care se stricase prin sfatul balaurului, noul Adam s-a arătat Hristos din pântecele tău; şi stricând desăvârşit puterea morţii, a înălţat firea oamenilor către slava cea dintâi, Fecioară.

Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L pe Dânsul întru toţi vecii.

Din văpaie cuvioşilor rouă ai izvorât, şi jertfa dreptului cu apă ai ars-o. Că toate le faci, Hristoase, cu singura voire. Pe tine Te prea înălţăm întru toţi vecii.

Catavasie: În focul cel mistuitor uniţi fiind tinerii, cei ce au fost cei dintâi în cinstirea de Dumnezeu, dar de văpaie nefiind vătămaţi, cântare dumnezeiască au cântat: Binecuvântaţi toate lucrurile Domnului pe Domnul şi-L prea înălţaţi întru toţi vecii.

Canonul întâi

Cântarea 9

Irmos: Tot neamul pământesc să salte cu Duhul fiind luminat şi să prăznuiască firea minţilor celor fără de trup, cinstind sfinţita prăznuire a Maicii lui Dumnezeu şi să strige: Bucură-te, prea fericită Născătoare de Dumnezeu, curată, pururea Fecioară.

Ca un ierarh în chip prea îndumnezeit ai îndreptat înţelepţeşte cu faptele şi cuvintele, poporul cel ales al Atotţiitorului către moştenirea cea cerească, Fotie prea lăudate. Pentru aceasta, după vrednicie te-ai făcut părtaş cereştilor răsplăţi, părinte.

Plin fiind de tot harul te-ai arătat Bisericii cu adevărat mare păstor şi învăţător. Ci o călăuzeşte cu al tău cuvânt către cunoştinţa cea mântuitoare, Fotie, cel ce eşti cu totul înţelept. De aceea, ca pe un următor îndeaproape al apostolilor, te mărim cinstindu-te.

Intrat-ai cu adevărat veselindu-te în lumina strălucirii celei dumnezeieşti plininduţi călătoria, părinte, îndumnezeindu-te cu împărtăşirile cele de sus, fericite ierarhe Fotie. Ci ne învredniceşte luminării celei mântuitoare a lui Hristos.

A Născătoarei

Născut-ai cu trup pe Preaînaltul Dumnezeu Cel necuprins, Fecioară cu totul binecuvântată, pe Cel ce a ridicat pe om din groapa pierzării şi l-a îndreptat către chemarea cea bună dintru început. Înalţă şi dorul sufletului meu către sfânta iubire a Aceluia.

Al doilea canon

Cântarea 9

Irmos: Spăimântatu-s-a de aceasta cerul şi marginile pământului s-au minunat. Că Dumnezeu S-a arătat oamenilor trupeşte; şi pântecele tău s-a făcut mai desfătat decât cerurile. Pentru aceea, pe tine Născătoare de Dumnezeu, începătoriile Cetelor îngereşti şi omeneşti te mărim.

Nevoitu-te-ai cu măreţie pe pământ, prea luminate ierarhe Fotie, şi întru cunoştinţă întemeiată pentru neprihănirea şi curăţia Predaniei şi pentru mărturisirea Ortodoxiei.Pentru aceasta, în ceruri te împărtăşeşti slavei celei prea mari, ca cel întocmai cu apostolii.

Marele luminător al Bisericii, bogat întru înţelepciune şi har, numele cel sfânt şi tuturor minunat, cel ce a purtat mare biruinţă împotriva a toată înşelăciunea cea nouă, să fie lăudat de către toţi cu glasuri de mulţumire slujitorul lui Hristos, Fotie.

Lăudând în cântări viaţa ta cea evlavioasă, multele-ţi isprăvi şi mulţimea sfintelor tale daruri, strigăm ţie: Sfinte Fotie, roagă-te cu osârdie împreună cu Ignatie pentru Biserică, fiindcă acesteia te-ai arătat mare apărător.

A Născătoarei

Preacurată, întru tot cântată Marie, palat purtător de lumină a lui Dumnezeu te-ai arătat, arată-mă şi pe mine sălaş al dumnezeieştii străluciri de lumină prin pocăinţă adevărată, ca să moştenesc strălucirea slavei celei de sus.

Catavasie: În Lege, în umbră şi în Scriptură închipuire vedem noi credincioşii: toată partea bărbătească ce deschide pântecele, Sfânt lui Dumnezeu este. Deci, pe Cuvântul Cel mai Înainte Născut, Fiul Tatălui Celui fără de început, Cel Întâi Născut din Maică, fără de ispită bărbătească Îl slăvim.

Luminânda

A sfântului Fotie, glasul 1: Arătatu-te-ai lumii, prea minunate Fotie, podoaba ierarhilor, luminător al Bisericii şi trâmbiţă cu mare glas a ortodoxelor dogme, mustrând desăvârşit tot eresul şi lepădând înşelăciunea cea în deşert glăsuitoare, care se ridică cu ispitire împotriva dumnezeieştilor Predanii şi a aşezămintelor celor de Dumnezeu rânduite, sfinţite părinte.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. a sfântului Vucol. ***Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin. (a praznicului)***

La laude

Se pun **stihirile** 2 ale praznicului şi 4 ale sfântului Fotie, glasul 8:

Fotie sfinţite, cu lumina Duhului ai strălucit marginilor lumii; arătându-te-ai cuvios păstor prea îndumnezeit al Bisericii lui Hristos, îndreptându-o către cele de sus. O, prea mare şi bună chemare a ta, sfinte! O, mulţimea cunoştinţei şi a harului prin care ai strălucit!

Părinte, de Dumnezeu grăitorule Fotie, livadă a filosofiei şi organ al înţelepciunii celei dumnezeieşti te-ai arătat. Pentru care cu sănătos cuvânt înveţi Credinţa Ortodoxă ca un întocmai cu apostolii, risipind pâcla cea întunecoasă a ereticului Apus, cu strălucirea lui Hristos.

Părinte, de Dumnezeu grăitorule Fotie, când papa Nicolae al Romei înălţându-se cu nedreptate, încerca cu înnoiri să întineze cele sfinte, atunci cu a ta înţelepciune ai mustrat deşarta trufie a acestuia. Ci ai strigat cu glas dumnezeiesc: Să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte la Predaniile sfinte ale prea dreptei credinţe.

Părinte ierarhe Fotie, viaţa şi învăţăturile tale le numim lumină strălucitoare a Bisericii. Căci tu, ca un alt apostol, ai răbdat cu tărie nenumărate prihane de la latinii ce neînţelepţeşte te urau. Pentru aceasta slava cea cerească şi răsplătirile cele neprădate ai primit, ca un întocmai cu apostolii.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Să trâmbiţăm cu trâmbiţă de cântări şi săltând bucurându-ne întru prăznuirea cea purtătoare de lumină a părintelui de Dumnezeu grăitor. Împăraţii şi domnii împreună să-l laude pe cel ce prin grăirile înţeleptei învăţături, prin părinteşti mustrări pe împărat l-a dovedit. Păstorii şi învăţătorii să-i cânte celui ce a doborât sprânceana cea cu trufie înălţată a latinescului eres; pe izvorul înţelepciunii, pe

propovăduitorul Ortodoxiei, pe sprijinitorul Bisericii, pe vistierul Duhului, dumnezeiasca gură a dogmelor; pe alabastrul dumnezeieştilor slove, sfeşnicul luminii celei veşnice; pe cel ce dăruieşte tuturor lumina Adevărului, pe marele ierarh înconjurându-l cu laude, aşa să-i strigăm: Fotie, mult minunate, păzeşte-ne pe noi de tot eresul şi acoperă Biserica cu rugăciunile tale.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.* (*a praznicului)

Doxologia mare, ecteniile şi otpustul.

La Liturghie

La Fericiri se pun: din Canonul praznicului cântarea a III-a pe 4 şi a sfântului Fotie, cântarea a VI-a pe 4

După Vohod şi tropare, Prochimen glasul 7: Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Lui. Stih: Ce voi răsplăti Domnului pentru toate câte mi-a dat mie? Apostolul, din Epistola a II-a către Timotei (I, 8-18): Fiule Timotei, nu te ruşina de mărturisirea Domnului nostru.; Aliluia, glasul 2: Preoţii Tăi Doamne se vor îmbrăca cu dreptate. Stih: Căci Domnul a ales Sionul, şi l-a ales ca locuinţă Lui (caută la ziua de 10 februarie). Evanghelia de la Ioan (XV, 17-27; XVI, 1¬2): Zis-a Domnul ucenicilor Săi: aceasta vă poruncesc vouă: să vă iubiţi unul pe altul... (caută Evanghelia a doua din ziua de 26 octombrie).

Chinonicul

Întru pomenire veşnică va fi dreptul, de auzul rău nu se va teme.

(traducere din elină: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi”)

Canonul paraclitic al Sfântului Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul

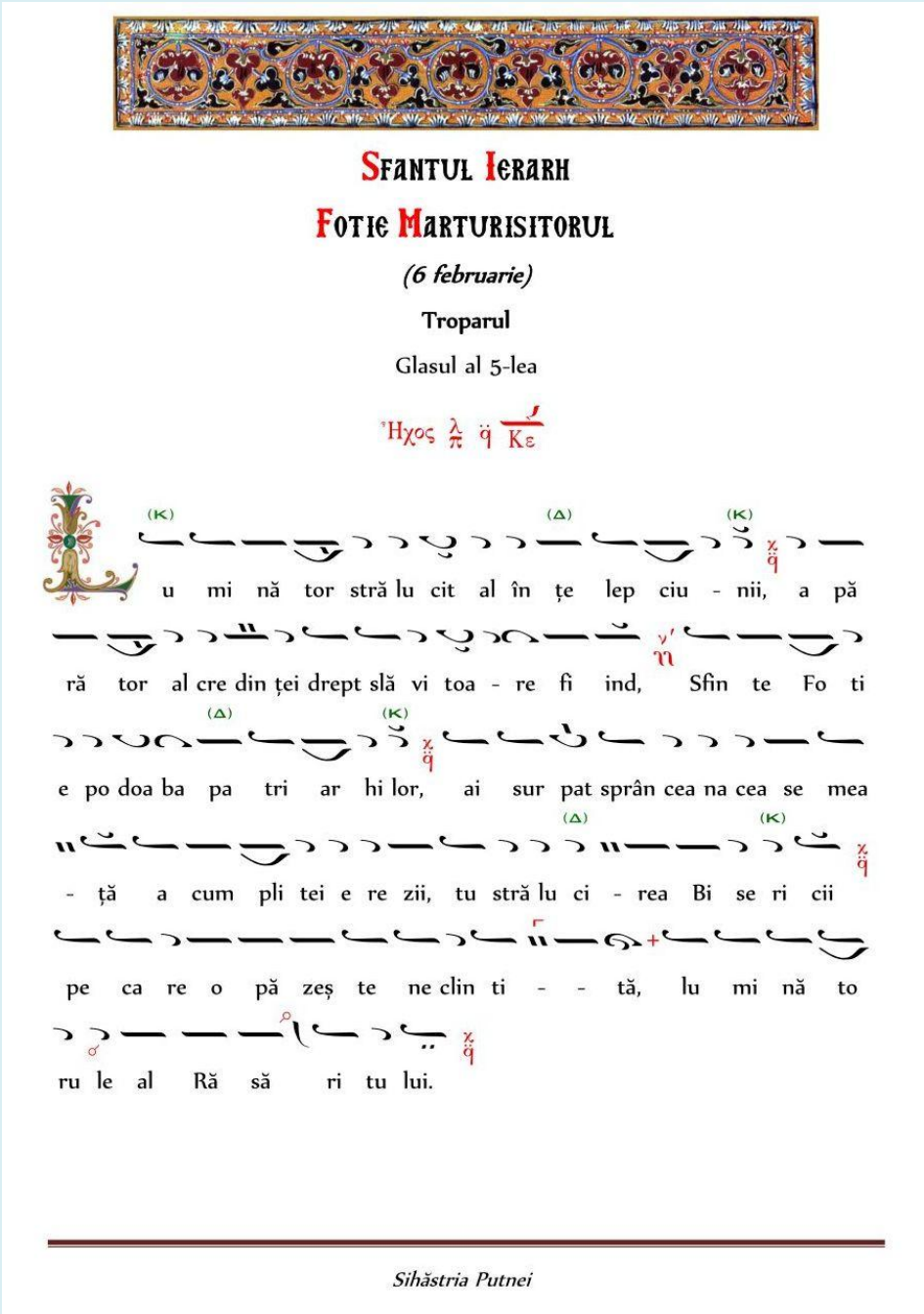

SFANTUL IERARH

FOTIE MARTURISITORUL

(6 februarie)

Troparul

Glasul al 5-lea

Ἦχος λ π ϙ Κε

Lu mi nă tor stră lu cit al în ţe lep ciu - nii, a pă
ră tor al cre din ţei drept slă vi toa - re fi ind, Sfin te Fo ti
e po doa ba pa tri ar hi lor, ai sur pat sprân cea na cea se mea
- ţă a cum pli tei e re zii, tu stră lu ci - rea Bi se ri cii
pe ca re o pă zeş te ne clin ti - - tă, lu mi nă to
ru le al Ră să ri tu lui.

Sihăstria Putnei

http://acvila30.ro/canonul-paraclitic-al-sfantului-fotie-cel-mare-patriarhul-constantinopolului-cel-intocmai-cu-apostolii-si-marturisitorul-6-februarie/

Acatistul Sfinţilor trei noi ierarhi: Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Eugenicul

Rugăciunile începătoare

[De este preot începe aşa: Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.]

De nu este preot se zice: Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

În numele Tatălui, şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !
Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, Slavă Ţie !

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău.

De este mirean zice: Pentru rugăciunile Sfinţilor părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

[De este preot zice: Că a Ta este împărăţia, puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.]

Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne pe noi, că nepricepându-ne de nici un răspuns, această rugăciune aducem Ţie, ca unui Stăpân, noi, păcătoşii robii Tăi, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Doamne, miluieşte-ne pe noi, că întru Tine am nădăjduit; nu Te mânia pe noi foarte, nici pomeni fărădelegile noastre, ci caută şi acum ca un Milostiv şi ne izbăveşte pe noi de vrăjmaşii noştri, că Tu eşti Dumnezeul nostru şi noi suntem poporul Tău, toţi lucrul mâinilor Tale şi numele Tău chemăm.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Uşa milostivirii deschide-o nouă,binecuvântată Născătoare de Dumnezeu, ca să nu pierim cei ce nădăjduim întru tine, ci să ne mântuim prin tine din nevoi, că tu eşti mântuirea neamului creştinesc.

Crezul

Cred Într-Unul Dumnezeu, Tatăl Atoţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, al tuturor celor văzute şi nevăzute.
Şi întru Unul Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul-Născut, care din Tatăl S-a născut, mai înainte de toţi vecii. Lumină din Lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, Născut, nu făcut, Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin care toate s-au făcut.
Care pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire.S-a pogorât din ceruri Şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara Şi S-a făcut om.
Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Pilat din Pont, Şi a pătimit şi S-a îngropat.
Şi a înviat a treia zi după Scripturi .
Şi S-a suit la ceruri şi Şade de-a dreapta Tatălui. Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, A cărui Împărăţie nu va avea sfârşit.
Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, care din Tatăl purcede,
Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, care a grăit prin prooroci.
Întru-una Sfântă Sobornicească şi apostolească Biserică,
Mărturisesc un botez întru iertarea păcatelor,
Aştept învierea morţilor şi viaţa veacului ce va să fie. Amin !

Doamne, miluieşte ! (de 12 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Veniţi să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la Hristos Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la însuşi Hristos Împăratul şi Dumnezeul nostru.

Apoi: **Psalmul 142**

1. Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credincioşia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta.

2. Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta.
3. Vrăjmaşul prigoneşte sufletul meu şi viaţa mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morţii cei din veacuri.
4. Mâhnit e duhul în mine şi inima mea încremenită înlăuntrul meu.
5. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit.
6. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoşat.
7. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ţi întoarce faţa Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt.
8. Fă să aud dimineaţa mila Ta, că la Tine îmi este nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu.
9. Scapă-mă de vrăjmaşii mei, că la Tine alerg, Doamne.
10. Învaţă-mă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun să mă povăţuiască la pământul dreptăţii.
11. Pentru numele Tău, Doamne, dăruieşte-mi viaţă. Întru dreptatea Ta scoate din necaz sufletul meu.
12. Fă bunătate de stârpeşte pe vrăjmaşii mei şi pierde pe toţi cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. (de 3 ori), *apoi:*

Troparul Sfinţilor ierarhi: Pentru mărturisirea dumnezeieştii credinţe mari lucrători v-a aflat pe voi Biserica, Sfinţilor părinţi: Marcu, Fotie şi Grigorie prea lăudaţilor, căci prin păzirea dumnezeieştilor părinţi aţi zdrobit eresurile întu-necatului Apus. Pentru aceasta pe Hristos Dumnezeu rugaţi-L să dăruiască râvnă celor ce urmează cinstita voastră vieţuire. (de două ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (Al Maicii Domnului)

Condacul Sfinţilor ierarhi: Ca nişte învăţători de fapte bune, treime de ierarhi prea cinstită, cu laude şi cu cântări Biserica vă prea slăveşte. Cu rugăciunile voastre dăruiţi, celor ce caută spre voi cu dreaptă credinţă, îndreptare de fapte bune şi izbăvire de vrăjmaşi, ca cei ce sunteţi nebiruiţi.

Doamne, miluieşte ! (de 3 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. (Al Maicii Domnului)

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Condacele si icoasele

Condacul întâi

Pe alesul şi marele mărturisitor veniţi, o, iubitorilor de mucenici să lăudăm pe Marcu cel următor scaunului apostolesc, pe cel întocmai cu apostolii şi de un

obicei cu Ioan evanghelistul, să-l cinstim cu laude zicând: ***Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!***

Icosul întâi

Următor îngerilor te-ai arătat de Dumnezeu purtătorule Marcu, şi ales fiind din pântecele maicii tale cu adevărat ca un luceafăr între stele te-ai arătat, pentru care te lăudăm:

Bucură-te, cel scris în Cartea vieţii cea din ceruri;
Bucură-te, luceafăr între sfinţi luminător;
Bucură-te, că îngerilor cu vieţuirea le-ai urmat;
Bucură-te, cel ce arhanghelilor cu mărturisirea te-ai asemănat;
Bucură-te, cel ce din scutece cu laptele duhovnicesc te-ai hrănit;
Bucură-te, că înţelept luminător te-ai arătat;
Bucură-te, lauda cuvioasei tale maici;
Bucură-te, rod al sfintei rugăciuni,
Bucură-te, că iubitor al vieţii monahiceşti te-ai arătat;
Bucură-te, cel ce te-ai sfinţit prin propovăduirea cuvântului;
Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!

Condacul al 2 lea

Ca un nou apostol te-a trimis pe tine Dumnezeu, om ceresc şi înger pământesc, căci împletind întreit sfânta cântare, ai făcut pe oameni împreună cu îngerii să-I cânte lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul al 2 lea

Nou luminător lumii eşti dumnezeiescule Fotie, că începând cercetarea şi prigonirea credincioşilor, mai întâi lucrătorii fărădelegii au bătut păstorii, ca mai apoi cu lesnire să risipească turma, dar tu biruindu-i cu tărie, auzi de la noi unele ca acestea:

Bucură-te, păzitor neostenit al turmei tale;
Bucură-te, rugător fierbinte către Dumnezeu;
Bucură-te, neînfricat mărturisitor al dreptăţii;
Bucură-te, nebiruit mustrător al nedreptăţii;
Bucură-te, că pe cei dreptslăvitori i-ai întărit;
Bucură-te, că pe eretici i-ai afurisit;
Bucură-te, lauda ortodocşilor;
Bucură-te, rană nevindecată a catolicilor;
Bucură-te, iscusit tâlcuitor al Scripturilor;
Bucură-te, propovăduitor al predaniile Părinţilor;
Bucură-te, a rău credincioşilor netăcută dojană;

Bucură-te, cel cu mare bărbăţie în prigoană;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 3 lea

Te-ai îmbrăcat cu putere sfântă în Athos, luând schima monahicească, şi în slăbiciunea trupului, te-ai supus pe tine la nevoinţe, Grigorie fericite, strigând Celui ce te întărea pe tine: ***Aliluia!***

Icosul al 3 lea

Strălucind cu isihia şi cu nevoinţa stăruitoare, în toate faptele şi vieţuirea ta şi, prin rugăciunea minţii, te-ai unit cu Mântuitorul în taină, umplându-te de lumina dumnezeiască şi luminând pe cei ce strigă către tine:
Bucură-te, candelă a isihiei;
Bucură-te, pildă a înfrânării;
Bucură-te, lucrător al rugăciunii minţii;
Bucură-te, comoară a vieţuirii adevărate;
Bucură-te, vas de mare preţ al suflării Mântuitorului;
Bucură-te, gură de Dumnezeu purtătoare a vorbirii Duhului;
Bucură-te, că ai trecut dincolo de hotarele stricăciunii;
Bucură-te, că vezi slava lui Dumnezeu;
Bucură-te, cel ce vezi lumina cea dumnezeiască;
Bucură-te, cel ce vezi pe Dumnezeu şi eşti văzut de El;
Bucură-te, cel ce ai zădărnicit nebuneştile învăţături;
Bucură-te, cel ce ai alungat grozave ameninţări;
Bucură-te, Sfinte Grigorie, propovăduitorule al Adevărului!

Condacul al 4 lea

Vechea mitropolie a Efesului oarecând în vremurile vechi scaun apostolesc fiind în care a stat ucenicul cel iubit al Mântuitorului, tu primindu-l, cu acela te-ai sârguit a te asemăna lui Hristos Dumnezeu cântându-i: ***Aliluia!***

Icosul al 4 lea

De la începutul păstoriei tale, prea minunate părinte, de toţi ai fost cunoscut ca fiind păstor adevărat şi toţi slăveau pe Dumnezeu, şi pe tine te lăudau zicând:
Bucură-te, vas de mult preţ al lui Hristos;
Bucură-te, ce cu vieţuirea te-ai arătat mult cuvios;
Bucură-te, cel ce prin cuvinte ai grăit luminos;
Bucură-te, cel ce până la sânge te-ai împotrivit ereticilor;
Bucură-te, că te-ai făcut următor apostolilor;
Bucură-te, cel ce neîmblânzit ai asuprit pe draci;

Bucură-te, cel ce cuvintele latinilor în cenuşă le prefaci;
Bucură-te, că pe apostaţii ierarhi i-ai mustrat;
Bucură-te, că şi astăzi stai împotriva ierarhilor eretici;
Bucură-te, pavăză a adevărului întărită de Dumnezeu;
Bucură-te, ruşinare a ritorilor rău credincioşi;
Bucură-te, slavă a cuvântătorilor de Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!

Condacul al 5 lea

Ai fost ridicat în scaunul patriarhiei prin descoperire de sus, şi fiind pus ca o lumină în sfeşnic, ca un soare ai luminat deopotrivă Răsăritul şi Apusul, slăvind pe Hristos cu cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 5 lea

Se spăimântează şi tremură mincinoasa învăţătura latinească, dimpreună cu tatăl lor satana, la pomenirea cinstitului tău nume, când cu multă putere se întindea pe tot pământul erezia lor, iar tu ca o lumină ai alungat întunericul, pentru care te lăudăm:
Bucură-te, bucuria ortodocşilor;
Bucură-te, ierarh prea bun al lui Hristos;
Bucură-te, că buzele tuturor pomeneau al tău nume;
Bucură-te, mare păstor şi întâistătător al Bisericii;
Bucură-te, că ai spăimântat pe papa cel eretic;
Bucură-te, lumină ce alungi întunericul minciunii;
Bucură-te, că l-ai îngrozit pe tatăl ereziarhilor, satana;
Bucură-te, că te-ai ostăşit până la sânge;
Bucură-te, că ierarhii râvnitori iau aminte la jertfa ta;
Bucură-te, că nu ai căutat scaune mărite;
Bucură-te, cel ce nu te-ai socotit vrednic de slujirea arhierească;
Bucură-te, al arhiereilor dreptar şi al poporului luminător,
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 6 lea

Propovăduitor al luminii dumnezeieşti, cu cuvinte dumnezeieşti ai devenit, ca unul ce ai fost părtaş al acesteia încă din viaţa aceasta, şi ai întunecat cu strălucirea cuvintelor pe cei care împotriva acesteia au ridicat glasul, pe toţi trezindu-i la adevăr, Grigorie, strigând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul al 6 lea

Strălucind în Sinod, ca un luminat teolog, cu gura înţelepciunii celei de negrăit, ai învăţat că fiinţa lui Dumnezeu este de neîmpărtăşit, dar lucrarea lui Dumne-zeu se împărtăşeşte celor ortodocşi:
Bucură-te, mare arătător al celor sfinte;
Bucură-te, dumnezeiescule arătător de Dumnezeu;
Bucură-te, tâlcuitorule al strălucirii celei de sus;
Bucură-te, strălucitule scriitor al tainei îndumnezeirii;
Bucură-te, dumnezeiescule îndrumător al trezviei minţii;
Bucură-te, călăuzitorule al rugăciunii celei dinlăuntru nerătăcite;
Bucură-te, că te-ai umplut de daruri dumnezeieşti;
Bucură-te, cel ce ai văzut strălucirea lui Dumnezeu;
Bucură-te, cel ce alungi întunecarea patimilor;
Bucură-te, temelie a dogmelor ortodoxe;
Bucură-te, izvor de învăţături dumnezeieşti;
Bucură-te, Sfinte Grigorie, propovăduitorule al Adevărului!

Condacul al 7 lea

Singur sfinte părinte te-ai aflat în acel nelegiuit sobor ca un fiu al luminii, mărturisind dogma Sfântului Duh care purcede numai din Tatăl, dar închinat dimpreună cu Fiul, o singură Dumnezeire în trei ipostasuri, căreia Îi cântăm: ***Aliluia!***

Icosul al 7 lea

Duhul Sfânt pe care l-ai mărturisit după învăţăturile Sfinţilor Părinţi te-a întărit pe tine cel ce erai sfinţit de El, spre a răbda prigoana şi însingurarea, pentru care auzi:
Bucură-te, aur prea strălucit;
Bucură-te, că în foc te-ai lămurit;
Bucură-te, că mărturisind te-ai mântuit;
Bucură-te, că pe demoni i-ai asuprit;
Bucură-te, credincios apărător al adevăratei credinţei;
Bucură-te, păstrător al Sfintei Tradiţii;
Bucură-te, tâlcuitor iscusit al Scripturilor;
Bucură-te, luminos povăţuitor al mulţimilor;
Bucură-te, ocrotitor al celor prigoniţi pentru credinţă;
Bucură-te, cel ce ne îndemni să nu ascundem adevărul;
Bucură-te, că prin viaţa ta ne eşti îndreptar de sfinţenie;
Bucură-te, călăuză a celor ce vor să-l cunoască pe Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!

Condacul al 8 lea

Învăţătură străină de adevărata credinţă, în acele vremi papa al Romei ridicând, se sârguia a o răspândi în tot pământul; iar tu degrab cu limba ta cea de ritor iscusită, pretutindeni trimis-ai învăţături cu însemnări din Sfânta Scriptură, iar osteneala ta văzând-o dreptcredincioşii, pe Dumnezeu îl lăudau zicând: ***Aliluia!***

Icosul al 8 lea

Cu mare râvnă ai lepădat meşteşugita şi vicleana dogmă prin care Duhul purcede şi de la Fiul, asemănându-te apostolului Pavel care anatemei a dat pe cei ce răstălmăcesc Credinţa Ortodoxă, la fel şi tu sub greu blestem i-ai aruncat, iar pentru aceasta credincioşii bucurându-se îţi cântă:
Bucură-te, că învăţătura străină nu ai primit-o;
Bucură-te, că pe ticălosul papa de eres l-ai vădit;
Bucură-te, că potrivnic te-ai făcut relelor nădăjduiri;
Bucură-te, fiule al lui Dumnezeu după har;
Bucură-te, râvnitorule al dogmelor ortodoxe;
Bucură-te, căci cu Pavel apostolul te-ai asemănat;
Bucură-te, căci cu greu blestem pe latinii eretici i-ai împovărat;
Bucură-te, cel ce ai răbdat fără tulburare nedreapta caterisire;
Bucură-te, că Domnul Hristos pentru aceasta te-a încununat;
Bucură-te, că ai trimis pretutindeni dogma adevăratei credinţe;
Bucură-te, cel a cărui învăţătură a fost lăudată de sfinţi;
Bucură-te, alăută binecuvântată a Bisericii;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 9 lea

Râuri din pântecele tale curg, prin tainica revărsare din cer, cum a spus Mântuitorul, Părinte cuvioase Grigorie, adăpând inimile însetate cu apa vieţii, strigând lui Dumnezeu: ***Aliluia!***

Icosul al 9 lea

Cu uşurinţă, Părinte, ai îndurat feluritele încercări, pentru mărturisirea cea bună, şi precum aurul în foc încercat fiind, tuturor ai strălucit urcând spre cele mai bune pe cei care cu evlavie îţi strigă ţie acestea:
Bucură-te, piatră a bărbăţiei celei bune;
Bucură-te, stâncă a răbdării;
Bucură-te, cel ce nu te înfricoşezi de a ispitelor năvală;
Bucură-te, cel care ai stins focul patimilor;
Bucură-te, zid de neclintit al Bisericii lui Hristos;
Bucură-te, făclie mult luminoasă a poporului bine credincios;
Bucură-te, că ai îndurat necazurile cu bucurie;

Bucură-te, că Domnului te-ai înfăţişat cu slavă;
Bucură-te, propovăduitor al tainelor lui Dumnezeu;
Bucură-te, cel ce dai credincioşilor cele mântuitoare;
Bucură-te, al sufletelor iconom dumnezeiesc;
Bucură-te, prieten prea îndumnezeit al lui Hristos;
Bucură-te, Sfinte Grigorie, propovăduitorule al Adevărului!

Condacul al 10 lea

În sfântul munte al Athonului, venind spre închinare, înştiinţare de la Dumnezeu primind Sfinţii Părinţi, de a ta venire toţi s-au bucurat, care cu sârguinţă spre a primi binecuvântare de la tine un singur arhiereu ortodox pe tine te mărturiseau, slăvind pe Dumnezeu cu cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 10 lea

Venind mai marele Sfântului Munte în insula Limnos unde erai întemniţat, cu întrebări te-a cercetat despre dreapta credinţă, şi primind răspunsul tău cel dreptmăritor, îndată toate lavrele din muntele Athonului ţi-au viersuit cântare, lăudându-te aşa:
Bucură-te, cunună a Bisericii dreptslăvitoare;
Bucură-te, cel ce prin viaţă feciorelnică te-ai curăţit;
Bucură-te, cel ce prin nevoinţe te-ai luminat;
Bucură-te, că prin mărturisire te-ai desăvârşit;
Bucură-te, că prin isihie cu mintea L-ai văzut pe Dumnezeu;
Bucură-te că inima prin rugăciune ţi-ai sfinţit;
Bucură-te, că de glasul conştiinţei ai ascultat;
Bucură-te, că simţurile trupeşti cu duh le-ai adăpat;
Bucură-te, că sufletul cu necredincioşii nu ţi l-ai întinat;
Bucură-te, cel ce ne îndemni să urmăm pildele tale;
Bucură-te, că părinţii aghioriţi păstrează învăţăturile tale,
Bucură-te, că prin ajutorul tău ei dau mărturia cea bună;
Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!

Condacul al 11 lea

Apropiindu-se vremea şi sfârşitul veacurilor, mândrul Veliar cu paşi repezi venea ca un leu ca să-i înghită pe toţi aleşii lui Dumnezeu; dar tu, sfinte, l-ai biruit şi-ntru toate neputincios l-ai vădit, lăudând pe Dumnezeu, Cel ce te întărea cu cântarea: ***Aliluia!***

Icosul al 11 lea

Până la sfârşit toate pătimirile şi ispitele le-ai răbdat şi-ntru toate vesel arătându-te, al tău cinstit suflet în mâna lui Hristos l-ai dat, pentru care pătimit-ai până la sânge, iar Duhul Sfânt umbrindu-te, ne învaţă a grăi aşa:
Bucură-te, că vicleşugurile diavolului cu rugăciunea le-ai risipit;
Bucură-te, supătorule al mândriei latineşti;
Bucură-te, rană nevindecată a slujitorilor diavoleşti;
Bucură-te, vădire a înşelăciunilor;
Bucură-te, că prigonirile cele cumplite cu vitejie le-ai răbdat;
Bucură-te, că mai înainte ai cunoscut al tău sfârşit mucenicesc;
Bucură-te, că nicidecum de cumplita moarte nu te-ai spăimântat;
Bucură-te, că te-ai odihnit după multe osteneli;
Bucură-te, că ai trecut la locaşurile sfinţilor;
Bucură-te, că acolo de Domnul şi de sfinţi eşti întâmpinat;
Bucură-te, că te-ai învrednicit de-a dreapta Domnului a şedea;
Bucură-te, cunună a soborului sfinţilor ierarhi;
Bucură-te, Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!

Condacul al 12 lea

Har dumnezeiesc cere şi mântuirea sufletelor, Grigorie, înţelepte ierarhe, pentru cei ce vin la tine cu evlavie şi cinstesc luptele tale cele strălucite, căci ca un slujitor luminat străluceşti celor ce strigă: ***Aliluia!***

Icosul al 12 lea

Cântând suferinţele tale şi dumnezeieştile lupte, pe care le- ai săvârşit pentru Biserică, ceata bine credincioşilor totdeauna te laudă pe tine, Grigorie, şi cu gură mulţumitoare strigă către tine neîncetat unele ca acestea:
Bucură-te, tărie a Bisericii;
Bucură-te, ritorul bunei cinstiri de Dumnezeu;
Bucură-te, cel care ai ruşinat pe batjocoritorul Achindin;
Bucură-te, cel care ai arătat puterea cea dăruită de Dumnezeu;
Bucură-te, cel care împreună cu apostolii sălăşluieşti, ca unul ce le-ai urmat în toate;
Bucură-te, părtaş al strălucirii izvorâte din Dumnezeu;
Bucură-te, luceafăr strălucitor al Tesalonicului;
Bucură-te, al Ortodoxiei atlet de Dumnezeu cuvântător;
Bucură-te, dulceaţă a sufletului meu;
Bucură-te, dumnezeiesc sprijin al tuturor ortodocşilor;
Bucură-te, strălucire a Bisericii tale celei cinstite;
Bucură-te, dulce strălucire a poporului credincios;
Bucură-te, Sfinte Grigorie, propovăduitorule al Adevărului!

Condacul al 13 lea (de trei ori)
O, întru tot lăudaţilor şi mult pătimitorilor părinţi, primiţi de la noi aceste smerite laude şi mijlociţi la scaunul Sfintei Treimi curmarea prigonirilor, dând tărie, iertare şi milă celor prigoniţi pentru dreapta credinţă, ca să Îi cântăm lui Dumnezeu cântarea: ***Aliluia!***

Apoi se zice:

Icosul întâi
Următor îngerilor te-ai arătat de Dumnezeu purtătorule Marcu, şi ales fiind din pântecele maicii tale cu adevărat ca un luceafăr între stele te-ai arătat, pentru care te lăudăm:
Bucură-te, cel scris în Cartea vieţii cea din ceruri;
Bucură-te, luceafăr între sfinţi luminător;
Bucură-te, că îngerilor cu vieţuirea le-ai urmat;
Bucură-te, cel ce arhanghelilor cu mărturisirea te-ai asemănat;
Bucură-te, cel ce din scutece cu laptele duhovnicesc te-ai hrănit;
Bucură-te, că înţelept luminător te-ai arătat;
Bucură-te, lauda cuvioasei tale maici;
Bucură-te, rod al sfintei rugăciuni,
Bucură-te, că iubitor al vieţii monahiceşti te-ai arătat;
Bucură-te, cel ce te-ai sfinţit prin propovăduirea cuvântului;
Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!

Condacul întâi

Pe alesul şi marele mărturisitor veniţi, o, iubitorilor de mucenici să lăudăm pe Marcu cel următor scaunului apostolesc, pe cel întocmai cu apostolii şi de un obicei cu Ioan evanghelistul, să-l cinstim cu laude zicând: ***Bucură-te, Sfinte Marcu mare mărturisitor şi apărător al Ortodoxiei!***

Rugăciune

Sfinţilor ierarhi prea lăudaţi ai Sfintei Biserici, primiţi puţina noastră rugăciune şi veniţi în ajutorul nostru. Credem lui Hristos, sfinţilor, că pentru rugăciunile voastre putem dobândi răspuns la cererile noastre. Pentru aceea vă rugăm: aveţi grijă de toţi credincioşii şi ne întăriţi în dreapta credinţă. Feriţi-ne pe noi, sfinţilor, de toată erezia ecumenistă şi dezbinarea, de toată înşelarea şi minciuna. Aveţi grijă de preoţii Sfintei Biserici, întărindu-i în lucrarea lor şi acoperindu-i prin rugăciunile voastre.

Păziţi-i pe toţi cei din cinul monahal, sprijinindu-i în vremea mărturisirii dreptei credinţe. Aveţi grijă, robilor ai lui Dumnezeu, de toţi patriarhii şi ierarhii ortodocşi. Nu-i lăsaţi să se îndepărteze de adevăr şi le fiţi lor pavăză în vremurile de cumpănă.

Mijlociţi pentru cei râvnitori, ca să le lumineze Dumnezeu minţile şi să priceapă adâncul învăţăturilor Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi. Voi care aţi stat împotriva rău credincioşilor izbăviţi-ne din ghearele tuturor rătăcirilor. Arătaţi acum nouă şi păstorilor noştri grabnicul vostru ajutor, iar în vremurile din urmă arătaţi-vă dascăli ai iubitorilor de adevăr.

Sfinţilor ierarhi, mustraţi pe cei vătămaţi de întunericul ereziilor şi ai ecumenismului paneretic şi fiţi celor însetaţi de adevăr cărare spre poarta Bisericii. Nu încetaţi a vă ruga pentru cei care stau departe de Biserică, să primească şi aceştia lumina cunoaşterii adevăratului Dumnezeu. Staţi împotriva bisericilor min-cinoase şi chemaţi-i în Biserica lui Hristos pe cei pe care diavolul îi ţine în legăturile sale.

Ca pentru rugăciunile voastre totdeauna fiind păziţi, pe voi, Sfinţilor trei noi Ierarhi, să vă lăudăm în toate zilele vieţii noastre, iar Dumnezeului celui în Treime lăudat, mulţumiri să Îi aducem, cântându-I cântarea de biruinţă: Aliluia.

Apoi: Cuvine-se cu adevărat să te fericim pe tine, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită şi prea nevinovată şi Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce eşti mai cinstită decât Heruvimii şi mai slăvită, fără de asemănare, decât Serafimii, care, fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

[De este preot: Se rosteşte ectenia întreită, după care se face otpustul mic.]

De nu este preot se zice: Slavă... şi acum, Doamne miluieşte (de trei ori); Pentru rugăciunile Sfinţilor părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Paraclisul Sfinţilor trei noi Ierarhi: Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Eugenicul

Rugăciunile începătoare

[De este preot începe aşa: Binecuvântat este Dumnezeul nostru totdeauna acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.]

De nu este preot se zice: Pentru rugăciunile Sfinţilor părinţilor noştri Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Slavă Ţie, Dumnezeul nostru, slavă Ţie.

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul Adevărului, care pretutindenea eşti, şi toate le implineşti, Vistierul bunătăţilor şi Dătătorule de viaţă, vino şi te sălăşluieşte întru noi, şi ne curăţeşte pe noi de toată intinăciunea, şi mântuieşte, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.
Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluieşte-ne pe noi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluieşte-ne pe noi;
Doamne, curăţeşte păcatele noastre;
Stăpâne, iartă fărădelegile noastre;
Sfinte, cercetează şi vindecă neputinţele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !
Doamne, miluieşte !

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău, vie împărăţia Ta, facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă greşalele noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este Împărăţia şi puterea şi slava, a Tatălui şi a Fiului şi a Sfântului Duh, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Doamne, miluieşte ! (de 12 ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Veniţi să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la Hristos Împăratul nostru Dumnezeu.
Veniţi să ne închinăm, şi să cădem la însuşi Hristos Împăratul şi Dumnezeul nostru.

Apoi: **Psalmul 142**
1. Doamne, auzi rugăciunea mea, ascultă cererea mea, întru credincioşia Ta, auzi-mă, întru dreptatea Ta.
2. Să nu intri la judecată cu robul Tău, că nimeni din cei vii nu-i drept înaintea Ta.
3. Vrăjmaşul prigoneşte sufletul meu şi viaţa mea o calcă în picioare; făcutu-m-a să locuiesc în întuneric ca morţii cei din veacuri.
4. Mâhnit e duhul în mine şi inima mea încremenită înlăuntrul meu.

5. Adusu-mi-am aminte de zilele cele de demult; cugetat-am la toate lucrurile Tale, la faptele mâinilor Tale m-am gândit.
6. Întins-am către Tine mâinile mele, sufletul meu ca un pământ însetoşat.
7. Degrab auzi-mă, Doamne, că a slăbit duhul meu. Nu-ţi întoarce faţa Ta de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se coboară în mormânt.
8. Fă să aud dimineaţa mila Ta, că la Tine îmi este nădejdea. Arată-mi calea pe care voi merge, că la Tine am ridicat sufletul meu.
9. Scapă-mă de vrăjmaşii mei, că la Tine alerg, Doamne.
10. Învaţă-mă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun să mă povăţuiască la pământul dreptăţii.
11. Pentru numele Tău, Doamne, dăruieşte-mi viaţă. Întru dreptatea Ta scoate din necaz sufletul meu.
12. Fă bunătate de stârpeşte pe vrăjmaşii mei şi pierde pe toţi cei ce necăjesc sufletul meu, că eu sunt robul Tău.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Aliluia, aliluia, aliluia, slavă Ţie Dumnezeule (de trei ori)

Dumnezeu este Domnul şi S-a arătat nouă. Bine este cuvântat Cel ce vine întru numele Domnului. (de 3 ori), *apoi:*

Tropar, glasul 5:

Podobie: Cel ce Te-ai înălţat pe Cruce de bunăvoie, poporului Tău celui nou, numit cu numele Tău, îndurările Tale dăruieşte-i, Hristoase Dumnezeule. Veseleşte cu puterea Ta pe binecredincioşii creştini, dăruindu-le lor biruinţă asupra celui potrivnic, având ajutorul Tău armă de pace, nebiruită biruinţă.

Ca nişte prea luminoase făclii ale înţelepciunii ascunse în Dumnezeu şi apărători ai Ortodoxiei cele de Sus descoperite, podoaba cea blagoslovită a Ierarhilor, înnoirile semeţului eres aţi lepădat, măriţilor Sfinţi trei noi Ierarhi: Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Evghenicul, cei ce sunteţi lumina Sfintelor Biserici; păziţi-le pe dânsele de toată rătăcirea. (de două ori)

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Niciodată nu vom tăcea, de Dumnezeu Născătoare, a vesti puterile tale noi, nevrednicii. Că de nu ai fi stătut înainte rugându-te pentru noi, cine ne-ar fi izbăvit dintru atâtea primejdii? Sau cine ne-ar fi păzit până acum slobozi? De la tine, Stăpână, nu ne vom depărta că pe robii tăi pururea izbăveşti din toate nevoile.

Psalmul 50

1. Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta
2. Şi după mulţimea îndurărilor Tale, şterge fărădelegea mea.
3. Mai vârtos mă spală de fărădelegea mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
4. Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
5. Ţie unuia am greşit şi rău înaintea Ta am făcut, aşa încât drept eşti Tu întru cuvintele Tale şi biruitor când vei judeca Tu.
6. Că iată întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea.
7. Că iată adevărul ai iubit; cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi-ai arătat mie.
8. Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi; spăla-mă-vei şi mai vârtos decât zăpada mă voi albi.
9. Auzului meu vei da bucurie şi veselie; bucura-se-vor oasele mele cele smerite.
10. Întoarce faţa Ta de la păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
11. Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele.
12. Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel sfânt nu-l lua de la mine.
13. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
14. Învăţa-voi pe cei fărădelege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
15. Izbăveşte-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
16. Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
17. Că de ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi.
18. Jertfa lui Dumnezeu: duhul umilit; inima înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi.
19. Fă bine, Doamne, întru bună voirea Ta, Sionului şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
20. Atunci vei binevoi jertfa dreptăţii, prinosul şi arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viţei.

Canon de pocăinţă împotriva ereziei, apostaziei [şi ecumenismului] şi pentru împăcarea Bisericii

facere a Sfântului ierarh Petru Movilă

Cântarea 1, glasul al 8 lea

Irmos: Apa trecând-o ca pe uscat şi din răutatea egiptenilor scăpând israeliteanul striga: izbăvitorului şi Dumnezeului nostru să-i cântăm.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Pe Tine, Hristoase Împărate, care credinţa cea adevărată în Tine ai pus-o ca piatră şi temelie de nezdruncinat a Bisericii Tale, pe Tine care ne-ai lăsat făgăduinţa că Biserica nu va fi biruită de porţile iadului, răscumpărând-o cu cinstitul Tău sânge, Te rugăm cu lacrimi: izbăveşte-ne grabnic de necazurile ereticeşti de acum, de strâmtorările apostaţilor [şi ecumeniştilor].

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

S-au deschis porţile iadului, buzele hulitoare de Dumnezeu, ca să înghită Sfânta Ta Biserică, dar Tu, adevăratule Împărat, Hristoase, închide-le şi le pune stavilă cu puterea Ta cea dumnezeiască. Te rugăm cu inima frântă, izbăveşte Biserica de toate strâmtorările, căci ai răscumpărat-o cu sângele Tău cel curat.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Tu eşti piatra cea din capul unghiului şi Capul Trupului Tău, Capul Bisericii Tale, Hristoase, Împărate. Loveşte-i cu lemnul Crucii Tale pe câinii care o tulbură şi o dezbină, iar ei dăruieşte-i pace cu dumnezeiasca Ta putere, căci ai răscumpărat-o cu sângele Tău cel curat.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Pe tine, Maică binecuvântată, pântece care L-ai purtat pe Dumnezeu, chezăşie şi acoperământ al neamului creştinesc, te rugăm din inimă: ocroteşte turma Fiului tău, care este tulburată de lupii cei fioroşi, şi izbăveşte-o de năvala lor ucigătoare de suflet, căci Fiul tău şi Dumnezeul nostru a răscumpărat-o cu sângele său cel curat.

Cântarea a 3 a

Irmos: Doamne, cel ce ai făcut cele de deasupra crugului ceresc şi ai zidit Biserica, Tu pe mine mă întăreşte întru dragostea Ta, că Tu eşti marginea doririlor şi credincioşilor întărire, Unule, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Tu, Mântuitorule şi Iubitorule de oameni, Cel ca vezi prigonirea Bisericii Tale de către duşmanii cei vicleni, milostiveşte-Te şi ascultă rugăciunea noastră şi, milostiv fiind, izbăveşte-o degrabă de toate necazurile şi scârbele, şi întăreşte-o în pace adâncă pe piatra mărturisirii adevărate, ca să Te slăvim cu toţii într-un gând pe Tine; Cel ce eşti Dumnezeu de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

S-au sculat lupi grei, Doamne, speriind şi împrăştiind fără milă turma Ta de oi cuvântătoare şi încearcă să o înghită cu amăgirea cea diavolească; dar Tu, Hristoase, păstorule cel bune care Ţi-ai dar viaţa pentru noi slobozeşte-ne de fiarele acestea şi izbăveşte-ne degrabă, ca să Te slăvim cu toţii într-un gând pe Tine; Cel ce eşti Dumnezeu de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

S-au sfătuit apostaţii şi păgânii să dărâme Biserica Ta, Hristoase, cu amăgirile cuvintelor mincinoase, dar noi cu lacrimi ne rugăm Ţie: adunările acestora împrăştie-le, precum de demult ai împrăştiat adunătura de neamuri la zidirea turnului şi nimiceşte-le, ca să Te slăvim cu toţii într-un gând, pe Tine, Cel ce eşti Dumnezeu de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Marie, Născătoare de Dumnezeu, care L-ai născut pe Mântuitorul şi Izbăvitorul lumii, cu rugăciunile tale scapă Biserica Fiului Tău de toate nenorocirile, necazurile şi vicleşugurile schismatice, ca să-L slăvim cu toţii într-un gând pe Hristos, Cel ce este Dumnezeu de o fiinţă cu Tatăl şi cu Duhul.

Sedealna, glasul al 8 lea: Ca nişte învăţători de fapte bune, treime de Ierarhi prea cinstită, cu laude şi cu cântări Biserica vă prea slăveşte. Cu rugăciunile voastre dăruiţi celor ce caută spre voi cu dreaptă credinţă, îndreptare de fapte bune şi izbăvire de vrăjmaşi, cei ce sunteţi nebiruiţi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh. Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Îmi aduc aminte de judecată şi mă tem, că am făcut lucruri vrednice de ruşine, eu, smeritul, dar mă rog Născătoare de Dumnezeu, prea lăudată: Mai înainte de a ajunge la porţile morţii, întoarce-mă şi mă îndreptează pe cale pocăinţei; pentru ca, închinându-mă cu mulţumire, să laud puterea ta cea nemăsurată şi dumne-zeiasca sprijinire. PreaSfântă mireasă a lui Dumnezeu, roagă-te lui Hristos Dumnezeu să-mi dăruiască curăţie de păcate şi mare milă.

Cântarea a 4-a

Irmos: Auzit-am, Doamne, taina rânduielii Tale, înţeles-am lucrurile Tale şi am prea slăvit Dumnezeirea Ta.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Ca să izbăveşti Biserica Ta de amăgirea duşmanului, Stăpâne Hristoase, Ţi-ai vărsat fără cruţare sângele, iar acum, Iubitor de oameni fiind, Te rugăm s-o izbăveşti de toate ereziile nou urzite şi de amăgirile schismatice şi să o păstrezi nestricată.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Fără milă şi-au ascuţit trădătorii dinţii şi precum fiarele au căscat gurile ca să înghită Biserica Ta, Hristoase Împărate, dar Tu sfărâmându-le dinţii amăgitori, păzind de ei nevătămată turma Ta, ca un Iubitor de oameni.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Te rugăm cu râvnă, Mântuitorule, spre ruşinarea amăgitorilor duşmani să înţelepţeşti cu înţelepciunea Ta cea dumnezeiască inimile întâi stătătorilor Bisericii şi cu luminarea cunoaşterii Tale sfinţeşte propovăduirea lor şi lumi-nează-le mintea, ca un Iubitor de oameni, spre întărirea credinţei celei întru Tine.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Stăpână prea curată, mintea cea desfrânată a apostaţilor [şi ecumeniştilor] tari la cerbice biruieşte-o cu puterea neadormită a rugăciunilor tale şi adu-i în Biserica Ortodoxă, alungă degrabă din inima lor bezna amăgirii, ca să slăvească dim-preună cu noi, cu dreaptă credinţă pe Hristos, Iubitorul de oameni.

Cântarea a 5-a

Irmos: Luminează-ne pe noi, Doamne, cu poruncile Tale şi cu braţul Tău cel înalt; pacea Ta dă-o nouă, Iubitorule de oameni.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Hristoase, Iubitorule de oameni, dă ierarhilor Tăi şi tuturor cârmuitorilor Bise-ricii Tale priceperea de a îndrepta cu dreptate cuvântul adevărului Tău, Mân-tuitorule, şi toate ereziile şi apostaziile stârpeşte-le, Binefăcătorule multmilostiv.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Ne rugăm Ţie, Hristoase, dăruieşte Bisericii Tale darul de a te slăvi în pace, în dreaptă credinţă, Iubitorule de oameni; şi scoţând-o degrabă din răutăţile şi prigoanele dăunătoare, izbăveşte-o de toate nevoile care vin din partea apos-taţilor [şi ecumeniştilor] care au înconjurat-o, Binefăcătorule mult milostiv.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Cu de-a sila sfâşie apostaţii [şi ecumeniştii] amăgitori haina Bisericii Tale, Hristoase, ţesută din înaltă cuvântare de Dumnezeu; dar Tu, Bunule, cu puterea Ta cea dumnezeiască, grăbeşte-Te, şi scoate-o şi scap-o din cursele lor pier-zătoare de suflet, Binefăcătorule mult-milostive.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Viţei graşi au înconjurat Biserica Fiului tău, Născătoare de Dumnezeu, şi ca s-o înghită şi-au căscat fălcile hulitoare, răcnind ca nişte lei, dar tu, ajutătoare puternică creştinilor la nevoie fiind, vino acum şi degrabă stârpeşte-i pe ei, rugându- te cu sârguinţă pentru noi lui Hristos, Binefăcătorul cel mult-milostiv.

Cântarea a 6-a

Irmos: Rugăciunea mea voi înălţa către Domnul şi Lui voi spune mâhnirile mele; că sufletul meu s-a umplut de răutăţi şi viaţa mea s-a apropiat de iad. Dar ca Iona mă rog: Dumnezeule, din stricăciune scoate-mă.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Valurile mării amăgitoare s-au înălţat peste măsură spre înecarea Bisericii Tale, Hristoase, dar acum Tu, precum de demult sculându-Te ai oprit marea cea văzută,

opreşte valurile ei şi cu rugăciunile tuturor sfinţilor Tăi izbăveşte Biserica Ta de la înecul ducător la pierzanie.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Apostaţii [şi ecumeniştii] şi-au încordat arcul şi au scos armele ca să-i omoare pe robii Tăi săraci şi sărmani care cred cu dreptate în Tine, dar Tu, Hristoase, cu rugăciunile tuturor sfinţilor Tăi, fă ca armele acelora să intre în inimile lor şi arcurile lor să se frângă, iar pe noi să nu ne rănească de loc.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Din adâncul inimii ne închinăm cu lacrimi Ţie, Hristoase Împărate, rugându-ne cu râvnă: izbăveşte Biserica Ta de aceste nenorociri şi de clevetirea grea a potrivnicilor şi păstrez-o nevătămată şi în adâncă pace, spulberând degrabă toate ereziile şi apostaziile cu rugăciunile tuturor sfinţilor Tăi.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Apostazia de trei ori afurisită, prea curată, a stârnit uneltirile amăgitoare, voind să dărâme din temelie Biserica Fiului tău, răscumpărată cu sângele Său cinstit, dar tu grăbeşte-te, adăpost al creştinilor, şi cu rugăciunile tale de Maică şi ale tuturor Sfinţilor, roagă-te lui Hristos să stârpească uneltirile lor şi să aducă pace în Biserică.

Condacul: Grăbeşte-Te să-i spulberi pe neaşteptate, Doamne Iisuse Hristoase, ca să nu robească prin învăţăturile lor, căci duşmanii Te hulesc şi pe noi ne ameninţă; loveşte-i dar, cu Crucea Ta, pe cei ce se luptă cu noi şi curmă degrabă urzelile lor, ca toţi ce fac rău robilor Tăi să înţeleagă şi să cunoască aievea cât de puternică este, prin rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, credinţa ortodocşilor, Unule, Iubitorule de oameni.

Condacul, glas 2: Ceea ce eşti păzitoare creştinilor nebiruită şi rugătoare neîncetată către Făcătorul, nu trece glasurile de rugăciune ale păcătoşilor, ci sârguieşte ca o bună spre ajutorul nostru, care cu credinţă strigăm către tine: grăbeşte spre rugăciune şi te nevoieşte spre îmblânzire, apărând pururea pe cei ce te cinstesc pe tine, Născătoare de Dumnezeu.

Prochimen, glasul al 4-lea: Minunat este Domnul întru sfinţii Săi, Dumnezeul lui Israel.

Stih: Sfinţilor celor ce sunt în pământul Lui, minunate a făcut Domnul într-înşii toate voile Sale.

Evanghelia

Preotul: Înţelepciune, drepţi, Din Sfânta Evanghelie de la Ioan citire.

Ioan (15, 17 - 16, 2)

17. Aceasta vă poruncesc: să vă iubiţi unul pe altul.
18. Dacă vă urăşte pe voi lumea, să ştiţi că pe Mine mai înainte decât pe voi M-a urât.
19. Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este al său; dar pentru că nu sunteţi din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea lumea vă urăşte.
20. Aduceţi-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul său. Dacă M-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, şi pe al vostru îl vor păzi.
21. Iar toate acestea le vor face vouă din cauza numelui Meu, fiindcă ei nu cunosc pe Cel ce M-a trimis.
22. De n-aş fi venit şi nu le-aş fi vorbit, păcat nu ar avea; dar acum n-au cuvânt de dezvinovăţire pentru păcatul lor.
23. Cel ce Mă urăşte pe Mine, urăşte şi pe Tatăl Meu.
24. De nu aş fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut păcat nu ar avea; dar acum M-au şi văzut şi M-au urât şi pe Mine şi pe Tatăl Meu.
25. Dar (aceasta), ca să se împlinească cuvântul cel scris în Legea lor: "M-au urât pe nedrept".
26. Iar când va veni Mângâietorul, pe care Eu Îl voi trimite vouă de la Tatăl, Duhul Adevărului, care de la Tatăl purcede, Acela va mărturisi despre Mine.
27. Şi voi mărturisiţi, pentru că de la început sunteţi cu Mine.
1. Acestea vi le-am spus, ca să nu vă smintiţi.
2. Vă vor scoate pe voi din sinagogi; dar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că aduce închinare lui Dumnezeu.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Pentru rugăciunile Sfinţilor trei noi Ierarhi, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşalelor noastre.

Stih:*Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale, curăţeşte mulţimea fărădelegilor mele.*

[Preotul: Mântuieşte Dumnezeule...]

Cântarea a 7-a

Irmos: Tinerii cei ce au mers din Iudeea în Babilon oarecând, cu credinţa Treimii văpaia cuptorului au călcat-o cântând: bine eşti cuvântat, Dumnezeul părinţilor noştri.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Dumnezeule şi Răscumpărătorule, Mire al Bisericii, Te chemăm cu stăruinţă: scapă Mireasa Ta din mâinile nelegiuiţilor, care vor s-o nimicească, stârpeşte puterea amăgirii lor, ca să putem cânta fără de încetare: „Tatăl nostru, Doamne, fii binecuvântat”.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Doamne, desfă degrabă legătura pestriţă a amăgirii, pe care încearcă s-o ţească şarpele ispititor al Bisericii Tale şi rupe mrejele lui, ca fiind izbăviţi de acestea, să strigăm într-un glas: „Tatăl nostru, Doamne, fii binecuvântat”.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Dă-ne răbdare bărbătească, Mântuitorule, care ne-ar scăpa de la necaz şi nu ne duce peste puteri în ispită, ci izbăveşte-ne de toate amăgirile viclene ale apostaţilor [şi ecumeniştilor] care năvăleasc peste noi, ca mereu să strigăm în Ortodoxie: „Tatăl nostru, Doamne, fii binecuvântat”.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Fă rugăciune către Fiul Tău şi Dumnezeul nostru, Marie mireasă de Dumnezeu Născătoare, ca ridicându-şi puterea Sa dumnezeiască, să vină să scape Biserica Sa de nenoricirile pe care ni le fac apostaţii [şi ecumeniştii] şi de ereziile păgâne şi să

izbăvească de amăgitori pe cei care-I cântă cu evlavie: „Tatăl nostru, Doamne, fii binecuvântat”.

Stih: Să lăudăm, bine să cuvântăm şi să ne închinăm Domnului, cântându-I şi prea înălţându-L întru toţii vecii.

Pe Împăratul ceresc, pe care îl laudă îngereştile cete, cântaţi-L şi prea înălţaţi-L pe El întru toţi vecii.

Cântarea a 8-a

Irmos: Nu trece cu vederea pe cei ce au trebuinţă de ajutor de la tine, Fecioară, pe cei care cântă şi te prea înalţă întru toţi vecii.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Mântuieşte-ne pe noi, Hristoase, Iubitorule de oameni, care ne pierdem în fiecare zi şi ne împuţinăm din pricina amăgelii apostaziei [şi ecumenismului], precum l-ai scăpat pe Petru, care se îneca în mare, întărind cu putere pe piatra adevăratei Tale mărturisiri pe cei care cântă cu credinţă dreaptă: „Cântaţi toate faptele Domnului Dumnezeu şi prea măriţi-L în veci”.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Latră la Biserica Ta, Hristoase, rânjind cu hulire ca leii cumpliţi copiii trădării în curtea lor de amăgire, vrând s-o fure fără cruţare. Dar Tu, Doamne, care Ţi-ai vărsat sângele pentru ea, nu-i lăsa în mâinile duşmanilor pe cei care cântă cu credinţă: „Cântaţi toate faptele Domnului Dumnezeu şi prea măriţi-L în veci”.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Hristoase, Judecătorul veşnic, întăreşte-i în dreapta credinţă pe ierarhii Bisericii Tale şi apără Biserica neînfrântă de porţile iadului, după făgăduinţa Ta, Doamne, şi izbăveşte-ne de necazurile care ne apasă pe noi, cei ce cântăm cu credinţă: „Cântaţi toate faptele Domnului Dumnezeu şi prea măriţi-L în veci”.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

De la tine primind trupul, Preacurată, S-a născut cel care prin cuvânt dumne-zeiesc le-a făcut pe toate; te rugăm, Preacurată, din inimă: roagă-L să ne scape de

amăgirea dușmănească şi să izbăvească Biserica sa de necazul ce o apasă şi să-i mântuiască pe cei ce cântă cu credinţă: „Cântaţi toate faptele Domnului Dumnezeu şi prea măriţi-L în veci”.

Cântarea a 9-a

Irmos: Cu adevărat de Dumnezeu Născătoare, prea curată Fecioară, toţi te mărturisim, cei izbăviţi prin tine, cu netrupeştile cete slăvindu-te.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Turma Ta cea cuvântătoare, hăituită şi tulburată de lupii cei lacomi, strigă cu glas tare: Ai milă, îndură-Te şi ne izbăveşte grabnic de cursele vrăjmaşului, ca să nu pierim, ci să Te prea mărim în veci pe Tine, Cel ce eşti singurul cap al celor credincioşi.

Stih: ***Sfinţilor trei noi ierarhi, rugaţi-vă lui Dumnezeu pentru noi.***

Tremurând şi temându-ne cu frică mare, căci cunoaştem păcatele noastre cele fără măsură, îngenunchem către Tine, Doamne Iisuse Hristoase, şi Te rugăm: întăreşte-ne credinţa, linişteşte Biserica şi izbăveşte-o grabnic de amăgirile trădării apostaţilor [şi ecumeniştilor], ca să te prea mărim în veci pe Tine, Cel ce eşti singurul cap al celor credincioşi.

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Spulberă, Mântuitorule, amăgeala crâncenă a tuturor ereziilor şi stârpeşte din rădăcină paguba apostaziei [şi ecumenismului], potoleşte sfâşierile bisericeşti, oile rătăcite adună-le şi du-le în turma Ta sfântă. Te rugăm, Hristoase Doamne, să ne linişteşti şi pe noi în Ortodoxie, ca să Te prea mărim în veci pe Tine, Cel ce eşti singurul cap al celor credincioşi.

Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Roagă-te, prea curată, Fiului şi Domnului tău să spulbere toate păraiele amăgirii şi să le sece grabnic, iar pe cei rătăciţi să-i îndrepte spre cunoaşterea adevărului, să liniştească Biserica Sa şi pe noi toţi să ne întărească în credinţă cu dreptate. Stăpână Fecioară, pe tine te rugăm, ca să te prea mărim în veci cu credinţă dreaptă, care eşti cu adevărat Născătoare de Dumnezeu.

Luminânda: Atingându-ne cu credinţă de sfinţitele voastre moaşte, Sfinţilor mucenici, pe amândouă părţile ne însănătoşim. Ci, o, marilor mucenici, faceţi aducere aminte către Domnul, Căruia staţi înainte, pentru noi cei ce săvârşim strălucita şi prea luminata voastră pomenire (de două ori).

Slavă Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.Şi acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin (a Născătoarei)

Mare şi prea slăvită taina a naşterii tale de Dumnezeu dăruită Doamnă şi Maica lui Dumnezeu, Fecioară, proorocii o au propovăduit, apostolii o au învăţat, mucenici o au mărturisit şi îngerii o laudă, iar oamenii se închină ei.

Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu, cea pururea fericită și prea nevinovată și Maica Dumnezeului nostru. Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii, care fără stricăciune pe Dumnezeu Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Rugăciune pentru proslăvirea Sfinţilor trei noi ierarhi

Sfinţilor ierarhi prea lăudaţi ai Sfintei Biserici, primiţi puţina noastră rugăciune şi veniţi în ajutorul nostru. Credem lui Hristos, sfinţilor, că pentru rugăciunile voastre putem dobândi răspuns la cererile noastre. Pentru aceea vă rugăm: aveţi grijă de toţi credincioşii şi ne întăriţi în dreapta credinţă. Feriţi-ne pe noi, sfinţilor, de toată erezia ecumenistă şi dezbinarea, de toată înşelarea şi minciuna. Aveţi grijă de preoţii Sfintei Biserici, întărindu-i în lucrarea lor şi acoperindu-i prin rugăciunile voastre.

Păziţi-i pe toţi cei din cinul monahal, sprijinindu-i în vremea mărturisirii dreptei credinţe. Aveţi grijă, robilor ai lui Dumnezeu, de toţi patriarhii şi ierarhii ortodocşi. Nu-i lăsaţi să se îndepărteze de adevăr şi le fiţi lor pavăză în vremurile de cumpănă.

Mijlociţi pentru cei râvnitori, ca să le lumineze Dumnezeu minţile şi să priceapă adâncul învăţăturilor Sfintei Scripturi şi ale Sfinţilor Părinţi. Voi care aţi stat împotriva rău credincioşilor izbăviţi-ne din ghearele tuturor rătăcirilor. Arătaţi acum nouă şi păstorilor noştri grabnicul vostru ajutor, iar în vremurile din urmă arătaţi-vă dascăli ai iubitorilor de adevăr.

Sfinţilor ierarhi, mustraţi pe cei vătămaţi de întunericul ereziilor şi ai ecumenismului paneretic şi fiţi celor însetaţi de adevăr cărare spre poarta Bisericii. Nu încetaţi a vă ruga pentru cei care stau departe de Biserică, să primească şi aceştia lumina cunoaşterii adevăratului Dumnezeu. Staţi împotriva bisericilor min-cinoase şi chemaţi-i în Biserica lui Hristos pe cei pe care diavolul îi ţine în legăturile sale.

Ca pentru rugăciunile voastre totdeauna fiind păziţi, pe voi, Sfinţilor trei noi Ierarhi, să vă lăudăm în toate zilele vieţii noastre, iar Dumnezeului celui în Treime lăudat, mulţumiri să Îi aducem, cântându-I cântarea de biruinţă: Aliluia.

De nu este preot se zice: Slavă... şi acum, Doamne miluieşte (de trei ori)

Pentru rugăciunile Sfinţilor părinţilor noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Bibliografie:

Ceaslov, Editura Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă, Bucureşti, 1973;
Biblia, Ediţia Sfântului Sinod, Bucureşti, 1914;
Micul Ceaslov, Ed. Cartea Ortodoxă, Alexandria, 2005;
Stâlpii Ortodoxiei, Fotie cel Mare, Grigorie Palama şi Marcu Evghenicul, Ed. Cartea Ortodoxă, Ed. Egumeniţa, 2008;
Carte de rugăciuni.

Viaţa Sfântului Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul

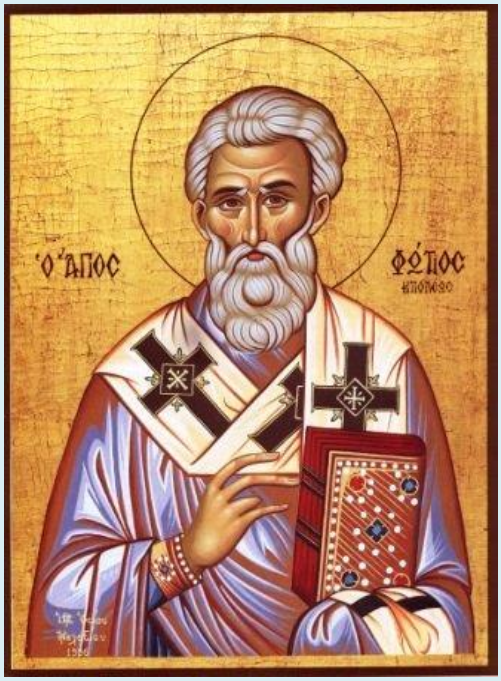

În această lună [februarie], în ziua a şasea, pomenirea celui între sfinţi Părintelui nostru Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului, cel întocmai cu apostolii şi mărturisitorul.

Constantinopol

Neamul şi educaţia

Sfântul Fotie face parte din cele mai vrednice chipuri ale Bisericii veacului al IX-lea; ba, mai mult, a însăşi istoriei universale. Marele întru sfinţi Fotie vede lumina zilei în cetatea Constantinopolului în preajma anilor 800-810 după Hristos, fiind născut din părinţi binecredincioşi.

Iubitoarea de Dumnezeu şi de fapte sfinte, maica sa Irina, căsătorită fiind cu Serghie, fratele împărătesei Teodora şi al patriarhului Tarasie, odrăsleşte un binecuvântat prunc, ce se va arăta un mare luminător al Bisericii.

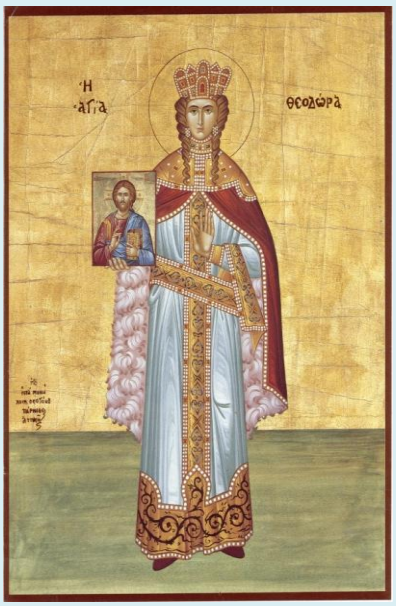

Sfânta Teodora

Tatăl lui fiind surghiunit din pricina cinstirii Sfintelor icoane, moare în pribegie. Legăturile de rudenie mai sus pomenite vor prilejui sfântului şederea alături de cei mai înţelepţi dascăli din Constantinopol, unde va deprinde îndeosebi materia numită matematică, alături de Leon, arătându-se astfel locaş a toată ştiinţa şi înţelepciunea.

Mai mult, încă de copil este înzestrat cu necurmata îndeletnicire a rugăciunii: ***"Grija mea din copilărie - avea să scrie mai târziu - era săvârşirea rugăciunii şi a cercetării de sine".***
De altfel, chiar mărturia lui Nichita Paflagonul, care nu nutrea prea mare evlavie faţă de sfânt, aminteşte înălţimea instruirii sale: "împreună-alergau toate, adică îndemânarea fizică, învăţătura, bogăţia, prin care şi întreaga deprindere cărturărească se revărsa asupră-I".

Îndeosebi, râvna spre învăţătură, sădită încă din copilărie, îi pricinuieşte aplecarea către dumnezeiasca înţelepciune. Spre sfârşitul instruirii cărturăreşti, Fotie este cinstit cu vrednicia de protospătar, de căpetenie a străjilor împărăteşti, fiind totodată şi sfetnic de taină al împăratului. Nu zăboveşte defel în a-şi îmbogăţi cunoştinţele, adunând înţelepciune din filozoficele învăţături, pe care mai târziu le va aşterne în scrierile sale întocmai, cu osebită însufleţire, în scrierea numită "Dicţionar" (Lexicon).

Dascăl al Şcolii din Magnavra

Ca dascăl al acestei şcoli cu vădit duh lumesc, potrivnic învăţăturilor bisericeşti din şcolile mănăstirilor vremii, precum cele din Mănăstirea Studion şi Aşezământul bisericesc al Sfinţilor Apostoli, sfântul se îndeletniceşte cu tâlcuirea scrierilor elineşti şi ale Sfinţilor Părinţi. Astfel, ostenindu-se cu multă migală, sfântul întocmeşte lucrarea numită "Miriovivlos" sau "Biblioteca".

Pe lângă orele petrecute la Şcoala din Magnavra, sfântul pune început unor prelegeri duhovniceşti, transformând propria locuinţă în facultate de filosofie. Fiind înconjurat de câţiva ucenici foarte dornici de învăţătură, sfântul se osteneşte călăuzindu-i în deslușirea teologiei, cea care "îndreptează toată mintea către evlavie".

Trimiterea sa la Bagdad, cetatea agarenilor

Sfinţii Chiril şi Metodie

Datorită bogatei înţelepciuni, precum şi cumpătării de care dă dovadă, în anul 851 este trimis - împreună cu prea înţeleptul său ucenic Constantin, viitorul Sfânt Chiril, luminătorul slavilor - "la asirieni", adică în cetatea ce se cheamă Bagdad, pentru a susţine cu fidelitate curmarea prigoanelor la care sunt supuşi creştinii. Ajungând în cetatea Bagdadului, mai precis la Samarra, care în acea vreme era inima Califatului, cei doi sfinţi îi uimesc pe agareni prin duhovnicească lor înţelepciune. Mai mult, neînfricoşându-se de vreo rea pătimire, sfinţii poartă de grijă vestirii în acel ţinut a Evangheliei lui Hristos, încredinţaţi fiind că doar astfel este cu putinţă ca cei doritori de vieţuire curată să-şi lase urâtele obiceiuri, călătorind pe calea mântuirii. Lesne se înţelege pricina pentru care agarenii, după cum adevereşte viaţa sfântului Chiril, vor încerca să-i otrăvească pe sfinţi, însă neizbândind - căci asupra sfinţilor odihneşte harul lui Dumnezeu, păzindu-i - în cele din urmă se întorc sănătoşi în Constantinopol spre a-şi isprăvi duhovnicească îndeletnicire.

Înălţarea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal al Constantinopolului

Mihail al III-lea

În scurtă vreme sfântul ajunge iscusit până şi în socotelile cârmuirilor, timp în care întâiul dregător al împăratului, ucenicul său – Bardas, voieşte a-l izgoni pe Ignatie, patriarhul cetăţii, care se pune împotriva împărtăşirii acestui dregător la prăznuirea Dumnezeieştii Arătări, din pricina învederatei sale vieţi destrăbălate şi a nepocăinţei în care stăruia. Alungarea patriarhului Ignatie de către Bardas este prilejuită de înmormântarea unui oarecare Ghivona din Dhirrachio, despre care dregătorul credea că era fiul împărătesei Teodora de la un alt bărbat şi că, din această pricină, a fost ucis într-un mod barbar de oamenii împăratului Mihail al III-lea.

Ghivona este socotit vinovat de înaltă trădare şi chiar înmormântarea sa săvârşită de Patriarh, este privită drept duşmănie faţă de împărat. Din această pricină, Ignatie este silit în iulie 857 să părăsească tronul, fiind surghiunit în cele din urmă în ostrovul Terevinthos din Propontida.

În urma tiranicei izgoniri a patriarhului, Bardas voieşte să ridice în scaunul patriarhal un bărbat slăvit de norod pentru virtuţile sale. Spre a preîntâmpina oarecare ticluite urzeli, în această privinţă, gândul dregătorului zăboveşte atunci asupra sfinţitului Fotie, care cu adevărat era mult lăudat pentru vrednicia şi credincioşia sa, nu numai din pricina negrăitelor cunoştinţe lumeşti, ci şi a vieţuirii în sfinţenie, precum şi a îndrăzneţelor lupte în vederea apărării Ortodoxiei, în vremea celei de a doua prigoane a cinstitorilor de icoane. Fotie se împotriveşte grabnic propunerilor unchiului său, dregătorul Bardas, amintind de multele tulburări şi griji ale scaunului patriarhal, cât şi de propria nevrednicie.

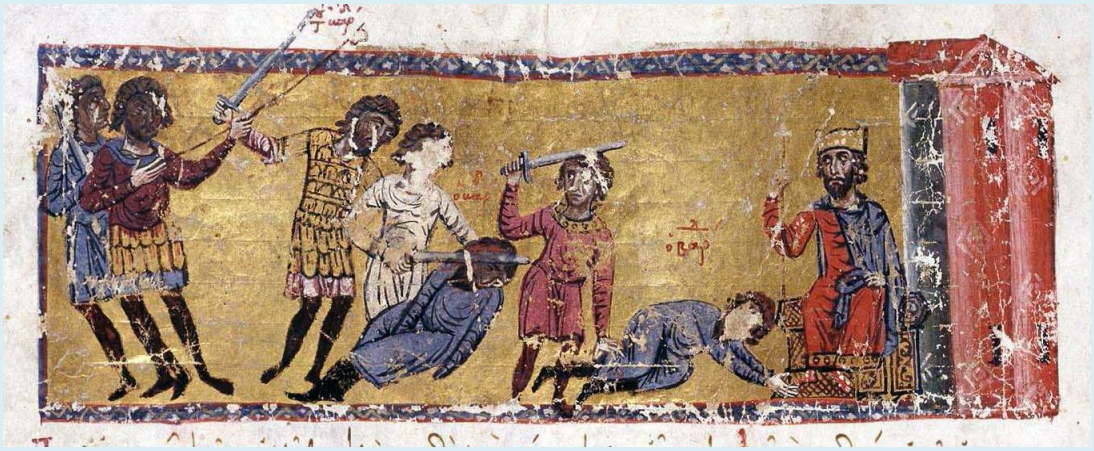

Moartea lui Bardas

De aceea, cu lacrimi în ochi şi din toată inima, se roagă a fi ales altcineva în locul său, nevrând sub nici un chip să bea amarul pahar al necazurilor care îl aşteaptă.

Cu toate acestea Bardas înţelege foarte bine că nu se află în această vreme în împărăţie cineva mai potrivit pentru aceasta. Aşa se face că întrebuinţează spre dobândirea nădejdii sale, toate chipurile şi mijloacele, mergând chiar până la întemniţarea sfinţitului Fotie, pentru ca acesta să nu poată fugi pe ascuns din Constantinopol.

"Am suferit atâta silă - avea să scrie sfântul după hirotonie către papa Nicolae - că numai Dumnezeu, Cel ce vede toate cele ascunse, ştie. Şi o zic pentru că ne-au silit la aceasta, fără ca noi să vrem. S-au purtat faţă de noi ca şi cum am fi

fost răufăcători. Ne-au întemniţat şi ne-au păzit mai mult timp înainte (de hirotonie) cu luare aminte, căci ne aleseseră pentru vrednicia aceasta, dar noi în nici un chip n-am încuviinţat. Ne-au hirotonit cu forţa, iar noi în astă vreme plângeam, ne tânguiam şi ne loveam pieptul pentru a scăpa de hirotonie".

Epistolele de întronizare şi Sinodul din 861

După hirotonia săvârşită de Grigorie Asvestul - episcopul Siracuzei şi de alţi doi episcopi "fără scaun" [adică hirotoniţi, dar încă nu întronizaţi - n.tr.], sfântul urcă în scaunul patriarhal pe 25 decembrie 857, hotărând să-şi îndeplinească sarcinile cuvenite rangului său, cu toată râvna inimii şi îndeosebi cu toate puterile lui. Imediat după întronizare, trimite obişnuitele solii către papa şi patriarhiile din Răsărit, pentru a-i înştiinţa de toate cele întâmplate.
În această vreme, supuşii credincioşi patriarhului Ignatie cer papei aşezarea lui în cinstea de odinioară, neprimind cu nici un chip numirea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal.

Papa Nicholas I

Din acest motiv, iubitorul de slavă papă Nicolae, care "se făcuse pe sine împărat al lumii întregi", află grabnic prilej spre a ajunge orânduitor al lucrurilor bisericeşti din acea vreme, dorire potrivită deşartelor sale năzuinţe cezaro-papiste. Pentru îndeplinirea acestor dorinţe, Nicolae dă de ştire împăratului Mihail al III-lea, şi chiar lui Fotie, într-un chip cu totul nepotrivit, strigând cu tărie că izgonirea lui Ignatie din scaunul patriarhal al cetăţii Constantinopolului s-a făcut fără îngăduinţa sa! Aşadar, din acest motiv el trimite la Constantinopol pe doi legaţi ai săi, Rodaldo Porto şi Zaharia Anagnis, care, după puţin timp, vor lua parte la Sinodul I-II (Al doilea întâi), ce se va ţine în marea Cetate a Bizanţului, în mai 861 după Hristos. În urma acestui sinod, numit drept al doilea Sobor întâi, întrunind 318 Părinţi, deopotrivă cu Primul Sinod ecumenic [de la Niceea - n.tr.], legaţii papei,

cunoscători îndeaproape ai frământărilor bisericeşti din Răsarit, plecându-se adevărului, primesc pe sfinţitul Fotie ca patriarh canonic al Constantinopolului, semnând desăvârşit toate gramatele numirii lui.

Caterisirea Sfântului Fotie de către papa Nicolae şi răspunsul sfântului faţă de hotărârile sinodului din 867

Când trufaşului papă Nicolae îi sunt aduse la cunoştinţă toate cele petrecute la Sinodul din 861, el respinge hotărârile trimişilor săi, caterisindu-l pe Zaharia în 863, iar pe Rodaldo în 864. În acelaşi chip voieşte a face şi Sfinţitului Fotie, precum şi episcopului Grigorie al Siracuzei, neavând însă vreun drept sau vreo autoritate pentru aceasta. La un sinod, pe care-l adună în 863 în Lateran, numeşte ca neîntemeiată hotărârea celui de-al doilea întâi Sinod, "caterisindu-l" deopotrivă pe Sfânt, precum şi pe Grigorie Asvestul, cel care-l hirotonise pe Fotie. După îndeplinirea celor de mai sus, trimite la Constantinopol şi tuturor hotărârea sinodului său, la care iau parte doar episcopi latini, după care se iveşte un bun prilej pentru a trimite în anul 866 pe cardinalii şi paterii latini în Bulgaria, încercând a dobândi pentru latineştile eresuri roadele propăvăduirii ortodoxe, propovăduire cârmuită şi întreţinută dinainte de 864 de curtea Bizanţului. Amestecul papei dovedeşte atât Sfântului Fotie, cât şi întregului Răsărit, fără tăgadă şi pentru prima oară, grava cădere a fostei Biserici Apusene, întruchipată de papă.

De aceea, Sfântul Fotie adună în 867, la Constantinopol, un sinod al episcopilor Bisericilor Ortodoxe, pentru a hotărî asupra smintitoarei măsluiri a Evangheliei, săvârşită de papistaşi şi răspândită cu osârdie nu numai în Apus, ci şi în Răsărit. La acest Sinod a fost dat anatemei, în primul rând, adaosul "Filioque" (şi de la Fiul), strecurat în Simbolul Credinţei, ca o a doua purcedere a Dumnezeirii Sfântului Duh, fiind totodată şi o nouă încununare a tuturor relelor Bisericii Apusene. Asemenea ereziei numită "Filioque", este condamnată şi amestecarea catolicilor papistaşi în nou întemeiata - de către Bizanţ, Biserică a Bulgariei, fapt oprit cu asprime de sfintele canoane. În acelaşi chip s-au osândit toate răstălmăcirile crezului catolic, care erau cu totul străine de hotărârile Sinoadelor Ecumenice ale Bisericii. Peste toate acestea, latinii predicau în Bulgaria învăţături de credinţă noi, pricinuind schimbări în vieţuirea creştină: botezul "prin stropire", defăimarea preoţilor căsătoriţi şi silirea acestora de a petrece în feciorie, scurtarea Postului mare la o singură săptămână, mirungerea din nou a credincioşilor din Biserica Bulgară de către episcopii din Apus ş.a. După cercetarea amănunţită a celor amintite, Sinodul din 867 purcede la anatemizarea trufiei papale şi a poftei de

stăpânire a papei Nicolae, pentru toate acţiunile sale potrivnice Sfintelor Canoane şi cu desăvârşire străine “Sfintelor Sinoade” şi “fericiţilor Sfinţi Părinţi”.

Nedreapta “caterisire” a sfântului de către locţiitorii papei. Surghiunirea.

Mihail al III-lea

Dar după pomenitul sinod, lucrurile iau o întorsătură neaşteptată în Bizanţ. La 25 septembrie în acelaşi an, împăratul Mihail al III-lea este ucis de cel ce până atunci fusese mai marele dregătorilor, Vasile I macedoneanul, care rămânea astfel singurul stăpânitor.

Pentru această vărsare de sânge, Sfântul Fotie îl mustră aspru pe Vasile I, certându-l - după cum aminteşte istoricul Zambelio - astfel: “Nevrednic eşti Dumnezeieştilor Taine, tu, care ţi-ai întinat mâinile cu sângele binefăcătorului tău”.

Mustrarea are drept urmare alungarea Sfântului Fotie din scaunul patriarhal şi aducerea din nou a lui Ignatie de către Vasile I, care voia să-şi întărească tronul nu numai cu sprijinul noului patriarh, ci şi cu cel al Apusului. Ca şi cum toate acestea nu erau de ajuns, are loc în 869, la Constantinopol, un sinod mincinos, în fruntea căruia întâi-stătători erau trimişii papei Adrian al II-lea, care luaseră “din parte-le” hotărârea condamnării Sfântului Fotie. Sfântul fiind adus cu sila înaintea zisului sinod dinainte ticluit, tace cu desăvârşire, având în minte pilda Domnului în faţa Caiafei şi a lui Pilat. Întrebându-l de pricina tăcerii lui, sfântul răspunde: ***”Dumnezeu aude şi glasul celui ce tace”***, la care cei din sinod, având întâi-stătători pe trimişii papei, nu încetează a-l sili, întrebându-l de nenumărate ori: ”De ce nu răspunzi?”. Sfântul le spune: ***“ Nici Iisus nu a scăpat de condamnare”.***

În urma celor petrecute, îi rânduiesc sfântului o scurtă vreme de gândire, spre a cugeta mai adânc şi pentru a se apăra de învinuirile lor. După încheierea timpului sorocit, sfântul nu primeşte "libellul" pe care papiştii îl alcătuiesc împotriva lui, ci îi înfruntă, arătându-le că ei trebuie să caute pocăinţă, şi să dovedească cu fapta pocăinţa pentru învederatele eresuri. După cele zise, Sfântul Fotie este "caterisit" şi surghiunit în strâmtorile Bosforului, unde pătimeşte mâhniri din pricina depărtării de tovărăşeasca însoţire şi de lipsirea cărturăreştilor îndeletniciri: ***"Noi - scria el - trăim o viaţă mai amară decât moartea: suntem robiţi; lipsiţi de toţi, de rude, de slujitori, pe scurt, de toată mângâierea omenească. Dar încă şi de cărţi am fost lipsiţi - lucru nemaiauzit şi străin şi o pedeapsă nouă scornită împotriva noastră".***

Întoarcerea sfântului în Constantinopol, aşezarea în scaunul patriarhal

Nedreapta purtare faţă de sfânt trebuia să se apropie de sfârşit. Odată cu trecerea anilor, în Bizanţ lucrurile prind a se schimba şi adevărul care în veac nu piere este iarăşi cinstit. Pricină a îndreptării este însuşi ţarul Boris al Bulgariei, numit din botez Mihail.

Înţelegând viclenia apusenilor, Mihail (Boris), care nu mai nădăjduieşte a dobândi nimic de la latini, se întoarce spre Bizanţul, care - prin osârdia Sfinţitului Fotie, cândva îl încreştinase. Această venire în fire face să răsară pe buzele tuturor numele Sfântului Fotie, despre care toţi povesteau întotdeauna minunându-se. Din această pricină, împăratul Bizanţului, Vasile I, voieşte a-şi răscumpăra nedreptatea ce o săvârşise împotriva lui Fotie. Spre îndreptarea acelei nelegiuri, de care Vasile I se socoteşte foarte vinovat, îl alege pe sfânt - decât care nu se afla altul mai înţelept şi mai potrivit - ca dascăl al nevârstnicilor lui prunci, dar şi pentru a-l avea aproape de el ca povăţuitor, nu numai în cele bisericeşti, dar şi în cele politice, ba mai mult, în socotelile conducerii imperiului.

Împăcarea sfântului cu patriarhul Ignatie

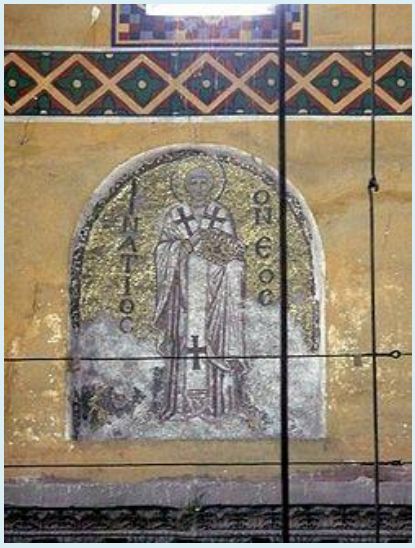

Sfântul Ignatie

Chiar atunci, când într-un oarecare fel cinstirea ce îi fusese ştirbită îi este îndreptată, sfântul voieşte să se împace cu de acum bătrânul Ignatie, care-şi trăieşte ultimile zile ale vieţii.

Apropiindu-se de Ignatie, Sfântul Fotie cade întâiul, închinându-se bătrânului patriarh, care-i întoarce smerit închinarea, dându-şi sărutarea dragostei şi a păcii. Arătându-şi deopotrivă cinstire unul celuilalt, împăcarea pricinuieşte pacea şi dragostea pogorâte în inimi, statornicind totodată o neobosită împreună-lucrare între cei doi sfinţiţi patriarhi, despărţiţi cândva de samavolniciile lui Bardas şi ale împăraţilor, iar pe de altă parte de uneltirile trufaşilor papi. Sfântul îl cercetează pe patriarh nu numai o dată sau de două ori, fiindu-i cu adevărat sprijin în ultimii ani ai vieţii sale.

Pentru aceasta, după dreptate este arătată această împăcare drept "mai aducătoare de lumină" decât toate faptele sale mari şi prea minunate, şi chiar decât prea înţeleptele sale scrieri.

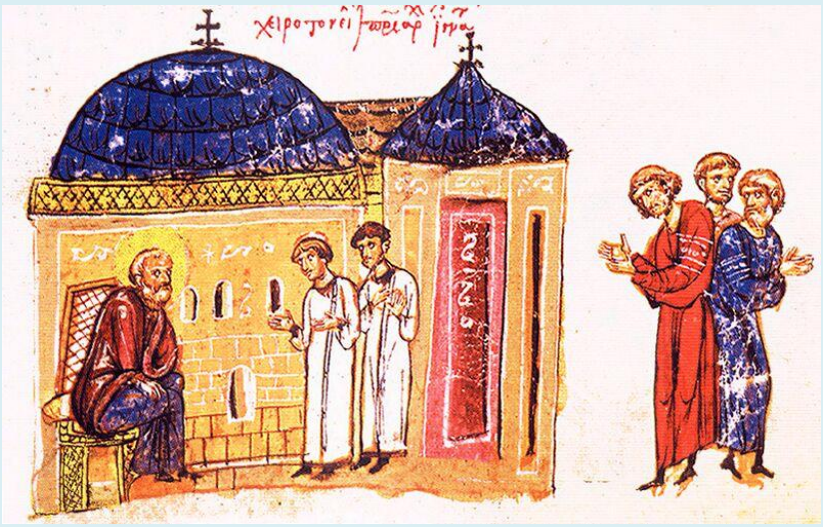

Patriarul Ignatie

Întoarcerea în scaunul patriarhal

Biserica Sfânta Sofia

După săvârşirea lui Ignatie, pe 23 octombrie 878, Sfântul Fotie se întoarce pentru a doua oară în scaunul patriarhal al Constantinopolului.

Pentru cinstirea bisericească a Sfântului Fotie, se întruneşte la Constantinopol în noiembrie 879, un sinod de 383 de episcopi, sinod la care iau parte şi trimişii papei Ioan al VIII-lea, care mărturisesc împreună cu ceilalţi sinodali "că Dumnezeu sălăşluieşte în el", adică în Fotie. Acest sinod desfiinţează hotărârile sinodului din 863, care fusese convocat de papa Nicolae, şi ale celui din 869, care, prin uneltirile papei Adrian, îl osândiră cu nedreptate pe sfânt.

Acum, ierarhii şi poporul Bisericii îi redau cinstirea de odinioară, numindu-l pe Fotie după dreptate,"lucrător neînfruntat, împodobit cu toată lucrarea harului".

După aşezarea în cinste, sfântul lucrează în chip dreptmăritor la întărirea credincioşilor, pentru întoarcerea ereticilor, spre întocmirea bibliotecilor, orânduirea aşezămintelor ortodoxe şi, mai înainte de toate, spre întărirea propovăduirii cuvântului lui Hristos. Îndeosebi, grija sa se îndreaptă către cei tineri, adunându-i în preajma sa pe iubiţii săi ucenici. Se îngrijeşte să arate mai ales cu fapta poporului lui Dumnezeu curăţia şi dragostea sa. Deseori, îi îndeamnă pe credincioşi la ridicarea de biserici sau la întărirea celor în paragină.

Din nou izgonit din scaunul patriarhal. Adormirea sa

Leon VI (dreapta, pe cal) şi tatăl său Vasile I (stânga)

În 29 august 886, în Bizanţ, lucrurile prind iarăşi a se schimba. Împăratul Vasile I moare şi se ridică la cârmuirea împărăţiei fiul său, Leon al VI-lea cel înţelept. Însă acest împărat, care în tinereţe fusese ucenic al sfântului, din păcate s-a arătat cu totul nemulţumitor faţă de dascălul său, chiar dacă prin a sa lucrare, a primit în istorie numirea de "înţelept".

Uitând de dragostea ce-i arătase sfântul, noul împărat coboară degrab din scaunul patriarhal pe Fotie, nevoind a fi mustrat de el pentru vieţuirea în desfrânări, aşezând pentru aceasta în scaun pe nevârstnicul său frate, Ştefan [care avea doar şaisprezece ani - n.tr.]. De parcă n-ar fi fost de ajuns cele făcute, noul împărat îl întemniţează pe Sfântul Fotie în mănăstirea Armenilor, fiind socotit în chip mincinos părtaş la o tainică înţelegere împotriva împăratului.

În această mănăstire vieţuieşte surghiunit, îndeletnicindu-se îndeosebi cu deprinderea necontenitei rugăciuni şi alcătuind cărţi. După izgonire, timp de patru ani, sfântul întocmeşte una din cele mai înalte lucrări: ”Despre mistagogia Duhului Sfânt”.

Afară de această lucrare, sfântul mai alcătuieşte şi un mare număr de epistole în care dezleagă cu măiestrie multele nelinişti ce preocupau pe cărturarii şi teologii vremii. Aşadar, sfântul vieţuieşte în pace până pe 6 februarie 897/898, după care îşi încredinţează sufletul lui Dumnezeu, lăsând în urma sa duhovniceştile sale învăţături şi slăvitele sale pătimiri cele întru apărarea Ortodoxiei de potrivnicile uneltiri ale papistaşilor hulitori ai dreptei credinţe. Din această pricină, după dreptate dobândeşte peste veacuri şi numele de mare apărător al Sfintei Ortodoxii.

[Astăzi, un fragment din moaştele Sfântului Fotie cel mare se găsesc în mănăstirea Dionisiu din Sfântul Munte Athos - n.tr.]

(traducere din elină: Frăţia Ortodoxă Misionară „Sfinţii trei noi Ierarhi”)

Sinaxar - Pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Fotie mărturisitorul, cel întocmai cu apostolii, patriarhul Constantinopolului

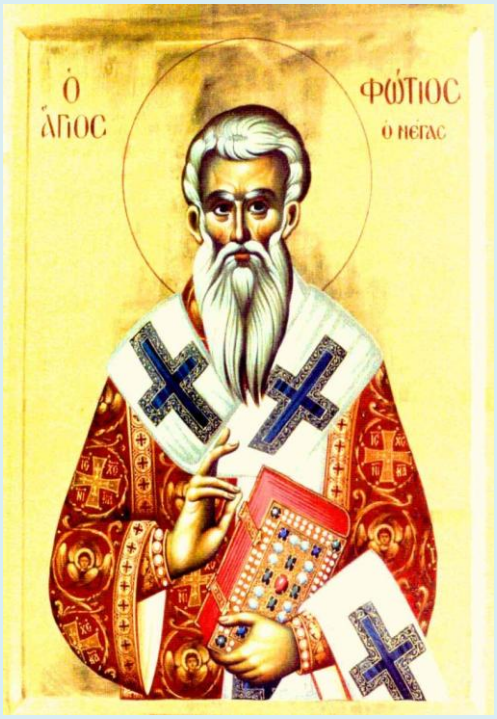

Tot în această zi (6 februarie), pomenirea prea cuviosului părintelui nostru Fotie mărturisitorul, cel întocmai cu apostolii, patriarhul Constantinopolului.

Sfântul Fotie, patriarhul Constantinopolului, "farul departe luminător al Bisericii", a trăit în secolul IX, într-o familie de creştini zeloşi. Tatăl său, Serghie, a murit ca martir apărând sfintele icoane. Sfântul Fotie a primit o educaţie excelentă şi, datorită faptului că familia lui aparţinea casei imperiale, el a ocupat funcţia de prim secretar de stat în Senat.

Contemporanii săi spuneau despre el: "Avea cunoştinţe remarcabile în aproape toate ştiinţele vechi, încât, pe bună dreptate ai putea compara gloria vremurilor sale cu cea a anticilor."

Mihail, tânărul succesor la tron, împreună cu Sfântul Chiril, viitorul iluminător al slavilor, au fost instruiţi de el. Credinţa lui creştină puternic înrădăcinată l-a ferit pe Sfântul Fotie de seducţia şarmului vieţii de la palat, tânjind cu tot sufletul său după viaţa de călugărie.

În 857 Bardas, care a condus împreună cu împăratul Mihail, l-au deposedat pe patriarhul Ignatie (la 23 octombrie) de Scaunul din Constantinopol.

Episcopii, cunoscând credinţa şi vastele cunoştinţe ale lui Fotie, i-au spus împăratului că el ar fi vrednic să ocupe tronul arhipastoral. Sfântul Fotie a acceptat propunerea cu smerenie şi a trecut prin toate rangurile clericale în 6 zile. În ziua Naşterii Domnului a fost sfinţit episcop şi ridicat la tronul patriarhal.

În scurt timp însă au apărut tulburări în cadrul Bisericii datorită înlăturării Patriarhului Ignatie. Pentru a calma spiritele a fost convocat Sinodul din 861, în care s-a retras Ignatie şi a fost instalat Fotie ca Patriarh.

Papa Nicolae I, care-şi trimisese acoliţii la sinod, a crezut că prin recunoaşterea lui Fotie ca patriarh, îl va putea subordona lui. Dar când noul patriarh s-a dovedit nesupus, Nicolae l-a anatemizat pe Fotie într-un sinod roman.

Sfântul Fotie a fost un luptător ferm împotriva intrigilor papale şi ale schimbărilor din cadrul Bisericii de Răsărit, până la sfârşitul vieţii sale.
În 864, Bulgaria s-a convertit de bună voie la creştinism. Prinţul bulgar Boris a fost botezat de însuşi Sfântul Fotie. Mai târziu, sfântul a trimis preoţi şi un arhiepiscop pentru a boteza poporul bulgar.

În 865, Sfinţii Chiril şi Metodie au fost trimişi să propovăduiască pe Hristos în limba slavonă. Cu toate acestea, partizanii papei i-au incitat pe bulgari împotriva misionarilor ortodocşi.

Situaţia dezastruoasă din Bulgaria s-a agravat o dată cu invazia germanilor din cauza cărora au fost nevoiţi să ceară ajutor din vest, iar prinţul bulgar l-a rugat pe papă să-şi trimită episcopii. Când au ajuns în Bulgaria, trimişii papali au început să înlocuiască credinţa şi practicile ortodoxe cu învăţătura şi obiceiurile latineşti.

Sfântul Fotie, ca ferm apărător al dreptăţii şi demascator al falsităţii, a scris o enciclică prin care i-a informat pe episcopii de răsărit despre acţiunile papei, explicând că diferenţele dintre biserica romană şi cea ortodoxă nu constau doar în ritual, ci şi în confesiunea credinţei. Astfel s-a convocat un sinod în care s-a cenzurat aroganţa celor din vest.

În 867, Vasile macedoneanul a pus mâna pe tronul imperial, asasinându-l pe împăratul Mihail. Sfântul Fotie a denunţat crima şi nu i-a permis acestuia să se împărtăşească cu Sfintele şi Dumnezeieştile Taine. Drept aceea, Sfântul Fotie a

fost înlăturat de la tronul patriarhal şi închis în mănăstire sub pază, iar Ignatie a fost readus ca patriarh în locul său.

Sfântul Sinod din 869 s-a întrunit pentru a cerceta atitudinea Sfântului Fotie. La sinod au participat reprezentanţi ai papei, care au cerut ca toţi cei prezenţi să semneze un document (Libellus) prin care să-l condamne pe Fotie şi să recunoască supremaţia papei. Episcopii de răsărit nu au fost de acord cu aşa ceva şi s-au certat cu delegaţii papei.

Chemat la sinod, Sfântul Fotie a primit toate acuzaţiile în tăcere. Doar când judecătorii l-au întrebat dacă se căieşte pentru cele făcute, el a răspuns: "De ce vă credeţi judecători?" După lungi dispute, acuzatorii lui Fotie au ieşit victorioşi. Chiar dacă nu aveau motive pentru acuzaţiile făcute, ei i-au anatemizat atât pe patriarhul Fotie cât şi pe episcopii care l-au apărat. Sfântul a fost condamnat la 7 ani de închisoare şi, conform propriei lui mărturii, I-a mulţumit lui Dumnezeu pentru răbdarea cu care şi-a îndurat judecătorii.

În tot acest timp, clerul latin a fost expulzat din Bulgaria iar Patriarhul Ignatie şi-a trimis episcopii acolo.

În 879, la doi ani de la moartea Patriarhului Ignatie, s-a convocat un alt sinod (considerat de mulţi ca al optulea sinod ecumenic) în care Sfântul Fotie a fost, din nou, numit ca arhipăstor recunoscut legal al Bisericii din Constantinopol.

Papa Ioan al VIII-lea, care l-a cunoscut personal pe Fotie, a declarat prin trimişii săi că deciziile papei de dinainte au fost anulate. Sinodul a recunoscut caracterul neschimbat al Crezului de la Niceea - Constantinopol, respingând conceptul fals de "filioque" şi recunoscând independenţa şi egalitatea ambelor tronuri şi ambelor biserici, cea de vest şi cea de răsărit. Consiliul a decis renunţarea la ritualurile şi învăţăturile latine din biserica bulgară introduse de clerul roman.

Sub succesorul împăratului Vasile, Leo, Sfântul Fotie a suferit din nou din cauza falselor acuzaţii, fiind acuzat că vorbeşte împotriva împăratului.

În 886 a fost deposedat din nou de Scaunul său şi şi-a încheiat cursul vieţii în anul 891. A fost înmormântat la mănăstirea Eremia.

Biserica Ortodoxă îl venerează pe Sfântul Fotie ca pe un "stâlp şi fondator al Bisericii," un "ghid inspirat pentru ortodocşi" şi un teolog înţelept care a lăsat în urmă o mulţime de lucrări în care demască erorile latinilor, respinge ereziile

distrugătoare de suflete, explică Sfânta Scriptură şi explorează multiplele aspecte ale Credinţei.

Proloage - Viața Sfântului ierarh Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului

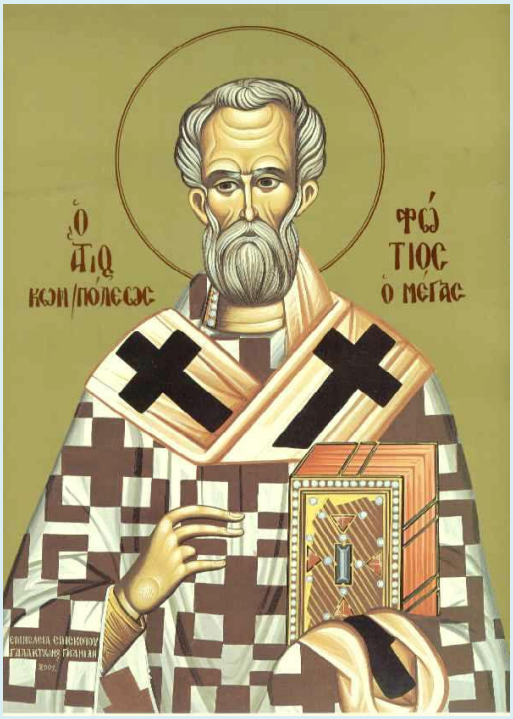

Sfântul Fotie cel mare a trăit pe vremea împăraților Mihail (842-867 d.Hr.), Vasile I macedoneanul(867-886 d.Hr.) și Leon al VI-lea cel înțelept (886-912 d.Hr.). A venit pe lume în cetatea Constantinopolului, în anul 810(după alții, 820), într-o familie binecredincioasă, care a luptat pentru cinstirea și onoarea Sfintelor icoane.

Părinții săi, Sfântul Serghie (prăznuit pe 13 mai) - fratele împărătesei Teodora și al patriarhului Tarasie - și mama sa Irina, au fost persecutați de împăratul iconoclast Teofil (829-842). Tatălui său i s-a luat proprietatea și a fost surghiunit împreună cu soția și copii, din pricina cinstirii icoanelor, murind în pribegie, ca un mărturisitor.

Urmărind etapele vieții sale, Sfântul Fotie a fost mai întâi ucenic, petrecând ore în șir în bibliotecă, studiind, apoi profesor de filozofie al Universității din Magnavra, prima universitate din Europa Medievală, apoi a deținut poziții importante în stat, și în final, a fost înscăunat în sfințitul tron patriarhal al Constantinopolului, fiind și practicant al milosteniei și filantropiei.

Indiferent de persoanele care erau în jurul său sau de locurile unde se afla, neținând seama nici de lipsurile celor două exiluri, Sfântul Fotie lupta pretutindeni pentru

adevărata Credință ortodoxă, pentru Tradiția apostolică și pentru Credința strămoșească, care este, de asemenea, conținutul Învățăturii Patristice.

Sfântul Fotie a luptat pentru credința ortodoxă, împotriva maniheiștilor, a iconoclaștilor și a altor eretici, iar pe mulți dintre ei i-a reinstaurat în Biserica Ortodoxă Universală, a lui Hristos.

În anul 858, când din porunca împăratului patriarhul Ignatie a fost scos din scaunul patriarhal, au venit la Sfântul Fotie, care cu adevărat era mult lăudat pentru vrednicia şi credincioşia sa, nu numai din pricina negrăitelor cunoştinţe lumeşti, ci şi a vieţuirii în sfinţenie.

Înălțarea lui în scaunul patriarhal al Constantinopolului a avut loc în ziua de Crăciun a anului 858 d.Hr, de către episcopul Siracuzei - Grigorie Asvestul și alți doi episcopi. Între timp, desigur, Sfântul Fotie fusese călugărit și hirotonit preot.

Îndată după întronizare Sfântul Fotie a trimis scrisori sinodale către papă si patriarhiile din Răsărit pentru a-i înștiința de cele întâmplate și subliniind restabilirea păcii în Biserica din Constantinopol.

Dar, înainte de a putea consolida această pace, susținătorii patriarhului Ignatie s-au adunat în Biserica Sfânta Irina, cerându-i papei aşezarea lui în cinstea de odinioară, neprimind cu nici un chip numirea Sfântului Fotie în scaunul patriarhal.

Atunci, Sfântul Fotie a convocat Sinodul în biserica Sfinții Apostoli, pentru a aborda problema ridicată. Sinodul a condamnat acțiunile susținătorilor lui Ignatie și a subliniat că acesta, demisionând de la tronul patriarhal nu mai era Patriarh.

În urma evenimentului, în care susținătorii patriarhului Ignatie au intervenit şi au solicitat îndepărtarea patriarhului Fotie. S-a întrunit la Constantinopol un al doilea Sinod Ecumenic, în 861, la care au luat parte și părinții Primului Sinod Ecumenic de la Niceea și la care papa Nicolae și-a trimis doi delegați. În urma acestui sinod, participanții, cunoscând îndeaproape frământările bisericii de Răsărit și supunându-se adevărului, l-au acceptat pe Sfântul Fotie ca patriarh canonic al Constantinopolului, încuviințând numirea lui.

Aflând papa Nicolae toate cele petrecute la Sinodul din 861, a respins hotărârile delegaților săi, pe care i-a și caterisit. În acelaşi fel a voit a face şi Sfântului Fotie, precum şi episcopului Grigorie al Siracuzei, neavând însă vreun drept sau vreo autoritate pentru aceasta. Apoi, în 863, la un sinod pe care l-a adunat, el nu a

recunoscut hotărârea Sinodului de la 861 și l-a „caterisit” atât pe Sfântul Fotie, cât și pe episcopul Grigorie.

Dar amestecul papei i-a demonstrat și Sfântului Fotie și mai ales întregii Biserici de Răsărit, grava cădere a Bisericii Apusene, reprezentată de papă. De aceea, la Sinodul care s-a întrunit în vara anului 867, la inițiativa Sfântului Fotie cel mare, papa Nicolae a fost destituit pentru acțiunile sale nereglementare, și a fost anatemizat în primul rând adaosul Filoque, strecurat în Simbolul Credinței. În acest fel au fost osândite toate rătălmăcirile crezului catolic, care nu respectau deloc hotărârile Sinoadelor Ecumenice ale Bisericii, știindu-se că orice deviere de la adevărata credință duce la pierderea spiritualității, și condamnându-se ca „păcat de moarte”, orice rătăcire de la Ortodoxie (dreapta credință). Într-adevăr, epistola circulară a Sfântului Fotie, validată de Sfîntul Sinod, a devenit un criteriu ferm în evaluarea relațiilor dintre Răsărit si Apus.

Asasinarea împăratului Mihail al III-lea, la 24 septembrie 867, de către Vasile I macedoneanul, a fost urmată de o criză a Bisericii Răsăritene. Pe acesta din urmă - precum odinioară Sfântul Botezător Ioan pe împăratul Irod - Sfântul Fotie l-a mustrat aspru zicându-i astfel: „Nevrednic eşti Dumnezeieştilor Taine, tu, care ţi-ai întinat mâinile cu sângele binefăcătorului tău”. Sfântul a devenit astfel victima împăratului dornic de consolidare politică și a fost înlăturat din scaunul patriarhal, fiind reinstaurat Ignatie.

Iar în 869 a fost întrunit la Constantinopol, în biserica Sfânta Sofia, un sinod mincinos, în fruntea căruia se aflau trimișii papei Adrian al II-lea. Aceștia l-au „anatemizat” pe Sfântul Fotie și l-au excomunicat împreună cu adepții lui și împreună cu episcopul Grigorie al Siracuzei. Fiind adus în fața acestui sinod, Sfântul Fotie a tăcut cu desăvârșire pe tot parcusul „procesului”, în ciuda atitudinii provocatoare a reprezentanților papei, care l-au întrebat de nenumărate ori: „De ce nu răspunzi?”. Dar Sfântul le-a răspuns: „Nici Iisus nu a scăpat de condamnare”. Apoi, Sfântul Fotie a fost „caterisit” şi surghiunit în strâmtorile Bosforului, supus astfel multor lipsuri și greutăți.

Odată cu trecerea anilor însă, lucrurile s-au schimbat în Bizanţ, Vasile I, voind a-şi răscumpăra nedreptatea ce o săvârşise împotriva lui Fotie, l-a chemat din exil. Acest lucru a fost urmat de reconcilierea dintre cei doi Patriarhi, Ignatie și Fotie, iar la moartea bătrânului Ignatie, la 23 octombrie 878 Sfântul Fotie a fost reinstituit în scaunul patriarhal al Constantinopolului, până în anul 886, când a fost pentru a doua oară forțat să se retragă, lui Vasile I urmându-i la tron fiul său, Leon al VI-lea cel înțelept.

Sfântul Fotie a adormit întru Domnul în anul 891, în timp ce se afla în exil la Mănăstirea Armenilor, lăsându-ne ca testament duhovniceştile sale învăţături şi slăvitele sale pătimiri, întru apărarea Ortodoxiei de potrivnicile uneltiri ale celor hulitori ai dreptei credinţe.

O părticică din moaștele sale se află la Mănăstirea Dionisiou din Muntele Athos.

Opera lui teologică justifică luptele Bisericii și atestă credința ortodoxă și conștiința Bisericii. În acest sens, conștiința bisericească a văzut în persoana Sfântului Fotie un apărător al Ortodoxiei și un exponent de seamă al Bisericii veacului al IX-lea.

(traducere şi adaptare: Alexandra Cojocaru - sursa: www.saint.gr)

Iulian Dumitraşcu - Sfântul ierarh Vucol, episcopul Smirnei şi Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sfântul cuvios Varsanufie cel mare

1. Sfântul ierarh Vucol, episcopul Smirnei - A fost sfinţit episcop al oraşului Smirna (Asia mică) de către Sfântul Ioan evanghelistul.

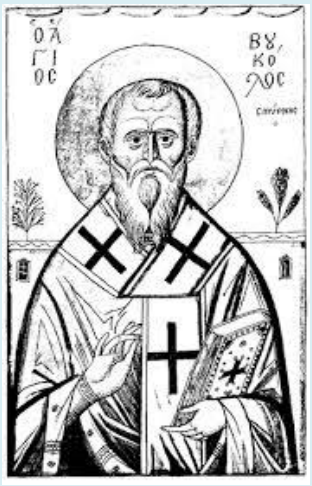

Sfântul ierarh Vucol

Înainte de trecerea la cele veşnice, episcopul Vucol şi-a încredinţat eparhia vrednicului său urmaş Policarp.

Ca şi episcop, Vucol a apărat învăţătura apostolică împotriva ereziei lui Marcian.

2. Sfântul cuvios Varsanufie cel mare - A trăit în secolul al VI-lea, în timpul domniei împăratului Iustinian I (483-565). A dus o viaţă ascetică în Mănăstirea Avvei Seridus (Serid sau Serida) din Palestina, lângă oraşul Gaza.

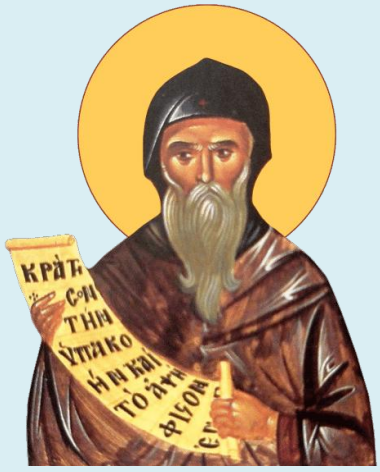

Sfântul cuvios Varsanufie cel mare

A învăţat pe toţi cei care veneau la el că nu trebuie făcut nimic fără a-l întreba mai înainte pe părintele nostru duhovnicesc.

A trecut la Domnul în anul 540, în chip minunat.

3. Sfântul ierarh Fotie, patriarhul Constantinopolului († 897) - S-a născut în această cetate la anul 810, din părinţii dreptcredincioşi, Irina şi Serghie, fratele Sfintei împărătese Teodora şi rudă cu Sfântul patriarh Tarasie.

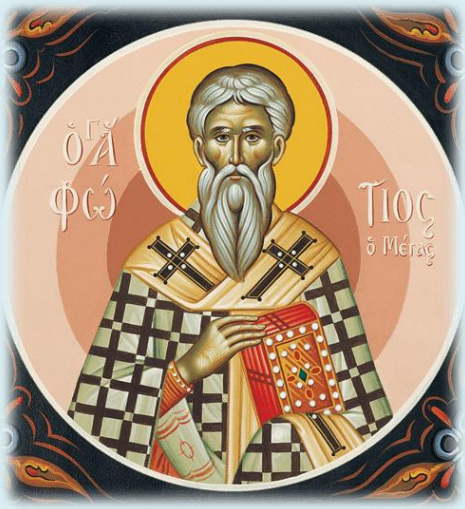

Sfântul ierarh Fotie

Fotie a studiat ştiinţele profane, dar şi Sfintele Scripturi, scrierile Sfinţilor Părinţi şi canoanele Bisericii. Patriarhul a fost întronizat la Praznicul Naşterii Domnului din anul 858.

Pentru că a mustrat păcatele împăraţilor, a fost izgonit din scaun, dar readus apoi cu cinste.

A scris cărţi cu caracter învăţătoresc, juridic şi literar. Sfântul Fotie a pus început încreştinării popoarelor slave în credinţa ortodoxă a Răsăritului.

Arhid. Ştefan Sfarghie - Sfinţii ierarhi Vucol, episcopul Smirnei, şi Fotie, patriarhul Constantinopolului; Sfântul cuvios Varsanufie cel mare

Sfântul ierarh Vucol (†100) a trăit pe vremea Sfinţilor apostoli şi a fost hirotonit episcop de Sfântul apostol şi evanghelist Ioan, care l-a aşezat în marea cetate a Smirnei.

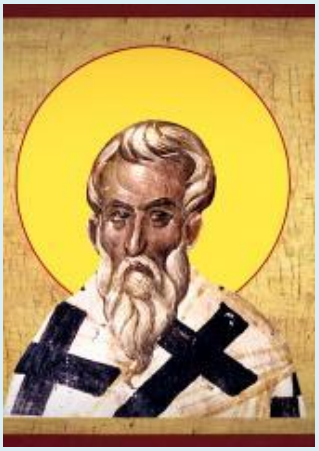

Sfântul ierarh Vucol

Aici, Sfântul Vucol a păstorit cu înţelepciune şi cu dragoste turma credincioşilor vreme îndelungată, aducând pe mulţi la cunoaşterea adevărului şi botezându-i în numele Preasfintei Treimi.

Mai înainte de moartea sa, Sfântul ierarh Vucol a lăsat ca episcop în locul lui pe fericitul Policarp. Şi aşa s-a mutat la cereştile locaşuri, în ziua de 6 februarie.

În această zi pomenim şi pe Sfântul ierarh Fotie (†897)

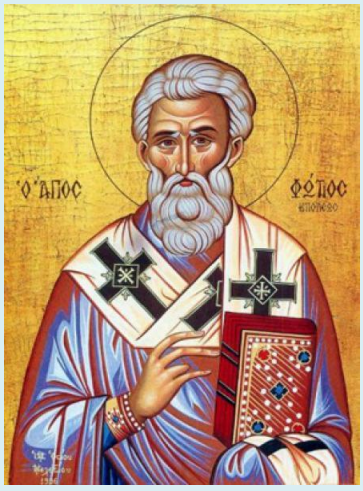

Sfântul ierarh Fotie

Acesta a fost hirotonit episcop în sfânta zi a Naşterii Domnului, în anul 857, şi a păstorit cu înţelepciune turma cea cuvântătoare a lui Hristos.

Sfântul Fotie a scris multe cărţi deosebit de însemnate pentru viaţa Bisericii, cărţi cu caracter învăţătoresc, juridic şi literar. Amintim: Mistagogia Duhului Sfânt şi Amfilohia, lucrare de 324 de teme, în care sfântul expune diferite probleme despre Sfânta Scriptură, teologie şi filosofie.

Sfântul Fotie a fost un mare luminător al Bisericii, punând început şi încreştinării popoarelor slave în credinţa ortodoxă a Răsăritului.

Tot astăzi facem pomenirea Sfântului cuvios Varsanufie cel mare, care s-a născut în Egipt şi a îmbrăţişat viaţa monahală de tânăr. S-a învrednicit de darul vestirii celor viitoare şi tămăduia adesea neputinţele sufleteşti şi trupeşti ale ucenicilor săi.

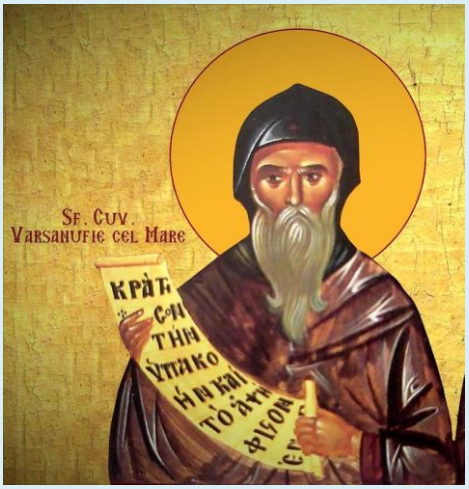

Sfântul cuvios Varsanufie cel mare

Dintre toate darurile sale pe care i le împărtăşea Duhul Sfânt, cel mai mare era acela al dreptei socotinţe şi al învăţăturii duhovniceşti, aceste daruri rămânând lucrătoare până în zilele noastre pentru toţi cei care citesc cu evlavie cartea Scri-sorilor lui de călăuzire spirituală.

S-a mutat în pace la Domnul pe la anul 540.

Asterios Gerostergios - Sfântul Fotie cel mare - Fotie şi schisma dintre Răsărit şi Apus (carte)

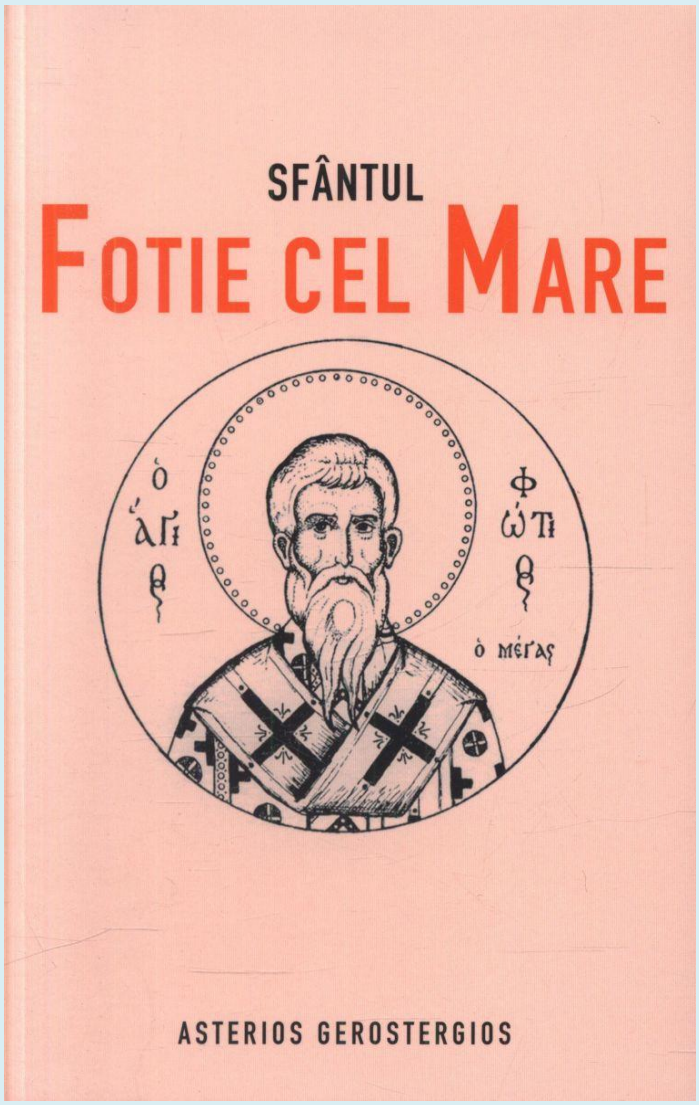

https://archive.org/details/asterios-gerostergios-viata-sf.

https://www2.slideshare.net/steaemy1/asterios-gerostergios-viata-sf

https://www.academia.edu/45230211/Asterios_Gerostergios_Sf%C3%A2ntul_Fotie_cel_mare_Fotie_%C5%9Fi_schisma_dintre_R%C4%83s%C4%83rit_%C5%9Fi_Apus

***

Prefaţă

Sfântul Fotie cel mare (820-891), patriarhul Constantinopolului, a fost un mare îndrumător spiritual şi intelectual ortodox, cel mai important din vremea sa, şi cu adevărat un om sfânt. Cu toate acestea, viaţa şi opera lui nu au primit nici pe departe atenţia pe care ar fi meritat-o. Ca urmare, el a fost grav răstălmăcit şi chiar blamat în Apus. Nu există nici măcar o lucrare în limba engleză care să ofere o imagine completă şi exactă a personalităţii şi a contribuţiilor lui Fotie.

Cartea de faţă, a pr. dr. Asterios Gerostergios din Biserica Ortodoxă Greacă din America, vine să împlinească lipsa unei astfel de lucrări, într-un stil clar, concis şi savant, părintele Gerostergios prezintă în cuprinsul a zece capitole originea lui Fotie, educaţia sa şi roadele acesteia, numirea în scaunul patriarhal al Constantinopolului, prima depunere şi exilul, al doilea episcopat, a doua depunere şi moartea, precum şi problema rolului pe care 1-a jucat în schisma dintre Biserica Ortodoxă Răsăriteană şi cea Apuseană. Susţinându-şi afirmaţiile cu un amplu aparat documentar, părintele Gerostergios reuşeşte să scoată în evidenţă caracterul creştin nobil al lui Fotie, puritatea vieţii sale, aspectele multiple ale importanţei lui şi caracterul nefondat al acuzaţiei că Fotie a fost cauza schismei dintre Răsărit şi Apus.

Părintele Gerostergios a mărit valoarea scrierii sale adăugând la sfârşit mai multe frumoase imnuri religioase extrase din slujba în cinstea Sfântului Fotie. Acestea oferă o imagine vie a veneraţiei profunde pe care o au credincioşii ortodocşi faţă de acest ilustru Părinte al Bisericii.

Sfântul Fotie cel mare este o carte edificatoare, bogată în informaţii. Merită un public larg.

Constantine Cavarnos

Mulţumiri

Autorul doreşte să-şi exprime aprecierea şi profunda recunoştinţă faţă de următoarele persoane, pentru contribuţia lor la publicarea acestui volum:
Dr. Norman Brown, pentru că a citit prima versiune a manuscrisului, oferind sugestii valoroase;
Profesorului Constantine Cavarnos, de la Hellenic College, pentru că a citit întregul manuscris, aducând numeroase îmbunătăţiri în modul de exprimare. Sprijinul şi încurajarea dr. Cavarnos au fost deosebit de folositoare pentru tipărirea acestei cărţi;

Părintelui Artemios de la schitul „Sfântul Sava” din Sfântul Munte Athos, pentru că ne-a trimis fotografia unei icoane a Sfântului Fotie realizată în schitul lor; şi domnului Basil Bacos, student la Holy Cross Greek Orthodox School of Theology, pentru că a desenat icoana de pe coperta cărţii.

Autorul mulţumeşte de asemenea călduros pentru ajutorul financiar oferit în scopul publicării acestei lucrări domnului Christos Tsampouris; familiei Petrelis, în memoria lui John Petrelis şi a lui Eleni Petrelis; domnului Stavros Pappas, în memoria soacrei sale, Kleanthi Themistoklis.

Şi nu în ultimul rând, mulţumeşte editurii Cambridge University Press pentru permisiunea de a cita din cartea lui F. Dvornik, The Photian Schism.

Asterios Gerostergios

Introducere

Veacul al IX-lea reprezintă una dintre cele mai zbuciumate perioade ale istoriei. De-a lungul acestui secol au avut loc evenimente importante, care au influenţat ulterior generaţii întregi, deschizându-se astfel o nouă eră în istoria omenirii. Curentele spirituale şi evoluţia gândirii umane din epoca medievală şi modernă îşi au rădăcinile în acest secol. Veacul al IX-lea constituie, prin urmare, o sursă de inspiraţie reală pentru oamenii spiritului.

După cum se ştie, prima jumătate a acestui secol era încă zguduită de controversa iconoclastă, întreaga lume cunoscută în acea vreme, Răsăritul şi Apusul deopotrivă, au luat parte la această luptă cu toate forţele lor spirituale. Curentele civilizatoare ale antichităţii clasice - elenistice, romane şi creştine - se întrepătrundeau cu altele provenite din Orient, fiecare dorindu-şi supravieţuirea şi supremaţia în viitor.

Ca şi în primele secole de existenţă, creştinismul a intrat în conflict cu gândirea greacă, şi astfel au rezultat ereziile creştine, care au aruncat lumea creştină în dezordine pentru multă vreme.

Deci şi în secolul al IX-lea (dar şi mai devreme, din 726 până în 843), se poate observa lupta creştinismului, asemenea celei din trecut, în timp ce pentru primele cinci sau şase secole punctele specifice ale acestei lupte au fost analizate în întregime, istoricii şi specialiştii ajungând la un acord aproape unanim, cauza marii dispute a spiritului din secolele al VIII-lea şi al IX-lea rămâne încă destul de

obscură, existând o mulţime de controverse şi diferenţe de opinie printre specialişti.

⇒ *Astfel, unii susţin că disputa a avut un caracter hristologic, în timp ce alţii sunt de părere că ea are la bază redeşteptarea spiritului grec antic, care a renăscut după întunericul secolelor al Vl-lea şi al VII-lea.*

⇒ *Alţii văd cauza acestui conflict în influenţa venită din Orient, în special din lumea islamică, dat fiind faptul că lupta a fost condusă şi continuată de împăraţi care proveneau din Orient (Leon al III-lea Isaurul, 717-774 etc.).*

Totuşi, ceea ce surprinde în mod special pe cei care studiază istoria acestei perioade, dar mai ales secolul al IX-lea, este înflorirea resimţită în toate planurile civilizaţiei, în timp ce în secolele al VI-lea şi al VII-lea spiritul uman s-a aflat mai degrabă în declin, observăm acum o redeşteptare bruscă ce a avut ca urmare naşterea unor strălucitoare realizări spirituale. Asistăm astfel la o înflorire a literelor, a artelor şi a ştiinţelor.

Când, în 843, iconodulii au triumfat în lupta finală împotriva iconoclaştilor, renaşterea spirituală care fusese iniţiată nu a stagnat. Dimpotrivă, victoria a devenit baza unor noi realizări.

O forţă care a animat acea reînnoire spirituală a fost Sfântul patriarh Fotie cel mare. Acest patriarh ecumenic şi sfânt al Răsăritului Ortodox a reprezentat un fenomen rar, rămânând o enigmă foarte greu de elucidat pentru generaţiile următoare, înzestrat cu multe daruri naturale şi cultivându-le în mod adecvat, Fotie a devenit cea mai important personalitate între contemporanii lui din Bizanţ, dând dovadă de o gândire creatoare inepuizabilă, ale cărei idei pot fi exploatate de generaţiile viitoare.

Este important de observant aici că talentul lui ca erudit, dascăl, ierarh, misionar, diplomat şi om al bisericii nu este contestat sau minimalizat de nici un specialist important. Deşi există acest consens general asupra personalităţii lui Fotie, până de curând s-a manifestat un dezacord esenţial cu privire la caracterul, sfinţenia şi la aportul lui la unitatea creştină. Totuşi, recent, cercetările făcute asupra vieţii şi timpului lui Fotie au aruncat o lumină nouă asupra subiectului, ele parcurgând un drum lung în corectarea distorsiunilor şi a nedreptăţilor îndreptate asupra lui Fotie de istoricii occidentali din trecut.

Ca orice mare personalitate a istoriei deschizătoare de noi orizonturi, Fotie a devenit un simbol al controversei în vremea sa şi în epocile care au urmat,

ajungând să fie considerat instigatorul şi părintele schismei dintre Biserica Răsăriteană şi cea Apuseană.

Dar înainte de a prezenta opiniile specialiştilor din trecut şi contemporani, ca şi propriile noastre păreri despre responsabilitatea lui Fotie în privinţa schismei, trebuie să expunem aici o biografie destul de amănunţită a sa, tocmai fiindcă, plecând de la viaţa reală şi de la împrejurările acesteia, putem trage concluzii sănătoase şi valabile referitoare la adevărata lui personalitate.

Silviu-Andrei Vlădăreanu - Sinaxar - Sfântul Fotie cel mare

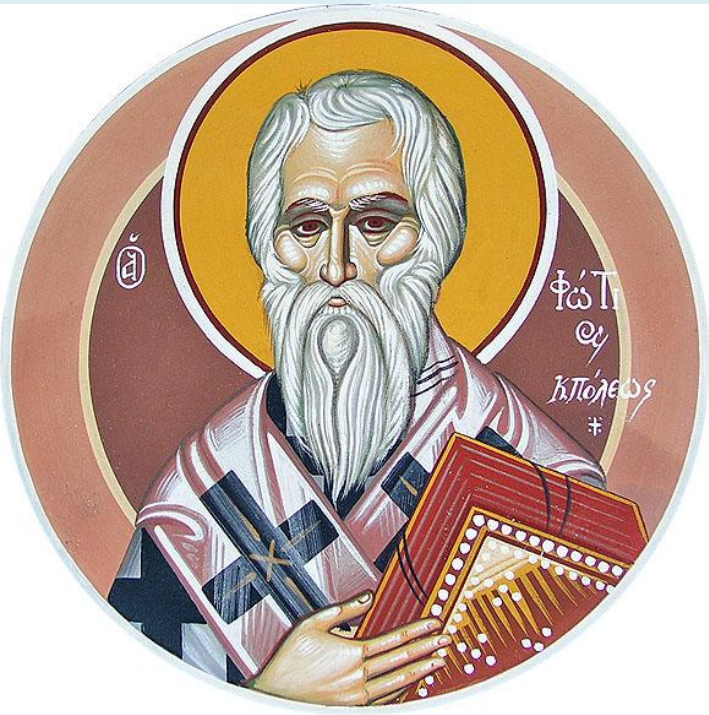

Sfântul ierarh Fotie cel mare s-a născut în jurul anului 820 în Constantinopol într-o familie de vază. Evlavioasa sa mamă se numea Irina, iar tatăl, Serghie, era înalt dregător la curtea imperială. Unchiul Sfântului Fotie, fratele tatălui său, a fost Sfântul Tarasie, patriarhul Constantinopolului, iar celălalt unchi, fratele mamei a fost căsătorit cu sora Sfintei împărătese Teodora.

Fiind cinstitori ai Sfintelor icoane, membrii familiei Sfântului au avut cu toţii de suferit în timpul împăratului iconoclast Teofil, fiindu-le confiscată averea şi trimişi în surghiun. De altfel ambii părinţi ai Sfântului Fotie au şi murit exilaţi.

Nu este cunoscut unde a dobândit Sfântul o educaţie atât de aleasă, însă vestita sa bibliotecă confirma erudiţia sa. Unii consideră că el ar fi fost un autodidact, alţii că ar fi studiat în Tesalonic, iar alţii că, deşi părinţii fuseseră exilaţi, el ar fi rămas în continuare în Constantinopol. Cert este că încă din tinereţe înţelepciunea şi profunzimea cunoştinţelor sale teologice erau preţuite chiar şi de duşmanii săi.

Deşi iubea liniştea şi curăţia şi, aşa cum chiar el mărturisea, tânjea după viaţa monahală, Sfântul Fotie nu a făcut acest pas, ci întâi a predat mai multe discipline la şcoala împărătească superioară din Constantinopol, iar apoi s-a supus hotărârilor curţii primind mai întâi rangul de căpitan al gărzii şi apoi de prim secretar imperial.

În anul 858, după nedreapta exilare a patriarhului Ignatie, Sfântul Fotie, pe atunci mirean, dar având deja reputaţia celui mai mare învăţat al vremii, a fost ales patriarh, hirotonit şi instalat, în ciuda opoziţiei sale.

Un mare merit al Sfântului Fotie a constituit trimiterea fraţilor Chiril şi Metodie să propovăduiască ortodoxia în ţinuturile slave în limba slavonă.

Catedrala Sfânta Sofia din Constantinopol, altarul slujirii Sfântului Fotie cel mare (Foto: © Silviu-Andrei Vlădăreanu)

Pe fondul conflictului între Roma şi Constantinopol, dar şi a complicatei situaţii politice interne, în luna septembrie 867, Sfântul Fotie a fost înlăturat din scaunul patriarhal şi exilat, iar Ignatie a fost repus în tron.

Vremea petrecută în surghiun nu a fost pentru Sfântul Fotie mai puţin roditoare, el alcătuind acum mai multe cărţi de o deosebită însemnătate teologică, epistole, cuvântări şi cântări bisericeşti.

În 876 Sfântul Fotie a fost în sfârşit rechemat la Constantinopol, încredinţându-i-se educaţia fiilor împăratului, iar patriarhul Igantie l-a recomandat ca şi succesor al lui.

În 877, la moartea lui Ignatie, Sfântul Fotie îşi va relua demnitatea patriarhală. Repunerea sa pe tronul Constantinopolului se va face şi cu acceptul Romei, ceea ce

nu l-a determinat însă să devină mai flexibil în problema introducerii eresului „Filioque” în Crez de către apuseni.

Odată cu venirea pe tron a împăratului Leon al VI-lea, în anul 886, bătrânul Fotie, fostul profesor al noului împărat, a fost exilat pentru a doua oară, de data aceasta în Armenia.

Data mutării sale la Domnul nu este cunoscută cu precizie, dar este în general considerată a fi 6 februarie 891 sau 893, după alţii chiar 897.

Sfintele sale moaşte au fost aduse la Mânăstirea Sfântul Prooroc Ieremia din Constantinopol, ctitoria Sfântului, iar apoi strămutate la Mânăstirea Sfânta Treime din insula Halki unde funcţiona marea şcoală teologică a Patriarhiei Ecumenice.

Sursa: Lumea Credinţei nr. 2 (103), februarie 2012, pp. 64-66

Sfântul Fotie cel mare - „Să-mi fie mie cuvintele tale duse la împlinire cu fapta”

Traducere și adaptare: Laura Enache

Omilia 5 rostită la Bună Vestirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

1. Strălucit este praznicul acestei zile și strălucită bucurie aduce marginilor pământului. Dă bucurie, risipind vechea întristare, dă bucurie, izgonind blestemul lumii și reînnoind ridicarea celui ce a căzut oarecând și dând tuturor mântuire. Îngerul vorbește cu Fecioara și se nimicește șoapta șarpelui și se înlătură atacul uneltirii. Îngerul vorbește cu Fecioara și se slăbește înșelarea Evei și firea osândită se arată mai înaltă decât osânda, ca și mai înainte de osândă și agonisește dobândirea Raiului ca moștenire. Acesta vorbește cu Fecioara și arvunește eliberarea lui Adam și șarpelui începător al răutății îi este răpită tirania asupra neamului nostru și stăpânirea lui este zdrobită și află acum că în zadar s-a înarmat împotriva făpturii. Căci slăbesc măiestriile lui împotriva noastră, fiindcă firea cea netrupească, aducând vestirea, pune trofeu de biruință nebiruit împotriva păcatului. Căci crucea lui Hristos și Pătimirea cea de voie este înghițirea morții și a păcatului de biruință, pe lângă pătimirea prin întrupare.

Îngerul aduce bună vestirea Întrupării de care astăzi ne veselim și al cărei praznic îl prăznuim.Îngerul este trimis la Fecioară și firea oamenilor se înnoiește, căci a băut vestirea ca pe un leac al mântuirii și varsă tot veninul balaurului și se curăță de solzii bolii. Îngerul este trimis către Fecioara și zapisul păcatului este rupt și pedeapsa neascultării este anulată și chemarea tuturor este arvunită.

Astăzi a venit bunăvestirea bucuriei, fiindcă arhanghelul schimbă cuvinte cu Fecioara, fiindcă arhistrategul puterilor celor nevăzute vorbește cu Maria care era logodită cu Iosif, dar care a fost mai dinainte rânduită și păstrată pentru Iisus.

Dar ce vorbește și ce îi aduce? O, înfricoșată taină, cuvânt negrăit și mod necuprins al unui cuvânt străin! Încerc să spun ce îi vorbește și ce îi aduce, dar sunt oprit de neliniște? Sunt oprit, fiindcă încep să măsor noianul iubirii de oameni a Stăpânului. Sunt oprit, fiindcă cer să scrutez adâncul dumnezeiești iconomii. Și mintea amețește să se apropie, cuvântul se retrage, limba încetează să grăiască. Și apoi prin râvnă, cuvântul iarăși, ca și cum s-ar îndârji, vrea să îndrăznească, dar nedumerirea înarmând tăcerea împotriva lui, o face să poarte biruința.

2. Dar tu, o, cel mai înțelept dintre evangheliști vino ca, începând cu mine împreună cuvântul, să arunci departe de mine, prin împreună lucrarea ta, neliniștea mea și, alungându-mi frica, fă-te chezaș îndrăznirii mele prin împreună vorbirea cu mine, zicând: În luna a șasea a fost trimis de Dumnezeu arhanghelul Gavriil într-o cetate a Galileei, al cărei nume era Nazaret, la o fecioară logodită cu un bărbat al cărui nume era Iosif din casa și neamul lui David, și numele Fecioarei era Maria. Și intrând îngerul la ea a zis: Bucură-te ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine.

Vezi care erau cele aduse ei și cele pe care le-a grăit către ea? Vezi pricina vorbirii? Bucură-te, zice, ceea ce ești plină de har, Domnul este cu tine. O, străină taină care scapă oricărei înțelegeri și oricărei cuprinderi cu mintea! Taina este crezută ca atare, nu este investigată, este admirată, nu cercetată, taina este închinată, nu examinată, mărturisită, nu scrutată, cinstită, nu cântărită, dorită, nu înțeleasă.

Îngerul este trimis la Fecioara, anunțând stăpânească venire, vestind venirea lui Dumnezeu la oameni, binevestind replăsmuirea făpturii noastre. Îngerul este trimis la Fecioară făcând cunoscută pogorârea Stăpânului, și Stăpânul, odată cu vestirea, vine. Acela aduce bunele vestiri și Stăpânul împlinește cuvintele. Acela strigă Fecioarei: Bucură-te, ceea ce ești plină de har și Stăpânul împlinește cu fapta bucuria. Acela îi spune Fecioarei: Bucură-te, ceea ce ești plină de har și lumea întreagă prin ea adună roadele bucuriei. Acesta rostește închinarea Fecioarei celei

fără de pată și Fecioara se tulbură de străina închinare, iar toată făptura tresaltă de buna vestire mântuitoare.

3. Se tulbură cinstita Fecioară, dar nu refuză salutarea. Se tulbură de cuvinte, dar nu se întoarce de la binefacere. Căci văzând, s-a tulburat de cuvântul lui și se gândea ce fel de închinăciune să fie aceasta. S-a tulburat, dar nu s-a întors de la închinăciune. S-a tulburat, dar se gândea în sinea ei. Se gândea, căutând modul acestei închinăciuni, dar vedea rațiunea ei scăpând cugetelor ei.

Ce fel de închinăciune să fie aceasta? Văd, zice, că nu este cuprinsă în limitele obișnuinței, depășește rânduielile firii, nu poate fi descrisă de faptele omenești: Ce fel de închinăciune să fie aceasta? Îl văd pe mesager stând cu evlavie ceea ce mă convinge să primesc vestirea cu bucurie, dar îmi pune înainte cuvinte pețitoare și bucuria se schimbă în frică și îmi tulbură sufletul cu mesajul. Văd fața reținută de respect, dar îmi vestește venirea Mirelui. Îl văd vorbind cu înțelepciune, dar îmi vestește cuvintele zămislirii și dorul fecioriei mă silește să bănuiesc cuvântul ca înșelător. Ce fel de închinăciune să fie aceasta ? De aceea mă tulbur văzând lucrul cântărind egal în mintea mea de ambele părți.

Rânduiala mesagerului și întreaga lui stare împreună cu frumusețea chipului învață că mesajul vine de la Dumnezeu, dar cuvintele care îmi semnifică venirea unui pețitor mă conving să refuz învoirea. Căci, zice evanghelistul, văzând s-a tulburat.

Ce a văzut și pentru ce s-a tulburat? Văzându-l pe înger privind cu ochi curați, dar aducând mesajele unui pețitor. Luând aminte cu ochi curat, dar vorbind despre legăminte de nuntă. Auzind aceste cuvinte de nuntă și văzând felul vorbirii că nu este părtaș patimilor, Sfânta Fecioară s-a tulburat de contradicțiile cugetelor și fiind stăpânită de frică înțeleaptă, se uimea de străina închinare.

4. Dar ce spune către ea îngerul? Oare a lăsat-o pe ea să se tulbure de cugetele contradictorii? Oare a privit-o cum se zbuciuma de valurile nedumeririlor? Și atunci cum nu ar fi fost mustrat ca un rău slujitor al poruncii? Cum nu i s-ar fi răsplătit cu pedeapsă pe drept cuvânt că a lăsat-o pe Fecioară să se tulbure.

Ce îi spune: Nu te teme, Marie, nu am venit înșelare să-ți grăiesc ție, ci să-ți vestesc nimicirea înșelării. Nu am venit ca să înșel, ci să mă fac chezașul izbăvirii din înșelare. Nu am venit să-ți prad neprădata feciorie, ci să-ți binevestesc sălășluirea întru tine a Plăsmuitorului și păzitorului fecioriei. Nu te teme, Marie, nu sunt slujitor al vicleniei șarpelui, ci trimis al Celui ce nimicește șarpele. Acela prin cuvânt și-a vărsat veninul în firea omenească și amestecând otrava cu moartea, a

vărsat vătămarea în toți, iar eu am venit până la margini, concentrând în poruncile stăpânești viața cea fără de sfârșit, prin care se înde-părtează de la neamul oamenilor boala și capătă îndrăznire fericirea cea din Rai. Acela prin amăgirea îndumnezeierii l-a prăvălit pe Adam în neascultare și a schimbat petrecerea aceluia liberă de chinuri cu viața aceasta împovărătoare, iar eu îți binevestesc pe Creatorul tuturor că va îndumnezei pe om cu adevărat în prea curatele tale sânuri feciorelnice și va dezlega amăgirea îndumnezeirii. Am venit ca trimis al Mirelui, iar nu ca uneltitor, dătător de bucurie, iar nu pricină de întristare, mai înainte vestitor al mântuirii, iar nu sfătuitor al pierzaniei. Nu te teme, Marie, eu voi tămădui gândurile tale cu poruncile cele stăpânești, eu voi dezlega legăturile nedumeririi. Ai aflat har la Dumnezeu. Închinarea mea este a harului dumnezeiesc, nu slujitoare a firii omenești. Este a harului dumnezeiesc, iar nu a omeneștii uneltiri, este a harului dumnezeiesc, iar nu al comuniunii trupești. Este a harului dumnezeiesc care întrece orice cuget omenesc.

Dar când auzi de har, omule, să nu socotești că în zadar i s-a dat harisma Fecioarei, nici să nu presupui că darul era din iubire de cinste deșartă. A aflat har Fecioara la Dumnezeu, fiindcă s-a făcut pe sine vrednică de Creatorul, fiindcă prin frumusețea curăției și-a înfrumusețat sufletul și s-a pregătit pe sine să fie locaș vrednic de iubit Cuvântului, Celui ce a întărit cerurile. A aflat har la Dumnezeu, nu numai fiindcă și-a păzit fecioria fără de prihană, ci și fiindcă și-a păzit neîntinată dispoziția liberă a inimii, fiindcă din pruncie a fost sfințită lui Dumnezeu templu însuflețit netăiat de mână omenească, ci zidit de Împăratul slavei, din pricina nepătării trupului, a strălucirii fecioriei, a neîntinării curăției, a dispoziției inimii celei curate, din pricina neplecării sufletului spre păcat și a neschimbării din bine.

Pentru aceasta,vei lua în pântece și vei naște Fiu, pe care Heruvimii Îl slăvesc cu cutremur. Vei lua în pântece și vei naște Fiu, pe care cetele îngerilor se înfricoșează să-L privească, pe care făptura întreagă nu-L poate cuprinde, pe Creatorul pântecelui nestricăcios, nu stricând fecioria, ci pecetluind încuietorile fecioriei, care prin naștere nu va nimici curăția, ci o va arăta nestricată de toată întinăciunea. Vei lua în pântece pe Cel ce este pretutindeni, dar neîncăput nicăieri, pe care numai pântecele tău este crezut că poate să-L încapă fără strâmtorare. Vei lua în pântece pe Plăsmuitorul strămoșului tău. Despre tine a strigat și prorocul, zicând: Iată Fecioara va lua în pântece și va naște Fiu și vor chema numele lui Emanuil care se tâlcuiește „Cu noi este Dumnezeu”. Acesta Dumnezeu tare este, Stăpânitor, Domn al păcii și părinte al veacului ce va să vie.

Cele prorocite despre tine le binevestesc și eu astăzi și nu vin să-ți aduc cuvintele mele, ci aducând poruncile Celui ce m-a trimis. Acela l-a insuflat pe Isaia să

prorocească despre tine. Acesta iarăși mi-a încredințat mie astăzi să binevestesc împlinirea prorociei de atunci care este pe cale de a se înfăptui. Și iată, vei lua în pântece și vei naște Fiu și vor chema numele lui Emmanuil, care se tâlcuiește cu noi este Dumnezeu, dar fiindcă prin El se vor bucura de mântuire Îl vor numi Iisus, pe Cel ce i-a mântuit pe ei din păcatele lor. Căci numele Lui vine de la binefacere, chemarea numelui este de la folosul Lui, din fapte este lauda. Îl vor numi Iisus, prin care le curge lor bogăția nesecată a mântuirii, prin care sunt zdrobite boldurile morții, prin care înflorește harul nemuririi. Și cade stăpânirea păcatului, poartă biruință firea celui căzut. Acesta mare va fi și Fiu al Celui Preaînalt Se va chema. Mare va fi, cum și era, chiar dacă va îmbrăca strâmtorarea trupului, chiar dacă Își va încinge smerenia trupului. Mare va fi căci nici asumarea omenității nu-I va micșora măreția dumnezeirii, ci mai degrabă va înălța împreună cu ea smerenia omenității.

Mare va fi și după întrupare, sau dacă vrei, și după osteneli și după sudorile care curg în picuri mari și după ce a primit a pătimi toate câte obișnuiește să pătimească firea trupului. Pentru aceea, chiar dacă Îl vei vedea flămânzind, asudând, ostenind, ocărât, biciuit și la sfârșit răstignit, mort și îngropat, să nu presupui nimic nevrednic de Dumnezeu, cu privire la Cuvântul lui Dumnezeu. Căci Acesta mare va fi, precum și era, chiar dacă a primit de voie cele ale trupului și s-a supus legii firii noastre prin propriul trup. Mare va fi și Fiu al Celui Preaînalt Se va chema. Căci nu tu Îl vei numi, ci Acela Se va chema. Căci nu tu Îl vei numi cu numele, ci Acela va fi numit. Și de cine va fi numit? Fie în mod vădit că de Tatăl cel de o ființă care cunoaște exact firea Fiului, Căci nimeni nu a cunoscut pe Fiul decât numai Tatăl și nimeni nu a cunoscut pe Tatăl, decât numai Fiul, de la care este nașterea negrăită și mai înainte de veci a Fiului, Acesta are și cunoașterea Lui nemincinoasă.

Cel ce are și cunoașterea adevărată a Odraslei, Acesta este vrednic de crezare că I-a pus și numele potrivit. Pentru aceea și zice Dumnezeul tuturor și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos: Acesta este Fiul Meu cel iubit întru care am binevoit, de El să ascultați. Așadar numele Lui este dintotdeauna, chiar dacă abia acum i-a fost pus numele spre învățătura și cunoașterea noastră. De aceea și spune că va fi numit, iar nu că va fi. Căci era și mai înainte de veci, șezând împreună cu Tatăl cel de o ființă. Pe Acesta Îl vei lua în pântece și te vei arăta Maică a Lui. Pe acesta Îl va primi sânul tău feciorelnic, care nu a încăput în sălaș ceresc, al Cărui pumn ține toate și a Cărui lucrare a proniei este ținerea și menținerea ființelor, pe Acesta Îl vei lua în pântece.

5. Dar ce răspunde la toate acestea Preasfânta Fecioară? Oare nu cumva a fost îndată înmuiată de cuvinte sau deschizându-şi auzul cu plăcere gândurilor, şi-a dat fără cercetare încuviinţarea? Nicidecum. Dar ce zice? Ştiu acum limpede că îmi descrii în cuvinte zămislirea şi naşterea şi pe Fiul meu, dar prin acestea şi mai mult mi-ai mărit nedumerirea. Cum va fi mie aceasta de vreme ce eu nu ştiu de bărbat? Căci orice naştere este prin unirea cu bărbat pe când înstrăinarea de unirea cu bărbat nu îngăduie nici auzului să conceapă zămislirea.

Cum îmi va fi mie odraslă, al Cărei Născător nu este cunoscut? Cum va fi aceasta? Şi cine ştie să tâlcuiască sfatul cel stăpânesc? Cine îndrăzneşte să afle pricină poruncii împărăteşti sau să expună raţiunea tainicei iconomii? Cine poate să vestească modul străinei naşteri? Cine poate pătrunde taina cea nepătrunsă? Cum va fi aceasta? Una ştiu, una am fost învăţat, una am fost trimis să spun, şi pe aceasta o spun: Duhul Sfânt va veni peste tine şi puterea Celui Preaînalt te va umbri. Acesta te va învăţa cum vei naşte, acesta îţi va tâlcui cum vei zămisli, căci El este părtaş sfatului stăpânesc, ca fiind de un tron, iar eu sunt rob, slujitor al poruncilor stăpâneşti, nu tâlcuitor al poruncii, plinitor sunt al voii Lui, nu interpret al sfatului. Acesta va rândui toate, Acesta toate le cercetează, şi adâncurile lui Dumnezeu. Eu însă strig: Bucură-te, ceea ce eşti plină de har şi laud minunea şi mă închin naşterii, dar ca să spun modul zămislirii nu ştiu.

Dar dacă vrei să primeşti credinţa celor vestite ţie şi prin alte exemple, ase-mănând cele mari cu cele mici, crezând prin cele întâmplate deja pe cele viitoare, astfel vei lua în pântece şi vei naşte Fiu, precum toiagul lui Aaron a odrăslit nelucrat, lucrând cele ale celor ce aveau rădăcină, şi precum ploaia a căzut din cer pe lână şi a udat-o numai pe aceasta, iar pământul nu l-a rourat, tot aşa şi tu vei lua în pântece şi vei naşte Fiu. Aceasta o vesteşte mai dinainte strămoşul tău David, însuflat mai dinainte de Dumnezeu să vadă naşterea ta: Pogorî-Se-va ca ploaia pe lână şi ca picăturile ce cad pe pământ. Precum rugul a primit focul şi cum hrănind flacăra nu se strica, tot aşa şi tu vei zămisli Fiu, împrumutându-I trup, dând hrană focului nematerialnic şi atrăgând în schimb nestricăciunea. Căci acestea toate au preînchipuit zămislirea ta, au făcut cunoscută mai dinainte naşterea, au zugrăvit de departe naşterea ta. Acestea au fost preînchipuite ca să adeverească negrăita ta naştere. S-au întâmplat mai dinainte ca să zugrăvească umbrit necuprinderea tainei. Căci rugul aprins, şi roua care roura, şi toiagul care dădea frunze, nu aduceau nici un folos vieţii, nici nu îl atrăgea pe om spre lauda celui ce săvârşea minunea, ci minunea se întâmpla cumva fără rost, afară numai dacă nu preînchipuiau icoane şi propo-văduiri ale naşterii tale, ca şi cum ar preceda venirea Stăpânului.

O ai, dacă vrei, și pe vecina și ruda ta Elisabeta spre exemplu. Iată și aceasta, a zămislit fiu, la bătrânețea ei, și aceasta este a șasea lună pentru ea, cea numită stearpă, că la Dumnezeu nimic nu este cu neputință. Căci Cel care desface legăturile sterpiciunii, Acesta poate să gătească naștere de la sine fără mijlocirea bărbatului. Cel ce reînnoiește rădăcina uscată și o face butuc roditor, Acesta și țarina cea nearată o va înnoi Sieși ca pe un ogor roditor.

6. Dar acestea arhanghelul le-a spus ca să o facă pe fecioara cea fără de pată să se învoiască. Ce răspunde la toate acestea prea cinstita Fecioară, patul cel ceresc, muntele cel sfânt, izvorul cel pecetluit, păstrat pentru Cel ce l-a pecetluit? Fiindcă Duhul cel Sfânt va veni lămurit, nu mă mai împotrivesc, nu mai spun nimic împotrivă: Fie mie după cuvântul tău. Dacă sunt socotită vrednică de Stăpânul, voi sluji bucuros voii Lui. Dacă Îi este drag Ziditorului făpturii ca eu să fiu templu Ziditorului, să zidească El Însuși casă cum a binevoit. Dacă Plăsmuitorul se odihnește în făptură, să plăsmuiască întru mine trupul Lui, cum știe El și cum voiește. Iată roaba Domnului fie mie după cuvântul tău. Să-mi fie mie cuvintele tale duse la împlinire cu fapta. Fie mie cuvintele tale potrivite cu faptele.

7. Dar sfânta și nestricata Fecioară arătând prin aceste cuvinte ascultare trimi-sului Stăpânului, a încheiat cuvântul, dar noi ce vom aduce Fecioarei? Ce laudă desfătătoare îi vom țese ei? Care altele decât cele ale căror temeiuri ni le-a dat nouă de la început Arhanghelul Gavriil, zicând:

- ✓ *Bucură-te, ceea ce ești plină de har. Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău.*
- ✓ *Bucură-te, fiindcă vedem pe Soarele dreptății răsărind din tine și lumea cerească împreună cu cea pământească strălucind și alungând întunericul înșelării și strălucind lumii lumina harului.*
- ✓ *Bucură-te, ceea ce ești plină de har că lucrând nearat spicul care ne hrănește sufletul, ai nimicit semințele lăstarului celui stricător de suflet.*
- ✓ *Bucură-te, că pâinea dătătoare de viață care s-a copt în pântecele tău purtător de foc, ca într-un cuptor, ne-o oferi nouă ca ambrozie, risipind vătămarea mâncării celei aducătoare de moarte, ca pe o frământătură.*
- ✓ *Bucură-te, că ne-ai rodit nouă pomul vieții, uscând odrăslirile mâncării din pom, și dându-ne nouă dulceața cunoștinței.*
- ✓ *Bucură-te, ceea ce ești plină de har, că învistierindu-ți mărgăritarul cel de mult preț, ai transmis până la marginile lumii bogăția mântuirii.*

Binecuvântată ești tu între femei, că ai nimicit înfrângerea căderii femeii, preschimbând ocara înșelării în lauda neamului. Că întru tine, Fecioara, Cel ce a plăsmuit din feciorelnic pământ pe Adam la început îl replăsmuiește pe om astăzi

din feciorelnicele tale sângiuri, fiindcă, țesând veșmântul trupului Cuvântului, ai acoperit goliciunea celui întâi zidit. Și pentru ce să le mai înșir pe toate?

- ✓ *Bucură-te, ceea ce ești plină de har, că întru tine s-au săvârșit cele mai presus de om și binecuvântarea tuturor bunătăților prin nașterea ta nouă ne-a înflorit.*

8. Însăți, o, Fecioară și Maică, singurul lucru nou și străin sub soare, tinde-ne nouă rugăciunea ta spre ocrotire și trimite ajutorul tău spre pază, întărește pe robul tău cel credincios și pe împăratul nostru dreptcredincios în virtute și în cinstirea de Dumnezeu, povățuindu-l să cârmuiască în chip înțelepțit de Dumne-zeu cârmele împărăției celei de aici, arătându-l moștenitor al Împărăției celei de dincolo, a lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu, Fiul tău și Stăpânul, pe care fie ca noi toți să o dobândim cu harul și cu iubirea de oameni ale lui Hristos Însuși, adevăratul Dumnezeul nostru, Cel zămislit fără de sămânță, odrăslit negrăit și născut netâlcuit din tine. Că El ne-a făcut pe noi, și noi suntem poporul Lui și oile pășunii Lui, și Lui îi trimitem slavoslovia și închinăciunea noastră, împreună cu Tatăl cel împreună fără de început și de o ființă și cu de viață dătătorul Duh Cel de o fire și împreună veșnic, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

(Sfântul Fotie cel mare, Omilia 5 la Buna Vestire, în curs de apariție la Editura Doxologia)

„Unii, prin depărtarea de mâncăruri își înnobilează trupul, dar cu limba prin cleveteli, mănâncă amarnic cărnurile aproapelui”

Căci sunt unii care se îndeletnicesc cu postul din dorința de a plăcea oamenilor, dar refuză harul lui și câștigul ostenelilor și, în timp ce trebuia să-și țină strâns agonisita, în chip nenorocit, o risipesc, imitând lucrarea neguțătorilor celor vătămați la minte, care, înfruntând nesfârșita adâncime a mării și oceanului și, scăpând fără de vătămare, în plutirea lor, din furtuni și întreite valuri, fiindcă acostează chiar la buza țărmului, își scufundă toată marfa la malul mării, ca și cum ar fi în largul mării. Așa pățesc cei ce caută la slava cea de la oameni și care scufundă toată osteneala postului.

Dar unii prin lipsa de mâncăruri își subțiază înfățișarea, dar prin umflarea slavei deșarte se umflă și se aprind, făcându-se pe ei trupești printr-o asemenea dietă, luptându-se din răsputeri să-și ascundă patima inițială a lăcomiei pântecelui printr-o patimă mai cumplită, a părerii de sine, iar alții, prin depărtarea de mâncăruri își înnobilează trupul, dar cu limba prin cleveteli, mănâncă amarnic cărnurile aproapelui. Pentru aceștia era mai bine să fie demonizați și să-și pună dinainte mădularele ca de mâncare, decât să cheltuiască viețile aproapelui prin ponegriri și prin ocuparea cu acestea și prin adăstarea în reproșuri și ocări.

Căci patima lăcomiei pântecelui prin faptul că este greu de ținut în frâu și este cumva fără de voie, poate să atragă mila asupra celor care o au și nu îi scoate afară din bunăvoința de sus în vremea cercetării celor trăite pe pământ, dar cel ce are de voie fapta nebunească, demonică și crudă, pe bună dreptate își atrage rană și ură din partea tovarășilor săi și își face neîmblânzită și înfricoșată dumnezeiasca pedeapsă.

Pentru ce, lăsând ale tale, omule, judeci pe aproapele? Pentru ce, purtând bârna în ochiul tău, te interesezi de paiul fratelui? Pentru ce nu auzi legea stăpânească ce ne poruncește: Nu judecați și nu veți fi judecați, ci ca și cum te-ai fi rânduit cetățean în slujba altui legiuitor, te arăți pe tine însuți, nu prin scris, ci cu viața, potrivnic Legii și judeci pe aproapele tău și te bucuri, poate, de învinuirile împotriva lui, deși Dătătorul tău de lege strigă împotrivă și îți poruncește? Căci nu așa a poruncit Dătătorul nostru de lege: Judecă, ca să nu fii judecat și lovește și rănește pe alții cu clevetelile care ți se cuvin ție, ca să ascunzi că tu ești astfel și prin învinuirile și condamnările altora să ascunzi propria ta răutate.

Iar Dătătorul nostru de lege și Dumnezeu mărturisește nu judecați, ca să nu fiți judecați și cine ești tu ca să judeci pe sluga altuia? Iar prin cuviosul Pavel iarăși mustră: În ceea ce judeci, pe tine însuți te judeci. Ce silă te împinge la acest păcat? Ce câștig nădăjduit dintr-o asemenea nebunie te îndeamnă la asemenea nerușinare, încât să te împuținezi în a păzi poruncile Stăpânului celui urâtor al răului și să te pleci la porunca tiranului urâtor de oameni? Sau mai bine zis, ce pagubă nu urmează pentru cei chinuiți de o asemenea deșartă osteneală?

Când trebuie să plângem și să ne pocăim pentru propriile păcate și să pedepsim păcatul prin post și, prin faptul de a nu judeca pe aproapele, să răpim bunăvoința Judecătorului de obște și de acolo să scoatem iubire de oameni, noi, neținând seama de nimic dintre acestea toate, lăsăm rănile noastre nevindecate, ne facem cercetători amarnici ai celor ce nu ni se cuvin nouă deloc, interesându-ne de cuvântul și de mersul și zâmbetul aproapelui.

Dar pentru ce trebuie să vorbim noi despre fapte, care deși încă nici nu s-au întâmplat, răul nostru obicei, exersându-se în meditarea lor zilnică, le plăsmuiește cu ușurință și încălzește la sân bănuielile noastre și naște chin și nedreptate vieții omenești și toate acestea ca și cum ar fi judecate de un judecător drept ce judecă după legi dumnezeiești și le strecoară curgerii limbii noastre și nu ne rușinăm să ne purtăm urât toată ziua.

Cei care își fac din acestea meditația vieții lor și-și petrec timpul cu acestea, cum nu își atrag loruși în chip nenorocit cea mai de pe urmă pagubă pentru care nu este cu putință să aflăm nici o justificare? Căci uneltind să vătămăm prin cuvinte necuvioase petrecerile altora, noi înșine, expunându-ne propria viață răutății defăimătorilor, ne vătămăm cu felurite rele și înălțându-ne să judecăm pe alții, cădem noi înșine în prăpastia osândiților. Și cine sunt cei ce ponegresc? Răii pe cei buni, viclenii pe cei blânzi, dacă nu cumva s-ar întâmpla și altceva încă mai curios.

(Sfântul ierarh Fotie, patriarhul Constantinopolului, Omilii, traducere de Laura Enache, în curs de apariţie la Editura Doxologia)

Predici şi editoriale despre Sfântul ierarh Fotie

Sfântul Nicolae Velimirovici - Proloagele de la Ohrida - Pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolelui

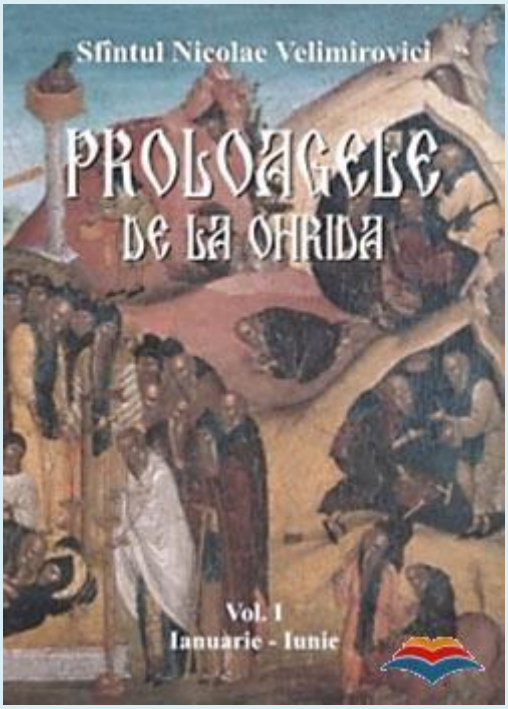

Sfântul Fotie a fost un mare luminător al Bisericii. El era rudă a împăratului şi al slăvitului patriarh Tarasie.

El a fost zelos apărător al Bisericii în contra papismului şi a altor erezii ale latinilor, în şase zile el a parcurs toate treptele sfinte ale preoţiei, de la mirean, la patriarh. El a fost intronizat pe scaunul patriarhal în Sfânta zi de Crăciun a anului 857 după Hristos şi a adormit în Domnul treizeci şi patru de ani mai târziu, în 891.

Comoara Sfântului mare ierarh Fotie, mărturisitorul care a ştiut (cum) să spună nu Papei!

Întrebându-l de pricina tăcerii lui, sfântul răspunde: Dumnezeu aude şi glasul celui ce tace, la care cei din sinod, având întâi-stătători pe trimişii papei, nu încetează a-l sili, întrebându-l de nenumărate ori: De ce nu răspunzi? Sfântul le spune: - Nici Iisus nu a scăpat de condamnare.

“Sfântul Fotie, iubiţii mei, ne-a lăsat ceva preţios, Ortodoxia. Aceasta este cea mai mare comoară a noastră. Nu o înţelegem, nu o simţim…Faţă de vrăjmaşii credinţei era leu. S-a luptat împotriva multor erezii şi desigur a iconomahilor. Îi mustra pe bogaţii care erau răpitori şi nedrepţi. S-a pus rău însă cu împăraţii şi autocratorii. Şi aceasta i-a adus prigoană“

“Spune viaţa lui că atunci când auzea că cineva a păcătuit, curgeau lacrimi din ochii lui; credea că a păcătuit el însuşi şi se tânguia şi-l ruga pe Dumnezeu să-l ierte”.

Mitropolitul Augustin Kantiotis - Omilie la pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolului

Luna trecută (pe 19 ianuarie) l-am prăznuit pe Sfântul Marcu, episcopul Efesului, evghenicul, care a spus „nu” papei. Astăzi se aude din nou un „nu” papei. L-a spus un alt sfânt, mare dascăl şi părinte al Bisericii, sfinţitul Fotie. Despre el vom spune câteva cuvinte.

***

Marele Fotie s-a născut în capitala Imperiului Bizantin, în Cetate (Constantinopol), în jurul anului 810. A trăit şi a activat în veacul al IX - lea - au trecut deci de atunci mai bine de o mie de ani. A fost educat într-un mediu familial bun. Familia joacă un rol important. Dacă deschidem Vieţile Sfinţilor, vom vedea că toţi aceştia pe care îi sărbătorim (Vasile, Grigorie, Gură de Aur, Fotie…), toţi au ieşit din case creştine. Atunci, în casele acelea se făcea rugăciune, priveghere; casa se transforma în biserică. Din astfel de case sfinţite au ieşit Părinţii. Atunci din case ieşeau îngeri; astăzi ies demoni. De unde să iasă acum părinţi şi dascăli? O mare răspundere aveţi voi, părinţii, care - am spus-o de mii de ori şi voi muri cu această durere - pe copiii voştri îi faceţi învăţători, profesori, generali, avocaţi; dar nici unul afierosit pentru preot, cleric, misionar! Şi dacă englezii, francezii, italienii au trimis jos, în Africa, în acele părţi sălbatice, pe cei mai buni copii ai lor, noi nimic.

Aşadar, Sfântul Fotie a ieşit dintr-o casă creştină: tatăl evlavios, mama evlavioasă. Erau nobili şi după lume. Ce înseamnă nobil? Nu că aveau bogăţii şi funcţii. Cea mai mare nobleţe este virtutea. Aşadar, erau oameni virtuoşi şi evlavioşi. Şi cum spuneau şi strămoşii noştri, „tot aurul de pe pământ şi de sub pământ nu valorează cât virtutea” (Platon, Nóμ. 5,728 A). Cât valorează virtutea nu valorează tot aurul din lume. ***Dintr-o astfel de casă a ieşit Fotie. Mama lui, Irina, şi tatăl lui, Serghie, au fost martiri în perioada iconoclasmului.***

Fotie a arătat de mic că va deveni mare. Era un copil - minune, nu era doar deştept; era un geniu. Genii se numesc cei care pot să pătrundă adânc în lucruri şi să rezolve cele mai dificile probleme. Precum Olimpul este cel mai înalt munte, tot aşa genii sunt marile înălţimi ale cugetării. Odată la o sută, două de ani se naşte un geniu. Mari bărbaţi, staturi înalte, precum erau de pildă Homer, Platon, Aristotel, sau - în epoca noastră - Einstein.

Sfântul Fotie nu era doar un geniu; era şi sârguitor. Nu semăna cu acea slugă leneşă din pilda talanţilor, care a luat talantul şi l-a ascuns în pământ. Marele Fotie

a cultivat talantul său. Noaptea nu dormea decât puţine ore. Studia. Ce studia? Pe scriitorii antici, iar, mai mult, pe Părinţii Bisericii: Gură de Aur, Vasile, Grigorie Teologul… Dar mai înainte de toate o carte o ştia pe de rost: Sfânta Evanghelie, Sfânta Scriptură. Geniul şi osârdia lui s-au împletit în aşa fel, încât el s-a dovedit unul din cei mai mari bărbaţi ai umanităţii. A studiat gramatica, poezia, retorica, filozofia, chiar şi medicina şi orice altă ştiinţă. Preda în Constantinopol trecând drept un profesor înţelept.

Foarte devreme a fost luat la palatul împăratului şi a ocupat mari funcţii la Curtea lui Teofil; a ajuns protospătar (şeful gărzii imperiale), protoasicrit (secretar general al statului) şi senator (parlamentar).

Deodată, la vârsta de 47 de ani, a devenit patriarh al Constantinopolului, într-o perioadă dificilă a Imperiului Bizantin. Şi-a dorit? Nu şi-a dorit. El iubea cărţile, îi plăcea în cabinetul de studiu. L-au luat de acolo - laic fiind - să-l hirotonească. Când a văzut că se insistă, nu a dormit toată noaptea. Plângea şi spunea: Prefer să mor decât să se întâmple aşa ceva. Nu pentru că dispreţuia demnitatea preoţească, ci pentru că ştia cât de dificil este să ridice cineva această răspundere, mai ales în astfel de timpuri. La urmă însă s-a supus. ***A fost hirotonit într-o săptămână: monah în prima zi, apoi citeţ, ipodiacon, diacon, preot şi mai pe urmă episcop şi patriarh în ziua Naşterii Domnului, în anul 857. Nu s-a mândrit. Şi-a păzit cugetul în cumpătare. Era smerit.***

Spune Viaţa lui că atunci când auzea că cineva a păcătuit, curgeau lacrimi din ochii lui; credea că a păcătuit el însuşi şi se tânguia şi-l ruga pe Dumnezeu să-l ierte.

Aşa era Sfântul Fotie, plin de iubire şi de compasiune pentru turma lui. Dar faţă de vrăjmaşii credinţei era leu. S-a luptat împotriva multor erezii şi desigur a iconomahilor. Îi mustra pe bogaţii care erau răpitori şi nedrepţi. S-a pus rău însă cu împăraţii şi autocratorii. Şi aceasta i-a adus prigoană. Avea duşmani.

Cine au fost cei care l-au mâncat? Preoţii, episcopii şi călugării. Nu suportau limba lui. Toţi aceştia s-au aliat împotriva lui. Au reuşit şi au atras pe împăraţi de partea lor şi de două ori Sfântul Fotie a fost trimis în exil.

⇒ *Prima oară în 867, sub Vasile macedoneanul, în Mănăstirea Acoperământului pe ţărmurile tracice ale Bosforului. Şi nu i-au permis să ia cu el pe nimeni. Ceea ce l-a durut cel mai mult a fost faptul că nu l-au lăsat să-şi ia cu el nici cărţile care erau mereu tovarăşii lui. L-au caterisit în 869.*

⇒ *În 878 a revenit pentru a doua oară în tronul patriarhal, însă iarăşi l-au detronat în 886, sub Leon cel înţelept, şi l-au exilat într-o mică insulă lângă Calcedon, în mănăstirea Ieriei. Acolo, în exil, şi-a închis ochii pe 6 februarie 891.*

Marele Fotie a spus „nu" papei, care voia să supună întreaga lume stăpânirii lui. Dacă suntem astăzi ortodocşi, o datorăm Sfântului Fotie. Catolicii nu vor să audă de numele lui; pentru noi, ortodocşii, este apărător al credinţei, precum marele Atanasie, precum Marcu Evghenicul şi atâţia alţi părinţi.

***

Sfântul Fotie, iubiţii mei, ne-a lăsat ceva preţios, Ortodoxia. Aceasta este cea mai mare comoară a noastră. Nu o înţelegem, nu o simţim.

Un sfânt ascet din zilele noastre a rostit o profeţie: dacă vom continua să trăim cum trăim, va veni ziua în care unii vor fi franci (catolici), alţii protestanţi, unii masoni, alţii marxişti şi atei, unii în diferite alte erezii şi religii… Din nefericire, cei mai mulţi sunt indiferenţi. Dacă se înmulţesc iehoviştii (hiliaştii); pe cine interesează? Îţi spun: De asta să se îngrijească preoţii şi episcopii… Nu este aşa. Eşti creştin ortodox? Trebuie să te lupţi pentru credinţa ta şi să te rogi lui Dumnezeu. Suntem datori. Cât s-au nevoit Părinţii pentru credinţa noastră! Să ne facem şi noi astăzi imitatorii lor. Când va apărea la casa voastră vreun eretic şi va bate în uşă, imediat să informaţi Mitropolia. Ereticii şi cei de alte religii câştigă acum privilegii; iar noi, ortodocşii, vom deveni elini de mâna a doua. Aceştia Îl hulesc pe Hristos, pe Dumnezeu, pe Maica Domnului, toate cele sfinte şi nu-i împiedică nimeni. Dacă le spui ceva şi îi speri, imediat te denunţă că i-ai atacat. Patria noastră s-a transformat într-o vie fără gard.

Unde este acum marele Fotie, unde este Marcu Evghenicul, unde sunt Vasile şi Gură de Aur, unde sunt mucenicii şi mărturisitorii! Noi, cei puţini, câţi am mai rămas şi mai credem, să ne trezim şi să luptăm pentru credinţa noastră. Mai bine să se stingă soarele decât Ortodoxia.

Unul din cei de demult zicea: Dumnezeul meu, îţi mulţumesc că nu m-ai făcut copac, că nu m-ai făcut animal patruped, ci m-ai făcut om. Şi un altul spunea: Îţi mulţumesc, Dumnezeul meu, că m-ai făcut elin. Noi trebuie să-I mulţumim lui Dumnezeu, pentru că ne-am născut ortodocşi.

Fie ca Dumnezeu, pentru mijlocirile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, ale Sfântului Marcu Evghenicul şi ale Sfântului Fotie, să ne miluiască şi să ne mântuiască. Amin.

(traducere din elină: monahul Leontie)

Sursa: Cartea "Ne vorbeşte Părintele Augustin, Mitropolitul de 103 ani"

(Omilie a Mitropolitului de Florina, Părintele Augustin Kantiotis, în Sfânta Biserică a Sfântului Pantelimon, Florina, 7 spre 8.02.1986, vineri spre sâmbătă)

Mitropolitul Augustin Kantiotis - Predică la pomenirea Sfântului Fotie, patriarhul Constantinopolului: O turmă şi un păstor

„O turmă, un păstor!” (Ioan 10, 9-16)

Iubiţii mei, ciobanul îşi iubeşte oile, se interesează de ele. Le conduce la păşuni şi la izvoare. Le paşte, le adapă, iar seara le aduce înapoi. Le numără şi le păzeşte în staul. Dacă lipseşte vreo oaie, ciobanul cel bun nu poate fi liniştit. Se întoarce înapoi şi aleargă până o găseşte. Şi când o găseşte, o pune pe umărul său şi o aduce în staul. În nopţile de iarnă, când în munţi este zăpadă şi coboară lupii, ciobanul este neliniştit. Şi păzeşte staulul cu câinii ciobăneşti. Aceştia latră şi nu-i lasă pe lupi să se apropie. Şi când o oaie se îmbolnăveşte, atunci se îngrijeşte de ea în mod deosebit.

Dar există un cioban care îşi iubeşte mai mult decât oricine oile. Şi acest cioban îndurător, ciobanul cel bun, este Domnul nostru Iisus Hristos. Oile lui suntem toţi oamenii. Oi cuvântătoare sau raţionale conduce Hristos. Între ciobanul pe care-l cunoaştem şi Domnul nostru Iisus Hristos ca păstor al sufletelor există asemănări.

Precum ciobanul îşi ia oile şi le duce la păşuni şi la izvoarele cele răcoroase, aşa şi Hristos pe oile sale, pe creştini, îi conduce la păşuni. Care sunt aceste păşuni? Sunt sfintele cărţi, este predica Evangheliei, este Sfânta Scriptură. Aici pasc oile cele cuvântătoare.

Şi precum ciobanul a construit un staul şi acolo îşi adăposteşte şi îşi păzeşte oile, aşa şi Hristos a zidit Sfânta lui Biserică, care este staul şi acolo îşi adăposteşte şi îşi ocroteşte oile Sale cuvântătoare, pe creştini.

Şi precum ciobanul are câini ciobăneşti care latră, aşa şi Hristos în Biserica Lui are - şi vai dacă nu ar avea! - câini ciobăneşti. Şi câinii ciobăneşti, care latră şi nu îi lasă pe lupi să se apropie, sunt propovăduitorii Evangheliei.

Şi precum ciobanul, când îşi pierde o oaie, nu se linişteşte până nu o găseşte, aşa şi Hristos nu s-a liniştit, ci a coborât din cele cereşti aici pe pământ, ca să afle oaia cea pierdută şi s-o conducă spre mântuire.

Şi ceva mai presus a adăugat Hristos. Nici un cioban nu-şi jertfeşte viaţa pentru oi; profită de pe urma oilor. Dar Hristos nu profită de pe urma oilor lui, nu le exploatează. N-are nici un folos de la creştini, dar El însuşi s-a jertfit pentru mântuirea omenirii.
Aşadar, Hristos este Păstorul cel Bun, precum zice în Evanghelie: "Eu sunt păstorul cel bun" (Ioan 10, 14). Şi noi suntem oile Lui. Hristos se îngrijeşte de Biserica Lui. Şi acum, când este în ceruri, continuă să se intereseze de oile Lui.

Odată, când erau ciobani cu mii de oi, nu puteau să le pască singuri. De aceea aveau şi ajutoare. Păstorul care avea turma cea mare se numea marele baci, şi acesta avea ajutoare, pe baci, care îl ajutau. Aşadar, aşa se numeşte şi Hristos în Scriptură; nu este o denumire inventată de mine. Este să spunem marele baci, "arhipăstorul" (I Petru 5, 4), care are mii şi milioane de oi. Şi aici jos, pe pământ, are ajutoare, păstori cărora le-a încredinţat turma. Aceştia sunt preoţii, arhiereii, patriarhii, şi în general toţi clericii. Şi Biserica noastră, ca să-şi îngrijească mai bine oile, s-a împărţit în episcopii şi enorii, în mici şi mari.

***

Un astfel de bun păstor, din cei aşezaţi de Hristos peste oile Lui, este patriarhul Fotie, care este sărbătorit astăzi.

Nu voi istorisi viaţa lui. Doar vă spun că s-a născut în veacul al IX - lea. S-a născut în Constantinopol, din părinţi evlavioşi şi aleşi. A studiat, s-a educat, a dobândit o mare înţelepciune, a devenit unul din cei mai învăţaţi oameni ai epocii lui. Atunci a apărut un mare pericol pentru Biserică. S-a arătat lupul sau, mai degrabă, ceva mai rău decât lupul, deoarece nu s-a arătat ca un lup, ci, ca să înşele oile şi să intre în staul şi să facă un rău mare, era îmbrăcat în piele de oaie. Era un lup cu chip de

oaie. Şi acesta era papa de la Roma. Deci pe acest lup l-a izgonit Sfântul Fotie. Şi până astăzi suntem despărţiţi de papa.

***

- Dar de ce despărţiţi? Vor spune toţi cei care îi compătimesc pe franci (catolici). Există diferenţe între noi? Da, există diferenţe. Pentru că papa şi francii învaţă lucruri care nu sunt conforme cu Biserica noastră.

- Care sunt acestea? Care sunt diferenţele noastre cu catolicii? Trebuie să ştim diferenţele. Se duc ortodocşii în Europa şi nu ştiu diferenţele dintre noi şi apuseni, şi aceştia râd de ei şi îi fac de-ai lor.

⇒ *Noi, ortodocşii, ne-am botezat în cristelniţă "în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh". Tot trupul trebuie să fie acoperit cu apă. Cristelniţa este râul Iordan. Francii (catolicii) însă nu au cristelniţă. Au stropirea. Precum preotul îi stropeşte cu agheazmă pe creştini, aşa fac ei când botează. În realitate ei nu au Taina Sfântului Botez.*

⇒ *Noi, toţi ortodocşii, ne împărtăşim cu Trupul şi Sângele lui Hristos. A zis Hristos: "Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu… Beţi dintru acesta toţi; căci acesta este Sângele Meu…" (Matei 26, 26-27). Francii nu împărtăşesc Sângele lui Hristos, ci doar Trupul (ceea ce li se pare lor a fi Trupul lui Hristos - n. tr.).*

⇒ *Noi, Simbolul de credinţă, Crezul, nu l-am schimbat. Ei l-au schimbat. Acolo unde noi spunem "şi întru Duhul Sfânt…, care de la Tatăl purcede", ei au adăugat că purcede "şi de la Fiul".*

⇒ *Catolicii în biserici nu au icoane, ci statui ca vechii idolatri.*

Şi multe alte diferenţe avem, pe care nu putem să le spunem aici şi acum. Aşadar de aceea suntem despărţiţi.

Papa a făcut tot ce a putut ca să îi convingă şi să-i rătăcească, să-i atragă de partea sa pe răsăriteni. Dar Sfântul Fotie a opus rezistenţă şi a spus "nu". Precum noi în munţii Albaniei am spus italienilor "nu" şi ne-am păstrat libertatea noastră, aşa şi Fotie a spus "nu" papei şi a păstrat această ţară ortodoxă. Şi toţi Balcanii. ***Dacă astăzi noi suntem ortodocşi, dacă sunt ortodocşi sârbii, bulgarii, românii, ruşii, o datorăm acelui "nu", pe care l-a spus atunci Sfântul Fotie papei, care voia să-şi supună întregul Răsărit.***

Pe acest sfânt bărbat îl sărbătoreşte astăzi Biserica noastră.

***

- Dar, îmi veţi spune, este lucru bun despărţirea? Nu, este un lucru ruşinos. Precum ruşinos este ca o familie să se fi despărţit, aşa şi aici. Suntem fragmente-fragmente, unii sunt franci (catolici), alţii protestanţi, unii penticostali, alţii de diferite alte erezii.

- Şi va exista întotdeauna această despărţire? Nu, nu va exista. Dacă veţi merge la Naţiunile Unite, veţi vedea 157 de steaguri. Dar, precum zice Apocalipsa, va veni o zi în care toate neamurile, care acum sunt despărţite sub diferite steaguri, se vor uni. Da, toate aceste turme se vor uni, şi un singur steag, da, un singur steag va exista în lume. Şi acest steag este cinstita Cruce! Conducător al întregii lumi va fi Domnul nostru Iisus Hristos. Aceasta o zice Evanghelia pe care aţi auzit-o: "…şi va fi o turmă şi un păstor" (Ioan 10, 16).

Asta se va întâmpla numaidecât. Dar acum vom trece prin multe încercări, prin multe războaie, se va vărsa mult sânge, foarte mult sânge. Şi apoi umanitatea se va pocăi şi va cădea închinându-se lui Hristos. Şi atunci toate gurile şi toate inimile, şi munţii şi văile, şi stâncile şi râurile şi stelele cerului şi toţi vor spune: "Unul Sfânt, unul Domn Iisus Hristos întru slava lui Dumnezeu Tatăl. Amin!".

Sursa: Cartea "Ne vorbeşte Părintele Augustin, Mitropolitul de 103 ani"

(Omilia Mitropolitului de Florina, părintele Augustin Kantiotis în Sfânta Biserică a Sfântului Fotie, în Pentavriso, Eordeea, 06 februarie 1974)

Sfântul Iustin Popovici despre Viaţa Sfântului Fotie cel mare

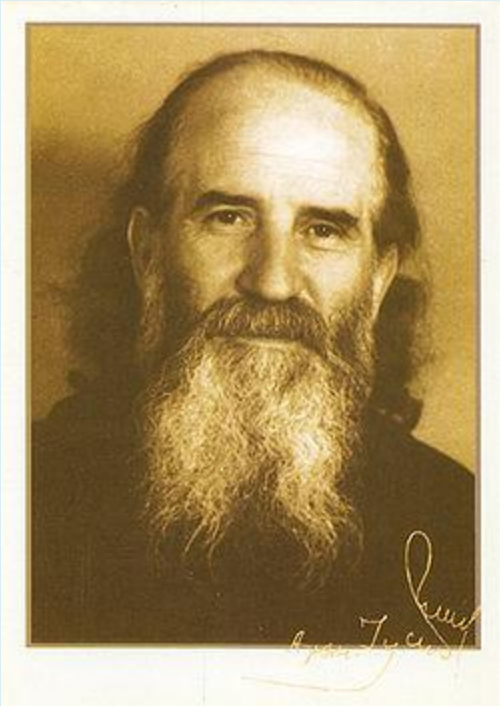

Părinţii noştri purtători de Dumnezeu, care în Biserica lui Dumnezeu au făcut totul după bună plăcerea lui Dumnezeu ne-au lăsat ca moştenire sfântă această învăţătură, pe care au primit-o de sus şi pe care le-au transmis-o Sfinţii Apostoli: nu există virtute mai mare decât mărturisirea şi apărarea adevăratei credinţe ortodoxe. Pentru că nu mai există, spun ei, o altă virtute, care să te facă atât de plăcut lui Dumnezeu şi atât de binecuvântat pentru Biserică. De fapt, Adevărul este Dumnezeu însuşi şi, pentru noi, oamenii, iubirea şi mărturisirea acestui Adevăr dumnezeiesc - întru care, rezidă adevărata credinţă a Bisericii - înseamnă eliberare, mântuire şi luminare.

Iată sfânta învăţătură pe care, înainte de toate, au propovăduit-o fericiţii Părinţi, a căror viaţă a însemnat lupta pentru păstrarea intactă a credinţei adevărate în Hristos, singura care duce la mântuire şi fără de care, nu există pentru oameni, părtăşie cu viaţa veşnică.

Această sfântă tradiţie a Sfinţilor noştri Părinţi, a căror întreagă viaţă a fost ca o afirmare şi o mărturisire a ei, este lecţia cea mai admirabilă care a fost dată generaţiei noastre pentru a fi urmată, dar, lipsind râvna pentru „iubirea adevărului” (II Tes. 2,10), această generaţie a crescut rece şi învârtoşată, în indiferenţa sa faţă de adevărata credinţă.

Primii mari Sfinţi Părinţi ai Bisericii, cei mai sublimi râvnitori [*Literal: zeloţi.*] pentru puritatea credinţei, pentru păstrarea ei fără de nici o pată, şi pentru Adevărul dumnezeiesc, au fost, fără îndoială, Sfântul Atanasie cel mare şi Sfântul Vasile cel mare.

Aici, prin urmare, Sfântul nostru Părinte purtător de Dumnezeu Fotie, mărturisitorul şi apărătorul credinţei ortodoxe în Hristos, nu le este cu nimic mai prejos. Ca şi ei, el s-a ostenit ca să dobândească toate virtuţile, care sunt mireasmă bineplăcută înaintea lui Dumnezeu şi care conduc la îndumnezeire. Şi, mai mult, s-a luptat pentru Adevărul dumnezeiesc, pentru adevăratele dogme ale Bisericii ortodoxe, pentru moştenirea prea scumpă, pe care au lăsat-o Bisericii, Sfinţii Apostoli şi Sfinţii Părinţi insuflaţi de Dumnezeu.

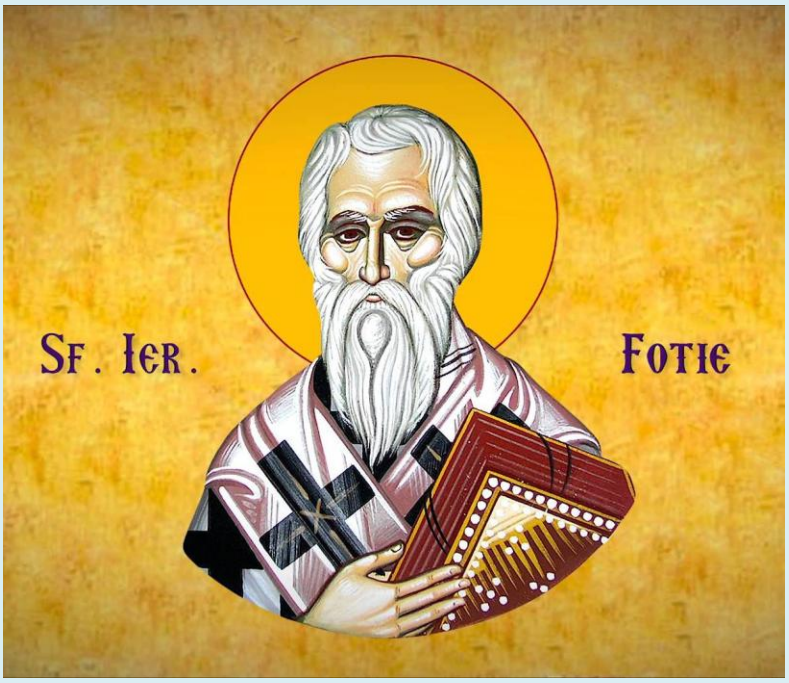

Astfel, în scrisoarea pe care o adresează papei Nicolae, Sfântul Fotie a putut să scrie aceste cuvinte, care au rămas celebre: ***„Dacă este foarte important, cu adevărat, ca să fim credincioşi în toate, cu cât mai mult se cuvine aceasta în cele ce privesc însăşi credinţa, unde cea mai mică lipsă, chiar infimă, este un păcat de moarte.”*** [1]

[1] *Erezia este un păcat de moarte. Dreapta credinţă trebuie apărată cu toată inima şi cunoştinţa pe care o avem. A fi nepăsători faţă de puritatea credinţei e ca şi cum am fi nepăsători sau indiferenţi, la faptul dacă există sau nu există un Dumnezeu. Însă, dacă slujim lui Dumnezeu, nu putem să-I slujim oricum, ci după adevărul Său. Iar a lăsa ceva afară, a fi indiferent la amănunte, nu e plăcut nici la oameni, dar la Dumnezeu. Dacă la oameni, a nu saluta pe cineva e*

Chemându-l în ajutor pe Sfântul nostru Părinte Fotie, pentru edificarea şi pentru înălţarea spirituală a generaţiei noastre indiferente faţă de adevăr, vom povesti sfânta sa viaţă de apostol neobosit, închinată apărării credinţei ortodoxe.

Desigur, suntem conştienţi de faptul că Sfântul Fotie a fost un „semn de împotrivire" [*piatră de poticnire*] , atât în timpul vieţii sale, cât şi după moartea sa, căci mulţi au fost duşmanii săi, care au îndrăznit să vorbească şi să scrie împotriva sfintei sale persoane. Dar adevărul istoric, dezvelit şi golit de toate certurile, este de ajuns pentru a arăta care este statura spirituală a Sfântului nostru Părinte şi rolul fără egal pe care l-a jucat în Biserică, pentru salvarea şi păstrarea „tezaurului [*Literal: depozitului.*] de credinţă" ortodox.

Către anul 820, Sfântul Fotie s-a născut la Constantinopol, din părinţi la fel de mult credincioşi, pe cât erau de cinstiţi şi de puternici. Serghie, tatăl său, avea calitatea de gardă personală a împăratului la palat, ataşat la curtea imperială, fiind frate cu Sfântul Tarasie, patriarhul care, în 787, condusese Sinodul VII Ecumenic, la care fusese condamnată erezia iconoclastă. Mama Sfântului Fotie, Irina, era o femeie virtuoasă, plină de iubire pentru Dumnezeu. Fratele mamei sale se numea tot Serghie şi era căsătorit cu o femeie care se chema tot Irina, sora Sfintei Teodora împărăteasa, care, cu ajutorul Sfântului Metodie patriarhul, la Sinodul din 843, reinstaurase cultul ortodox al Sfintelor Icoane. Sfântul Fotie, care cinstea mult pe Sfinţii Tarasie şi Metodie, a mers toată viaţa sa pe urmele acestor Sfinţi.

Dar înainte ca Sfânta Teodora să restabilească cultul Sfintelor Icoane, mulţi dintre creştinii ortodocşi mireni, şi încă mai mulţi preoţi, au avut de îndurat tulburări şi persecuţii de tot felul. ***Printre cei care au suferit pentru cinstitele Icoane s-au numărat şi părinţii Sfântului Fotie. Aceşti adevăraţi creştini ortodocşi iubeau şi cinsteau cu evlavie Sfintele Icoane, la fel ca şi monahii virtuoşi, care se ridicau în apărarea lor. De câte ori n-a deschis mama Sfântului Fotie poarta acestor fraţi, cărora, mai înainte de a le face milostenie, le cerea binecuvântările. În afară de Sfântul Fotie, familia sa mai avea patru copii: Constantin, Serghie,***

---

văzut ca un rău, ca o lipsă de bun-simţ, cum vede atunci Dumnezeu pe aceia, care spun minciuni despre El ? Filioque pare pentru unii catolici „ecumenişti", un amănunt „nesemnificativ" care ne desparte, dar asta arată întunecarea de care dau dovadă. Nu poţi minţi despre Dumnezeu! Dacă Fiul Se naşte din Tatăl şi Duhul Sfânt purcede din Tatăl, nu poţi să spui, că Duhul Sfânt purcede din Tatăl „şi din Fiul". A include minciuni în cele despre modul de a fi al lui Dumnezeu e o mare hulă. Şi tocmai de aceea, Sfântul Fotie a fost plin de râvnă, în a propovădui adevărul.

Tarasie şi Teodora. Toţi erau crescuţi de către părinţii lor în aceeaşi credinţă şi evlavie din care ţâşnesc izvoarele minunate ale rugăciunii şi ale faptelor bune.

În timpul împăratului iconoclast Teofil, care a domnit între anii 829-842, în timp ce persecuţiile erau cumplite împotriva ortodocşilor, părinţii Sfântului Fotie s-au văzut sărăciţi de bogăţia lor, persecutaţi şi exilaţi împreună cu copiii lor în pustiuri aride şi sălbatice, unde şi-au sfârşit zilele, ca mucenici şi mărturisitori ai adevăratei credinţe, pentru dragostea căreia n-au consimţit niciodată, nici măcar o singură dată, să nu mai cinstească Sfintele Icoane [*Aceasta arată cât de importantă este cinstirea Sfintelor Icoane în Ortodoxie.*].

De asemenea, văzând credinţa lor neclintită, a cărei tărie n-a fost dezminţită niciodată, pseudo-sinoadele iconoclaste s-au îndemnat să arunce, asupra tatălui Sfântului Fotie, asupra Sfântului Fotie însuşi - pe atunci foarte tânăr - şi asupra fratelui său, anatemele odioase care deja îl atinseseră pe patriarhul Tarasie, unchiul lor.

Sfântul Fotie va consemna aceste evenimente în scrisorile sale, şi nu le menţionez aici decât pentru a arăta cu ce fel de râvnă înflăcărată Sfântul Fotie, încă din copilărie, mărturisea, apăra şi susţinea adevărata Credinţă apostolică şi sfintele dogme ale Sfinţilor Părinţi.

Copil fiind, tânărul Fotie avea deja înclinare către viaţa pustnicească (isihastă), care se concentrează numai asupra rugăciunii. Ca să ne convingem, trebuie numai să-l ascultăm: ***„De mic copil, ardeam să mă eliberez de toate grijile şi de problemele acestei vieţi şi să nu mai dau atenţie decât la ceea ce, pentru mine, era singura grijă… Încă din copilărie, simţeam crescând în mine şi împreună cu mine, dragostea pentru viaţa monahală”*** [*Scrisoarea I,1. PG 102, col. 585.*].

Fiind înzestrat cu acest dar, tânărul Fotie era însetat de dorinţa de a învăţa, de a înainta în cunoaştere şi în virtuţi. Încă adolescent, îşi folosea, în studiul temporar al ştiinţelor vremii sale, întreaga vastitate a talentului şi a inteligenţei lui. Nu există nimeni care să nu fi recunoscut, nici măcar duşmanii săi, în afară de marea sa înţelepciune, şi amploarea cunoştinţelor sale.
Cel mai înverşunat duşman al său, Nichita al Paflagoniei, a fost nevoit să admită că: *„Fotie, departe de a fi de joasă speţă sau de origine obscură, era, mai degrabă, un copil născut din părinţi nobili şi care se bucura de un înalt prestigiu [# renume]. Între cei care sunt cunoscuţi ca înţelepţii lumii şi ai facultăţilor de gândire, el era persoana cea mai înzestrată din tot Imperiul. Studiase gramatica şi poezia, retorica şi filosofia, medicina şi aproape toate ştiinţele profane. Excela în*

cunoaştere până într-atât, încât îi întrecea pe toţi contemporanii săi, şi rivaliza chiar cu înţelepţii din timpurile păgâne. Reuşea în toate şi orice lucru îi era benefic: înzestrările sale naturale, studiul său sârguincios şi bogăţia sa, care făcea ca fiecare carte să-şi găsească drum până la el." [PG 105, col. 504.]

După ce a studiat literatura, matematica, filosofia lui Aristotel şi celelalte arte înalte, Sfântul Fotie, învăţat de cei mai înţelepţi oameni ai vremii sale, a înaintat în studiul dumnezeiesc al Sfintelor Scripturi, cel al teologiei Sfinţilor Părinţi. Pentru acesta din urmă, mărturiseşte el însuşi că a învăţat de la un „bătrân" (Stareţ) care avea dreapta judecată şi experienţă a vieţii duhovniceşti. Astfel Sfântul Fotie a căpătat repede reputaţia de erudit şi înţelept, în mijlocul unei mulţimi de tineri, care deja veneau în număr foarte mare la el, pentru a se folosi de nenumăratele lui înzestrări, profane şi duhovniceşti. Uitând tinereţea vârstei sale, Sfântul Fotie îi învăţa căile înţelepciunii. El le citea cărţi mântuitoare de suflet, descoperindu-le atât limba, cât şi înţelesul. [2]

Tarasie, fratele său, asculta adesea lecţiile sale. Mai târziu, va veni timpul când acesta va fi departe şi îl va ruga pe Sfântul Fotie să îl sfătuiască în privinţa cărţilor pe care să le citească în călătorie, şi să-i spună părerea sa, în legătură cu fiecare carte. Tocmai pentru a satisface această cerere adesea reiterată de fratele său, Sfântul Fotie a scris într-o bună zi acea minunată operă, atât de bogată, pe care o numim „Miriobiblos": cartea a mii de opere, sau „Bibliotheca".

La acea dată, Sfântul Fotie şi-ar fi dus fără îndoială la îndeplinire dorinţa sa de a deveni monah, dacă împăratul Mihail, a cărui domnie a durat între 842-867, nu l-ar fi împiedicat. Căci acest împărat l-a chemat pe Sfântul Fotie la curtea sa. Aici, tânărul Fotie s-a văzut constrâns de a accepta, împotriva voinţei sale, ranguri şi onoruri. În primul rând, Sfântul Fotie a devenit primul consilier personal, înainte de a fi numit mare cancelar, şi aceasta, în ciuda faptului că aceste funcţii nu erau acordate decât persoanelor foarte loiale curţii. ***Sfântul Fotie era de o înţelepciune şi de o virtute atât de strălucitoare, încât împăratul nu a ezitat nici un pic să îl trimită la Bagdad, în calitate de ambasador imperial, pentru a discuta cu însuşi califul persan, problema încetării persecuţiei creştinilor în teritoriul otomane. L-a însoţit tânărul şi înzestratul său elev, Constantin filosoful, cunoscut mai târziu sub numele de Chiril, Sfântul apostol al slavilor.***

---

[2] *Sfântul Iustin ne reaminteşte încă odată, că una e traducerea şi alta e înţelesul duhovnicesc al traducerii. Astăzi, mulţi care încearcă să traducă, hulesc pe Duhul Sfânt, vorbind de o înţelegere literaro-duhovnicească a textelor sfinte, în afară de prezenţa interioară a Sfântului Duh. Nu e de ajuns să faci Facultatea de Teologie Ortodoxă ca să traduci, ci trebuie să trăieşti şi în Duhul Sfânt, ca să poţi explica şi altora, ce se ascunde în litera pe care o traduci.*

Pe când încă se afla la curtea imperială, Sfântul Fotie ocupa şi un scaun de profesor la universitatea pe care Cezar Bardas, unchiul şi tutorele împăratului, a renovat-o la Constantinopol, în palatul imperial. Aici preda, de asemenea, şi Leon matematicianul, erudit din Tesalonic, şi acelaşi Constantin filosoful, viitorul mare Chiril, care, ca şi acela, era originar din Tesalonic.

Deşi Sfântul Fotie aproape că nu părăsea palatul, unde era reţinut de nenumărate afaceri de stat, el nu pierdea nici o ocazie ca să citească, anume cărţi duhovniceşti foarte folositoare de suflet, şi nici să-şi instruiască nenumăraţii elevi. În aceeaşi perioadă, el a început să scrie o mulţime de cărţi ziditoare, şi de comentarii la Sfintele Scripturi, ale căror adâncimi sublime le cerceta.

La rugămintea prietenului său Amfilohie al Ciziculuі, el a scris „Amfilohia", în care a răspuns la 326 de întrebări şi probleme extrase din Scripturi. Printre operele sale se numără şi tratatul „Contra maniheilor", „Mistagogia Duhului Sfânt" şi „Comentariu la Epistolele Sfântului Pavel". În afară de acestea, el a reunit şi a compilat, în „Nomocanonul" său, legile şi canoanele Bisericii. În fine, a scris o mulţime de discursuri şi de enciclice şi a compus un număr infinit de imne şi cântări liturgice. Decât să ne întindem mai mult, ca să demonstrăm cultura sa universală, mai bine vorbim acum despre celelalte fapte ale sale, care fac şi mai mult vrednice de laudă toate cele ce le-am spus până acum.

După o luptă care a durat mulţi ani, Biserica s-a văzut în sfârşit, eliberată de acea erezie mortală [3] a iconoclasmului. Totuşi, rămâneau multe de făcut pentru ca totul

---

[3] *Erezia, se spune iar, este o „boală" mortală a sufletului. Sfântul Iustin Popovici numeşte iconoclasmul „erezie mortală", pentru a arăta cât de cumplită este necinstirea Sfintelor Icoane şi ce consecinţe are pentru sufletul creştin: moartea spirituală, veşnică. Astăzi, Ortodoxia este tot mai mult atacată din această cauză, a închinării noastre la Sfintele Icoane, pe care ereticii protestanţi şi neoprotestanţi le numesc „idoli", acuzându-ne că cinstim lemnele şi pietrele ca dumnezei. Se pare că satana urăşte foarte mult faptul că înălţăm rugăciuni către Sfinţi şi mai ales către Prea Curata şi, deşi e cu totul absurd şi fără nici o noimă ceea ce susţin „fraţii" neoprotestanţi - care ne cer nouă să fim toleranţi, în timp cei ei îşi manifestă deschis dispreţul cel mai mare şi ura, pe care le nutresc pentru noi, ori de câte ori au ocazia - ei continuă cu o încăpăţânare furibundă, să ne acuze, mai înainte de toate, că ne închinăm la idoli. Aceasta în ciuda faptului că li s-a explicat, cred că de mii de ori, ce înseamnă Sfintele Icoane pentru noi. Parcă satana i-a surzit de tot. Creştinii ortodocşi de astăzi ar trebui să ştie cât de mult au suferit cei de demult, în numele cinstirii Sfinţilor şi a Sfintelor Icoane, ca să-şi dea seama cât de important este acest lucru şi să se împotrivească cu toată puterea acestei ispite neo-iconoclaste, care este cu totul pierzătoare de suflet. Familia Sfântului Fotie este un exemplu de jertfă, în acest sens. La fel şi noi, nu numai că nu trebuie să ne fie ruşine când suntem acuzaţi că ne*

să reintre în normal. Căci, chiar prin gura patriarhului Nichifor mărturisitorul, Biserica, în aceste vremuri de război, făcuse multe pogorăminte, care nu ar fost admise în timp de pace. Şi, ca şi cum nu ar fi fost de ajuns că acest război împotriva ereziei iconoclaste a produs multe în paguba lor, el a dat laicilor şi chiar monahilor şi preoţilor, prilejul de a provoca tulburări, din care au avut impudoarea de a trage foloase de pe urma lor, şi prin care, semănau în viaţa ecleziastică, dezordine şi confuzie. Pretextând că luptă împotriva ereziei, aceşti indivizi continuau să neliniştească Biserica, după ce tulburarea trecuse, şi în timp ce adevărata credinţă începuse din nou să domnească, împreună cu ordinea, şi în timp ce erau din nou în cinste ascultarea şi buna înţelegere frăţească. Căci austeritatea prea mare a unora şi prea multul laxism al altora erau doar izvor de neînţelegeri între fracţiuni, din păcate. Rezolvarea acestor probleme era sarcina care a căzut pe umerii Sfântului Fotie, care de puţin timp ocupa scaunul patriarhal, după cum vom vedea imediat.

Biruinţa desăvârşită a Ortodoxiei asupra iconoclasmului fusese obţinută în timpul patriarhului Metodie, care a ocupat acest scaun între 843-847. Acest Sfânt Patriarh a condus Biserica lui Dumnezeu cu har şi înţelepciune. Dacă existau iconoclaşti care se pocăiau, Biserica îi primea cu dragoste şi îi socotea printre copiii săi. Au existat totuşi unii mărturisitori, mai riguroşi [în privinţa credinţei], care îi reproşau Sfântului Metodie îndurarea sa, încât vroiau să rupă orice comuniune cu el.

După ce a adormit Sfântul Metodie, i-a urmat Patriarhul Ignatie. Acesta devenise monah după căderea tatălui său, împăratul Mihail I (811-813). Sfântul Metodie, deşi virtuos şi deşi a rezolvat nenumărate neînţelegeri, în care monahii se arătau intransigenţi, n-a ştiut totuşi cum să reconcilieze cele două fracţiuni care se sfâşiau între ele, sfâşiind în acelaşi timp Biserica.

După cum scrie Sfântul Fotie însuşi: „Existau certuri şi motive de discordie care îi făceau să se împotrivească unii altora şi era oricând cineva care vroia să rupă comuniunea cu fratele său… şi într-o astfel de stare, se căuta un păstor care să poată uni mădularele divizate ale Bisericii, astfel încât furtuna să înceapă să se liniştească." [*J. N. Valettas, „Scrisorile Sfântului Fotie…", Londra, 1864, p.142.*]

închinăm la Sfintele Icoane, ci trebuie să le apărăm cu preţul vieţii, căci aşa au făcut mii de Sfinţi mucenici.

Cearta a continuat deci, până când în luna august 857, a izbucnit o neînţelegere între Cezar Bardas şi patriarhul Ignatie, care a fost demis. Mai târziu, totuşi, şi-a dat singur demisia.

Mai mult de un an, tronul patriarhal a rămas vacant. Dar, într-un sfârşit, într-un sentiment unanim, ochii întregii Biserici s-au îndreptat spre singurul om considerat demn de a fi patriarh, spre singura personalitate capabilă de a pune capăt disensiunilor şi de a reconcilia cele două tabere. Era vorba, bineînţeles, de Sfântul Fotie, acest om minunat [*# În text era de fapt: „maître", maestru, învăţător.*], plin de înţelepciune şi de cunoaştere, secretarul şi consilierul împăratului. Astfel, cele două părţi adverse, întreaga curte şi împăratul însuşi şi-au îndreptat privirile asupra lui. Dar mult timp, smeritul Fotie nu a vrut să accepte greaua sarcină a tronului patriarhal.

Despre acest refuz, el îi explica smerit într-o scrisoare lui Cezar Bardas: ***„…Ştiam că nu sunt vrednic de demnitatea ierarhică şi de însărcinarea de păstor. Văzându-mă astfel forţat şi constrâns, nu am vrut să-mi dau consimţământul. Am plâns, m-am împotrivit, şi am făcut tot ce îmi era cu putinţă pentru a mă apăra de a fi ales împotriva voinţei mele. M-am rugat ca acest pahar să fie îndepărtat de la mine şi plângeam, temându-mă de marile griji şi ispite care, ştiam că mă aşteaptă. Dar nu mi-a fost de ajutor."*** [*Scrisoarea I, 6. PG 102, col. 624.*]

Şi, într-o altă scrisoare, prin care îl anunţa pe Nicolae, papă al Romei, de alegerea sa ca patriarh al Constantinopolului, Sfântul Fotie dezvăluia care fuseseră cauzele refuzului său: ***„Privind cu duhul la măreţia vredniciei preoţeşti, gândind la prăpastia între desăvârşirea sa şi josnicia umană, măsurând slăbiciunea puterilor mele şi amintindu-mi că toată viaţa m-am gândit la cât de sublimă este o astfel de vrednicie, gând care îmi provoca mirare şi uimire totală; văzând pe bărbaţii din zilele noastre, ca să nu mai vorbesc de cei din vechime, cum acceptă jugul cel greu al patriarhatului, şi, deşi sunt oameni înlănţuiţi de trup şi sânge [4], îndrăznesc, spre marea lor primejduire, să îndeplinească misiunea heruvimilor, care sunt numai duhuri; în timp ce sufletul meu se lipeşte de asemenea gânduri şi văzându-mă pe mine însumi în aceeaşi situaţie, care mă făcea să tremur pentru cei pe care îi vedeam astfel, nu pot să spun câtă durere simt, câtă suferinţă mă încearcă. Încă din copilărie, luasem hotărârea - care a devenit şi***

[4] *Am păstrat expresia mot-a-mot: „înlănţuiţi de trup şi sânge", pentru că mi s-a părut foarte sugestivă. Nu numai că sunt oameni de carne şi sânge, adică având trup ca şi noi, dar, ca şi noi, sunt înlănţuiţi, împiedicaţi, la tot pasul, de patimile trupului, pe care, însă, le învinge.*

mai fermă în mine cu timpul - de a mă ţine departe de griji şi de zgomotul vieţii, şi de a mă veseli doar de dulceaţa blândă a unei vieţi retrase. Totuşi (trebuie să mărturisesc Sfinţiei Voastre, pentru că, scriindu-vă, sunt dator să vă spun adevărul), am fost obligat să accept demnităţi la curtea imperială şi să renunţ astfel la hotărârea mea… În ultimul rând, deoarece acela care a deţinut această vrednicie episcopală înaintea mea, a renunţat la această cinste, m-am văzut atacat din toate părţile, din nu ştiu ce pornire, de către întreg clerul şi de către adunarea episcopilor şi a mitropoliţilor, şi mai ales de către împărat, care este plin de dragoste pentru Hristos, care este bun, drept, milostiv şi (de ce să nu o spunem?), mai drept decât cei care au domnit înaintea lui. Decât cu mine a fost nemilostiv, dur şi groaznic. Fiind în înţelegere cu adunarea celor de care am vorbit, nu mi-a lăsat nici un răgaz, luând drept motiv al insistenţelor sale, voinţa şi dorinţa unanimă a clerului, care nu îmi dă dreptul la nici o scuză, afirmând că, în faţa unui asemenea sufragiu, el nu poate, chiar dacă ar vrea, să consimtă la refuzul meu. Adunarea clerului era considerabilă, încât rugăminţile mele fierbinţi nu puteau fi auzite de un aşa mare număr; iar cei care le auzeau, nu ţineau deloc seama de ele. Ei nu aveau decât o singură intenţie, o singură hotărâre: aceea de a mă însărcina, chiar împotriva voinţei mele, cu vrednicia patriarhatului." [*Scrisoarea I, 1., cf. PG. 102, col. 589.*]

Mulţimea imensă a episcopilor, a clerului şi a poporului, nu înceta să îi ceară aceasta cu insistenţă. Astfel, Sfântul Fotie a fost degrabă constrâns să accepte, împotriva voinţei lui, scaunul patriarhal rămas vacant de mai bine de un an. Şi într-o singură săptămână, înaintând cu rapiditate şi conform cu ordinea stabilită de Biserică, diferitele grade ierarhice, a fost făcut monah şi consacrat patriarh. ***În prima zi, a fost tuns în monahism. În a doua zi, a fost înaintat ca citeţ. În a treia zi, a devenit ipodiacon. În a patra, diacon. În a cincea zi, a fost înălţat la demnitatea de preot. În a şasea, a fost sfinţit episcop. De ziua Naşterii Domnului, mitropolitul de Siracuza, Grigorie Asbestas, Evlampie de Apameea şi Vasile de Gortina, prin punerea mâinilor, l-au înălţat la rangul de Patriarh.***

Alegerea noului patriarh Fotie a fost salutată de toţi. Desigur, au existat şi motive de neînţelegere şi mici certuri. Dar cele două fracţiuni au văzut în el un garant al dreptei Credinţe, în el care, copil fiind, părinţii săi au fost expuşi persecuţiilor iconoclaste. Dar ele vedeau şi un păstor autentic în cel care, odată, luase parte la conflicte şi neînţelegeri, şi gândeau că el va şti să reconcilieze părţile adversare şi să bandajeze rănile Bisericii, adunând sub omoforul său părintesc, oile risipite ale lui Hristos.

Cinci episcopi, partizani ai Sfântului Ignatie patriarhul, s-au ridicat totuşi, împotriva alegerii Sfântului Fotie. Ceilalţi partizani ai lui Ignatie l-au sprijinit însă pe noul patriarh. Dar, cu toate acestea, mai târziu, s-au găsit unii dintre ei, care să se întoarcă împotriva lui.

După ce a fost ales patriarh, Sfântul Fotie a ţinut în 859 la Constantinopol, un sinod care s-a reunit în Biserica Sfinţilor Apostoli. Apoi, după o tradiţie deja foarte veche a Bisericii, i-a trimis episcopului Romei şi celorlalţi trei patriarhi ai Răsăritului, scrisori prin care îi anunţa de alegerea sa.

În cea pe care a scris-o papei Nicolae, el spunea că nu există o altă formă de comuniune mai înaltă, decât cea bazată pe credinţă şi dragoste. Şi, adăugând la aceste cuvinte, o mărturisire a credinţei sale ortodoxe, el mărturisea Sfânta Treime, Întruparea Fiului lui Dumnezeu şi cele şapte Sinoade Ecumenice. Prin aceasta, Sfântul Fotie admitea toate Sinoadele pe care Biserica le recunoscuse până atunci, şi respingea şi anatematiza, pe toate cele pe care Biserica le respinsese şi le anatematizase. În încheierea scrisorii sale, Sfântul Fotie Îl ruga pe Dumnezeu ca să ocrotească în pace Biserica, să îndrepte spre mântuire pe binecredincioşi şi să-i unească pe toţi sub un singur Cap, Hristos.

La Roma, unde un emisar al împăratului Mihail al III-lea a fost însărcinat să o ducă, scrisoarea a ajuns la începutul anului 860. Dar mesagerul a fost depăşit de câţiva călugări răzvrătiţi, care, abia sosiţi din Constantinopol, aveau în fruntea lor un arhimandrit pe nume Teognost. Teognost şi călugării săi s-au prezentat drept partizani ai patriarhului dinainte, Ignatie, şi, împreună cu cei cinci episcopi pomeniţi mai sus, au refuzat să-l recunoască pe Sfântul Fotie ca patriarhul lor, şi aceasta în condiţiile în care Sfântul Ignatie îşi dăduse singur demisia şi îl recunoscuse pe Sfântul Fotie ca patriarh legitim. La Roma, aceşti răzvrătiţi au obţinut o audienţă la papa, în ochii căruia au încercat să-l mânjească şi să-l calomnieze pe Sfântul Fotie. Ei au spus că Sfântul nu era decât un pseudo-episcop, a cărui alegere contravenea canoanelor.

Despre acest lucru, Cezar Bardas a crezut că Teognost acţiona fiind instigat de Ignatie şi l-a exilat pe acesta în insula Metilene. Şi acolo, în insula din Marea Egee, prinzându-i pe partizanii lui Ignatie, preoţi şi monahi, el îi persecuta, şi chiar îi tortura.
Sfântul Fotie a fost mişcat atât de mult, încât i-a scris lui Bardas să înceteze imediat persecuţiile, ameninţându-l că, dacă nu face nimic, el va renunţa pe loc la tronul patriarhal.

Unealtă a satanei, papa Nicolae a fost bine dispus să audă, de la arhimandritul Teognost, că Sfântul Fotie nu era decât un simplu laic, ce fusese ales şi înălţat la rangul de patriarh. De mult timp, papa aştepta să se ivească ocazia, pentru ca el să se amestece în problemele Bisericii de la Constantinopol, pe care dorea să o supună puterii sale. În ambiţia sa nebună, arogantul papă Nicolae, ardea de dorinţa să vadă întreaga lume sub autoritatea sa. Atunci, a făcut să ajungă, pe căile sale, împotriva suveranilor din Occident, un document fals, însăilat de cancelaria papală şi cunoscut sub numele de „Donaţia lui Constantin", prin care împăratul Constantin ar fi cedat în aparenţă oraşul Roma şi Imperiul de Apus în întregime, episcopului de Roma.

Ori, Nicolae dorea să smulgă împăratului din Constantinopol şi Italia de sud, Sicilia, întreaga Peninsulă Balcanică, cât şi ţările slave care tocmai învăţau Credinţa ortodoxă [*Literal: „care erau la început, care gângăveau, bâjbâiau Credinţa ortodoxă."*]. În ce măsură îl devora patima puterii pe Nicolae, ne putem da seama după felul în care el a folosit anumite falsuri, cum sunt „Decretele Isidoriene", conform cărora, toată autoritatea temporală şi ecleziastică revenea papilor de la Roma.

Puteai să crezi că, fără papa de la Roma, nu se lua nici o hotărâre în Biserică. Şi, în prostia sa nebunească, Nicolae mergea până acolo încât să gândească faptul că creştinismul însuşi n-ar fi existat fără Roma! Cuprins de patima mândriei pe care i-o inspira satana, Nicolae a văzut deci oportunitatea, credea el, de a domni asupra Constantinopolului. Sub motivul că doreşte a se alipi cauzei lui Ignatie, fostul patriarh, el a încercat să facă astfel încât Sfântul Fotie să fie demis. Cu acest scop, i-a scris o scrisoare acestuia, în timp ce trimitea o altă scrisoare împăratului Mihail. În aceasta îl mustra în termeni duri pe Sfântul Fotie pentru faptul de a fi acceptat vrednicia de patriarh şi mai mult, pentru că a suit atât de repede treptele ierarhice. Vrând să profite de o invitaţie pe care i-o făcuse împăratul de a veni la Constantinopol, pentru a asista la Sinodul care condamna iconoclasmul, papa Nicolae a trimis acolo doi clerici, care aveau însărcinarea să studieze toată problema şi trebuiau să prezinte la Roma un raport, asupra căruia el însuşi urma să-şi exprime părerea. Astfel, la sfârşitul anului 860, episcopii Rodoald şi Zaharia soseau la Constantinopol.

În primăvara anului 861 deci, Sfântul Fotie, care se adâncea mereu, şi mai mult, în smerenie, în dragostea pentru buna înţelegere şi în stricta supraveghere a canoanelor ecleziastice, a convocat al doilea Sinod, care s-a reunit în Biserica Sfinţilor Apostoli, cu acordul împăratului Mihail. La această adunare, care apoi a rămas cunoscută sub numele de Sinodul I-II, se grăbeau să vină un număr mare de

episcopi, printre care erau şi delegaţii papei Nicolae. Hotărârile celui de-al VII-lea Sinod Ecumenic au fost unanim ratificate atunci, în timp ce erezia iconoclastă era încă o dată condamnată, iar Sfântul Fotie a fost recunoscut de către toţi ca patriarh legitim şi canonic.

La acest Sinod au fost adoptate şaptesprezece sfinte canoane, cu scopul de a-i readuce pe monahii răzvrătiţi la dreapta ascultare şi la tradiţia Bisericii. Cât despre acei monahi, care nu vroiau să se dezică de calitatea lor de nesupuşi, ei au primit în mod expres, interdicţia de a-şi părăsi episcopul canonic, pentru că aceasta ar fi un aşa mare păcat, încât o asemenea atitudine ar fi un motiv de schismă şi de confuzie. Sfântul Sinod a adăugat şi faptul că nu poate clerul să condamne un episcop considerat păcătos în faţa oamenilor, decât printr-o decizie sinodală, regulă care a fost adoptată ca răspuns dat acelor călugări rigorişti, care se despărţiseră de propriul lor cap, de Patriarhul nou ales şi de episcopii săi.

Sfântul Sinod nu a uitat însă, să facă diferenţa între o răzvrătire nejustificată şi rezistenţa lăudabilă pentru apărarea credinţei, pe care a încurajat-o. Asupra acestei probleme, el a decis că dacă un episcop mărturisea deschis în Biserică vreo erezie deja condamnată de Sfinţii Părinţi în timpul Sinoadelor anterioare, şi dacă se găsea cineva care să înceteze să-l pomenească [pe acel episcop care mărturisea erezia], chiar înainte de condamnarea lui de către un Sinod, atunci, nu numai că acea persoană nu era vinovată, ci fapta sa era vrednică de laudă, aceea de a fi condamnat un pseudo-episcop. Cu atât mai mult cu cât, făcând aceasta, el nu diviza Biserica, ci se lupta pentru unitatea credinţei.

Prevăzând că patima puterii care îl mânca pe Nicolae nu se va satisface cu aceste canoane şi aceasta, deşi proprii delegaţi ai papei, împreună cu întregul Sinod, recunoscuseră alegerea patriarhului ca fiind canonică, Sfântul Fotie i-a scris papei o scrisoare plină de smerenie şi de iubire, în care îi explica fiecare detaliu, ca unui frate. Nu trebuie decât să citim aceste rânduri: ***„Nimic nu este mai cinstit şi mai scump decât dragostea, după cum se afirmă în Sfintele Scripturi. Prin aceasta, ceea ce era despărţit, se uneşte. Luptele se liniştesc. Ceea ce este deja unit, cunoaşte o legătură şi mai intimă şi o unitate încă şi mai strânsă. Ea închide toate intrările pentru răzvrătiri şi pentru certurile intestine. Căci ea nu gândeşte răul, ci suferă toate. Ea nădăjduieşte toate, îndură toate, şi niciodată, după cum spune fericitul Pavel, nu cade. Ea împacă pe slugile vinovate cu stăpânii lor, făcând să aibă valoare, pentru atenuarea greşelii, identitatea după fire. Ea îi învaţă pe slujitori să suporte cu blândeţe mânia stăpânilor lor, şi îi mângâie ca să rabde inegalitatea condiţiei lor, prin exemplele celor care au avut de suferit la fel ca şi ei. Ea îndulceşte mânia părinţilor împotriva copiilor lor şi împotriva***

murmurului acestora din urmă, ea face din dragostea părintească o armă puternică, ce le vine în ajutor şi împiedică, în sânul familiilor, acele sfâşieri de care firea se îngrozeşte. Ea pune capăt cu uşurinţă neînţelegerilor care se ridică între prieteni şi îi determină să păstreze aceeaşi prietenie. Cât despre cei care au aceleaşi gânduri despre Dumnezeu şi despre lucrurile dumnezeieşti, chiar dacă depărtarea îi desparte sau chiar dacă nu s-au văzut niciodată, ea îi uneşte şi îi aseamănă prin cugetare şi face din ei adevăraţi prieteni. Şi dacă, din întâmplare, unul dintre ei a ridicat, într-un mod de neluat în seamă, acuzaţii asupra celuilalt, ea remediază, restabileşte lucrurile, refăcând legătura unirii."

Şi Sfântul Fotie îşi urma astfel scrisoarea sa către papa Nicolae:

„Am pierdut o viaţă liniştită şi dulce. Am pierdut slava mea (pentru că sunt unii care îşi iubesc slava lor în societate), am pierdut îndeletnicirile mele dragi, relaţiile atât de frumoase [5] şi de fericite cu prietenii mei, acele relaţii din care suferinţa, cearta şi reproşurile erau excluse…Primesc reproşuri de acolo de unde aşteptam mângâiere şi încurajări: durerea se adaugă astfel la durere. - Nu trebuia, mi se spune, să fi fost calomniat. Dar spuneţi aceasta celor care au făcut-o. - Nu se făcea să vă producem tulburare. Maxima este bună, dar cine este acela care merită mustrarea voastră? Nu sunt oare cei care au produs tulburarea? Şi cine sunt cei care merită milă? Nu sunt cei care au fost tulburaţi? Dacă cineva i-ar lăsa în pace pe cei care au adus tulburare şi s-ar porni împotriva celui care a fost supărat de ei, aş vrea să sper de la dreptatea voastră că l-aţi condamna pe unul ca acela.

Canoanele Bisericii, spun ei, au fost încălcate, pentru că, din laic, aţi fost înălţat la vrednicia sacerdotală. Dar cine le-a încălcat? Oare cel ce a produs tulburare sau cel care a fost antrenat cu forţa în acestea, împotriva voinţei lui? - Dar ar fi trebuit să rezistaţi. - Cât de mult? - Am rezistat, şi chiar mai mult decât s-ar fi cuvenit. Dacă nu m-aş fi temut să nu isc furtuni încă şi mai mari, aş mai fi rezistat încă, şi până la moarte. Dar care sunt acele canoane despre care se spune că au fost încălcate? Sunt canoane pe care, până astăzi, Biserica din Constantinopol nu le-a primit. Sunt transgresate [6] canoane când trebuia să fie

---

[5] *# Literal: „pure": e vorba aici de relaţii pline de nevinovăţie, de delicateţe, lipsite de orice gânduri bănuitoare; de prietenie adevărată, interesată numai de cunoaştere şi de revelarea sufletului către celălalt şi a celuilalt către tine. Cred că despre această puritate a relaţiilor de prietenie vorbeşte Sfântul Fotie aici.*

[6] *# trecute cu vederea*

observate. Dar, din moment ce ele nu au fost transmise, nu se comite nici un păcat din cauză că nu sunt observate." [7]

Dar această scrisoare plină de înţelepciune dumnezeiască şi de iubire frăţească, şi întru totul conformă cu adevărul, nu a avut nici un efect asupra mândrului şi arogantului Nicolae, căci dragostea pentru putere întunecase deja mintea şi sufletul său. Astfel, departe de a răspunde iubirii frăţeşti a lui Fotie cu aceeaşi dragoste frăţească, pe care o merita comportamentul virtuos al patriarhului - şi de care papa nu era vrednic - a făcut ca până şi înşişi delegaţii săi, care, s-au întors de la Constantinopol, să nu se facă crainicii lui iar ura şi furia papei nu au mai cunoscut limite.

Atunci, după ce în august 863, s-a reunit la Roma un sinod, el l-a condamnat pe Sfântul Fotie, şi împotriva oricărei dreptăţi, l-a recunoscut pe Ignatie drept patriarh, faptă prin care lăsa să se vadă cât de mult întrecuse măsura dorinţa sa de autoritate. Că această patimă a fost rea până peste poate, putem să ne dăm seama judecând mai bine lucrurile în timp ce vom aduce în discuţie evanghelizarea popoarelor slave şi în mod special, pe cea a bulgarilor.

În timp ce la Roma, papa Nicolae se gândea la mijloacele de realizare a viselor sale de stăpânire, pentru a supune sieşi Biserica din Constantinopol, Sfântul nostru Părinte Fotie, egalul apostolilor, ducea la desăvârşire în Răsărit, spre slava lui Dumnezeu, sarcina sa grea de apostol şi evanghelist. Şi, nemulţumindu-se numai cu împodobirea Bisericilor lui Dumnezeu, cu punerea în ordine a treburilor bisericeşti, nemulţumindu-se numai să compună slujbe dumnezeieşti, să combată atâtea erezii noi şi să dărâme ruinele celor vechi, nemulţumindu-se să se oprească la toate acestea, în acelaşi timp, cu toată inima şi cu tot sufletul, el s-a hotărât pentru mai mult, anume pentru a predica Evanghelia lui Hristos printre neamurile lipsite de orice învăţătură.

Cu acest scop, în înţelegere cu împăratul, el a trimis la cazacii din Rusia de sud, pe doi slăviţi monahi originari din Tesalonic, Metodie, care venea dintr-o mănăstire din muntele Olimp din Bitinia şi Chiril, care se numea şi Constantin, prieten şi ucenic al Sfântului patriarh. Astfel aceşti fraţi binecuvântaţi au predicat cu succes Sfânta Evanghelie printre păgâni, dintre care mulţi au primit adevărata credinţă. Sfântul Fotie a fost deci la originea evanghelizării marii naţiuni ruse, către care el a trimis primul episcop şi păstor.

---

[7] *Scrisoarea I, 2. PG. 102, col. 593-617.*

Un an mai târziu, când au sosit la Constantinopol emisarii prinţului Moraviei Ratislav, veniţi ca să ceară de la împărat şi de la patriarh un propovăduitor al Evangheliei şi câţiva preoţi care să cunoască limba slavonă, pentru a răspândi printre slavii din Moravia credinţa Evangheliei şi tradiţiile creştine, încă o dată, Sfântul patriarh şi împăratul i-au trimis pe aceşti dumnezeieşti monahi (863), care au devenit astfel Părinţii spirituali ai popoarelor slave din Rusia; căci Sfinţii Chiril şi Metodie şi ucenicii lor, nemulţumiţi de a răspândi Vestea cea bună doar printre slavii din Moravia, au răspândit-o în toată Peninsula Balcanică şi în ţinuturile învecinate.

De-abia se scursese un an - suntem deja în 864 - şi prinţul bulgar Boris, împreună cu întreg poporul său, a primit de la Sfântul Fotie, lumina sfântă a Botezului. Naşul lui Boris a fost împăratul Mihail însuşi, al cărui nume l-a şi luat prin Botez. Către acest prinţ Boris-Mihail, nou luminatul fiu spiritual al împăratului, Sfântul patriarh a trimis scrisori de învăţătură duhovnicească, ce respirau înţelepciune dumnezeiască şi în care el îi făcea cunoscute însărcinările şi îndatoririle unui suveran creştin.

Iată deci care au fost înaltele fapte evanghelice ale Sfântului Fotie. Dar, dacă ele nu se deosebesc de cele ale apostolilor, nu mai puţin i-au adus invidia şi ura puternicului papă Nicolae, pe care setea de putere îl înnebunea. Nicolae era într-adevăr cu atât mai furios, cu cât nu mai exista nimeni în Constantinopol care să dea atenţie condamnării Sfântului Fotie, pe care el o pronunţase. Astfel, el i-a adresat împăratului, din nou, o scrisoare infamă cu privire la Sfântul Fotie. Printr-o politică abilă, papa l-a convins pe prinţul bulgarilor, Boris, ca să se despartă de Biserica din Constantinopol şi să primească hirotonirile de la Roma, ceea ce era un lucru contrar canoanelor. Iată cum s-a făcut aceasta.

Pentru ca autoritatea sa să se extindă asupra Bisericii bulgare nou-constituite, şi de aici, asupra întregii Peninsule Balcanice, papa a trimis în Bulgaria un mare număr de preoţi şi episcopi franci (866). Aceştia, nici nu au ajuns bine, şi s-au legat de preoţii instituiţi în acele locuri de Sfântul Fotie. Ei au declanşat contra acelora persecuţii, făcând tot ce le stătea în putinţă pentru a distruge ritul şi dogmele ortodoxe. Nu au vrut să recunoască ca legitimă hirotonirea preoţilor ortodocşi şi au convins ei înşişi poporul ca să-i respingă pentru că erau căsătoriţi. Aceşti pseudo-preoţi franci nu recunoşteau deloc încreştinarea înfăptuită de preoţii ortodocşi şi încreştinau din nou poporul. Pentru a fi pe placul mulţimii, ei au îndulcit regula postului şi au îngăduit un anumit laxism moral, au instituit, din contră, postul în ziua de sâmbătă, şi au introdus în Biserică numeroase obiceiuri care îi erau străine. Dar nu puteau face un rău mai mare decât au făcut predicând

noua erezie a Occidentului, despre purcederea Duhului Sfânt de la Tatăl şi de la Fiul, fără să-şi dea seama că deteriorau sfântul Crez sobornicesc de la Niceea.

În calitatea sa de Părinte spiritual al bulgarilor, Sfântul Fotie, în iubirea sa plină de râvnă pentru adevărata credinţă şi pentru dogmele Sfinţilor Părinţi, nu mai putea suferi mai mult greşelile criminale pe care le perpetua clerul papal, cu binecu-vântarea papei Nicolae. Astfel, el a considerat că singura rezolvare, pentru a-i slava pe copiii săi duhovniceşti, era de a recurge la arme, drept pe care i-l dădeau canoanele bisericeşti. El a hotărât deci, să ţină un Sinod, care să decidă definitiv în această privinţă.

Atunci, a trimis o enciclică, către toţi patriarhii Răsăritului, cărora le cerea să vină la un mare Sinod care se ţinea la Constantinopol, unde au să dezbată împreună erezia papei Nicolae, înainte de a-l condamna. El le cerea să vină în persoană, sau, dacă aceasta nu era posibil, să trimită delegaţi.

Patriarhii Răsăritului şi-au trimis delegaţii la Sinodul care s-a reunit la cererea Sfântului Patriarh Fotie. În vara anului 867, toţi delegaţii sosiseră la Constantinopol, iar această adunare număra nu mai puţin de o mie de episcopi, preoţi şi călugări. Sfântul Patriarh Fotie prezida şi împăratul Mihail însuşi era prezent.

Sfântul Sinod a discutat, în primul rând, îndeletnicirile criminale şi învăţăturile eretice ale misionarilor franci, pe care papa îi trimisese în Bulgaria. A fost condamnată, în mod oficial, erezia latinilor, pe care o răspândeau cu privire la Duhul Sfânt (adică pe Filioque), la fel ca şi toate ereziile anterioare. Papa Nicolae a fost condamnat, depus şi anatematizat, ca autor al acestei blasfemii eretice şi al acestei schisme care sfâşia Biserica. A fost de asemenea, aspru criticat [*# Literal: „biciuit”.*] gustul puterii neîngrădit la Nicolae, aroganţa, voinţa de a domni ca stăpân peste Biserica lui Dumnezeu, cu singurul scop de a o supune sieşi în întregime.

Sinodul a început prin a privi spre faptele solemne şi harismatice ale Sfântului Patriarh Fotie, pe care acesta le întreprindea pentru biruinţa Credinţei ortodoxe asupra tuturor ereziilor şi prin care se slăvea Duhul Sfânt Mângâietorul, prin harul Căruia s-au adunat Sfintele Sinoade Ecumenice [8] care au veştejit flagelul demonic al ereziei. Prin acest Sinod, Sfântul nostru Părinte Fotie şi Părinţii care au fost

[8] *# Ar trebui scris cu litere de aur acest mare adevăr: Sfintele Sinoade Ecumenice s-au adunat şi au spus adevărul prin Sfântul Duh. Astăzi se încearcă tot felul de discreditări ale lor: ba că împăraţii le-au dorit, ba că unii episcopi, ba alte interese meschine. Mai întâi de orice factor uman sau alături de oameni, Duhul Sfânt e Cel Care a stabilit adevărul. Sinergia divino-umană e adevăratul mod de păstrare al adevărului.*

prezenţi, au arătat, într-un mod foarte limpede, că, fără nici o excepţie, toţi episcopii, şi episcopul Romei printre ei, reprezintă autoritatea sinodală a Bisericii. Şi dacă această regulă era în vigoare în vremuri oarecare, cu cât mai mult nu era, când se ivea la orizont o nouă învăţătură eretică, după cum s-a văzut aceasta din timpuri anterioare papei Nicolae?

Toată lumea ştia că al VI-lea Sinod Ecumenic îl condamnase pe episcopul Romei, Honorius, [*Honorius, papă al Romei (626-638).*], pentru că îmbrăţişase erezia monotelită - a cărei condamnare a fost făcută, de altfel, de Sinodul al VII-lea Ecumenic.
Şi celebra sentinţă a Sfântului Fotie, conform căreia trebuie ca „fiecare să-şi cunoască măsura sa", spusă în timpul Sinodului I-II din 861 şi adoptată de acelaşi Sinod, şi care a înscris-o între sfintele canoane, nu e neaplicabilă şi asupra papei de la Roma. Căci, în Biserica lui Dumnezeu, nu există alt Cap decât Domnul nostru Iisus Hristos, care conduce Biserica împreună cu Duhul Sfânt, prin mijlocirea Sfinţilor Părinţi şi a Sinoadelor.

În acea vreme, împăratului Mihail i s-a alăturat drept co-regent, un oarecare macedonean pe nume Vasile, care la început nu fusese decât slujitorul împăratului şi care, încet-încet, a devenit familiar acestui prinţ şi a fost înălţat la această demnitate. Dar Vasile ardea de dorinţa de a ocupa tronul. Şi, devenind jucăria propriei sale patimi, l-a omorât pe Bardas, unchiul împăratului. După care, nu a durat mult ca să apară o ocazie, prin care să îl lovească pe împăratul însuşi. Astfel, într-o noapte de septembrie a anului 867, el s-a înscăunat împărat. După ce a pus mâna pe putere, Vasile a făcut tot ce i-a stat în putinţă ca să păstreze acest „bun", rău obţinut.

De atunci, fără să neglijeze să privească în toate părţile, oricât de mare ar fi fost preţul, el s-a angajat să obţină sprijinul Romei. Şi cum ştia că papa îl ura pe Sfântul Fotie şi că îl prefera pe Ignatie, Vasile l-a demis forţat pe fericitul Fotie de pe tronul patriarhal, apoi l-a exilat într-o mănăstire abandonată din Bosfor, închinată Prea Curatei Maici a lui Dumnezeu. După ce l-a readus pe Ignatie pe scaunul patriarhal, Vasile a încercat să intre în relaţii cu papa Adrian [*E vorba de papa Adrian al II-lea (867-872).*], care fusese ales în urma morţii lui Nicolae.

La cererea lui Adrian, împăratul Vasile şi patriarhul Ignatie au reunit la Constantinopol, în anul 869, un Sinod la care delegaţii papei s-au grăbit să sosească. Dar, chiar şi aşa, episcopii erau foarte rari, căci cea mai mare parte a lor, se păziseră să vină.

Chemat din exilul său, Sfântul Fotie a refuzat să ia parte. Nu putea fi constrâns decât prin forţă. Astfel, un trimis guvernamental imperial a trimis soldaţi, care au primit ordinul de a-l lua cu ei. Dar, pe toată durata dezbaterilor, Sfântul Fotie s-a zidit pe sine într-o tăcere plină de seninătate. Şi, atunci când adunarea s-a neliniştit de tăcerea sa, a zis numai: ***„Dumnezeu aude glasul celor tăcuţi.”***

Emisarii papali i-au întors replica: „Tăcerea dumneavoastră nu vă va feri de condamnare:”

La care Sfântul patriarh a răspuns: ***„Nici tăcerea lui Iisus nu L-a ferit de condamnare.”***

După o altă pauză îndelungată, trimisul împăratului i-a cerut: „Deoarece ai acest drept, Fotie, spune-ne ce ai de spus!”

Sfântul Fotie a răspuns liniştit: ***„Drepturile mele nu sunt din lumea aceasta.”***

Din acel moment, i s-a lăsat un răgaz de câteva zile, în speranţa, dacă se poate spune aşa, că va veni la „pocăinţă”. După care, a fost din nou adus în faţa Sinodului, împreună cu prietenul său Grigorie, episcop de Siracuza. Şi, în timp ce se ducea să participe la acest pseudo-sinod, Sfântul mergea sprijinindu-se în bastonul său patriarhal. Văzând aceasta, emisarul papal Marinus a cerut cu aroganţă ca acel sprijin să-i fie luat, căci era, zicea el, însemnul vredniciei episcopale. Pe loc, soldaţii au executat ordinul. Sfântul Fotie nu s-a întristat şi nici nu s-a supărat din cauza acestui gest. Şi în timp ce delegatul papei dorea să obţină de la Grigorie şi de la Sfântul Patriarh Fotie o mărturisire scrisă a pocăinţei lor, ei i-au răspuns „să lase pocăinţa celor care au nevoie de ea”.

Odată în plus, trimisul papei s-a tulburat şi Sfântul Fotie a avut ceva de spus. El a răspuns astfel: ***„Am fost aduşi aici fiind deja calomniaţi. Ce vreţi să spunem noi, despre ce a fost spus de altul?”***
Discuţiile au căzut imediat asupra episcopilor care au fost aduşi în judecată, pentru că au rămas credincioşi Sfântului Fotie. Şi, atunci când unul dintre aceşti ierarhi, care se numea Ioan de Heracleea, era constrâns de unul dintre delegaţii papali să îl anatematizeze pe Sfântul Fotie, a fost auzit spunând: „Cine îşi anatematizează ierarhul, să fie anatema!” Cei care, dintre ierarhi, îmbrăţişaseră cauza Sfântului Fotie, declarau de asemenea: „Noi nu putem să acceptăm această nebunie („folie”).” Atunci, delegaţii papei i-au anatematizat pe Sfântul Fotie şi pe episcopii săi, şi, în mijlocul întregii adunării, s-au apucat să ardă volumele cu actele Sinodului care avusese loc în 867, împotriva papei Nicolae.

Nemulţumindu-se să se oprească numai la această profanare, pseudo-sinodul a continuat să încalce canoanele. Şi, cu o neruşinare fără de seamăn, care mai mult decât toate, distrugea bunul mers [*# ordinea*] de până atunci al Bisericii, trimişii papei au smuls adunării privilegii de toate felurile, care niciodată în trecut nu fuseseră acordate sau recunoscute papei, oricare ar fi fost el. Aceste pretenţii nemăsurate au făcut ca acest pseudo-sinod să treacă în istorie drept ceea ce era, de fapt. De atunci, Biserica l-a condamnat în unanimitate. După numai câţiva ani, un Sinod canonic (879-880), ţinut de cele două Biserici, a Romei şi a Constantinopolului, au anulat în mod public hotărârile acestui sinod care erau împotriva canoanelor. Ceea ce vom vedea imediat.

Totuşi, pseudo-sinodul hotărâse că Sfântul Fotie trebuia să se întoarcă la locul său din exil. Aici, suferind de o aspră singurătate şi păzit cu stricteţe, el a cunoscut zile amare. Şi, deşi au fost mulţi dintre prietenii săi, care, pentru că au îmbrăţişat cauza sa, au împărtăşit aceeaşi soartă, adică exilul, nu a fost nici unul care să ceară împăratului să stea cu Sfântul Fotie [*# adică să fie trimis în exil alături de el şi nu în altă parte*]. Sfântului Fotie i-a fost interzis până şi faptul de a i se aduce cărţi.

Din exil, Sfântul i-a scris împăratului, că suferinţele sale depăşeau tot ceea ce se poate descrie, pentru că nu avea nici măcar drepturile elementare care se acordau sclavilor care erau răi. Şi cerea cu umilinţă ca măcar să i se acorde privilegiul de a citi cărţi mântuitoare pentru sufletul său.

Cu toate acestea, deşi a trăit mult timp surghiunit, Sfântul lui Dumnezeu nu a lăsat niciodată deznădejdea şi duhul răutăţii să-i locuiască sufletul. Avea mereu aceeaşi smerenie, aceeaşi linişte, aceeaşi nădejde neclintită în măreţia dreptăţii dumnezeieşti. Şi, ca un alt Ioan Gură de Aur, cel ce înaintea lui a stat pe scaunul patriarhal din Constantinopol, mergea până acolo încât el îşi mângâia prietenii şi tovarăşii de suferinţă.

Iată ce scria Sfântul Fotie, episcopilor care erau tovarăşii săi de exil: ***„Grea este persecuţia, fraţii mei, dar dulce este fericirea Domnului. Grele şi împovărătoare sunt încercările acestui exil, dar plină de bucurie este Împărăţia cerurilor. Aceste nenorociri fără număr depăşesc toate tulburările lumii, dar această bucurie şi această veselie luminează durerea încercărilor, şi devine un izvor de bucurie pentru cei care trăiesc cu nădejdea bunătăţilor viitoare. Să răbdăm deci, fraţii mei, aceste suferinţe, pentru a fi găsiţi vrednici de această plată şi pentru a putea striga împreună cu Pavel: „Am luptat lupta cea bună, am sfârşit alergarea, mi-am păstrat credinţa; de aceea mi s-a pregătit cununa dreptăţii.” Ce este mai drag şi mai îmbucurător decât acest strigăt de biruinţă? Ce este mai***

puternic decât atât pentru a tulbura pe vrăjmaşul neamului nostru? „Am sfârşit alergarea, mi-am păstrat credinţa.”

O, glas care potoleşti orice furtună a durerilor şi binecuvântezi orice bucurie duhovnicească! O, glas care faci să îngheţe [# Literal: „să se zbârlească”.] de frică pe persecutor şi încununezi pe cel persecutat, care vindeci orice boală şi ridici pe cel care cade şi pe cel care se clatină! Bunii mei tovarăşi de suferinţă, aş vrea să pot să fiu şi eu vrednic, cum sunteţi voi, să deţin înaltele virtuţi care se potrivesc cu aceste cuvinte, şi de a le striga în rugăciunea mea către Domnul şi către Prea Sfânta Stăpâna noastră şi Maica lui Dumnezeu şi către toţi Sfinţii. Amin!” [Scrisoarea I, 15., cf. PG 102, col. 764-765.

La ce desăvârşire a smereniei ajunsese patriarhul exilat, putem judeca după următoarea întâmplare.

În anul 870, un cutremur de pământ dintre cele mai dezastruoase, a zguduit Constantinopolul şi împrejurimile. Mulţi dintre creştinii credincioşi au văzut în această nenorocire pedeapsa lui Dumnezeu pentru exilul nedrept al patriarhului lor. Căci ei ştiau că „Vieţile Sfinţilor” povesteau de o catastrofă asemănătoare care s-a produs la surghiunirea samavolnică a Sfântului Patriarh Ioan Gură de Aur. Totuşi, când acest gând, care circula în popor, a ajuns la urechile Sfântului Fotie, el i-a asigurat că nu trebuie să creadă nimic. ***„Cine suntem noi?”, întreba el, „oricât de apăsătoare ar fi nenorocirile noastre, nu suntem nimic pentru a putea cere mâniei dumnezeieşti să-i pedepsească pe duşmanii noştri.”***

Încă şi prin alte lucruri, Sfântul Fotie amintea de Sfântul Ioan Gură de Aur: căci ca şi acela, era un bun păstor şi un strălucit predicator, un teolog sublim şi un Sfânt Părinte al Bisericii. Nu îi era cu nimic mai prejos, nici după obiceiuri, nici după virtuţi. După modelul Sfântului Părinte Ioan Gură de Aur, orice lucru îi era motiv de proslăvire a lui Dumnezeu. Căci, după cum Sfântul Ioan Gură de Aur nu încetase să strige: „Slavă Ţie, Doamne, pentru toate!”, Sfântul Fotie îi răspundea ca un ecou: „Slavă lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, pentru toate!”

Astfel, Sfântul Fotie a petrecut în exil ani lungi şi grei, până când împăratul Vasile a început să-şi schimbe comportamentul în privinţa sa. Sfătuitorii patriarhului Ignatie erau persoane cinstite şi ei aveau un mare ascendent asupra împăratului. Pe de altă parte, conştiinţa patriarhului îl îngreuna, din cauza persecuţiei purtate împotriva Sfântului Fotie, de care se credea vinovat în mare parte. El a reuşit în cele din urmă să-l convingă pe împărat să-l cheme pe Sfânt din exilul său, ceea ce s-a făcut în curând. Astfel, în 873, Vasile l-a adus la palatul

împărătesc şi i-a dat libertatea de a preda din nou la Academia Magnaura [*Numele Universităţii din Constantinopol, vine de la numele palatului imperial Magnaura. Universitatea îşi avea de fapt locaţia în acest palat.*]. Vasile i-a încredinţat chiar Sfântului Fotie educaţia celor trei fii ai săi, Constantin, Leon şi Ştefan.

Astfel s-au împăcat cei doi patriarhi care, cu harul lui Dumnezeu, şi-au iertat unul altuia greşelile.

Văzându-se deja aproape de moarte, fericitul patriarh Ignatie l-a sfătuit pe împăratul Vasile să îl aşeze pe Sfântul Fotie patriarh, când va muri el. Trei zile după ce acesta a adormit întru Domnul - pe 23 octombrie 877 - Sfântul Fotie s-a reîntors pe scaunul patriarhal. Prima sa grijă a fost de a înscrie fără întârziere numele lui Ignatie în dipticul Bisericii, pentru ca fericitul patriarh Ignatie să fie recunoscut printre Sfinţii Bisericii.

După ce s-a reîntors pe scaunul patriarhal, Sfântul Fotie a adus aceasta la cunoştinţa Patriarhilor Răsăritului şi a noului papă al Romei, Ioan [*Ioan al VIII-lea (872-882). Vezi imediat după:„Scrisoare către mitropolitul de Aquileea", cap.25.*], un om evlavios şi ortodox, despre care Sfântul Fotie a fost fericit să audă că nu mărturisea erezia lui „Filioque", nici nu permitea să se schimbe nimic din Simbolul de Credinţă. Atunci Sfântul Fotie i-a convocat pe împărat, pe papă şi pe Patriarhii Răsăritului la un Sinod care s-a ţinut la Constantinopol.

Astfel, în luna noiembrie a anului 879, o mare adunare a reunit vreo patru sute de episcopi, incluzându-i şi pe delegaţii Patriarhilor Răsăritului şi pe reprezentanţii papei - adică pe episcopii Paul de Ancona şi Eugeniu de Ostia şi preotul Petru - sub conducerea Sfântului Fotie.

De la început, toţi au fost unanimi în a-l recunoaşte pe Sfântul Fotie, confirmând alegerea sa cu aceste cuvinte: „Încă de la început, noi am fost uniţi cu sfinţitul nostru Stăpân, patriarhul ecumenic, şi nu am fost niciodată despărţiţi de el. Noi eram chiar gata a ne vărsa sângele pentru el. Dar nu s-a găsit nimeni care să ne întrebe despre aceasta. Cei care s-au răzvrătit împotriva lui, sunt astăzi primii care îşi condamnă atitudinea lor şi starea de spirit pe care o aveau atunci, şi din toată inima au hotărât cu tărie să salute în el pe stăpânul lor, pe ierarhul lor şi pe păstorul lor. Cânt despre cei care încă nu ştiu încotro să încline, noi îi privim ca pe nişte duşmani ai Bisericii şi judecăm ca necesar să fie despărţiţi de Ea."

La care Sfântul Patriarh a răspuns: ***„Dumnezeu poate să dea uitării toate cele petrecute. Cât despre noi, să dăm putere iertării şi să nu ne mai întristăm***

sufletele cu amintirea acelor rele. Despre acest lucru, cel mai bine este să păstrăm tăcerea, sau să nu spunem decât foarte puţine cuvinte, cu cea mai mare reţinere. Nouă, care suntem păcătoşi, nouă, care suntem mici, ni se cuvine să tăcem cu privire la duşmănia pe care am provocat-o. Să nu vorbim decât în caz de neapărată nevoie." [*Act. Sinod. cf. Mansi, 17A – 18A, 450-520.*]

S-a citi apoi scrisoarea papei Ioan, pe care episcopii din Apus de asemenea au semnat-o. Prin acest document, Ioan recunoştea alegerea Sfântului Fotie şi anula tot ceea ce, până atunci, se scrisese sau se spusese împotriva lui. Sfântul Sinod şi-a dat de asemenea aprobarea: „Pentru sinodul ţinut la Roma împotriva Prea Sfinţitului Patriarh Fotie, sub papa Adrian, asemenea şi pe cel care, la Constantinopol, s-a ţinut împotriva aceluiaşi Fotie, noi le declarăm cu totul nule şi interzicem ca ele să fie considerate în numărul Sfintelor Sinoade. Aceste adunări ale episcopilor care îl „biciuiesc" pe Fotie nu ar fi meritat niciodată numele de sinod."

Citind aceste hotărâri, Sfinţii Părinţi au strigat: „La fel gândim noi toţi. La fel propovăduim, într-un acord unanim. În această privinţă, papa Ioan ne-a bucurat mai mult decât toţi. Căci încă înainte de a fi spus el aceste cuvinte, noi am anulat, am respins şi am anatematizat ca anticanonic tot ceea ce s-a putut scrie, spune sau face, împotriva Prea Sfinţitului nostru Părinte, unindu-ne astfel cu el în comuniune sfântă şi în faţa celor care i-au fost tovarăşi în lucrarea sa."

A venit apoi rândul episcopilor care, pentru că fuseseră hirotoniţi de către Sfântul Fotie, s-au văzut condamnaţi şi exilaţi, şi care erau acum reaşezaţi în vrednicia lor episcopală şi recunoscuţi de către Sinod. Cât despre Sfântul Fotie, întreaga adunare s-a minunat de înţelepciunea şi de sfinţenia sa.

Despre el, a fost auzit mitropolitul Procopie al Cezareei şi Capadociei spunând: „Cu adevărat acest om, care a luat în paza sa întregul univers şi îi duce toate poverile, ajunge la desăvârşirea înălţimii Arhi-Păstorului, Hristos Dumnezeu."

La care delegaţii papei au adăugat: „Şi noi, care trăim în cealaltă parte a lumii, recunoaştem că sentimentul nostru nu diferă cu nimic de al vostru."

Într-un singur glas, Sfântul Sinod a răspuns atunci: „Nu, cu siguranţă, nu există nimeni care să se îndoiască de faptul că Dumnezeu Se odihneşte asupra lui."

Delegaţii romani au alcătuit încă şi acest discurs: „Mila şi harul dumnezeiesc s-au pogorât atât de mult asupra sufletului Prea Sfinţitului Patriarh, încât el poate să

strălucească şi să lumineze întreaga creaţie. Căci la fel cum soarele, fără să ocupe întreaga boltă a cerului, luminează totuşi întreg pământul, la fel şi Fotie, deşi stă la Constantinopol, face să strălucească întreaga creaţie şi îi dăruieşte lumina şi raza sa curată." [*Idem.,501.*]

Au fost de asemenea dezbătute la acest Sinod probleme importante foarte grave. Dar cea mai importantă hotărâre, a fost adoptarea unui decret sinodal, tocmai pentru a împiedica alterarea, de orice fel, a Simbolului ecumenic de Credinţă. Şi într-adevăr, a fost confirmat şi pecetluit în acelaşi fel, hotărârile de la Niceea. Toţi ierarhii, insuflaţi de Dumnezeu, au declarat atunci: „Acest mare Sinod ecumenic proclamă Simbolul de Credinţă stabilit de Sinodul de la Niceea şi confirmat de toate Sinoadele ecumenice."

Delegaţii Romei au adăugat aceste cuvinte: „Pentru a asculta de marele şi slăvitul nostru împărat în Dumnezeu şi pentru a place tuturor fraţilor noştri împreună slujitori cu noi, este drept ca să nu fie alcătuit un nou simbol de credinţă. Ci mai degrabă să proclamăm din nou şi să reafirmăm vechiul simbol, care este crezut şi mărturisit de lumea întreagă."

Prea Sfinţitul Patriarh Fotie a spus atunci: ***„Prin hotărârea tuturor fraţilor împreună slujitori cu noi, să fie proclamat Simbolul de Credinţă."***

Atunci Petru, diaconul întru toate plăcut lui Dumnezeu şi care era primul dintre secretari, a citi textul următor: „Urmând învăţătura dumnezeiască a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, înscrisă în sufletele noastre prin încredinţarea raţiunii şi prin curăţia Credinţei; păstrând şi primind această învăţătură prin dreapta judecată infailibilă a sfintelor Hotărâri şi a Canoanelor Sfinţilor Apostoli şi Ucenici; ţinând şi ascultând, prin credinţa cea mai sinceră şi mai statornică, Dogma de neschimbat şi inviolabilă a celor şapte Sfinte Sinoade Ecumenice, fiind conduşi şi îndreptaţi de insuflarea Unuia şi Aceluiaşi Duh Sfânt: noi respingem pe toţi cei care au fost respinşi de Biserică şi-i primim şi-i considerăm vrednici de a-I fi mădularele Ei, pe cei care, fiind stăpâni cu evlavia, au dat cinstea şi respectul cuvenit Crezului de la Niceea.

În această credinţă, care este şi a noastră, noi îl proclamăm şi îl primim, în duh şi în cuvânt, şi în faţa tuturor, tare şi limpede, dăm citirii Simbolul Credinţei Creştine celei adevărate, care de la început, ne-a fost transmisă de la Sfinţii noştri Părinţi, şi aceasta fără ca să îndepărtăm nimic din ea şi fără ca să îi adăugăm nimic, fără ca să o împodobim [*# în mod fals şi nenecesar*] şi fără ca să o trădăm întru nimic. Căci orice eliminare şi orice adăugare, chiar dacă nu ar exista nici o impresie de erezie,

duce, prin viclenia diavolului, la dispreţuirea a ceea ce nu trebuie să fie dispreţuit şi la ultragierea nedreaptă a Sfinţilor Părinţi. Cât despre îndreptarea textelor şi a hotărârilor Sfinţilor Părinţi, acesta este un lucru încă şi mai rău. De asemenea, acest Sfânt Sinod ecumenic, primind în dragostea lui Dumnezeu şi cu judecată dreaptă, vechiul Simbol de Credinţă şi cinstindu-l cum se cuvine, întemeind şi zidind pe el cetatea mântuirii, îi învaţă pe toţi să creadă şi să propovăduiască ceea ce sfântul şi sobornicescul Simbol de Credinţă mărturiseşte."

Apoi a fost proclamat Simbolul niceo-constantinopolitan, fără ca să-i fie adăugat sau retractat ceva: „Aceasta este Credinţa noastră; în această mărturisire de credinţă, noi ne-am însemnat cu semnul Sfintei Cruci şi, prin această mărturisire, Cuvântul Adevărului a biruit şi a nimicit orice erezie. În cei care împărtăşesc Credinţa noastră, noi recunoaştem pe fraţii noştri, părinţii noştri, împreună moştenitori cu noi ai Împărăţiei Cerurilor. Dacă cineva este atât de neruşinat încât să alcătuiască o altă mărturisire de Credinţă, pe lângă acest Simbol Sfânt, care de la începuturi, ne-a fost transmis de Sfinţii şi fericiţii noştri Părinţi, şi dacă îndrăzneşte apoi să-l numească „Simbolul Credinţei" - smulgându-le vrednicia Sfinţilor purtători de Dumnezeu şi inserând în Crez alte mici formule personale - şi care încearcă prin urmare să-l impună credincioşilor sau celor care se întorc de la erezie, ca şi cum ar fi o învăţătură sobornicească, stricând astfel cu îndrăzneală comoara acestui Simbol Sfânt, cinstit de toţi, prin expresii false, adăugări sau eliminări; o asemenea persoană să fie depusă din vrednicia sa, dacă este un membru al clerului; să fie anatematizată dacă este un laic, după cum ne poruncesc nouă Sfintele Sinoade Ecumenice."

Încă odată, Sfinţii Părinţi au repetat în cor: „Aceasta este judecata noastră unanimă, aceasta este Credinţa noastră; cu această mărturisire noi am fost botezaţi, cu aceasta am fost unşi [*# în sensul de: hirotoniţi*] preoţi. Cât despre cei care gândesc altfel sau care îndrăznesc să substituie acestui Simbol un altul, să fie anatema!"

Şi, desigur, promulgarea acestei hotărâri a fost făcută pentru a extirpa pe ultima născută dintre erezii, falsa dogmă latină, care strica Sfântul Simbol de Credinţă şi prin aceasta, încălca învăţătura Duhului Sfânt, pe care Sfinţii Apostoli şi Sfinţii noştri Părinţi ne-au lăsat-o moştenire.

Niciodată - o ştim - Sfântul Patriarh Fotie nu a încetat să lupte împotriva ereziilor vrăjmaşe lui Dumnezeu, fie că ele erau maniheene sau monofizite, fie că era vorba de dogma latină a lui „Filioque". Şi, tot aceeaşi grijă i-a inspirat şi scrierea „Mystagogiei" sale, un tratat despre învăţătura mistică a Duhului Sfânt, în care el dezvăluie ereziile latine şi face dreptate mărturisirii ortodoxe a Sfinţilor Părinţi, conform căreia, Duhul Sfânt purcede numai de la Tatăl, după

cuvintele Domnului Însuşi. Asupra aceluiaşi subiect, el a discutat cu numeroşi episcopi şi mai ales cu arhiepiscopul de Aquileea, în Italia, căruia el i-a scris o scrisoare rămasă celebră.

Atunci când delegaţii papei au cerut ca Biserica bulgară să fie aşezată sub jurisdicţia Romei, Sfântul Fotie le-a răspuns că nu va mai discuta această problemă şi că lasă ca ea să fie „tranşată" de evlaviosul împărat. Totuşi, deoarece exista teama de a-i vedea pe papii viitori, ca pe nişte noi Nicolae, însetaţi de putere, că încearcă să capete o autoritate atât de mare, încât să treacă peste cea a Bisericii lui Dumnezeu, Sinodul a hotărât, la propunerea Sfântului Fotie, adoptarea unui canon care îi interzicea papei de la Roma orice alt privilegiu decât acela al primatului onorific, care îi fusese totdeauna conferit până atunci. Făcând aceasta, Sinodul nu dădea voie Romei să îşi întindă sau să îşi modifice în vreun fel prerogativele. Căci Biserica lui Dumnezeu nu vrea cu nimic să se asemene formelor de guvernare ale vreunei autorităţi temporale, ci în Ea împărăţeşte acel precept evanghelic, care este ca o lege a Bisericii: „Cine dintre voi vrea să fie cel mai mare, să fie slujitorul vostru. Şi cine dintre voi vrea să fie primul, să se facă vouă rob" (Mt. 20,26; Mc. 10,43).

Astfel s-a încheiat acest mare, acest Sfânt Sinod întrunit la rugămintea Sfântului Fotie şi căruia, Biserica întreagă, atât în Răsărit cât şi în Apus, i-a recunoscut hotărârile şi canoanele. Au urmat apoi ani senini şi liniştiţi, în care, Sfântul nostru Părinte Fotie a condus Biserica în pace.

Sfârşitul său se apropia însă, cu cât venea vremea să fie chemat ca să i se pună pe cap cununa slăvită a mărturisitorilor şi a mucenicilor.
Când împăratul Leon i-a urmat fratelui său Vasile, cu aroganţă el l-a scos [*Literal: decăzut.*] pe Sfântul Patriarh din tronul său patriarhal, şi l-a întemniţat într-o mănăstire aflată în ruine, nu departe de Constantinopol, şi unde Sfântul a petrecut cei cinci sau şase ani ultimi, ai lungii sale vieţi. Din iubire pentru Hristos, el suferise persecuţii fără număr şi îndurase furtuni nenumărate; până la drojdie, el îşi bău paharul de mărturisitor.

Astfel, în pace, în ziua de 6 februarie a anului 891, el şi-a încredinţat în mâinile Domnului Său, sufletul prea fericit. Puţin mai târziu, sfintele sale moaşte au fost mutate, pentru a fi aşezate, în Biserica Sfântul Ioan Înaintemergătorul, aflată nu departe de mănăstirea constantinopolitană a Sfântului Prooroc Ieremia.

La scurtă vreme după fericita sa adormire, Sfânta Biserică Ortodoxă l-a aşezat în rândul Sfinţilor lui Dumnezeu pe patriarhul Fotie, cinstind astfel sfânta sa pomenire.

Mai târziu, sfântul său nume a fost trecut în „Synodiconul”, pe care Biserica îl citeşte odată pe an, în Duminica Ortodoxiei:
„Lui Ignatie şi lui Fotie, Sfinţii Patriarhi ortodocşi: VEŞNICĂ POMENIRE!
Tuturor celor care scriu orice cuvânt sau orice act împotriva Sfinţilor Patriarhi Tarasie, Nichifor, Metodie, Ignatie şi Fotie: ANATEMA!”

Şi atunci când, pe 6 februarie, Biserica întreagă îi cântă slujba de pomenire, Sfântul Fotie este astfel slăvit: „Campion al Ortodoxiei, apărător al mărturisitorilor dreptei credinţe, stâlp şi temelie a Bisericii, unealtă a harului, vas ales, harpă a Duhului cu sunete dumnezeieşti, propovăduitor înflăcărat, înţelept ierarh, învăţător luminat al lumii, trâmbiţă care strigă, în cuvânt şi dogmă, că Duhul purcede numai de la Tatăl, aşa cum a propovăduit, cu autoritate dumnezeiască, fiul tunetului, Sfântul Ioan evanghelistul; luptător neobosit împotriva ereziilor, tu ai tăiat greşeala ereziei şi ai apărat Sfântul Simbol al Credinţei, împotriva adăugirilor şi intercalărilor ereticeşti. O, mare Fotie, Prea Sfinte Părinte, tu eşti mare în cuvânt, tu, al cărui nume este Lumină!”

Cu puterea lui Dumnezeu şi cu sfintele rugăciuni ale Sfântului Său, să aibă milă de noi şi să ne mântuiască. Amin!

(din lucrarea Sfântul Fotie cel mare - Opere trinitare)

Omilia părintelui Mihai Aldea despre Sfântul Fotie, importanţa cunoaşterii istoriei şi trăirea în realitatea virtuală

Pr. Mihai Aldea - Predică la Duminica cananeencei şi a Sfântului ierarh Fotie cel mare, mărturisitorul

“Iubiţi credincioşi, astăzi sunt prăznuiţi mai mulţi sfinţi a căror viaţă plină de lumina lui Hristos înseamnă foarte mult, foarte mult, însă am avut uimirea să văd că lipseşte din calendarul pe acest an Sfântul Fotie, patriarhul Constantinopolului, unul din cei mai mari sfinţi din istoria Bisericii Lui Hristos. Lipseşte. Acum nu este singura problemă din calendarul pe anul acesta. Dacă vă uitaţi în calendar, la data de 17 decembrie veţi afla că cei 3 tineri care sunt împreună cu Proorocul Daniil, din Vechiul Testament s-ar chema: Anania - ceea ce e adevărat, Azaria - iarăşi e adevărat, şi… Mihail - [corect] este Misail. Dar, şi anul trecut şi anul acesta, cineva a avut “plăcerea” să schimbe numele Sfântului din Misail în Mihail. La fel, cineva a avut “plăcerea” să nu-l treacă în calendar pe Sfântul Fotie. [Nota noastră: Acelaşi lucru este valabil şi pentru Sfântul Marcu al Efesului…: Praznicul uitat al Sfântului Marcu al Efesului şi “prăznuirile” minciunii şi umilirii în faţa ideologiei masonice a ecumenismului].

Însă, uitându-mă în sinaxarele Liturghierelor şi Ceasloavelor noastre, am văzut că destul de puţine sunt ediţiile care-l au trecut pe Sfântul Fotie. Existenţa Sfântului Fotie nu este în nici un fel uitată de ierarhia noastră. Totuşi, de unde această

tradiţie, să zicem aşa, a "uitării" lui, într-o oarecare măsură, cel puţin în această formă a prezenţei în calendarele sau în sinaxarele cărţilor de cult ş.a.m.d.?

Pentru asta ar trebui să cunoaştem un pic de istorie. Ce legătură are istoria cu Biserica, ce legătură are istoria cu Liturghia? Cât de potrivit este să vorbim de istorie la Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie? Păi toată Scriptura este istorie! Cuvântul istorie vine din greacă şi înseamnă "ceva care trebuie ţinut minte", ceva preţios care trebuie ţinut minte, pe care trebuie să-l ştii, să-l ai. Aşa a apărut disciplina numită istorie, prin faptul că unii şi alţii au socotit că anumite fapte trebuie păstrate, să nu se uite, să rămână aşa. Or, din aceste punct de vedere, dumnezeieştile Scripturi sunt prima, şi cea mai mare, şi cea mai folositoare carte de istorie, pentru că ne arată faptele care s-au petrecut în istoria mântuirii, care sunt de cea mai mare însemnătate pentru noi. Desigur, există şi istorie atee, dar aceasta este una falsificată. Şi există tot felul de istorii eretice, care de asemenea sunt schimbate după cum le-a plăcut unora sau altora. Este de cea mai mare însemnătate să ştim istoria aşa cum s-a petrecut. Lucrul acesta este foarte greu.

Omul de astăzi trăieşte mai ales în realitatea virtuală. Am spus-o, şi o mai spun! Cei mai mulţi dintre bucureştenii de astăzi, când merg pe stradă, au în faţa ochilor fragmente din filme, sau din jocurile de pe calculator, de pe messenger, sau mai ştiu eu de unde… Chiar şi când merg pe stradă, oamenii sunt încă prinşi de această realitate virtuală. Dar, de ce alerga oamenii către realitatea virtuală? Să spunem că desfiinţăm pentru o clipă, aşa, virtual, desfiinţăm realitatea virtuală, deci nu mai există televizor, numai există televizor, internet, nu mai există cinematografe. Sigur, putem comunica prin scrisori, dar nu mai există aceste elemente ale realităţii virtuale. Ce se întâmplă cu omul? Păi cred că vreo 20% din populaţie în câteva zile se sinucide, şi n-o spun spectaculos, o spun cu îngrijorare, pentru că sunt convins de ceea ce spun. Este ceva foarte grav! Aproape un sfert din populaţia ţării în câteva zile se sinucide, pentru că, în clipa în care tai realitatea virtuală, ce văd oamenii în jurul lor? Ziduri, mizerie, împuţiciune peste tot, corupţie, nenorocire, şi, nicio şansă, nici o şansă de a îndrepta lucrurile sau sistemul.

Realitatea virtuală oferă posibilitatea de evadări şi descărcări. Omul se uită la nu ştiu ce film, se închipuie eroul de acolo, e fericit că i-a bătut pe ăia de acolo, chiar dacă a stat în fotoliu, apoi omul se duce la serviciu a doua zi, şi mai rabdă încă o zi să-l înjure şeful… Deci există această refugiere în realitatea virtuală. Desigur, există şi descărcări între oameni pe chaturi, sau pe mess. Şi îi înjură pe guvernanţi, intră pe forumuri şi pun nişte postări din astea foarte… "miezoase", şi se descarcă. Li se pare că au făcut mare lucru. Şi-n felul acesta trec zilele, trec anii, şi ei pot suporta sistemul care-i ţine în lanţuri şi-şi bate joc de ei.

[Nota noastră: Vezi şi introducerea de la: La ce ar trebui să fim mai atenţi când "dezvăluirile" curg, care ar putea fi noile capcane şi ce avem de făcut?]

Dar dacă ar dispărea realitatea virtuală, ce-ar face omul? Aşa cum spun, s-ar trezi într-o realitate deznădăjduitoare, seacă, pustie, lipsită de speranţă. Puţini, foarte puţini sunt cei care-şi aduc astăzi cu adevărat aminte, de atmosfera care era în România în anii '85-'88, când nu mai erau doisprezece ore de televiziune, cum fuseseră înainte. Rămăseseră numai două, şi atunci, în lipsa acestei evadări, toţi se simţeau pustiiţi, deznădăjduiţi, deprimaţi, şi toată viaţa părea că nu are nici un sens, nici un rost. (…)

Atunci, realitatea virtuală e un lucru bun pentru că îi împiedică pe unii să se sinucidă? Nu! Pentru că nici realitatea acesta seacă pe care o văd oamenii când reuşesc să ridice ochii din realitatea virtuală nu este adevărată! Este tot o iluzie, o păcăleală! Are românul o vorbă: "ochii înţeleptului văd mai departe". Mulţi nu înţeleg această vorba şi spun: "mai departe de ce?".

Să luăm această pildă. Vedem un cablu metalic care zbârnâie uşor. Ce facem, punem mâna pe el? Dacă este un cablu de înaltă tensiune poate că va fi ultimul lucru pe care-l facem în această viaţă. Dar ceea ce vedem noi e un cablu, un fir. Am văzut [un] om care s-a electrocutat. Râdea, zâmbea. Când a pus mâna pe firul ăla, odată a ţâşnit apa din el, s-a carbonizat, a căzut jos. Era o bucată de cărbune fumegând, nu mai era om, într-o fracţiune de secundă. De ce i s-a întâmplat acest lucru? Pentru că el s-a încrezut în realitatea "seacă" de care am vorbit mai devreme. N-a privit mai departe.

Or, în spatele tuturor lucrurilor pe care le vedem există şi altele, şi în spatele acelora, altele. Şi dacă avem înţelepciunea să mergem destul de adânc, Îl găsim pe Dumnezeu. Îl găsim pe Dumnezeu! Adevărata realitate este cea în care noi neîncetat Îl vedem, Îl înţelegem pe Dumnezeu, îi vedem şi îi înţelegem pe îngeri şi pe sfinţi, şi chiar pe demoni - nu numai oamenii, animalele, şi obiectele din jurul nostru. Aşa cum nu vedem curentul electric, dar ştim că există şi trebuie să ne folosim de el, la fel s-ar cuveni să ştim că există Dumnezeu, că există puterile cereşti şi puterile întunericului, şi să ţinem seama de acest lucru atunci când mişcăm privirea. Şi atunci, nu am mai avea nevoie de realitatea virtuală, pentru că realitatea adevărată în care am fi, este mai mult decât bogată, şi nu mai are trebuinţă de nimic în plus.

Cunoaşterea istoriei adevărate ne ajută să înţelegem aceste lucruri, să-L vedem pe Dumnezeu lucrând în istorie, şi să-l vedem pe diavol lucrând în istorie. În clipa în

care noi primim o istorie păgână, o istorie eretică, fără să cercetăm, o luăm ca atare, în clipa aceea, am pierdut foarte, foarte mult. Trebuie văzută întotdeauna sursa.

De pildă, în clipa în care istoria care se dă este pecetluită, ştampilată sau poate chiar semnată de cineva care este de o anumită credinţă, fie că este masonică, sau [de] nu ştiu ce altă credinţă, atee, catolică, sau adventistă ş.a.m.d., noi îndată trebuie să fim treji şi să ne dăm seama că acolo sigur anumite puncte sunt schimbate după credinţa aceluia. Să fim treji, să încercăm să judecăm. De obicei nu facem acest lucru.

Dau un exemplu foarte simplu: secolul al XIX-lea, deci de la anul 1801 la anul 1900, este o vreme despre care nu ştim aproape nimic. Am auzit ceva de revoluţia de la 1848, şi de Alexandru Ioan Cuza, câte ceva de Carol I, şi dacă am mai auzit şi de Brătianu însemna că suntem foarte culţi. Dacă ştim că tot atunci a fost şi războiul de independenţă suntem minunaţi. Şi cu asta, s-a cam încheiat ceea ce ştie omul obişnuit despre secolul al XIX-lea, la prima vedere. Pentru că, de fapt, realitatea virtuală în care trăim, toată această societate, foarte insinuant, strecoară tot felul de minciuni despre această perioadă, pe care le primim fără să ne dăm seama. Şi o să spun, Nicolae Bălcescu de pildă, intră în istoria secolului al XIX-lea, şi Avram Iancu, şi mulţi alţii despre care noi am auzit aşa în treacăt, dar fără să facem legătura, şi fără să îi aşezăm în context (în afară de cei care, desigur, sunt pasionaţi de istorie).

- Dacă vorbim de secolul al XVIII-lea, spuneţi-mi şi mie ce lucruri mai ştiţi aşa, pentru istoria noastră din secolul al XVIII-lea?

[Răspuns dintre credincioşi:] - Răscoala lui Horea.

- Altceva?…

[un credincios] - Prigoana uniată.

– Aha! Adică greco-catolicismul, intrarea greco-catolicismului în Ardeal. Uciderea şi torturarea acelora care nu vroiau să treacă la greco-catolicism. Dărâmarea, incendierea, distrugerea în orice fel a peste 300 de biserici şi mănăstiri ortodoxe din Ardeal şi luarea cu de-a sila a aproape tuturor celorlalte de către greco-catolici, cu câteva excepţii, câteva locuri, în care românii s-au luptat - putem spune nebuneşte – cum a fost în Ţara Bârsei, sau în Haţeg, sau în Făgăraş. Şi, deşi mulţi dintre ei au fost siliţi, ca să scape cu viaţa, să fugă în munţi, până la urmă, au silit

ocupanţii să-i lase să fie ortodocşi, altfel pierdeau pe toţi oamenii pe care doreau să-i exploateze, şi nu mai aveau cu cine să muncească.

Deci asta pentru Transilvania, dar pentru Muntenia şi Moldova?

[…]

Brâncoveanu… la începutul secolului, şi după aceea?

Secolul al XVIII-lea reprezintă punctul în care istoria noastră începe să meargă cel mai rău din toată istoria neamului românesc. Ultimele trei secole sunt cele mai rele, cumplit de rele! Şi tocmai pe ele le cunoaştem foarte puţin.

Dacă în Transilvania, în Crişana, în Maramureş avem genocidul împotriva românilor ortodocşi, în Muntenia şi Moldova avem domniile fanariote care înseamnă, de asemenea, genocid. Domnitorii fanarioţi din Moldova, în primii patruzeci de ani de domnie fanariotă, au ucis sau izgonit din ţară jumătate din populaţie. Sunt documente străine care ne arată acest lucru. Jumătate din populaţie. Vă daţi seama ce însemna asta? (…) Iar în Muntenia trei sferturi, 75% din populaţie, ucisă sau izgonită. Asta a însemnat secolul al XVIII-lea pentru cele trei Ţări Româneşti.

Dar tot secolul al XVIII-lea este secolul în care grecii, albanezii, şi turcii măcelăresc mai mult de jumătate din populaţia românească din Munţii Pindului, din Epir, din Tesalia, şi Macedonia. Este un secol foarte greu pentru neamul românesc, despre care nu ştim aproape nimic. Nu ştim, ceea ce este foarte grav! Pentru că, pe urmă, vin unii cu neobrăzare să spună: ce bine era dacă românii erau catolici. De ce? Ca să fim criminali, ca să fim nişte asasini, ca să facem genocid, cum au făcut toate neamurile catolice? (…). Vedeţi ce înseamnă să uiţi istoria? Cine adoptă catolicismul conştient, îşi ia în spate toate aceste crime. Ca să nu mai vorbim de Inchiziţie. Nu vreau să înşir aici, nici măcar în linii mari… Crimele făcute de Inchiziţia adusă de greco-catolici - [şi] atenţie, nu romano-catolici - greco-catolicii au adus Inchiziţia în Transilvania, şi ea a funcţionat la Blaj; singura perioadă din istoria Transilvaniei în care a existat Inchiziţie, este în secolul al XVIII-lea, când este adusă de greco-catolici la Blaj, ca să-i poată măcelări pe fraţii ortodocşi români, care nu voiau să se facă greco-catolici. Asta a propos de dragostea de neam a conducătorilor greco-catolici, despre care se minte într-una. Dar oamenii nu ştiu, nu ştiu ce s-a întâmplat. Este foarte grav!

În secolul al XIX-lea ce se întâmplă? Muntenia şi Moldova sunt invadate de neamuri străine. Pe golul de populaţie făcut de crimele fanariote vin tot felul de străini fără nici un fel de acte în regulă. Vin, se aşează, se fac stăpâni pe acest pământ ruşi, lipoveni, bulgari, evrei, ţigani, turci, tot felul. Vin, vin, se aşează, şi încep să lucreze şi ei la distrugerea, la izgonirea şi oprimarea românilor. Sunt documente incontestabile în această privinţă. E de ajuns, dacă vreţi, să luaţi, de pildă, publicistica lui Mihai Eminescu, să vedeţi că el dă date statistice, din statisticile oficiale ale Ţărilor Române, în care arată ceea ce s-a întâmplat. Dar noi nu ştim nimic.

În schimb sunt ridicaţi în slăvi Brătianu, marele prim-ministru politician din timpul lui Carol I, care a declarat în Parlament, public, că scopul vieţii lui a fost să nimicească "superstiţia românească", adică Ortodoxia. El numea Ortodoxia superstiţie populară, pentru că el era mason, era ateu, era împotriva Bisericii, şi a încercat s-o distrugă. Şi era foarte satisfăcut, în Parlament, către sfârşitul vieţii lui că, în mare parte, şi-a atins scopul. De ce spunea asta? Pentru că, împreună cu ceilalţi "fraţi masoni", au pustiit mănăstirile, au ucis nu ştiu câţi călugări. Dar despre prigoana asta nu se ştie nimic.

Avem sfinţi martiri în mănăstirile noastre din vremea pasoptistiştilor şi [a] urmaşilor lor. Nu se ştie nimic! Istoria e uitată! Călugări care au fost bătuţi, torturaţi, alungaţi din mănăstire pentru că nu voiau să accepte toate nelegiuirile. Masonii îşi alegeau dintre ei tot felul de oameni corupţi, câteodată de o scârbăvnicie greu de închipuit, şi-i puneau, cum făcuseră fanarioţii înainte, îi puneau pe post de stareţi, de egumeni, ca să jefuiască averile mănăstirilor, pe urma plecau, nu rămâneau... A fost o luptă cumplită împotriva Bisericii, despre care noi nu ştim nimic. În această vreme s-a schimbat şi istoria Bisericii, oficial, pentru că având puterea, aceşti masoni au schimbat istoria Bisericii şi au scos multe lucruri care nu le conveneau din cărţile de slujbe, pas cu pas, şi s-a ajuns de s-a uitat şi de Sfântul Fotie, pe care toţi românii îl aveau la mare cinste, pentru că ştiau că el a fost apărător al Bisericii împotriva papistăşiei.

Mai mult decât atât, despre aceste lucruri, şi despre istorie nu spun. Cred că fiecare dintre noi înţelege că, în loc să pierdem timpul la televizor sau la alte lucruri, ne-ar fi mult mai de folos să încercăm să cunoaştem istoria adevărată a neamului nostru şi a Bisericii noastre, sau să facem ceva de folos.

Voi reveni asupra acestor lucruri, însă, vreau să citesc un cuvânt din ziarul Lumina. Pentru că, dacă cei care au făcut calendarul au uitat de Sfântul Fotie, din fericire,

Ziarul Lumina şi-a adus aminte, şi în numărul de ieri, de sâmbătă, este un articol despre Sfântul Fotie. Vă citesc numai nişte subtitluri (…)

În sfârşit, aici, din câte aţi văzut, nu e nici un titlu despre disputele cu papii eretici de la Roma care începuseră să proclame tot felul de nebunii drept Adevăr: Filioque, supremaţia papală, şi alte prostii din acestea. Dar este dat un cuvânt în care se zice despre Asterios, care ne dezvăluie pentru prima dată latura sensibilă a personalităţii Sfântului Fotie, în care reda dialogul patriarhului constantinopolitan cu înverşunatul lui opozant, Papa Nicolae, un mare ereziarh. El este cel, care, practic a întemeiat catolicismul ca erezie Deci toate liniile eretice ale catolicismului au fost stabilite de Nicolae, el le-a făcut. Şi felul în care a văzut colaborarea cu puterea lumească, şi felul în care a văzut dreptul papilor de a ucide pe cei care-i stau împotrivă, ş.a.m.d.

Citez din articolul din Ziarul Lumină:

“Fotie propune ca dragostea să fie fundamentul relaţiei dintre ei, pentru că numai prin ea se poate realiza împăcarea autentică, şi înţelegerea la nivelul intim, duhovnicesc al fiinţei”.

Şi acum urmează citatul din Sfântul Fotie: „cât despre cei care au aceleaşi gânduri despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti, deşi distanţa îi separă şi nu se văd niciodată, ea îi uneşte, adică dragostea, şi îi identifică nevăzut, şi face din ei prieteni adevăraţi. Şi dacă din întâmplare unul din ei ar ridica acuzaţii nechibzuite împotriva celuilalt, ea, adică dragostea, înlătură răul, aşează lucrurile pe calea cea bună şi pecetluieşte legătura unirii“.

Este un cuvânt al Sfântului Fotie asupra căruia s-ar putea face un şir de cateheze, un cuvânt foarte duhovnicesc. Însă ceea ce nu vede, din păcate, autorul acestui articol - sau poate nu a vrut să sublinieze din pricini pastorale, dintr-o “dibăcie diplomatica”, nu ştiu, dar nu apare explicit - este faptul că Fotie propune ca dragostea să fie fundamentul relaţiei nu dintre el şi Nicolae, ci dintre cei care sunt de aceeaşi credinţă. El spune “despre cei care au aceleaşi gânduri despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti”. Deci, dragostea uneşte pe oameni dacă sunt în adevăr - nu dacă sunt unul în adevăr, unul în minciună - dacă amândoi au aceleaşi gânduri despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti.

De ce spun acest lucru? Pentru că Nicolae era eretic, nu avea aceleaşi gânduri cu Biserica lui Hristos, despre Dumnezeu şi cele dumnezeieşti. Nu! Avea alte păreri şi alte gânduri, şi atunci, îi atrage atenţia Sfântul Fotie, că acuzele pe care le aduce

vin din dragostea care-i lipseşte, pentru că nu este în adevăr. Fiindcă într-adevăr, dacă ai căzut din adevăr, ai căzut şi din dragoste, la fel cum dacă ai căzut din dragoste, ai căzut din adevăr.

Pentru aceste lucruri şi pentru altele asemenea, pentru lupta Sfântului Fotie în a apăra dragostea adevărată - adevărul fiind dragostea lui Dumnezeu - a fost chinuit mult. A fost destituit din scaunul patriarhal de mai multe ori, a avut foarte multe necazuri, greutăţi. De aceea, el este trecut în sinaxarele Bisericii ca ierarh martir, pentru că a suferit foarte mult pentru Hristos, după cuvântul care spune: "Păstorul cel bun îşi pune viaţa sa pentru oile sale".

Întorcându-ne un pic la istorie, aş vrea să zic acest lucru: dacă cineva se apucă să înveţe, să cunoască cu adevărat viaţa Sfântului Fotie, va câştiga foarte mult folos. Acolo ni se arată multe lucruri.

Întâi, de pildă, la Sinodul din 879, delegaţia papală şi apoi însuşi Papa confirmă faptul că Fotie a fost osândit nevinovat, şi, mai mult decât atât, este în acel Sinod, şi în actele semnate de Papa, anatema peste cine îl mai denigrează vreodată pe Sfântul Fotie. Or, dacă ne luăm după această hotărâre papală şi sinodală, înseamnă că toţi catolicii sau cel puţin teologii catolici de astăzi sunt anatema, pentru că ei neîncetat îl denigrează pe Sfântul Fotie. Vă aduc din cărţile lor şi de pe site-urile lor nenumărate citate: peste tot ei - fie cu eleganţă, fie vulgar şi brutal - îl batjocoresc, îl înjosesc, îl bârfesc în fel şi chip pe Sfântul Fotie cel mare. Or, după hotărârea propriului lor papă înseamnă că ei sunt anatema! Deci iată o lecţie despre nebunia ereziilor, despre felul în care se contrazic şi se osândesc ele pe ele însele. Ori a greşit papa acela, şi atunci papa nu e infailibil, deci catolicismul este erezie, ori a avut dreptate, şi atunci catolicii care denigrează pe Sfântul Fotie sunt anatema şi sunt eretici. Cum o dăm, tot acolo ajungem.

Cunoaşterea vieţii Sfântului Fotie ne poate ajuta să înţelegem foarte bine, cât păcat, câtă greşeală au cei care se grăbesc să osândească un episcop, şi să-i îi nege puterea şi darul lui de a sluji, din pricina unor împrejurări independente de puterile lui.

Sfântul Ierarh Fotie a fost pus pe scaun de către un stăpânitor, Vardas, care a făcut un abuz foarte mare. Sfântul Ignatie, care fusese patriarh, a fost cu de-a sila luat, torturat, închis undeva, pentru că a osândit păcatele lui Vardas şi ale familiei lui. Le-a osândit public, şi nu le-a dat voie să se împărtăşească, şi atunci ei l-au închis pe Sfântul Ignatie, şi au hotărât să pună pe altcineva patriarh.

Fotie, fiind un om foarte cult şi vestit în tot Constatinopolul, nu numai pentru cultura lui, ci şi pentru viaţa lui extraordinară - nu era călugăr, dar trăia ca un călugăr, avea o viaţă plină de curăţie, de rugăciune, de asceză - şi atunci, au hotărât să-l pună pe el patriarh. El nu a vrut şi a încercat să fugă. L-au prins ostaşii, l-au arestat, l-au ţinut în închisoare până au aranjat hirotonirea, l-au dus cu de-a sila la biserică, şi l-au hirotonit în timp ce plângea în hohote. L-au hirotonit cu de-a sila patriarh. Odată hirotonit, având datorie sfântă faţă de harul pe care-l primise şi fără voia lui, a început să-şi facă treaba. Şi s-au găsit mulţi din aceştia super corecţi şi hiper exacţi care să se ridice împotriva lui pe motiv că a fost hirotonit necanonic, fiindcă a fost îndepărtat necanonic Ignatie. Istoria a dovedit că, cei care au făcut acest lucru au greşit foarte mult, şi de-a lungul timpului n-au făcut altceva decât să fie folosiţi de catolici în atacurile lor împotriva Sfântului Fotie, atunci când acesta apăra dreapta credinţă.

Trebuie o mare grijă, o mare înţelepciune în felul în care ne raportăm la lucrurile din jurul nostru. Avem nevoie de dreaptă socoteală. Dreapta socoteală se câştigă foarte greu, dar dacă ne uităm la înaintaşii noştri şi vedem credinţa lor, şi felul în care şi-au sfârşit viaţa, putem învăţa şi putem câştiga ceva.

Femeia cananeeancă despre care se vorbeşte astăzi, la prima vedere este călcată în picioare şi se poate pune întrebarea: “de ce atâtea necazuri?”. “Nu putea Hristos să-i vindece îndată fata şi gata? De ce trebuie să o lase să fugă, să se chinuiască, să o trateze dispreţuitor, să îi spună că este o căţea?”. Nu-i spune ad literam, dar practic ăsta este înţelesul, spune “nu e bine să iei pâinea fiilor şi s-o arunci câinilor“. Or, după cum spune părintele Nicolae de la Rohia, asta implicit însemna că ea este căţea! Dar ea răspunde: “da, Doamne, aşa este, dar şi câinii se satură din firimiturile care cad de la masa stăpânilor lor“. Zice Scriptura: “atunci răspunzându-i ei Iisus”. Deci abia acum i-a răspuns ei cu adevărat. Până atunci răspunsese altora care aveau tot felul de idei despre cananeeni. Şi în felul ăsta chinuind-o, ca să zic aşa, pe această femeie, pentru că ştia că va putea să-şi ducă această cruce, El a arătat superioritatea ei faţă de ceilalţi care se credeau mari sfinţi şi credincioşi. Aşa şi ea şi-a câştigat mai mare răsplata. În acest fel şi ea a devenit mai bună, dar şi ceilalţi s-au folosit.

De multe ori noi nu înţelegem aceste judecăţi ale lui Dumnezeu. De ce a trebuit să fie chinuiţi călugării din mănăstirile noastre în secolul al XIX-lea? De ce a trebuit românii din secolul al XIX-lea să sufere atâta chinuri şi atâta genocid? De ce? O să înţelegem aceste lucruri atunci când vom cerceta mai mult istoria, şi vom încerca să vedem care e lucrarea lui Dumnezeu, care este lucrarea omului, şi care este lucrarea diavolului în istorie. Când vom scăpa de obişnuinţa de a gândi o istorie

atee şi de a vedea lumea ateu? Pentru că acel chip al realităţii seci, pe care o vedem atunci când renunţăm la realitatea virtuală, acel chip al realităţii seci este de fapt chipul unei realităţi atee. Arată ca la cei care văd lumea seacă în lipsa realităţii virtuale, în lipsa dorurilor acestora audiovizuale, arată că ei nu au o adevărată credinţă, ei nu Îl văd pe Dumnezeu în lume, nu Îi înţeleg lucrarea, nici [nu-I] simt prezenţa. Un lucru foarte rău, care ne face să nu putem fi creştini.

Dacă Sfântul Fotie cel mare a putut să rabde toate batjocurile, toate nedreptăţile… Nu vă închipuiţi… La un pseudo-sinod din acesta în care împăratul era mână în mână cu papa şi au vrut să-l batjocorească, să-l chinuiască. El de câte ori era adus şi spuneau tot felul de minciuni şi batjocuri la adresa lui, şi urlau la el, el stătea şi tăcea. Îl întrebau: "De ce nu răspunzi?".

Dumnezeu aude şi glasul celui ce tace, la care cei din sinod, având întâi-stătători pe trimişii papei, nu încetează a-l sili, întrebându-l de nenumărate ori: De ce nu răspunzi? Sfântul le spune: - Nici Iisus nu a scăpat de condamnare.

Şi a răbdat - asta nu o zi, nu două, ci săptămâni şi săptămâni întregi, în care a fost torturat zi de zi, ca la Inchiziţie, ca la securitate, cum vreţi să-i spuneţi. De ce a putut el să rabde toate astea? De ce a putut el, depus încă o dată, şi încă o dată din scaun, să scrie atunci când era în închisoare, când era persecutat, arestat, să scrie, cărţi de teologie extraordinare? Pentru că avea inima către Dumnezeu, şi pentru că înţelegea lucrarea lui Dumnezeu, şi vedea lucrarea diavolului, şi ştia că Dumnezeu va birui. Înţelegea aceste lucrări pe care noi de multe ori nici nu le ştim, de care nici nu ne-amintim că există.

Să încercăm să învăţăm istoria cea adevărată, istoria duhovnicească. Citiţi Sfintele şi Dumnezeieştile Scripturi, ca să vedeţi cum, din întâmplări, la prima vedere, mici, neînsemnate, de toate zilele, se poate desprinde învăţătura duhovnicească, dacă ai ochi de văzut şi urechi de auzit.Şi pe urmă să încercăm să facem acest lucru în viaţa noastră de fiecare zi.

Că scrie în Noul Testament: "Tot ce faceţi, ca pentru Dumnezeu să faceţi". Aceasta e o poruncă adevărată! În fiecare zi a vieţii noastre diavolul ne atacă şi încearcă să ne ducă departe de Dumnezeu, să ne mâne cu vicii, cu momeli, cu ce poate, să ne mâne spre iad, în fiecare zi a vieţii noastre, şi în fiecare clipă a vieţii noastre. Dumnezeu aşteaptă de la noi o mişcare către El şi ne ajută.

Sfinţii închisorilor au fost fericiţi în puşcărie. Dar sunt oameni în zilele noastre care având condiţii uimitor de bune, se socotesc cei mai nenorociţi oameni din

lume şi-şi plâng de milă tot timpul. Şi chiar sunt cei mai nenorociţi oameni din lume, pentru că nu-L au pe Dumnezeu! Nu-L au pe Dumnezeu în viaţa şi-n sufletul lor!

Să încercăm să urmăm Sfântului Fotie cel mare şi celorlalţi Sfinţi pe care astăzi îi prăznuim, şi să luptăm să câştigăm pe Dumnezeu în viaţa noastră, în privirea noastră, în ochii noştri, să putem să Îl vedem pe Dumnezeu în lume, să-I înţelegem lucrarea, să ne putem feri în felul acesta de capcanele şi ispitele diavolilor.

Ţineţi credinţa nu ca pe o carte în rafturi ci ca pe e un mod în care se cuvine să trăim, să vedem, să simţim lumea, viaţa noastră şi tot ceea ce există. Aşa să ne ajute Dumnezeu! Amin".

Mitropolitul Ierotei de Navpaktos: Sfântul Fotie cel mare şi Sinodul al VIII-lea Ecumenic

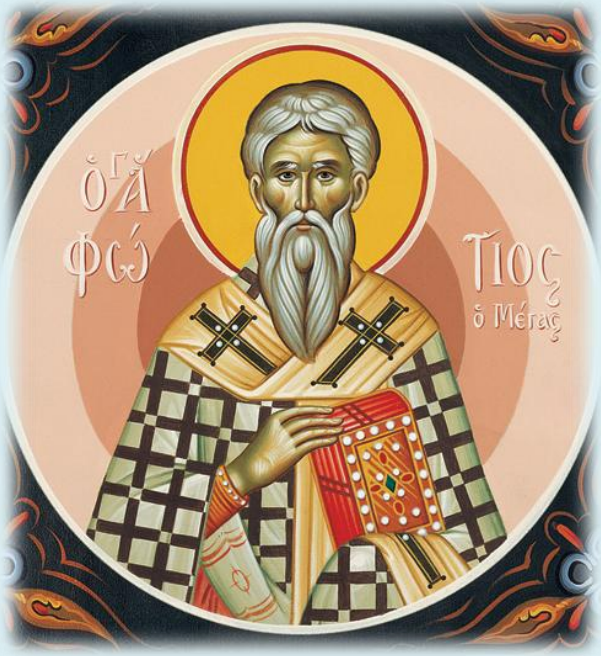

Sinodul al VIII-lea Ecumenic condamnă ereziile papiste
de Mitropolitul Nafpaktei şi Sfântului Vlasie, Ierotheos Vlahos

Sinodul din 879-880 d.Hr. de la Constantinopol, care a avut loc pe când patriarh al Constantinopolului era Sfântul Fotie cel mare - această mare personalitate patristică - a prezentat din toate punctele de vedere o importanţă foarte mare şi un interes excepţional, cu atât mai mult cu cât acest mare Sinod a avut loc înainte de ocuparea tronului Vechii Rome de către franci şi de introducerea oficială a lui Filioque şi, desigur, înainte de întreruperea comuniunii euharistice pe care patriarhul Constantinopolului a impus-o Papei Romei în 1009. Acesta este motivul pentru care vom analiza câteva puncte caracteristice ale Sinodului, considerat al VIII-lea Sinod Ecumenic, puncte de un interes deosebit mai ales pentru zilele noastre. În cercetarea acestei teme am citit în primul rând Actele Sinodului, atât cât s-a păstrat din ele, precum şi diferite studii teologice asupra Sinodului.

Evenimentele care au precedat convocarea Sinodului din 879-880

Sfântul Fotie cel mare s-a urcat pe tronul Constantinopolului în anul 858, în pofida voinţei sale, după ce a fost detronat patriarhul Ignatie, aşa cum Fotie însuşi mărturiseşte într-o scrisoare a sa către Papa Nicolae I. Susţinătorii lui Ignatie s-au

adresat Papei Nicolae I cu acuzaţia că Ignatie a fost detronat pe nedrept, iar Fotie a fost înscăunat necanonic în locul lui Ignatie şi, în plus, a fost ridicat la treapta de patriarh direct de la simplu mirean, adică hirotonia sa a avut loc „peste noapte”.

Papa Nicolae I era destul de ambiţios şi se considera cap universal al Bisericii, animat în chestiunile ecleziale de viziunile france şi anume de părerile lui Carol cel mare. Nicolae, având aceste idei, i-a trimis o scrisoare lui Fotie şi l-a înştiinţat că nu recunoaşte alegerea sa. Astfel s-a amestecat în jurisdicţia altei Biserici, a Bisericii Constantinopolului, şi acest lucru l-a făcut prin încălcarea sfintelor canoane, de vreme ce fiecare Biserică autocefală are competenţa canonică a alegerii întâi-stătătorului ei. Astfel, Papa Nicolae şi-a afirmat clar primatul asupra întregii Biserici, pentru că, potrivit teoriilor sale, el ar fi avut competenţa să recunoască sau nu canonicitatea alegerii patriarhului altor Biserici.

Fotie a convocat în anul 861 Sinodul din Constantinopol, aşa-numitul Sinod I-II, şi l-a invitat pe Papă să-şi trimită reprezentanţi. Ceea ce s-a şi petrecut.
Sinodul acesta a validat alegerea lui Fotie ca patriarh şi înlăturarea de la tron a lui Ignatie, cu justificarea că Ignatie a fost ales în mod necanonic, prin intervenţia împărătesei. Toţi cei prezenţi au semnat Actele Sinodului, chiar şi reprezentanţii Papei.

Papa Nicolae I a fost foarte nemulţumit de această decizie şi în anul 863 a convocat Sinodul de la Roma, la care au participat doar episcopii Italiei. Sinodul acesta l-a caterisit pe Fotie şi pe toţi episcopii hirotoniţi de Fotie, recunoscându-l pe Ignatie ca patriarh canonic al Constantinopolului. Acest lucru l-a făcut, pentru că se considera Patriarh ecumenic având competenţa canonică de a interveni în treburile bisericeşti ale unei alte jurisdicţii.

Între timp, cu binecuvântarea Papei Nicolae I, au fost trimişi în acea epocă misionari franci în Bulgaria, care i-au alungat pe misionarii trimişi de Fotie ce activau acolo pentru că Patriarhia Constantinopolului avea competenţa canonică a zonei pe temeiul canonului 28 al Sinodului al IV-lea Ecumenic. Misionarii franci au înlăturat tradiţiile bisericeşti predate creştinilor Bulgariei de Biserica constantinopolitană şi au impus moravurile şi tradiţiile france şi, mai ales, au impus în cultul bulgarilor erezia Filioque care fusese consacrată de Sinodul de la Frankfurt în anul 794.

Avem de-a face în mod clar cu un amestec necanonic într-o altă jurisdicţie bisericească, cu încălcarea Canonului 28 al Sinodului IV Ecumenic pe care l-am

menţionat mai sus şi cu introducerea ereziei Filioque, potrivit căreia Duhul Sfânt purcede de la Tatăl şi de la Fiul.

Patriarhul Fotie, după ce a informat toate Bisericile asupra acestor teme, a convocat în anul 867 Sinodul din Constantinopol. Acest Sinod a avut loc în prezenţa împăratului şi a multor episcopi şi, pe de o parte, l-a caterisit pe Papa Nicolae I pentru amestecul său necanonic în Bulgaria, iar pe de alta a condamnat erezia Filioque.

În acelaşi an, însă, Papa Nicolae I a murit înainte de a fi informat asupra caterisirii sale. Urmaşul său, Adrian, în anul următor, adică în 868, a convocat Sinodul de la Roma la care au participat doar episcopi din Occident, Sinod care l-a anatemizat pe Fotie şi a ars Actele Sinodului din 867.

În acea epocă au avut loc schimbări politice în Imperiul Bizantin: a urcat pe tron Vasilie I macedon care l-a detronat şi l-a exilat pe Fotie şi astfel Ignatie s-a reîntors pe tronul patriarhal. Pentru validarea acestei schimbări în Biserică, împăratul a colaborat cu Papa Adrian în vederea organizării unui Sinod în Constantinopol care să confirme această schimbare. Astfel, între 869-870 s-a întrunit un Sinod în Biserica Sfintei Sofia din Constantinopol în prezenţa reprezentanţilor Papei şi a câtorva episcopi, Sinod care în fapt a impus primatul papal în Biserica de Răsărit, de vreme ce s-au luat hotărâri în conformitate cu libello-ul papal Libellus Satisfactionis, emis anterior. La acest Sinod a fost anatemizat Fotie, au fost caterisiţi toţi cei hirotoniţi de el şi au fost excomunicaţi monahii şi laicii susţinători ai săi. Desigur, la acest Sinod au fost distruse Actele Sinoadelor convocate de Sfântul Fotie cel mare (861 şi 867).

Însă la scurt timp după acest eveniment, Ignatie şi Fotie s-au împăcat, iar după moartea lui Ignatie, Fotie s-a reîntors pentru a doua oară pe tronul patriarhal în anul 878. Astfel, în anul următor 879-880, a convocat în Biserica Sfintei Sofia un mare Sinod la care a fost chemat să participe şi noul Papă Ioan al VIII-lea, lucru care s-a şi întâmplat prin delegaţii acestuia. Sinodul a anulat anatemele impuse lui Fotie de Sinodul din 869-870, a condamnat Filioque, a abordat anumite teme ecleziale şi în esenţă a respins primatul Papei asupra tuturor Bisericilor. Sinodul acesta este foarte important pentru Ortodoxie şi are o semnificaţie extraordinară. Dincolo de tema ereziei Filioque, s-a stabilit autocefalia fiecărei Biserici şi neamestecul Papei în alte jurisdicţii ecleziale, adică a negat primatul papal. Vom analiza în amănunt aceste teme mai jos.

Trebuie să semnalăm aici deosebirea dintre Ignatie şi Fotie.

⇒ *Amândoi aveau dragoste de Dumnezeu şi erau bine intenţionaţi, numai că Ignatie şi susţinătorii săi nu înţeleseseră că în epoca respectivă se puneau la cale mari jocuri politice sub pretextul chestiunilor dogmatice şi canonice, pentru că Papa aspira să îşi consolideze dominaţia absolută asupra întregii Biserici, după cum şi francii aspirau să se extindă şi spre Răsărit şi să pună mâna şi pe regiuni ale Imperiului Roman de Răsărit.*

⇒ *Fotie, dimpotrivă, dincolo de sfinţenia şi înţelepciunea sa recunoscute, era un om agil, inteligent, un diplomat capabil, şi de aceea a prevăzut pericolul politic şi eclezial şi din această perspectivă s-a raportat corect la întreaga situaţie. Problema sa nu era tronul patriarhal, ci chestiunile teologice, ecleziale şi naţionale care se iviseră în acea epocă.*

1. Actele Sinodului

Citind Actele Sinodului din anul 879-880, ceea ce s-a păstrat şi s-a editat, înţelegem marea importanţă a acestui Sinod care a avut loc în şapte sesiuni.
Prima sesiune cuprinde deschiderea lucrărilor care a avut loc pe 14 noiembrie 879, în ziua de sâmbătă, în marea sală de judecată a Patriarhiei. Au participat toţi episcopii, precum şi trimişii Papei. Au urmat rugăciunea, saluturile, s-au schimbat primele idei asupra temelor care preocupau Biserica.

A doua sesiune a Sinodului a avut loc în ziua de 17 a lunii noiembrie, marţi, în sala catehumenilor din partea dreaptă a Bisericii Sfânta Sofia. La această sesiune s-au citit diferite scrisori, adică a Papei Ioan al VIII-lea către împăratul Vasilie I macedon şi către Patriarhul Fotie, scrisoarea Patriarhului Alexandriei, Mihail, către împăratul Vasilie şi către fiii acestuia şi către Patriarhul Fotie, a Patriarhului Ierusalimului, Teodosie, către Patriarhul Constantinopolului, Fotie, a Mitropolitului Samosatelor, Avramie, către Fotie.

A treia sesiune a Sinodului a avut loc pe 19 noiembrie, ziua de joi, în acelaşi loc ca la sesiunea precedentă. La această şedinţă s-a citit scrisoarea Papei Ioan către Sinod, a Patriarhului Ierusalimului, Teodosie, către împăratul Vasilie. S-a citit de asemenea „comonitoriul”, adică „mandatul” Papei către reprezentanţii săi în Constantinopol, care conţine poruncile Papei către aceştia referitor la poziţia pe care sunt mandataţi să o aibă pe durata Sinodului. Vom analiza în amănunt acest mandat mai jos.

A patra sesiune a avut loc în Ajunul Crăciunului, în ziua de joi, în sala judecăţii de la Patriarhie. La această şedinţă s-a citit scrisoarea Patriarhului Antiohiei, Teodosie, către Patriarhul Fotie, scrisoarea noului Patriarh al Ierusalimului, Ilie,

către Patriarhul Fotie. S-au discutat câteva puncte ale „comonitoriului” şi tema anulării Sinodului din 869-870 care l-a anatemizat pe Fotie, precum şi tema anatemizării episcopilor ostili lui Fotie. În continuare s-a săvârşit Dumnezeiasca Liturghie a Crăciunului la care au luat parte toţi episcopii.

A cincia sesiune a Sinodului a avut loc pe 26 ianuarie 890, ziua de marţi, în sala catehumenilor din latura dreaptă a Bisericii Sfintei Sofia. În cadrul acestei sesiuni s-a anulat Sinodul din 869-870 şi s-a validat Sinodul al VII-lea Ecumenic, pe care îl validase şi Sinodul anulat din 869-870. De asemenea, au fost emise trei canoane importante care se referă la chestiuni bisericeşti esenţiale şi sunt caracterizate în dreptul canonic ca Sfintele canoane ale „Sinodului din Biserica Sfintei Sofia din Constantinopol”.

A şasea sesiune a Sinodului a avut loc pe 3 martie, ziua de joi, în luxoasa sală de ceremonii a Palatului imperial, sub prezidiul împăratului Vasilie şi al fiilor săi, Leontie şi Alexandru. Şedinţa Sinodului a avut loc la Palat, pentru că împăratul nu putea ieşi în public din cauza doliului şi trebuia să semneze deciziile Sinodului, ca acestea să devină legi ale Imperiului. În cadrul acestei şedinţe a vorbit împăratul care a spus că trebuia să aibă loc acest Sinod Ecumenic, ca să se restabilească unitatea în Biserică, şi a propus să se aşeze ca pecete a unităţii Bisericii Simbolul credinţei de la Niceea-Constantinopol şi să fie valabil în toate Bisericile, fără nici un adaos sau omisiune.

Prin această afirmaţie sunt vizaţi francii care adăugaseră Filioque la Simbolul de credinţă, dar nu îi menţionează nominal pentru a păstra pacea în Biserică. Apoi au fost semnate hotărârile Sinodului de către împărat şi de către fiii săi, ca aceste hotărâri să devină legi ale Imperiului.

A şaptea sesiune, ultima a Sinodului, a avut loc pe 13 martie, ziua de duminică, în aceeaşi sală a catehumenilor din latura dreaptă a Bisericii Sfintei Sofia. În cadrul acestei şedinţe s-a citit rezumatul Actelor Sinodului, pentru a fi acceptate de către toţi cei prezenţi deciziile luate anterior. Important este faptul că toţi cei prezenţi au acordat cinstea cuvenită Patriarhului Fotie. Astfel, reprezentanţii Papei au dus laude lui Fotie pentru „faima sa cea bună” răspândită în toată lumea, nu doar în Franţa sau în Italia, ci în toată lumea, şi acest lucru îl mărturisesc: „nu doar cei ce vorbesc limba greacă, ci şi acest neam barbar şi prea crud”. Este important acest cuvânt, pentru că, prin această caracterizare, delegaţii Papei se refereau la francii care săvârşiseră acte barbare. Toţi aceştia dau bună mărturie despre Fotie. Potrivit cuvântului reprezentanţilor Papei: „că nu este nimeni asemenea lui în înţelepciune

şi în cunoaştere, nici în milostivire şi compasiune, nici în bunătate şi smerenie şi că totdeauna faptele sale au fost mai mari decât cuvintele sale".

Şi Sinodul se încheie cu un imn închinat Sfântului Fotie cel mare. Reprezentanţii Papei şi cardinalul Petru au spus: „Dacă cineva nu îl consideră pe acesta Patriarh sfânt şi nu are comuniune cu el, partea lui să fie cu a lui Iuda şi să nu mai stea alături cu creştinii". Şi întregul Sinod a „strigat cu glas mare": „Toţi dimpreună pe acesta să-l cinstim şi să-l slăvim şi dacă cineva nu îl are drept arhiereu al lui Dumnezeu, acela să nu vadă slava lui Dumnezeu! Şi acestea spunând au urat mulţi ani împăraţilor".

3.Temele pe care le-a abordat Sinodul VIII Ecumenic

Sinodul Ecumenic din 879-880 considerat al VIII-lea Sinod Ecumenic, a abordat temele ivite în intervalul de timp imediat anterior: confirmarea lui Fotie pe tronul Patriarhal şi ridicarea anatemelor Sinodului din 869-870, recunoaşterea cutumelor şi tradiţiilor bisericeşti ale fiecărei Biserici Locale, printre care era şi hirotonia „din rândul poporului" a Episcopilor, valabilitatea deciziilor fiecărei Biserici Locale, poziţia Episcopului în Biserică şi relaţia dintre Episcop şi monah, după cum se arată în Sfintele Canoane pe care le-a redactat acest Sinod Ecumenic, jurisdicţia canonică în eparhia Bulgariei şi condamnarea ereziei Filioque.

În continuare însă se vor sublinia patru puncte importante care, după părerea mea, constituie chintesenţa acestui Sinod important.

a) Cele două forme de ecleziologii, răsăriteană şi apuseană

Încă de la începutul Sinodului, pe durata primelor discuţii, s-a văzut clar că se ciocneau ecleziologia Bisericii Apusene şi aceea a Bisericii Răsăritene. Papa considera că el este capul întregii Biserici, că are primatul puterii în toată Biserica, câtă vreme ortodocşii nu îi recunoşteau decât primatul slujirii, fără să îi acorde competenţa de a se amesteca în celelalte jurisdicţii bisericeşti.

Societatea apuseană fusese vătămată de concepţia feudală pe care au adus-o francii în Europa, potrivit căreia există o organizare piramidală a Statului. Această organizare piramidală a fost adoptată de Biserica Romei şi Papa se considera drept Părintele universal, administratorul tuturor Bisericilor locale şi cel care validează sau nu deciziile Sinoadelor.

Canonul 34 Apostolic stabileşte regimul sinodal al Bisericii, potrivit căruia în chestiunile dogmatice şi bisericeşti fundamentale, cele numite „extraordinare”, Întâiul nu acţionează independent de ceilalţi Episcopi ai Eparhiei, dar nici Episcopii nu iau decizii fără să ţină seama de opinia Întâiului. Ceea ce este valabil pentru sistemul mitropolitan de administraţie este valabil şi pentru sistemul interortodox sinodal al administrării Bisericii. De asemenea, Canonul 28 al Sinodului IV Ecumenic stabileşte, între altele, că Episcopii jurisdicţiilor barbare vor fi hirotoniţi de către Tronul Preasfintei Biserici din Constantinopol.

Papa Romei nu accepta în practică şi aceste două canoane fundamentale, pentru că se considera mai presus de Sinoade, după cum considera că are posibilitatea, ca unul ce era conducător bisericesc al întregii lumi, să se amestece în problemele interne ale altor juristicţii bisericeşti, precum, de pildă, în problema alegerii şi reaşezării lui Fotie pe tronul patriarhal şi în hirotonia Episcopilor din Bulgaria.

Diferenţa dintre aceste două ecleziologii s-a arătat limpede în discuţiile din timpul primei şedinţe, când legaţii papali insistau ca ecleziologia lor să fie consfinţită de Sinod, după cum s-a văzut şi la următoarele prime şedinţe. Pe măsură însă ce înaintau discuţiile şi ajungeau la decizii finale a avut întru totul câştig de cauză ecleziologia Bisericii de Răsărit.

Voi cita câteva fragmente semnificative de la dialogul primei zile a consfătuirilor, în care se vede clar această diferenţă. De la primele alocuţiuni, Petros, cardinalul şi reprezentantul Papei Ioan, i-a spus lui Fotie: „Vă vizitează Sfântul Petru”, adică în persoana Papei vizitează Sinodul însuşi Apostolul Petru, al cărui urmaş este Papa, vicarul lui Hristos în toată Biserica.

Patriarhul Fotie i-a răspuns: ***„Hristos, Dumnezeul nostru, prin Petru, corifeul ucenicilor, a cărui pomenire a făcut-o preacinstia ta, să ne miluiască pe noi pe toţi şi să ne arate vrednici Împărăţiei Sale”.***

Foarte clar, Patriarhul Fotie s-a referit aici la arhieria lui Hristos pe care o are apostolul Petru, la fel ca şi ceilalţi apostoli, prin urmare arhieria fiecărui apostol trimite la Hristos.

Cardinalul Petros a continuat supranumindu-l pe Papă Ecumenic: „Se închină sfinţiei-voastre prea sfântul şi ecumenicul Papă Ioannis”.

Patriahul Fotie a răspuns teologic şi duhovniceşte: ***„Răspundem închinării cu dor din inimă şi cerem să ni se dăruiască sfintele rugăciuni şi cinstita lui dragoste. Şi***

dragostea lui curată faţă de noi şi dispoziţia sinceră să fie dăruite lui de la Stăpânul comun”.

Şi aici dragostea nu este individuală, a Papei către Patriarh, ci trimite la dragostea Stăpânului comun, Hristos.

Cardinalul continuă dialogul, menţionând pretenţia şi decizia Papei care: „doreşte să te aibă pe preacinstia-ta ca frate şi împreună-slujitor şi împreună-preot”.

Patriarhul Fotie, răspunzând, se referă la Hristos care este plinitorul tuturor şi îl numeşte pe Papă doar părinte duhovnicesc şi, implicit, nu mai-mare al lui: ***„Plinitorul tuturor bunătăţilor, Hristos Dumnezeul nostru, să desăvârşească dorinţa lui potrivit voii cereşti; şi noi, dară, îl socotim frate şi împreună-slujitor şi părinte al nostru duhovnicesc”.***

În continuare, Cardinalul, încercând să impună primatul Papei în întreaga Biserică, se referă la scrisoarea pe care Papa a trimis-o lui Fotie, ca toţi să ştie că Papa se îngrijeşte şi supraveghează Biserica de Constantinopol. Este vorba de o foarte clară aluzie la drepturile canonice pe care Papa considera că le are în orice altă jurisdicţie canonică: „A trimis sfinţiei-voastre scrisoare, ca prin aceasta să cunoască toţi grija şi supravegherea pe care şi le-a asumat în Biserica lui Dumnezeu păstorită de sfinţia-voastră, precum şi dragostea şi încrederea pe care le are în sfinţia-ta”.

Patriarhul Fotie a răspuns pe măsură spunând că are cunoştinţă de această grijă a Papei încă dinaintea trimiterii scrisorilor, iar acum scrisorile „nu ne învaţă ceva nou, ci adeveresc cele dinainte cunoscute”. Fotie arată că interesul arhieresc al Papei pentru Biserica din Constantinopol vine de pe poziţia „părintelui şi a celui care poartă de grijă”, şi, evident, nu presupune drepturi canonice. Papa L-a imitat pe Hristos, „primul şi marele arhiereu”, Care S-a golit de Sine, chip de rob luând. Prin urmare, Papa se îngrijeşte „ca, după ce schismaticii vor retracta această înşelare aflată pe primul loc, să se unească toţi cu Hristos, cu adevăratul nostru Dumnezeu, capul comun al tuturor şi să alcătuiască trupul Lui într-o singură pâine [euharistică]”.

În continuare, Fotie a întrebat despre sănătatea Papei. Cardinalul a răspuns: „Este bine cu sfintele voastre rugăciuni”. Şi în continuare, Fotie a întrebat despre Biserica Romei păstorită de Papă, evident pentru a se opune concepţiei despre universalitatea Papei şi tendinţei lui de a interveni în alte jurisdicţii bisericeşti:

„Sfânta Biserică a lui Dumnezeu păstorită de el şi toţi arhiereii şi preoţii de sub el, cum sunt?”.

Cardinalul a înţeles sensul acestei întrebări şi a întors cuvântul în cazul lui Fotie: „Sunt bine sănătoşi cu toţii cu sfintele voastre rugăciuni; dar ce spuneţi despre dragostea şi încrederea pe care vi le acordă Papa?”.

Atunci Fotie s-a referit la dragostea care se exprimă prin fapte: „***Puterea cuvintelor în reputaţia faptelor se arată. Preasfântul Papă, părinte al nostru duhovnicesc, a pus faptele înaintea cuvintelor…”.*** Şi aici Papa este caracterizat de Sfântul Fotie ca „părinte duhovnicesc” şi nu ca Păstor al întregii Biserici.

Atunci Cardinalul s-a îndreptat către toţi Episcopii care luau parte la Sinod şi, după ce le-a transmis salutul Papei şi că prin prezenţa lui la Sinod, ca reprezentant al Papei, „vă vizitează Preasfântul Papă”, a transmis dorinţa Papei de a fi pace şi unitate în Biserică, soluţionând problema prin recunoaşterea lui Fotie ca Patriarh: „Fraţi şi împreună-slujitori, la fel cum părintele iubitor îşi caută odraslele, la fel şi bunul păstor (îşi caută) oile, prin scrisorile sale şi prin reprezentanţii săi povăţuitori şi călăuzitori, vizitându-vă, dorind ca toată Sfânta Biserică a lui Dumnezeu să se unească şi să devină o turmă şi un păstor”. Aici, foarte clar, este formulat din nou primatul Papei asupra întregii Biserici, de vreme ce se consideră păstor al tuturor creştinilor care sunt oile lui. În virtutea acestei autorităţi îi povăţuieşte pe Episcopi să îl recunoască pe Fotie ca Patriarh.

Atunci, Mitropolitul Iraklíei, Ioannis, a răspuns în numele tuturor celorlalţi Episcopi că problema recunoaşterii lui Fotie ca patriarh a fost rezolvată de însăşi Biserica de Constantinopol, care are competenţa canonică în această privinţă şi l-a reaşezat pe Fotie pe tron, prin urmare el este acum adevăratul păstor şi patriarh ecumenic: „Cu rugăciunile lui s-a adunat deja o turmă şi avem un păstor adevărat, cuvios şi lipsit de răutate, pe Fotie, prea sfântul nostru stăpân şi patriarh ecumenic”. Astfel a fost respinsă autoritatea canonică a Papei în Biserica de Constantinopol.

Toate aceste discuţii au avut loc în timpul primei sesiuni a Sinodului. Pe durata următoarelor sesiuni, legaţii papali au încercat să treacă părerile ecleziologice ale Papei în deciziile Sinodului, dar în cele din urmă s-au impus poziţiile Bisericii răsăritene, pentru că opiniile papistaşe, aşa cum erau cuprinse în „comonitoriu”, nu au fost însuşite de Sinod, şi astfel a fost respins primatul de putere al Papei asupra întregii Biserici.

b) „Comonitoriul”

„Comonitoriul”, termen care desemnează „porunci şi îndrumări”, reprezintă suma deciziilor luate de Sinodul întrunit la Roma pentru a regla problema scaunului de Constantinopol şi au fost trimise la Constantinopol prin Cardinalul Petros, ca legaţii papali Pavlos şi Evghenios, care se aflau deja la Constantinopol pentru abordarea temelor care urmau să se discute la Sinodul convocat, să se pună la curent cu aceste noi decizii ale Papei. Poruncile acestea se referă la 10 chestiuni concrete.

1. Trimişii papali să comunice mai întâi cu împăratul şi apoi cu ceilalţi.
2. Să nu discute nimic cu împăratul înainte ca acesta să citească Comonitoriul şi scrisoarea pe care i-a trimis-o Papa.
3. Nu vor face referire la conţinutul scrisorilor pe care le-a trimis Sinodului şi lui Fotie, înainte de a le citi însuşi împăratul.
4. După ce împăratul va fi citit scrisorile, atunci, în ziua următoare trimişii vor lua legătura cu Fotie şi vor preda acestuia scrisoarea Papei şi îi vor spune că Papa este în comuniune cu el.
5. Îl vor informa pe Fotie că Papa doreşte să fie reaşezaţi toţi Episcopii hirotoniţi de Ignatie şi care fuseseră înlăturaţi.
6. Legaţii papali sunt trimişi de Papă la Sinod pentru a aduce pacea şi consensul în Biserica de Constantinopol.
7. Episcopii care nu sunt de acord cu acesteâa vor fi caterisiţi.

8. În viitor să nu mai aibă loc hirotonii de episcopi „din rândul poporului”, adică aşa cum a fost ales patriarh Fotie şi alţi câţiva episcopi.
9. Fotie să nu-şi mai trimită în viitor oamenii în Bulgaria.
10. Este anulat Sinodul din anul 869-870 care l-a caterisit pe Fotie.

Din aceste porunci este limpede felul în care acţiona Papa, pe de o parte, prin faptul că se adresa mai întâi împăratului şi apoi lui Fotie şi Sinodului, pe de altă parte, prezentându-se pe sine mai presus de Sinod şi dorind să-şi impună deciziile, pe care Sinodul trebuia să le accepte. Aşadar, în aceste condiţii regimul sinodal nu putea funcţiona, atâta vreme cât deciziile erau luate dinainte. În aceste directive ale comonitoriului se exprimă plenar primatul puterii Papei în întreaga Biserică.

Este, însă, caracteristic modul în care se transmiteau poruncile şi îndrumările Papei în Sinodul convocat în acest scop. Există câteva pasaje foarte expresive care vădesc puterea pe care Papa doreşte să o aibă asupra Sinodului. „Poruncim ca înaintea noastră să vină la Sinod (Fotie) şi el să fie acceptat de toată Biserica”. „Prin dispoziţia scrisorilor noastre, acceptaţi-l şi voi pe acesta (pe Fotie)”. „Stând în picioare spuneţi-i (lui Fotie): porunceşte domnul nostru, Preasfântul Papă…”. „Să-l primească (pe Fotie) aşa cum primesc fiii un tată…”. „Domnul nostru, Preasfântul Papă al tuturor bisericilor…”. „…Excomunicaţi-i şi îndepărtaţi-i indiferent de tagma bisericească din care ar face parte, până nu se vor uni cu Patriarhul locului…”. „Dorim ca înaintea Sinodului să-l numim Preasfânt Patriarh pe Fotie de care am vorbit mai înainte…”.

Trebuie notat că pe durata citirii „Comonitoriului” au avut loc de două ori discuţii. Pentru început, după citirea punctului al şaselea, potrivit căruia trimişii Papei au venit la Constantinopol ca să aducă pacea în Biserică, legaţii papali au întrebat: „Acest lucru este bun sau nu?”.

Atunci Sinodul a spus: „Toate câte sunt spre pacea şi consensul Bisericii, bune şi primite le considerăm”.

Apoi, la citirea „Comonitoriului” şi mai ales a poruncii a zecea care priveşte anularea Sinodului din 869-870 de către Papă, episcopii prezenţi la Sinodul acela au spus că ei, prin propriile lor fapte, au denunţat public, s-au dezis şi au anatemizat acel Sinod unindu-se cu Fotie, Preasfântul Patriarh, au anatemizat şi pe aceia care nu s-au dezis de toate câte s-au spus şi s-au scris la acest Sinod (din anul 869-870).

Şi din acestea se vede că Papa se consideră mai presus de Biserică şi de aceea dă porunci scrise chiar la persoana I singular.

Aşa cum spuneam mai înainte, „Comonitoriul” s-a citit în timpul celei de a treia sesiune a Sinodului. La a patra sesiune a Sinodului însă au fost expuse, între altele, pretenţiile Papei ca tronul de Constantinopol să nu se mai amestece în eparhia bisericească a Bulgariei şi ca de acum încolo să nu mai fie hirotoniţi episcopi dintre laici, aşa cum s-a întâmplat cu Fotie şi cu alţi câţiva.

În ce priveşte prima temă, pretenţia Papei era următoarea: „Aşa încât patriarhul Constantinopolului să nu mai hirotonească pe nimeni în Bulgaria, nici omofor să mai trimită, nici, dacă noi îi legăm pe aceştia şi ei se refugiază la sfinţia-voastră, să nu se învrednicească de simpatia voastră”.

Sinodul nu a acceptat această pretenţie a Papei şi a decis că pentru acest lucru nu e nevoie să se ia o decizie în momentul de faţă, ci este trimis spre soluţionare împăratului, când se va reaşeza Imperiul „în vechile graniţe”: „Cuvântul despre enorii al prezentului caz s-a lăsat de-o parte şi cere un timp aparte; dar împreună cu voi îl rugăm pe binecredinciosul nostru împărat pentru aceasta şi, după cum îl va călăuzi Dumnezeu, să rânduiască, însufleţit de dumnezeieştile şi sfintele canoane şi păzit de acestea, noi vom fi mulţumiţi şi vom consimţi”. Astfel a fost respinsă pretenţia Papei de a avea jurisdicţie canonică în Biserica Bulgariei.

În ce priveşte a doua temă, adică ridicarea în viitor a vreunui laic la treapta patriarhală, pretenţia Papei era: „Ca nimeni dintre laici să nu fie înaintat pe tronul

Constantinopolului, căci alegerile de laici care au avut loc – rar, e adevărat - fie ele şi foarte bune, nu pot în viitor să devină lege". Acest lucru era legat de faptul că în acea epocă Papa se confrunta cu problemă impunerii de Episcopi dintre mireni de către franci.

Decizia Sinodului a fost: „Fiecare tron în parte a ţinut aceste vechi obiceiuri predate ca ceva sigur şi nu este nevoie să fim în dispută unii cu alţii în privinţa acestora şi să ne certăm".

Prin urmare, pretenţiile şi porunci ale Papei nu au fost acceptate de Sinodul VIII Ecumenic, aşa cum se vede din Actele Sinodului. În Biserică s-a impus sistemul sinodal, iar nu absolutismul Papei de la Roma, care vroia să-şi impună părerile.

c) Primatul Papei

Cele de mai sus arată cum formulau apusenii primatul papal în primul mileniu. Nu era un primat al cinstirii, ca al întâiului din sistemul Pentarhiei, ci era primatul puterii, prin încercarea Papei de a-şi impune părerile asupra întregii Biserici, în care considera că are competenţă şi răspundere canonică.

Legaţii papali la Sinod au încercat să treacă în actele Sinodului părerea că doar apostolul Petru şi urmaşii săi au primit de la Hristos puterea de „a lega şi dezlega" şi au competenţa principală în întreaga Biserică. În această perspectivă, Papa este unica sursă a preoţiei şi de aceea, patriarhul Fotie nu are autoritate prin arhieria lui, ci îi este acordată de Papă. Apoi, din Actele Sinodului reiese că Papa se consideră mai presus de Sinod, el stabileşte deciziile Sinodului şi tot el le validează. Mai mult încă, în scrisoarea scrisă în limba latină şi pe care Papa a trimis-o Sinodului pentru a regla problema lui Fotie, se poruncea lui Fotie să-şi ceară iertare pentru problemele create în Biserică, fapt prin care în realitate Papa se pune pe sine mai presus decât ceilalţi patriarhi.

Această concepţie asupra primatului dezvoltată în primul mileniu de către Papă nu a trecut în Sinodul VIII Ecumenic. Marele Fotie îşi cristalizase opiniile care se sprijineau pe învăţătura canonică a Bisericii şi aceasta a trecut în hotărârea Sinodului.

Patriarhul Fotie a recunoscut Papei primatul al onoarei, de aceea îl numea frate, împreună-slujitor şi părinte duhovnicesc. Dar acest primat al onoarei nu se poate aşeza mai presus de Biserică, mai presus de regimul sinodal al Bisericii. Primatul Papei este un primat al slujirii, consolidează unitatea Bisericii şi se exprimă în

chenoză (golirea de sine) şi jertfire, exact aşa cum vedem în lucrarea Întrupării lui Hristos.

Chiar în primul canon pe care l-a redactat Sinodul VIII Ecumenic, la a cincia sa şedinţă, se face referire la privilegiile Bisericii Vechii Rome: „nici unul din privilegiile onoarei acordate pe temeiul vechimii prea sfântului tron al Bisericii Romanilor, nimic din întregul privilegiilor înnoite care se acordă întâiului acesteia nu este ştirbit, nimic acum, nimic în viitor".

Astfel, se recunoaşte, pe de o parte primatul Episcopului Vechii Rome, dar acesta trebuie să funcţioneze în Biserică ca primat al slujirii şi onoarei şi nu ca primat al puterii mai presus de Sinod. Adică, trebuie şi în acest caz să fie valabil Canonul 34 Apostolic. Şi, desigur, e de la sine înţeles că „Biserica" Apuseană urma să se întoarcă la Biserica Ortodoxă prin înlăturarea tuturor învăţăturilor eretice şi a altor inovaţii.

d) Filioque

În şasea şedinţă a Sinodului s-a discutat tema dogmatică a lui Filioque.

Este cunoscut din alte studii că Filioque, părerea că Sfântul Duh purcede şi de la Fiul, a fost introdus de franci şi i s-au împotrivit chiar şi Papii Vechii Rome. De asemenea, este cunoscut faptul că în Bulgaria misionarii franci, alături de alte obiceiuri liturgice, au introdus şi adaosul Filioque în Simbolul de Credinţă. La acest Sinod Ecumenic pe care îl studiem (879-880), s-a discutat şi această chestiune dogmatică.

Tema a fost introdusă de împăratul Vasilie cu gândul că Biserica trebuie să se unească „în consens şi adâncă pace" şi să se citească dogma de credinţă „nu nouă şi introduăs pe furiş, ci aşa cum a aşezat-o sfântul şi marele Sinod de la Niceea". Aici se vorbeşte de termenul Filioque, „nou şi introdus pe furiş" de către franci în „Simbolul Credinţei". Cu această formulare au fost de acord întru totul Părinţii Sinodului, reprezentanţii Vechii Rome şi patriarhul Fotie.

Apoi a fost citit „Simbolul de Credinţă", aşa cum a fost alcătuit la Sinoadele I şi II Ecumenice. Iar după citirea acestuia toată „sfânta adunare prezentă a strigat":

„Cu toţii aşa credem, aşa mărturisim, în această mărturisire ne-am botezat şi pe temeiul acestei mărturisiri ne-am învrednicit treptei preoţeşti. Pe cei care cred altceva decât acestea îi socotim vrăjmaşi ai lui Dumnezeu şi ai adevărului. Dacă

îndrăzneşte cineva să scrie altfel acest sfânt simbol sau să adauge sau să scoată ceva, şi ar îndrăzni să stabilească dogmă, condamnat este şi respins de toată mărturisirea creştină, pentru că scoate sau adăuga ceva sfintei şi Celei de o fiinţă şi nedespărţitei Treimi pe care o arată azi mărturisirea dată de sus şi o face cunoscută Tradiţia apostolică şi învăţătura Părinţilor. Dacă îndrăzneşte cineva, împins la aceasta de nebunia lui, precum se spune mai sus, să prezinte alt simbol şi să stabilească dogmă sau să facă adăugare sau scoatere din Simbolul predat nouă de Sinodul sfânt, ecumenic şi mare, primul de la Niceea, să fie anatema".

În continuare, Patriarhul Fotie propune - dacă sunt de acord Părinţii Sinodului - ca împăratul să semneze, să pecetluiască şi să valideze toate cele „înfăptuite şi definite de către Sinod". Părinţii atunci au strigat că nu doar sunt de acord, dar şi este necesar şi îl roagă pe împărat ca prin semnătura lui să accepte şi să pecetluiască toate câte s-au săvârşit la acest sfânt şi Ecumenic Sinod.

Şi din acestea se vede limpede că Sinodul marelui Fotie din anul 879-880 are toate caracteristicile unui Sinod Ecumenic. Cu precădere acest lucru se vede din faptul că temele şi deciziile au fost dogmatice şi ecleziologice, personalitatea dominantă a fost patriarhul Fotie, care era om duhovnicesc, aşa cum se vede şi din alte texte ale sale, au fost prezenţi reprezentanţi ai celorlalte Patriarhii vechi şi ai Vechii Rome, care au şi semnat hotărârile, dar şi din faptul că a fost convocat de către împărat, care a validat Actele Sinodului.

Studiind Actele Sinodului VIII Ecumenic constatăm că au fost abordate teme dogmatice, precum Filioque şi validarea deciziilor Sinodului VII Ecumenic; teme ecleziologice, precum primatul şi recursul la Papă, problema alegerii episcopilor dintre mireni, jurisdicţia canonică în eparhia Bulgariei, pe scurt, teme care au legătură cu unitatea Bisericilor de Răsărit şi Apus.

În acelaşi timp, din discuţiile care au avut lor pe durata Sinodului al VIII-lea Ecumenic transpare şi deosebirea dintre Biserica Răsăriteană şi cea Apuseană în ce priveşte priorităţile temelor. Adică, Biserica Răsăriteană năzuia la soluţionarea serioaselor probleme teologice, adică unitatea dintre Biserici şi condamnarea ereziei Filioque, în timp ce Biserica Apuseană, secularizată deja, căuta soluţionarea temelor exterioare, adică recunoaşterea primatului şi a recursului la Papă, anularea hirotoniilor de episcopi „din rândul poporului" şi obţinerea jurisdicţiei canonice în eparhia bisericească a Bulgariei. Şi este evident că reprezentanţii Papei nu au putut să treacă în Sinod nici una din poziţiile lor, prin urmare în acest Sinod a predominat deplin ecleziologia Bisericii Răsăritene, aşa cum am spus mai înainte.

4. Sinodul însuşi are conştiinţa că este ecumenic

Sinodul a fost convocat de împăratul Vasilie macedoneanul, prezidat de patriarhul Constantinopolului Fotie şi a avut ca participaţi delegaţii Papei şi reprezentanţii tuturor Patriarhiilor. Temele abordate de Sinod sunt dogmatice şi ecleziologice şi prin urmare există multe garanţii pentru a fi considerat al VIII-lea Sinod Ecumenic. Şi, într-adevăr, aşa a intrat în conştiinţa Bisericii.

Important este faptul că însuşi Sinodul are conştiinţa că este ecumenic. Acest lucru se vede clar în Actele sale. În sfintele canoane instituite de Sinodul acesta, de multe ori se autodefineşte ca ecumenic. În primul canon este consemnat: „a decis Sinodul sfânt şi ecumenic…" (p. 366). În al doilea canon se scrie: „dar astfel acest sfânt şi ecumenic Sinod rânduieşte şi acest lucru …".

Patriarhul Fotie a prezidat acest Sinod având conştiinţa că este ecumenic. De aceea într-un anumit moment al Sinodului a spus: „Pentru că s-au înfăptuit toate câte trebuia să se înfăptuiască în acest sfânt şi ecumenic Sinod, prin bună plăcerea lui Dumnezeu, pe de o parte, prin împreună-lucrarea marilor şi înalţilor noştri împăraţi, prin insuflarea şi încuviinţarea prea sfântului Papă al Romei, fratele şi părintele nostru duhovnicesc, primite prin prezenţa prea sfinţilor lui reprezentanţi şi a celorlalte trei tronuri răsăritene, pe de altă parte, după împlinirea favorabilă a acestora, care prin lucrarea rugăciunii s-a făcut, mulţumim prea bunului şi iubitorului de oameni Dumnezeu".

Delegaţii Papei îl numesc Sinod Ecumenic: „Preasfinţii reprezentanţi ai Vechii Rome au spus: Binecuvântat Dumnezeu, pentru că pe această cale părerile şi dorinţele tuturor prea sfinţilor patriarhi s-au reunit, şi prin consensul tuturor şi în pace toate cele începute şi înfăptuite de Sinodul sfânt şi ecumenic cu bun sfârşit s-au încheiat".

Întregul Sinod a considerat că este ecumenic: „Sfântul Sinod a spus: că bun sfârşit au primit cele înfăptuite de noi şi dacă noi tăcem, pietrele vor striga. Iar cel care nu se conformează celor adoptate de acest sfânt şi ecumenic Sinod, să fie despărţit de sfânta şi Cea de o fiinţă Treime".

Episcopii care au luat cuvântul au caracterizat Sinodul ca ecumenic. Expresia folosită a fost: „căzând de acord la acest sfânt şi ecumenic Sinod…".

Împăratul Vasilie este de aceeaşi părere, fapt pentru care a validat acest Sinod prin următoarele: „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Vasilie întru

Hristos credincios împărat al Romanilor, fiind de acord cu toate la acest Sinod sfânt şi ecumenic, care validează şi pecetluieşte sfântul şi ecumenicul Sinod al VII-lea şi validează şi adevereşte pe Fotie, prea sfântul patriarh al Constantinopolului şi părintele nostru duhovnicesc, şi îi înlătură pe toţi cei care au scris şi au vorbit împotriva lui, cu mâna mea am semnat".

Am insistat pe citarea anumitor pasaje, pentru că am dorit să se arate clar conştiinţa de sine a Sinodului, faptul că toţi cei prezenţi au crezut că acesta a fost Sinod Ecumenic care a validat şi Sinodul al VII-lea Ecumenic. În plus, am insistat asupra acestui lucru şi pentru un alt motiv fundamental.

Mulţi ortodocşi, aproape majoritatea, vorbesc despre şapte Sinoade Ecumenice, fără să socotească şi Sinodul din 879-880 ca ecumenic, deşi Sinodul însuşi se caracterizează ca ecumenic având toate premizele canonice şi ecleziologice în acest sens şi, cu adevărat, este ecumenic. Aceeaşi atitudine se remarcă şi faţă de Sinodul din epoca Sfântului Grigorie Palama, care este socotit al IX-lea Sinod Ecumenic.

Apusenii însă nu ţin seama de Sinodul din timpul lui Fotie (879-880). Deşi Papa Ioan a anulat Sinodul din 869-870 care îl caterisise pe marele Fotie şi a validat Sinodul din 879-880, printre cele 21 de „Sinoade Ecumenice" pe care le recunoaşte azi Biserica papistaşă este socotit şi Sinodul care l-a caterisit pe marele Fotie (869-870), dar nu se pomeneşte nimic despre Sinodul din timpul marelui Fotie (879-880).

Există părerea că avem această situaţie, pentru că Sinodul VIII Ecumenic a condamnat erezia Filioque şi nu a acceptat primatul Papei. În acest caz, atunci când unii sau cei mai mulţi tolerează o asemenea calomniere a lucrării marelui Fotie, se pune întrebarea: cum este cinstit marele Fotie? de vreme ce, în fapt, este considerat de papistaşi ca „anatemizat", deşi Papa Ioan al VIII-lea l-a recunoscut ca patriarh canonic al Constantinopolului.

5. Ce s-a întâmplat după Sinodul al VIII-lea Ecumenic

Papa Ioan al VIII-lea, informat fiind că pretenţiile lui nu au fost acceptate de Sinod, a trimis scrisori împăratului Vasilie şi patriarhului Fotie exprimându-şi nemulţumirea pentru faptul că delegaţii săi au semnat deciziile Sinodului şi a declarat că nu acceptă punctele care se abat de la poruncile date de el. Aici se vădeşte teoria papistaşilor că Papa este mai presus de Sinoade, pe care el le validează sau nu şi, în realitate, Sinodul Ecumenic se supune Papei şi nu Papa se supune deciziilor Bisericii exprimate sinodal.

Însă, în Constantinopol lucrurile deja intraseră pe făgaşul lor şi nu se mai puteau schimba. Marele Fotie în colaborare cu împăratul Vasilie au păstrat credinţa ortodoxă în Imperiu prin condamnarea lui Filioque, au înlăturat pericolul amestecării Papei în spaţiul răsăritean prin ocuparea Bulgariei şi au dejucat planurile Papei de a-şi impune primatul în Biserică, aşadar s-a păstrat regimul sinodal al Bisericii.

În ciuda acestora, schimbarea politică din Imperiu, prin urcarea lui Leon pe tronul imperial după moartea lui Vasilie, a avut urmări şi asupra tronului patriarhal al Constantinopolului. Leon, deşi fusese ucenic al marelui Fotie, l-a înlăturat pe acesta de pe tronul patriarhal şi l-a ridicat pe fratele său Ştefan, care pe atunci era în vârstă de 16-17 ani. Marele Fotie a trecut prin al doilea exil la o mănăstire din Armenia până la sfârşitul vieţii sale, care a avut loc pe 6 februarie 891.

Însă nu au mai putut să strice toate câte a reuşit Fotie în timpul patriarhatului său, aşa încât Sfântul a ajuns să fie recunoscut ca zidul de apărare în încercarea apu-senilor de a strica şi a cuceri Biserica Ortodoxă. Omeneşte vorbind, putem să spunem că dacă nu ar fi fost acolo patriarhul Fotie, cu multele lui harisme, Papii Romei şi-ar fi crescut puterea bisericească şi politică în întregul Răsărit, francii ar fi dobândit cea mai mare putere şi în Biserica de Răsărit, cu toate consecinţele cunoscute, şi astfel Biserica Ortodoxă şi-ar fi pierdut şi teologia, şi ecleziologia. Aşa cum am menţionat mai înainte, Filioque a fost introdus în Biserica Vechii Rome la anul 1009, cu rezultatul că latinii au fost şterşi din diptice şi a încetat comuniunea euharistică.

Marele Fotie a diagnosticat duhovniceşte această mentalitate a papistaşilor şi a dorit să păzească Biserica Ortodoxă de denaturare. Ruperea unor întregi regiuni din „Biserica” apuseană în secolul al XVI-lea, prin Reformă, ca reacţie la exagerările Papei, a îndreptăţit peste timp întru totul poziţia şi acţiunea marelui Fotie.

6. Personalitatea marelui Fotie

Dacă cercetăm faptele istorice care au precedat convocării celui de-al VIII-lea Sinod Ecumenic, dar şi cele care au avut loc pe durata Sinodului şi după acesta, vom putea recunoaşte marea personalitate a Sfântului Fotie. El a fost personalitatea dominantă în acea epocă şi marele conducător înţelept şi cu discernământ, care a putut să înţeleagă momentele critice ale epocii sale şi să acţioneze cu minte cumpătată şi înţeleaptă. Acest lucru reiese din trei aspecte.

a) Situaţia politică din Imperiu se afla într-o continuă încordare şi rivalitate. Mai întâi, în Apusul acelei perioade dominau francii care stăpâneau mari părţi ale Imperiului Roman de Apus, jinduiau jurisdicţiile bisericeşti din Apus şi, desigur, aveau intenţii de expansiune şi către Răsărit. Apoi, în aceeaşi perioadă la Constantinopol în palatele imperiale aveau loc neîncetate dispute pentru tronul Imperiului.

După moartea împăratului Teofil a fost ales pe tronul Imperiului Mihail al III-lea (842-867), care, fiind mic de vârstă (şase ani), se afla sub tutela mamei sale Teodora şi a unei comisii de regenţă, din care făceau parte şi unchiul său, fratele mamei lui, Vardas, care a jucat un mare rol în alegerea lui Fotie, ca patriarh al Constantinopolului, şi Vasilie macedoneanul. La scurt timp, Vardas a dobândit o mare putere în Imperiu, devenind Cezar. Dar la o incursiune în Creta, Vardas a fost omorât şi astfel Vasilie macedoneanul a avut drum liber către tronul imperial. În 866, Vasilie a fost încoronat co-împărat de către Mihail al III-lea, şi la un an a preluat guvernarea statului, după asasinarea lui Mihail al III-lea. Astfel a început dinastia macedoneană. Mai târziu, Leon, fiul lui vitreg, fiu natural al lui Mihail al III-lea, a urcat pe tronul Imperiului după moartea lui Vasilie ca Leon al III-lea (886-912). Se observă aici o bulversare în viaţa politică a Imperiului, cu dispute, asasinate etc.

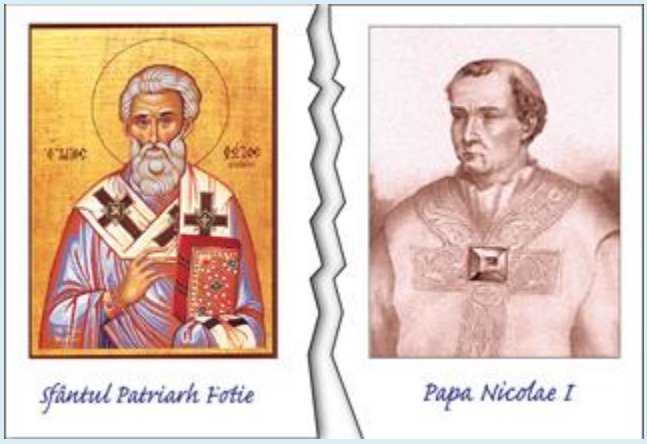

b) În această perioadă, Papii Romei erau animaţi de idei lumeşti şi duceau neîncetate războaie cu regii franci. Va trebui să îl amintim pe Papa Nicolae I. E vorba de cel mai ambiţios Papă din istorie, care a aspirat să dobândească putere mai mare decât regii franci şi romani şi a invocat darul pseudo-constantinian şi rânduielile isidoriene, potrivit cărora marele Constantin a acordat Episcopului Romei puterea politică, atunci când a mutat capitala la Noua Romă, în Constantinopol.

Aşa cum s-a dovedit şi ştiinţific este vorba de nişte texte false care au apărut cu câţiva ani înainte ca Nicolae să se urce pe tron şi probabil că el este şi autorul lor. Acestea au fost folosite de Papa Nicolae pentru a revendica şi puterea lumească. A fost primul Papă care la alegerea sa a purtat tiara cu trei coroane înaintea regelui francilor, Ludovic al III-lea, nepotul lui Carol cel mare. Tiara cu trei coroane simbolizează întreita putere a Papei: asupra pământului, asupra cerului şi a iadului.

Papa Nicolae I a dorit să-şi impună primatul în toată Biserica, de aceea s-a amestecat în alegerea lui Fotie ca patriarh de Constantinopol, în favoarea lui Ignatie, şi a dorit să obţină competenţa canonică în Bulgaria.

Urmaşul lui la tronul papal, Adrian al II-lea (867-872), deşi avea mai puţine abilităţi decât Nicolae I, era insuflat de aceleaşi concepţii ca şi acesta, de aceea, aşa cum am văzut, a convocat Sinodul de la Roma la care a fost anatemizat Fotie şi a ars Actele Sinodului care îl caterisise pe Nicolae I, predecesorul său.

După moartea lui Adrian al II-lea, este ales Papă Ioan al VIII-lea care avea aceleaşi pretenţii şi nădăjduia că împăratul Roman Vasilie îi va da Bulgaria, lucru care nu s-a întâmplat. A fost, însă, împăciuitor faţă de Fotie, probabil pentru că aştepta foloase bisericeşti de la Împărat, pe care în cele din urmă nu le-a primit. Cei trei papi din epoca marelui Fotie (Nicolae I, Adrian al II-lea şi Ioan al VIII-lea) avea intenţii de expansiune către partea de răsărit a Imperiului Roman, atât prin impunerea primatului, cât şi prin înlăturarea jurisdicţiei canonice în Biserica Bulgariei.

c) Patriarhul Ignatie şi discipolii lui nu au putut să înţeleagă caracterul critic al epocii, nu vedeau lucruri clar. Mai precis, Ignatie şi susţinătorii lui revendicau întoarcerea lui Ignatie pe tronul Constantinopolului şi nu ezitau să recurgă la intervenţia Papei, neînţelegând că astfel îi dădeau acestuia drepturi pentru a-şi împlini toate intenţiile, nici nu înţelegeau că, dacă s-ar impune poziţiile Papei în Biserică, s-ar altera dreptul bisericesc şi hotărârile Sinoadelor Ecumenice şi nici nu vor putea combate erezia Filioque. Din fericire, înainte de moarte, Ignatie s-a împrietenit cu marele Fotie.

d) În această grea perioadă, din punct de vedere politic şi bisericesc, prezenţa marelui Fotie s-a dovedit binefăcătoare, prin iconomia lui Dumnezeu. Este importantă „scrisoarea de apărare a lui Fotie către Papa Nicolae", care arată cu putere personalitatea lui, harismele şi cugetul său bisericesc. (…) El mărturiseşte că prin alegerea sa pe tronul de Patriarh al Constantinopolului şi-a pierdut viaţa paşnică şi dulcea seninătate. Scrie: ***„A plecat viaţa liniştită, a plecat dulcea***

seninătate, a plecat şi slava… a plecat iubita isihie”. Resimte intens multele răspunderi ale demnităţii arhiereşti. ***„Căci cunoşteam dinainte multa tulburare şi multa grijă ale acestui scaun; cunoşteam gloata neplăcută şi greu de stăpânit a amestecării”*** care se exprimă prin dispute, invidie, împotriviri răzvrătiri, ofense, murmure de nemulţumire şi dispreţuire.

Sfântul Fotie era înţelept în ştiinţă de carte şi în cultură, isihast ca mod de viaţă, smerit şi paşnic, mărturisitor şi luptător în chestiuni dogmatice şi canonice, ajungând până acolo, încât să îl caterisească pe Papa Nicolae I în anul 867 şi să demonstreze cu argumente teologice că Filioque este erezie. A fost un vizionar al ascensiunii slavilor cărora le-a predat educaţia, cultura şi viaţa ortodoxă, apărător al unităţii dintre Biserici doar în adevăr şi dragoste, inteligent şi ager în abordarea temelor bisericeşti şi, în general, a fost cel mai înţelept, cel mai sfânt şi mai perspicace conducător bisericesc din acea perioadă de tulburări.

Pentru aceasta marele Fotie a fost caracterizat drept „cel mai mare învăţător şi intelectual din acel secol” şi „duhul cel mai puternic, cel mai formidabil politician şi cel mai ager diplomat care a urcat vreodată pe tronul patriarhal al Constantinopolului” (Ostrogorsky). Biserica Ortodoxă îi datorează multe.

Concluzii

Din câte s-au menţionat mai înainte - foarte puţine faţă de mărimea operei pe care a realizat-o Sinodul VIII Ecumenic (879-880) - se arată clar că, pentru a-l cinsti cu adevărat pe Sfântul Fotie, trebuie să ne asumăm luptele lui bisericeşti, să-i recunoaştem înţelepciunea, discernământul, sfinţenia şi, desigur, să primim Sinodul din 879-880 ca Sinod Ecumenic, în care el a jucat un rol primordial, asumându-ne deciziile acestui Sinod.

De asemenea, se impune să primim Canonul 34 apostolic, pe care trebuie să îl considerăm temei al întrunirii Bisericii la nivel local şi internaţional, precum şi canonul 28 al Sinodului IV Ecumenic şi, mai ales, să acceptăm condamnarea ereziei Filioque. În afară de asta, va trebui să cerem papistaşilor la dialoguri să recunoască acest Sinod Ecumenic (879-880) şi să îl socotească printre Sinoadele Ecumenice în locul Sinodului din 869-870 care l-a excomunicat pe marele Fotie.

Există unii care invocă părerea Sfântului Nectarie despre dragostea pe care trebuie să o arătăm ereticilor, potrivit căreia învăţătura eretică a unor „Biserici” nu trebuie să împiedice dragostea dintre creştini, care este coroana virtuţilor. Însă, nu trebuie să desconsiderăm şi părerea generală a Sfântului Nectarie despre Papi, pe care a

formulat-o la sfârşitul primului volum al studiului său despre Schismă, referindu-se la cazul marelui Fotie: *„Ce se poate spune despre aceasta? Să plângem sau să luăm în râs aceste pretenţii ale Papilor Apusului? Cred că trebuie să plângem, pentru că multe lacrimi a vărsat poporul grec din pricina acestor Papi, care au devenit demonii răi pentru Biserica de Răsărit şi pentru neamul grec”.*

Eu personal simt şi o emoţie aparte, pentru că la acest important al VIII-lea Sinod Ecumenic din 879-880 a participat şi a semnat Actele şi Episcopul de Nafpaktos, Antonios.

Traducere Tatiana Petrache

Text preluat din Πειραϊκή Εκκλησία, numerele 221 din decembrie 2010 şi 222 din ianuarie 2011.

sursa: Graiul Ortodox

Adrian Agachi - Patriarhul Fotie al Constantinopolului - primul umanist creştin?

Atunci când vorbim de umanişti creştini înţelegem, de regulă, acel tip de persoane care au făcut mai mult rău decât bine în direcţia vieţii duhovniceşti. Nu întotdeauna lucrurile stau astfel. Înainte de Renaşterea italiană, a existat o Renaştere bizantină, din care cea dintâi a extras anumite principii, unele benefice, altele mai puţin folositoare. Reprezentanţii Renaşterii bizantine au fost preponderent intelectualii, cu o formaţie teologică şi culturală deosebită. Printre aceştia se numără şi patriarhul Fotie al Constantinopolului, pe care îl prăznuim în fiecare an pe data de 6 februarie.

Definirea termenului de „umanist creştin“

Întrebarea esenţială a acestui material este dacă îl putem considera pe Sfântul Fotie unul dintre primii umanişti creştini.

Despina Stratoudaki-White, autoare a două cărţi asupra vieţii şi operei Sfântului Fotie, este de părere că da, precizând că ar putea fi considerat chiar primul reprezentant al acestui curent.

Trebuie să definim mai întâi noţiunea de umanist creştin. Prin aceasta înţelegem în primul rând o persoană cu solide cunoştinţe culturale şi teologice, dar care, totodată, abordează critic sursele folosite, folosind principii din diverse ştiinţe.

Bineînţeles, ni s-ar putea răspunde că Sfântul Vasile cel mare trebuie considerat primul exemplu în această direcţie, dar sunt anumite diferenţe pe care Sfântul Fotie le dovedeşte, cel puţin în abordarea critică a gândirii teologice. Sfântul Fotie vorbeşte de stil în cadrul scrierilor teologice, se declară rezervat faţă de anumite păreri teologice şi demonstrează clar o influenţă culturală diferită faţă de cea a Sfântului Vasile cel mare.

Bazele culturii sale

Sfântul Fotie s-a născut în Constantinopol în jurul anului 810, într-o familie nobiliară. Tatăl său, Sergius, îndeplinea funcţia de spatharios în cadrul administraţiei imperiale. Unchiul său, Tarasius, a fost unul dintre cei mai longevivi patriarhi constantinopolitani. Datorită controverselor iconoclaste, tatăl său a fost exilat şi împreună cu el au plecat toţi membrii familiei.

În 837 un sinod iconoclast i-a condamnat pe Tarasius şi Fotie, dar aceştia au fost reabilitaţi în scurt timp.

Sfântul Fotie a studiat o perioadă îndelungată la Universitatea Imperială din Constantinopol, devenind şi profesor.

Niketas, biograful patriarhului Ignatie, contemporan cu Fotie, precizează că „era priceput în gramatică, filosofie, poezie, retorică şi, în general, în orice ştiinţă pe care învăţământul o putea oferi“ (D. Stratoudaki White and Joseph R. Berrigan Jr. The Patriarch and the Prince…, p. 15). Cunoştinţele dobândite de Fotie au fost dintre cele mai diverse. Spiritul său cultural se observă cel mai uşor din lucrarea sa Biblioteca.

Biblioteca - prima colecţie de recenzii din istorie

Biblioteca este principala lucrare a patriarhului Fotie al Constantinopolului. Cuprinde rezumate a 279 de lucrări, dintre care 158 sunt opere teologice, iar 122 reprezintă lucrări din cele mai diverse domenii. Cu toate că scrierile teologice sunt majoritare la număr, spaţiul dedicat lor ocupă doar 43% din întregul corpus, lăsând astfel 57% celorlalte domenii. Care sunt celelalte domenii?

Despina Stratoudaki precizează: „Sunt 37 de lucrări istorice, urmate de numeroase scrieri legate de călătorii. Întâlnim de asemenea 16 discursuri filosofice, dintre care trei aparţinând filosofilor evrei, 5 cărţi despre geografie, 6 lucrări asupra papilor şi preoţilor din Apus, 6 din domeniul medicinei, câteva asupra mitologiei şi ştiinţelor matematice“ (D. Stratoudaki White, Patriarch Photios of Constantinople…, p. 50).

Interesul patriarhului Fotie asupra lucrărilor istorice, filosofice şi geografice se explică prin două elemente. Primul dintre ele este că iubea enorm călătoriile şi discuţiile cu reprezentanţi ai altor popoare. Cunoaştem foarte clar că, în jurul anului 845, a îndeplinit una sau mai multe misiuni diplomatice în lumea arabă. În medicină era interesat în principal de modul de dezvoltare a bolilor. Nu se sfieşte să acorde şi sfaturi în câteva scrisori cu privire la tratamente corecte. Frapant nu este, în esenţă, faptul că a reuşit să citească enorm pentru perioada în care a trăit. Uimitor este faptul că a reuşit şi o abordare critică.

Atitudinea critică faţă de textele hagiografice

În ciuda faptului că Biblioteca cuprinde recenzii a 280 de cărţi, doar 8 texte sunt rezumate de Vieţi ale Sfinţilor. Ceea ce uimeşte de prima dată este felul în care Sfântul Fotie discută aceste scrieri şi cât accent pune asupra utilizării unui stil corect.

Astfel, cu privire la textul Vieţii Sfântului Atanasie cel mare, spune următoarele: „Lucrarea pe care o prezint acum înclină mai mult spre neglijenţă decât precizie, în mod principal în privinţa aranjării materialului. În multe capitole, povestirea este pură fantezie în comparaţie cu alte lucrări pe aceeaşi temă“ (The Bibliotheca…, p. 243).

Nu ne-am aştepta ca un astfel de comentariu să apară asupra unei Vieţi de Sfânt, dar Fotie demonstrează clar că acurateţea şi obiectivitatea trebuie păstrate chiar şi atunci când discutăm despre o lucrare hagiografică.

Cu privire la autorul Vieţii patriarhului Gheorghe de Alexandria, notează: „Stilul folosit este simplu şi deseori vulgar, pentru că autorul nu este precis nici măcar în folosirea substantivelor şi verbelor, demonstrându-şi astfel lipsa de educaţie“ (The Bibliotheca…, p. 113).

Lucrurile par şi mai complicate atunci când Fotie respinge atribuirea unei lucrări Sfântului Ioan Hrisostom tocmai pentru că stilul era sub orice critică şi nu se putea ca un om atât de cultivat să facă o lucrare atât de slabă.

Despre una dintre operele Sfântului Efrem Sirul afirmă că este o adevărată minune că un mesaj atât de puternic poate fi transmis în condiţii aşa grele din punct de vedere stilistic (T. Hägg, „Photius as a Reader of Hagiography: Selection and Criticism“, p. 56).

Stilul epistolar

Nu doar în privinţa textelor hagiografice s-a dovedit Fotie critic, ci şi cu privire la epistole şi modul în care acestea trebuie scrise. A păstrat patru caracteristici esenţiale: concizia, claritatea, simplitatea şi delicateţea. Drept model absolut în această privinţă îl considera pe Sfântul Vasile cel mare, care ne-a lăsat o bogată colecţie de epistole, scrise într-un stil desăvârşit. Cu privire la epistolele Sfântului Maxim mărturisitorul, Sfântul Fotie se plânge de obscuritatea textului şi critică formulele de adresare ale acestuia.

Atunci când este întrebat de Antonie al Cyzicului care sunt scriitorii care pot fi urmaţi ca modele în privinţa epistolelor, Fotie răspunde cu o lungă listă de autori, dintre care pot fi amintiţi tiranul Phalaris, retorul Libanius, generalul roman Brutus, dar şi Sfinţii Vasile cel mare, Grigorie Teologul şi Isidor de Pelusium.

Acrivia patriarhului Fotie în privinţa identificării şi păstrării unor reguli corecte de scris este indubitabilă.

Sfaturi oferite pe măsura înţelegerii

Atunci când decide să îi trimită o scrisoare hanului bulgar Boris, botezat de curând, Sfântul Fotie nu oferă nici un citat direct în cadrul textului. Specialiştii au reconstituit însă sursele folosite, ajungând la concluzia că ponderea citatelor clasice este mai mare decât cea a surselor patristice.

Doar Sfântul Vasile cel mare şi Sfântul Ioan Hrisostom, împreună cu autorii vechi-testamentari Solomon şi Iisus Sirah se regăsesc în cadrul surselor patristice şi biblice. În rest, lucrarea este înţesată cu argumente din Isocrate, Plutarh, Demostene şi Aristotel.

De ce a ales patriarhul Fotie această cale? Tocmai pentru că proaspătul botezat nu era încă în stare să înţeleagă multe aspecte ale vieţii creştine. Îi sunt oferite alături de cuvinte simple ale Sfinţilor Părinţi şi multe axiome ale înţelepciunii antice conforme cu poruncile evanghelice. Scrisoarea este de fapt un mic tratat asemănător cu Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Teodosie, abordând

principalele aspecte ale vieţii unui monarh creştin şi principiile care trebuie să îi călăuzească activitatea.

Concluzii

Modalităţile prin care Sfântul Fotie încearcă să folosească principii filosofice pentru descoperirea calităţilor stilului constituie variante încercate mai târziu în mod eronat şi de renascentişti în Apus. Cultura deosebită, abordarea critică viguroasă, inclusiv în privinţa lucrărilor patristice, constituie o remarcabilă avangardă nu doar a gândirii renascentiste bizantine, ci şi a discuţiilor moderne cu privire la stilul scrierilor teologice. Toate aceste amănunte îl recomandă pe Sfântul Fotie ca un prim umanist creştin, dar unul de o factură deosebită faţă de cei care i-au urmat. Sfântul Fotie nu a pus niciodată cultura mai presus de teologie, ci a subordonat-o acesteia. De aceea îl putem considera şi unul dintre umaniştii creştini autentici. Mulţi dintre cei care i-au urmat au fost doar umanişti.

Surse:

Hägg, Tomas, „Photius as a Reader of Hagiography: Selection and Criticism“, Dumbarton Oaks Papers, Vol. 53 (1999), pp. 43-58.

Photius, The Bibliotheca, a selection translated with notes by N. G. Wilson (2nd edn., London: Gerald Duckworth & Co. Ltd., 2002).

Stratoudaki White, Despina, Patriarch Photios of Constantinople: His Life, Scholarly Contributions, and Correspondence Together with a translation of Fifty-two of His Letters (Brookline: Holy Cross Orthodox Press, 1981).

Stratoudaki White, Despina and Berrigan Jr., Joseph R., The Patriarch and the Prince: The Letter of Patriarch Photios of Constantinople to Khan Boris of Bulgaria (Brookline: Holy Cross Orthodox Press, 1982).

Stylianós Papadópoulos - Ofranda teologică a Sfântului Fotie: Minunea și primatul Adevărului

Manucrisul bizantin al Historiei Bizantine a lui Ioannes Scylitzes (fl 1081), Biblioteca Nacional de Espana, sec XII

1. Minunea Adevărului

Sfântul Fotie a reprezentat pentru epoca sa vasul ales al lui Dumnezeu. El a fost prin excelență propovăduitorul autentic al Tradiției și pentru aceasta a devenit cel mai renumit, dar și cel mai profund teolog al epocii sale. Cugetul și teologia sa au exprimat viața Bisericii și au fost rodul luminării Duhului Sfânt. Pentru atitudinea aceasta, care nu este atât de des întâlnită în Biserică pe cât ar fi de dorit, Fotie a pătruns în inimile credincioșilor din toate secolele, a devenit simbol și far al Adevărului de credință. De aceea este pe deplin îndreptățită hotărârea Bisericii de a prăznui pomenirea sa (6 februarie) cu deosebită strălucire [*Sfântul Fotie cel Mare este protectorul Sfântului Sinod al Bisericii Greciei. [n.tr.]]*. Astfel ni se dă posibilitatea să conștientizăm dimensiunile și înțelesul adânc al acestei personalități. […]

Sărbătorim un bărbat al Bisericii, cinstim un Sfânt al nostru, care se distinge în marele nor al sfinților, al mucenicilor și al cuvioșilor. Aceștia din urmă s-au sfințit fie prin martiriu, de care se minunau credincioșii epocii, fie prin viața deosebit de virtuoasă, prin luptele lor de nevoință și prin vederile lor dumnezeiești. Toate acestea nu au constituit însă decât mărturii ale sfințeniei lor, care lucrau și lucrează în duhul credincioșilor ca pildă și îndemn, ca mărturie a Adevărului credinței noastre. Mucenicii și sfinții, în noua realitate duhovnicească care era Biserica, au devenit pentru credincioși adevărații eroi și adevăratele modele de urmat în viață.

Și aceasta, deoarece întruchipau prin excelență ethosul Bisericii și își jertfeau viața pentru a trăi viața Bisericii. Mai mult încă, sfinții și mucenicii adesea pecetluiau și pecetluiesc prin minune sfințenia lor, ca semn distinctiv față de ceilalți oameni - care nu aleg calea sfințeniei.

În toate timpurile și în toate locurile, Biserica a cunoscut și cunoaște nenumărate minuni, dincolo de Minunea minunilor, care este dumnezeiasca ei ”Euharistie” ce se săvârșește repetat pe toată fața pământului de nenumărate de ori. Minunile sfinților ei arată cât de neînsemnat și, în același timp, cât de măreț este omul. Astfel, minunea, ca manifestare vădită a realității duhovnicești firești, s-a plămădit odată cu viața Bisericii și constituie dovada cutremurătoare a sfințeniei sfinților ei, pe care îi cinstește zi de zi, de veacuri la rând.

Iată însă că […] cinstim acum un sfânt, care nu ne aduce aminte de prigoanele romanilor păgâni și de martiriu. Pe Sfântul Fotie nu îl cinstim pentru multele minuni pe care le-a săvârșit, nu știm dacă a tămăduit șchiopi și orbi, nu știm dacă a alinat durerea oamenilor, nu știm dacă după adormirea sa întru Domnul s-a înfățișat credincioșilor spre a-i sfătui, spre a-i întări, spre a le da curaj…

Și cu toate acestea, Fotie este deopotrivă vrednic de uimire și măreț. Așadar, minunea sa în altceva stă. ***Minunea Sfântului Fotie stă în Adevărul pe care l-a exprimat prin teologia sa și l-a făcut cunoscut prin luptele sale bisericești. Sfântul Fotie nu are icoane făcătoare de minuni, el are însă Adevărul de minune făcător vădit prin lucrările sale.***

Credinciosul nu este deprins să ceară mângâiere de la Sfântul Fotie, dar este deprins și trebuie să se deprindă să îi ceară ajutorul în primirea și înțelegerea Adevărului. Minunea sa este Adevărul propovăduirii sale. În asta stă unicitatea și măreția sa.

Minunea propovăduirii Adevărului într-o epocă de confuzii este o minune încă mai mare decât cele cu care suntem obișnuiți, deși este mai puțin spectaculoasă și mai greu de înțeles. Cei nepregătiți nu pot pricepe așa ceva. Cei care nu au învățat să sufere pentru Adevăr măcar atât cât suferă și pentru trupul lor, nu pot pricepe această minune.

Și totuși, scoaterea la lumină a Adevărului constituie prin excelență o intervenție a lui Dumnezeu în viața omului. Duhul Sfânt, prin lucrările Sale necreate, sparge bariera relativității umane, dă la o parte duhul secular și îl face pe om capabil să vadă, să trăiască mai adânc, mai plenar Adevărul și apoi să și exprime această înfricoșătoare și dumnezeiască experiență.

Tocmai aceasta este minunea Adevărului. Întocmai așa s-a petrecut și cu Sfântul Fotie și de aceea îl cinstim […], așa cum Biserica îl cinstea în trecut și așa cum îl va cinsti și în viitor, atât timp cât Biserica va mai scrie istorie.

Cât de însemnată este minunea Adevărului și cât de mare este învățătorul Adevărului prin care se săvârșește minunea descoperirii și propovăduirii acestuia, se vede și din simplul fapt că un om se poate mântui, chiar de ar rămâne cu trupul șchiopătând, dar nu se poate mântui dacă șchiopătează grav în ale credinței, dacă pierde Adevărul, dacă nu are Adevărul curat, dacă se îndoiește de Adevărul credinței sale. Și asta, pentru că mântuirea, îndumnezeirea, dumnezeiasca fericire înseamnă participare la Adevăr, la dumnezeiasca realitate. Erezia este o auto-înșelare, omul crede că are Adevărul, deși nu are nimic și de aceea nu mai ajunge la mântuire.

Învățătorul prin excelență al Bisericii, ca propovăduitor autentic al Adevărului, se face părtaș la mântuirea oamenilor, se face părtaș la lucrarea dumnezeiești iconomii pentru mântuire și de aceea este sfânt și este socotit sfânt de către oameni, este socotit ales lui Dumnezeu, așa cum s-a întâmplat și cu Sfântul Fotie, care a devenit patriarh al Constantinopolului în 858.

2. Mai adânca înțelegere a firii Bisericii

Acest sfânt bărbat a surpat răul ereziei atât prin luptele sale, cât și prin teologia sa. Astfel Biserica Răsăritului și-a păstrat autenticitatea, care pe atunci era grav primejduită de episcopii Romei și de teologii francilor.

Papii Romei, molipsiți de concepții seculare, falsificau viața și instituția Bisericii. Și această falsificare, această deformare, această boală a lor bisericească, au

încercat să o impună cu forța și în Biserica Răsăritului prin Papa Nicolae (858-867).

Faptul că Biserica Romei cerea primatul puterii, că pretindea jurisdicția într-o altă Biserica patriarhală, vădea că nu trăia autentic viața Bisericii, vădea că fusese vătămat trupul mistic și integru al lui Hristos.

Împotrivirea lui Fotie, luptele sale pline de forță și încărcate de teologie s-au dovedit îndreptățite, pentru că au reprezentat un demers ferm de exprimare și susținere a structurii autentice a Bisericii. Provocat de ambițiile anti-bisericești ale Romei, demersul lui Fotie arată și pune în lumină firea autentică a Bisericii.

Biruința luptelor sale nu constă doar în aceea că nou-înființata Biserică a Bulgariei nu a mai fost nevoită, finalmente, să intre sub jurisdicția Romei, ci în aceea că Fotie a arătat că Papa nu avea dreptul să intervină prin măsuri bisericești de tip politic în problemele Răsăritului și, implicit, că nu avea dreptul să se amestece în treburile interne ale nici unei alte Biserici locale. Fundamental este faptul că, prin demersul său, teologia eclezială a căpătat alte dimensiuni, teologia aceasta ale cărei baze au fost puse de Ignatie Teoforul, iar acum era lărgită și desăvârșită de Fotie.

Într-o ultimă și surprinzătoare analiză, putem spune că Fotie a formulat și, efectiv, a salvat noțiunea de Biserică locală în relația ei cu alte Biserici locale. Primatul puterii, pe care îl pretindea Biserica Romană, vătăma primejdios lucrarea Bisericii locale. Episcopul Bisericii locale s-ar fi transformat într-un simplu instrument administrativ, nu ar mai fi fost ”în locul lui Dumnezeu Tatăl”, așa cum teologhisea Ignatie, așa cum învăța Biserica Răsăriteană și cum propovăduia cu îndreptățire Fotie.

Însemnătatea uriașă a acestei probleme poate fi înțeleasă, dacă luăm în considerare faptul că Biserica are doi poli fundamentali: ”realismul euharistic” și teologia despre episcop. Pentru cei din afara Bisericii noastre, acești doi poli - când unul, când altul sau chiar amândoi deodată - uneori scandalizau și continuă să scandalizeze și acum și sunt criticați în fel și chip. Însă un lucru trebuie să ne fie clar: că nu există Biserică acolo unde nu există o Euharistie reală sau acolo unde nu există un episcop, un întâi-stătător autentic care să o săvârșească.

În contextul secolului al IX-lea, ca și în epocile premergătoare acestei perioade, papii au încercat să mutileze adevăratele dimensiuni ale slujirii episcopului. Însă demersul lui Fotie a zădărnicit cu totul uneltirile lor și astfel, în Răsărit, slujirea

episcopului are acele dimensiuni duhovnicești, pe care Însuși Capul Bisericii, Hristos, i le-a atribuit.

3. Purcederea Duhului Sfânt

Celălalt aspect al însemnatei contribuții teologice a lui Fotie ține de domeniul triadologiei și al pneumatologiei. Teologii franci, lipsiți de o tradiție ortodoxă autentică, dar și teologii romani care porneau de la premise teologice îndoielnice, învățau că Duhul Sfânt purcede și de la Fiul. Învățau așa-numitul Filioque, pe care unii dintre aceștia, și mai ales francii, l-au adăugat în Simbolul de credință.

Biserica Răsăriteană a anticipat că prin această învățătură se altera credința în Dumnezeul Tatăl, pe Care Îl socotim sursa unică a celorlalte două Persoane. Conștient sau inconștient, prin această nouă învățătură se creau două surse ale dumnezeirii, două principii ale Persoanelor treimice, Tatăl și Fiul. În felul acesta, ajungem să punem la îndoială și unitatea dumnezeirii, și deoființimea Duhului cu Tatăl și cu Fiul.

Așadar, Fillioque nu reprezenta nicidecum un progres teologic autentic, ci o deformare parțială a învățăturii de credință a Bisericii, care până atunci fusese dobândită și formulată în urma unor lupte teologice dramatice și prin luminarea Duhului Sfânt.

Caracterul acestei învățături apusene moderniste, temeiul eronat și subversivitatea ei au fost demonstrate teologic de Sfântul Fotie cel mare. Pe temeiurile Tradiției, printr-un studiu pertinent și însuflat de Sfântul Duh, Sfântul Fotie cel mare a pus în lumină Adevărul și astfel s-a arătat limpede că Fillioque nu are nici o bază teologică, nu este real, ci este un pseudo-adevăr și de aceea primejduiește serios însăși mântuirea celui care adoptă această învățătură.

Foarte repede au devenit clare consecințele acestei teologii în viața și conștiința credincioșilor. Astfel, după secolul al IX-lea, Biserica Ortodoxă a început să aibă o conștiință mai vie asupra modului de purcedere a Duhului Sfânt și să fie pe deplin încredințată că Fillioque constituie o erezie. De atunci încoace, chiar și occidentalii fac tot felul de încercări să interpreteze de așa manieră acest Fillioque al lor, încât să nu fie deformată însăși dogma triadologică. Toate aceste evoluții se datorează Sfântului Fotie, care în Biserică a lucrat și lucrează ca mare părinte și învățător al ei.

4. Primatul Adevărului

Dacă vom cerceta personalitatea și teologia Sfântului Fotie dintr-o perspectivă mai adâncă, care să nu îl deformeze întru nimic, vom ajunge la constatări de o mare însemnătate.

Este important de semnalat contrastul dintre episcopii romani care revendicau primatul puterii, și Biserică, deopotrivă Răsăriteană și Apuseană, care în acel moment istoric a acceptat, direct sau indirect, poziția și teologia lui Fotie. Episcopii romani pretindeau să-și impună puterea, crezând că li se cuvine vreo întâietate specială. Nu dețineau însă Adevărul de credință prin care să se impună în Biserică și de aceea nici nu putea exercita vreo putere în celelalte biserici. Fotie, având ca temei Tradiția, a încercat să înfățișeze și să exprime Adevărul în strânsă legătură cu problemele ecleziale ale epocii. El nu vorbea și nu pretindea puterea, ci se lupta pentru Adevăr, care asigură mântuirea omului. Iar faptul că Adevărul a fost dăruit de Dumnezeu lui Fotie, care se lupta pentru Adevăr, iar nu pentru putere și întâietăți așa cum făceau papii, este o dovadă că suntem chemați să adoptăm poziția lui Fotie, iar nu pe a papilor. De aceea credincioșii sunt datori să cugete și să trăiască precum Fotie. Prin urmare, în Biserică regula de aur este că întâietatea o deține doar Adevărul și cel care propovăduiește Adevărul.

Acest aspect este de la sine înțeles în Biserică, pentru că măsura ultimă, criteriul ultim în Biserică este Adevărul. În Biserică privilegiile și primatele depind numai și numai de Adevăr. De aceea în Biserică nu există un alt fel de primat în afară de primatul Adevărului, care în secolul al IX-lea a fost dăruit de Dumnezeu lui Fotie.

Primatul Adevărului poate fi constatat pe tot parcursul istoric al Bisericii, nu este legat de un loc anume, pentru că Duhul suflă unde voiește. Nici nu este compatibil cu ambiții seculare, cu revendicări de privilegii, căci Dumnezeu nu are de-a face cu asemenea lucruri.

Și Biserica - mai cu seamă azi când este prinsă într-o luptă între Adevăr și fel și fel de scheme și structuri cu haină bisericească, fel și fel de forme bisericești care în ultimă analiză sunt seculare, acum când este sufocată de multiplele probleme ale lumii contemporane - va birui în această luptă duhovnicească pe viață și pe moarte, numai și numai dacă va călca pe urmele Sfântului Fotie, numai și numai dacă va trăi în adevărata ei Tradiție, dacă va sacrifica interesele ei seculare în această confruntare cu problemele epocii. Va birui numai și numai dacă va dovedi o încredere deplină în Duhul Sfânt, Luminătorul.

Așa să ne ajute Dumnezeu!

Sursa: Personalitatea și teologia marelui Fotie. Cuvinte oficiale rostite la sfânta lui pomenire în intervalul 1970-2010. Ed. Sfântul Sinod al Bisericii Greciei. Atena 2011, pp. 201-207.

Cărţi despre Sfântul Fotie cel mare

Stâlpii ortodoxiei. Sfântul Fotie cel mare, Sfântul Marcu egumenul, Sfântul Grigorie Palama

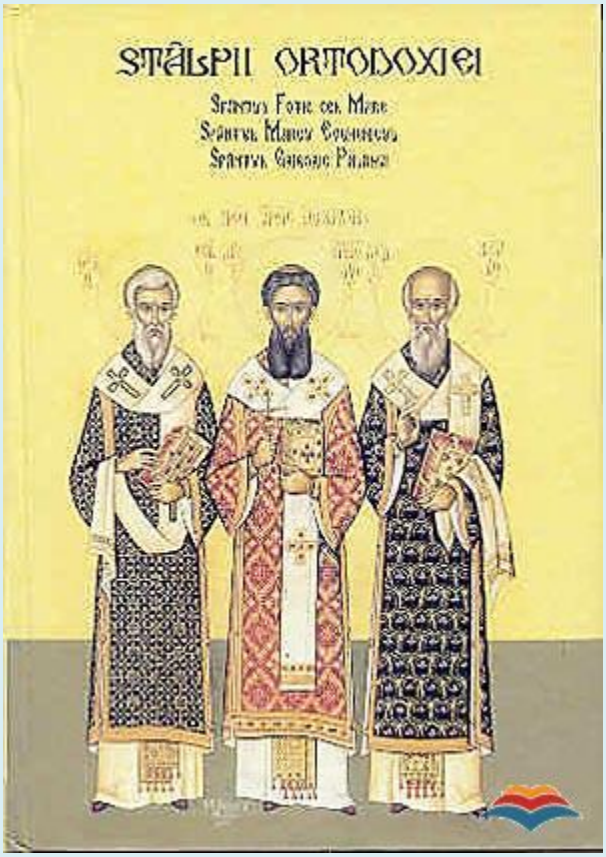

Cuprins:

Viaţa şi nevoinţele celui între sfinţi părintelui nostru Fotie cel mare, patriarhul Constantinopolului
Marcu Evghenicul, mitropolitul Efesului
Grigorie Palama, arhiepiscopul Thessalonicului

- Acatistul şi Paraclisul Sfinţilor trei noi ierarhi Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu Evghenicul:

https://www.academia.edu/44593506/Acatistul_%C5%9Fi_Paraclisul_Sfin%C5%A3ilor_trei_noi_ierarhi_Fotie_cel_mare_Grigorie_Palama_%C5%9Fi_Marcu_Evghenicul

– Slujba, viaţa şi acatistul Sfinţilor Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu al Efesului

https://www.academia.edu/44593602/Slujba_via%C5%A3a_%C5%9Fi_acatistul_Sfin%C5%A3ilor_Fotie_cel_mare_Grigorie_Palama_%C5%9Fi_Marcu_al_Efesului

– Ieromonahul Vasilisc Hristea - Viaţa şi acatistul Sfinţilor Ierarhi Fotie cel mare, Grigorie Palama şi Marcu al Efesului

https://www.academia.edu/44593607/Ieromonahul_Vasilisc_Hristea_Via%C5%A3a_%C5%9Fi_acatistul_Sfin%C5%A3ilor_Ierarhi_Fotie_cel_mare_Grigorie_Palama_%C5%9Fi_Marcu_al_Efesului

Asterios Gerostergios - Sfântul Fotie cel mare

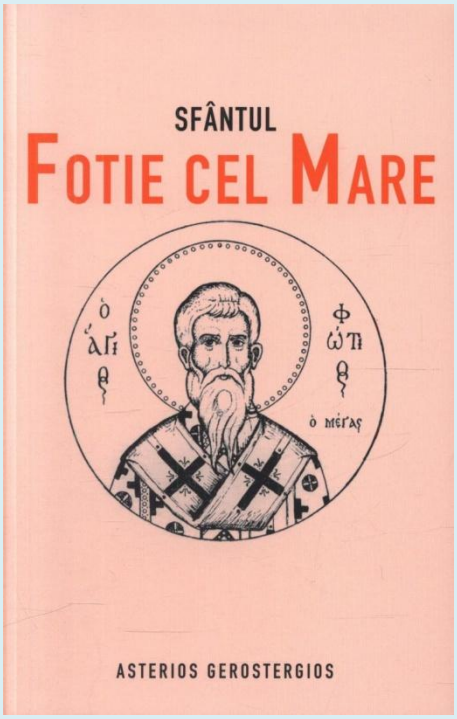

Traducere din limba engleză de Marius Popescu

Sfântul Fotie cel mare (820-891), patriarhul Constantinopolului, a fost cel mai însemnat îndrumător duhovnicesc şi intelectual ortodox din vremea sa.

Cu toate acestea, viaţă şi opera lui nu au primit nici pe departe atenţia pe care ar fi meritat-o, fiind răstălmăcit şi chiar hulit în Apus.

Într-un stil clar, concis şi savant, cartea părintelui Asterios Gerostergios oferă în cele zece capitole ale sale o imagine completă şi exactă a personalităţii multi-laterale şi a contribuţiilor lui Fotie la tezaurul Ortodoxiei bizantine.

La acestea se adăugă mai multe texte liturgice extrase din slujba în cinstea sfântului, care ilustrează în chip grăitor preţuirea Bisericii pentru acest ilustru Părinte şi Dascăl al său.

Sfântul Fotie cel mare, filosof și teolog

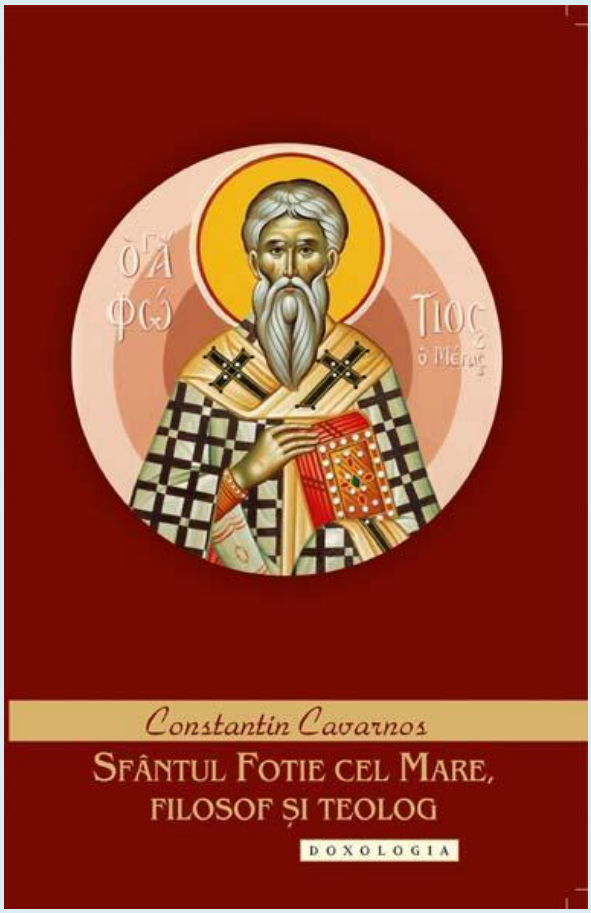

Autor: Constantin Cavarnos
Editura: Doxologia
Format: 13/20
Pagini: 56

Această carte cuprinde o monografie cu privire la Sfântul Fotie cel mare în calitatea sa de filosof și câteva recenzii, în care analizez cinci cărți care tratează despre Sfântul Fotie, mai ales în calitatea sa de teolog. Monografia este de fapt o conferință susținută în cadrul Bibliotecii Colegiului elen / Seminarul ortodox elen „Sfânta Cruce” pe data de 6 februarie 1987, ziua de prăznuire a Sfântului Fotie, pe care biblioteca îl are drept sfânt ocrotitor al ei. A fost tipărită după doi ani în cartea „Studii fotiene”, care a fost editată de către Pr. dr. George C. Papadimitriou, directorul Bibliotecii.
Recenziile au fost publicate în cartea mea „Noua bibliotecă”. Dintre acestea, cea dintâi prezentată aici, în care eu analizez cartea „Sfântul Fotie cel mare”, scrisă de Pr. dr. Asterios Gherostergios, a apărut în volumul I al „Noii Biblioteci” (1989).

Mai înainte, ea a slujit drept Prefață a cărții „Sfântul Fotie cel mare”. Retipărind recenzia aici, am adăugat două imne spre cinstirea Sfântului Fotie, care sunt cuprinse în cartea pr. Gherotergios. Celelalte patru recenzii ale mele au fost mai întâi publicate în volumul al II-lea din „Noua Bibliotecă” (1992). Toate sunt retipărite aici în întregime, cu câteva îmbunătățiri în exprimare.

Am pus la un loc monografia și cele cinci recenzii în acest volum spre a le face accesibile atât cercetătorilor, cât și publicului cititor în general. Ele se adresează mai ales celor care sunt interesați de tradiția filosofică elenă creștină și, în general, de creștinismul ortodox.

Constantin Cavarnos

Sfântul Fotie al Constantinopolului - Mistagogia Duhului Sfânt. Exegeze la Evanghelii

Prezentarea cărții:
Ediţie bilingvă
Ediţie îngrijită de Adrian Muraru

Traducere de Oana Coman
Studiu introductiv şi tabel cronologic de Ionuţ-Alexandru Tudorie
Note explicative de Oana Coman, Ionuţ-Alexandru Tudorie şi Adrian Muraru

Mistagogia Duhului Sfânt este o lucrare de referinţă pentru istoria teologiei. Ediţia de faţă reprezintă prima traducere integrală în limba română, precum şi prima ediţie bilingvă a faimosului tratat fotinian. Tema acestuia, controversată, este încă actuală, de vreme ce şi astăzi dogmatica Duhului Sfânt desparte Răsăritul de Apus.

Alcătuit ca o „mistagogie", ca o introducere în misteriile creştinismului, tratatul ne înfăţişează în cifrul teologico-filosofic al vremii principalele argumente ale Răsăritului în celebra dispută teologică.

Viaţă activă dusă de Fotie, în registrul acutei cunoaşteri a sufletului omenesc, se reflectă şi în opera sa: exegeza la cele patru Evanghelii canonice demonstrează un simţ psihologic deosebit.

Pentru întâia oară traduse în limba română, excerptele fotiniene sunt oferite acum publicului autohton pentru a ilustra diversitatea exegezei biblice orientale.

„Care dintre sfinţii şi vestiţii noştri Părinţi a spus că Duhul purcede de la Fiul? Care Sinod a sprijinit şi a evidenţiat aceasta prin mărturisirile ecumenice? Dimpotrivă, ce adunare de preoţi şi arhierei, de Dumnezeu reunită, nu a condamnat, prin insuflarea Duhului Preasfânt, această idee chiar înainte de a apărea? Căci aceştia, iniţiaţi potrivit mistagogiei Stăpânului, propovăduiau cu voce limpede şi tare că Duhul Tatălui de la Tatăl purcede. Mai mult, pe cei ce nu gândeau astfel îi dădeau anatemei ca pe nişte ofensatori ai Bisericii universale şi apostolice. Din vremuri vechi văzând dinainte, cu ochi profetici, această rea evlavie, recent apărută, au condamnat-o şi în scris, şi cu cuvântul, şi cu gândul, laolaltă cu apostazia multiplă care a precedat-o." (Mistagogia Duhului Sfânt, 5)

Icoane

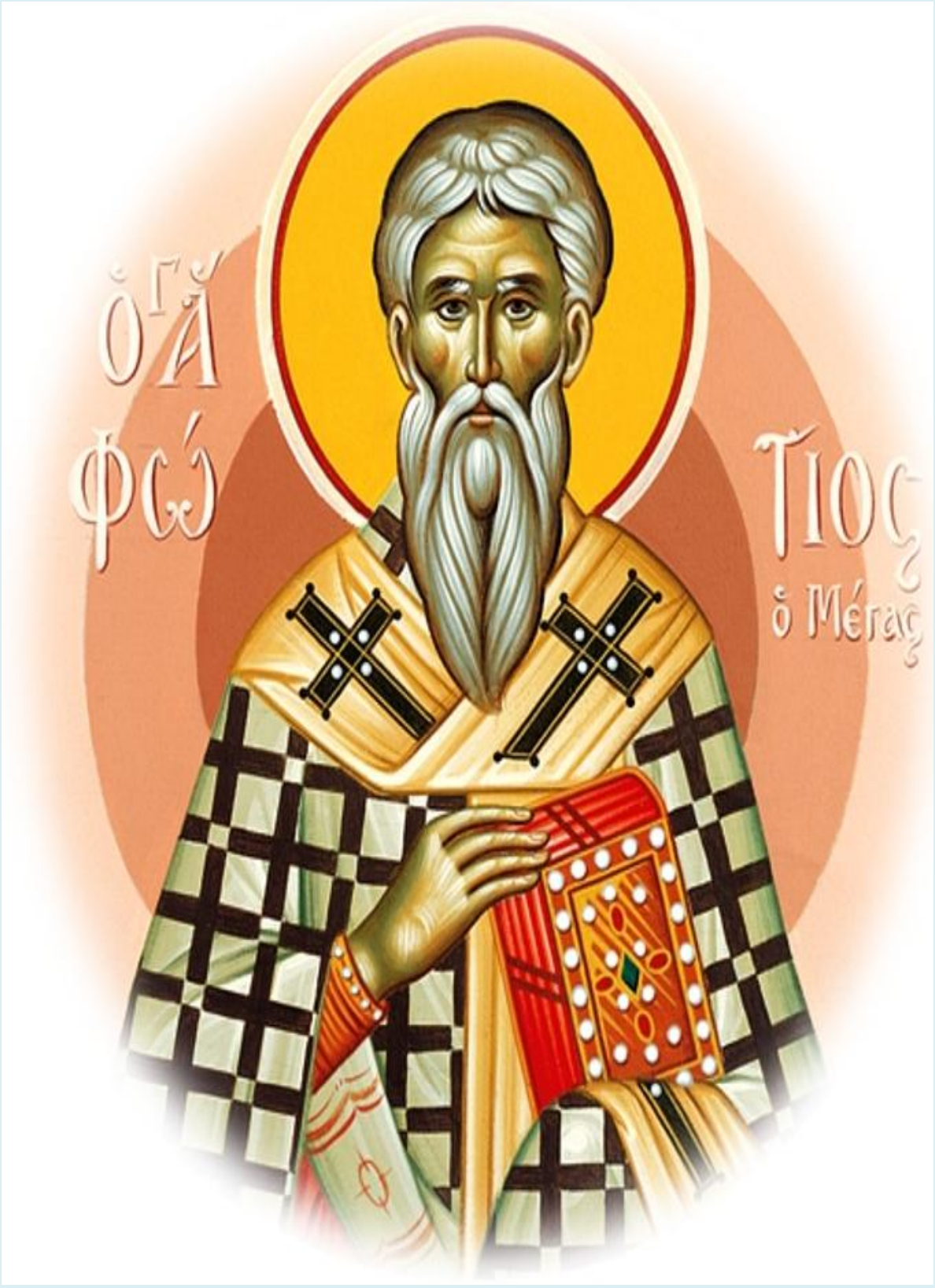

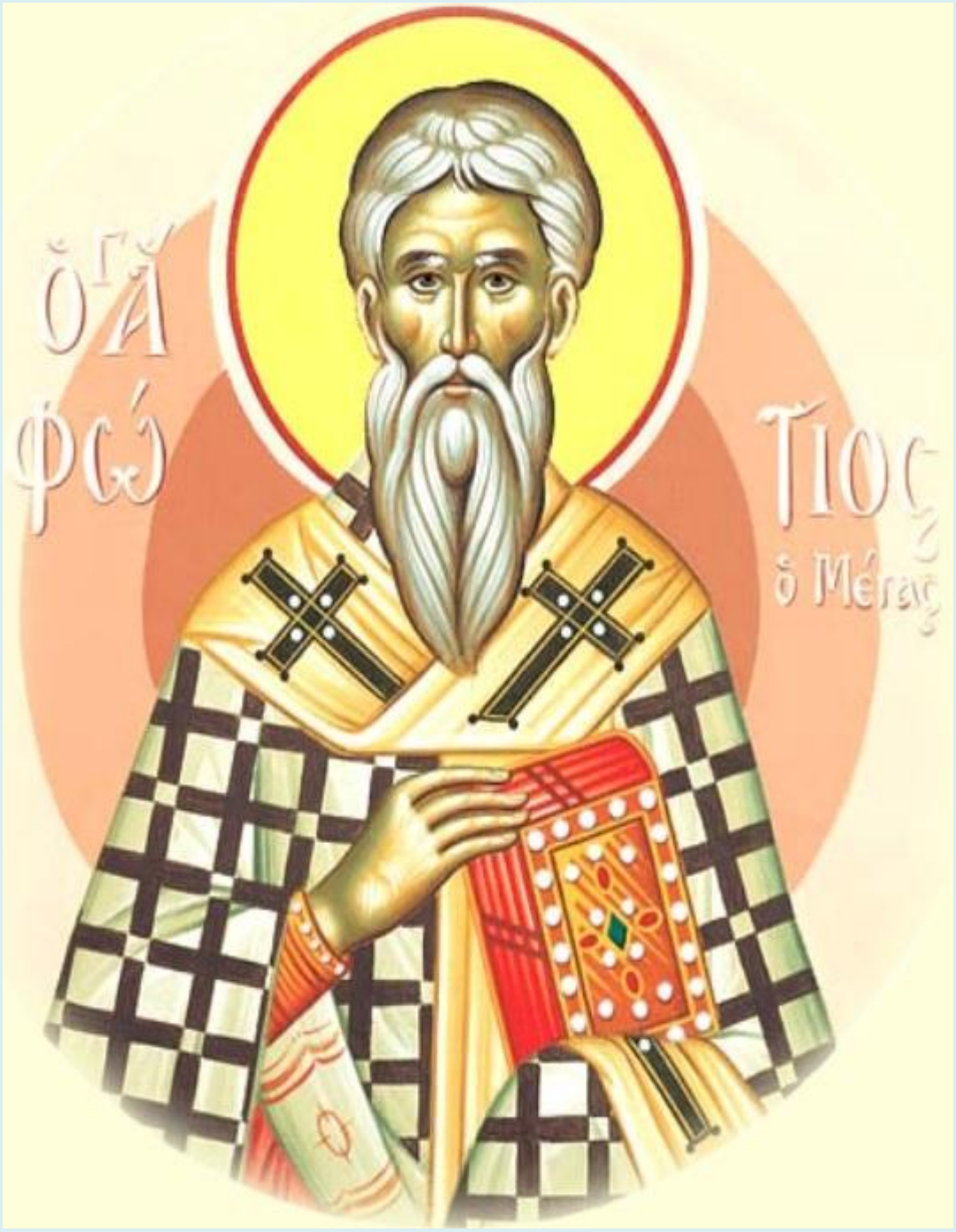
ὁ Μέγας

ΦΩΤΙ
Ο Σ

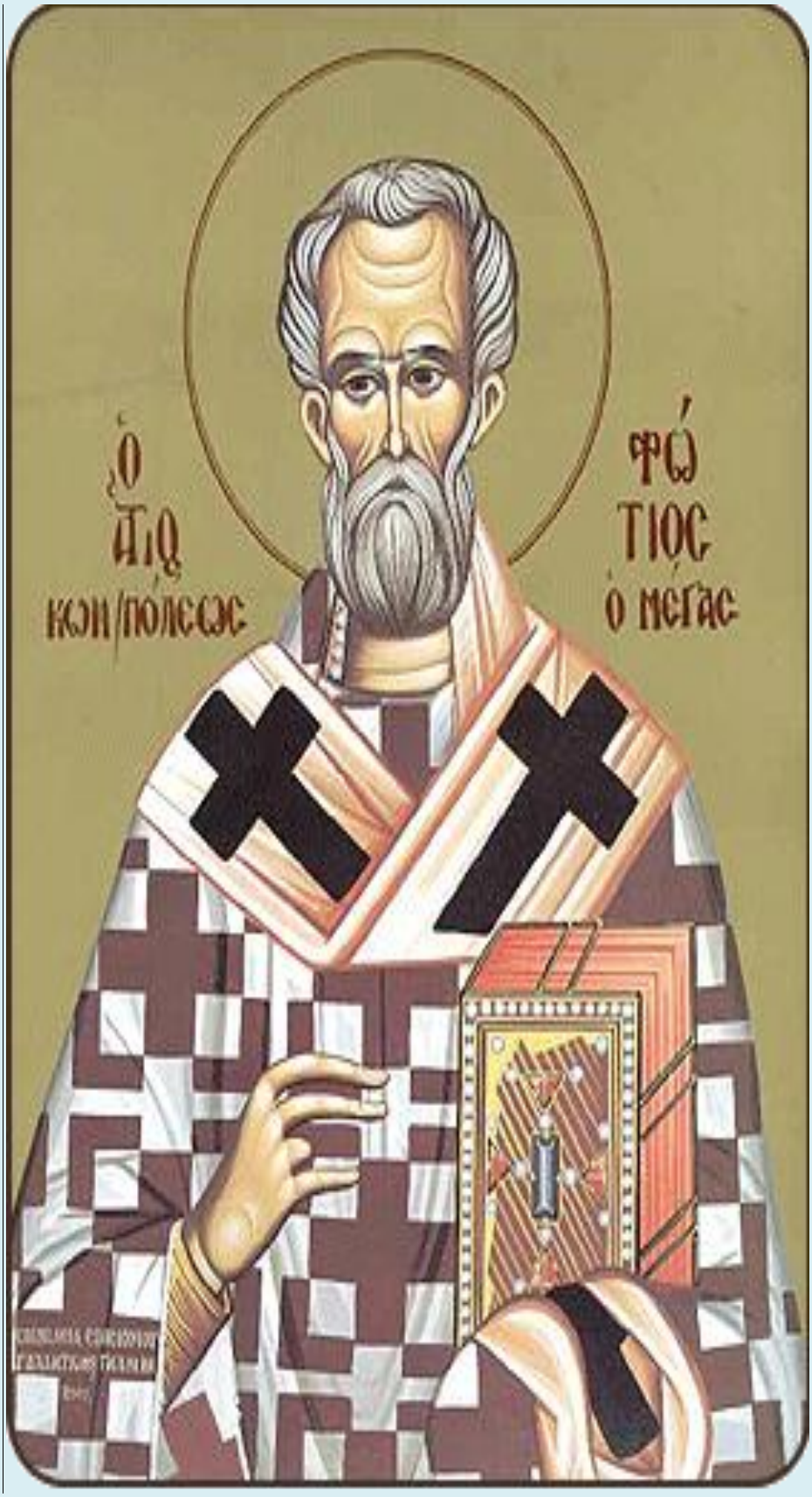
Ο ΑΓΙΟ
ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ
ΦΩ
ΤΙΟΣ
Ο ΜΕΓΑΣ

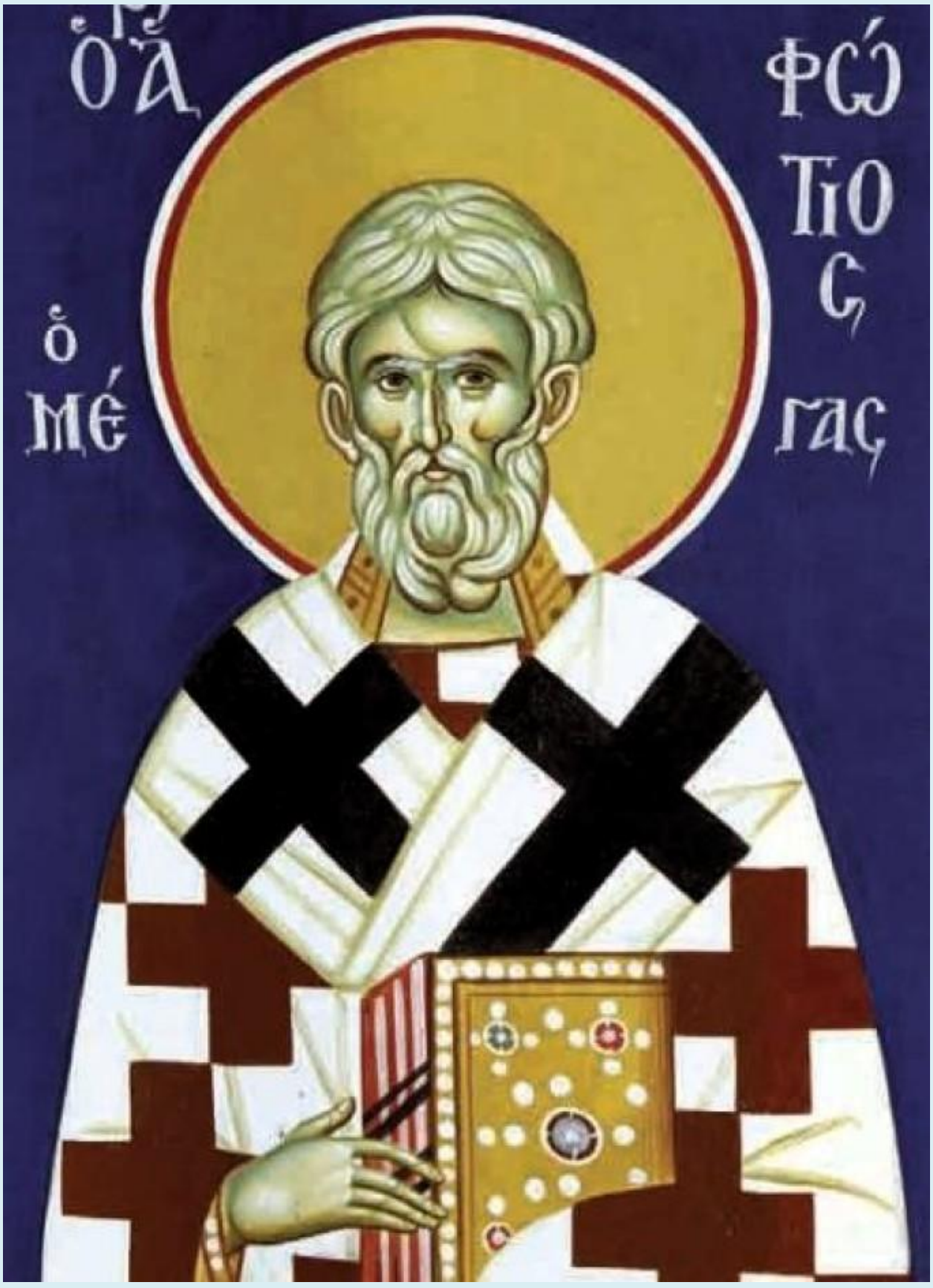
Ο ΑΓ
ΦΩ
ΤΙΟ
Σ
Ο
ΜΕ
ΓΑΣ

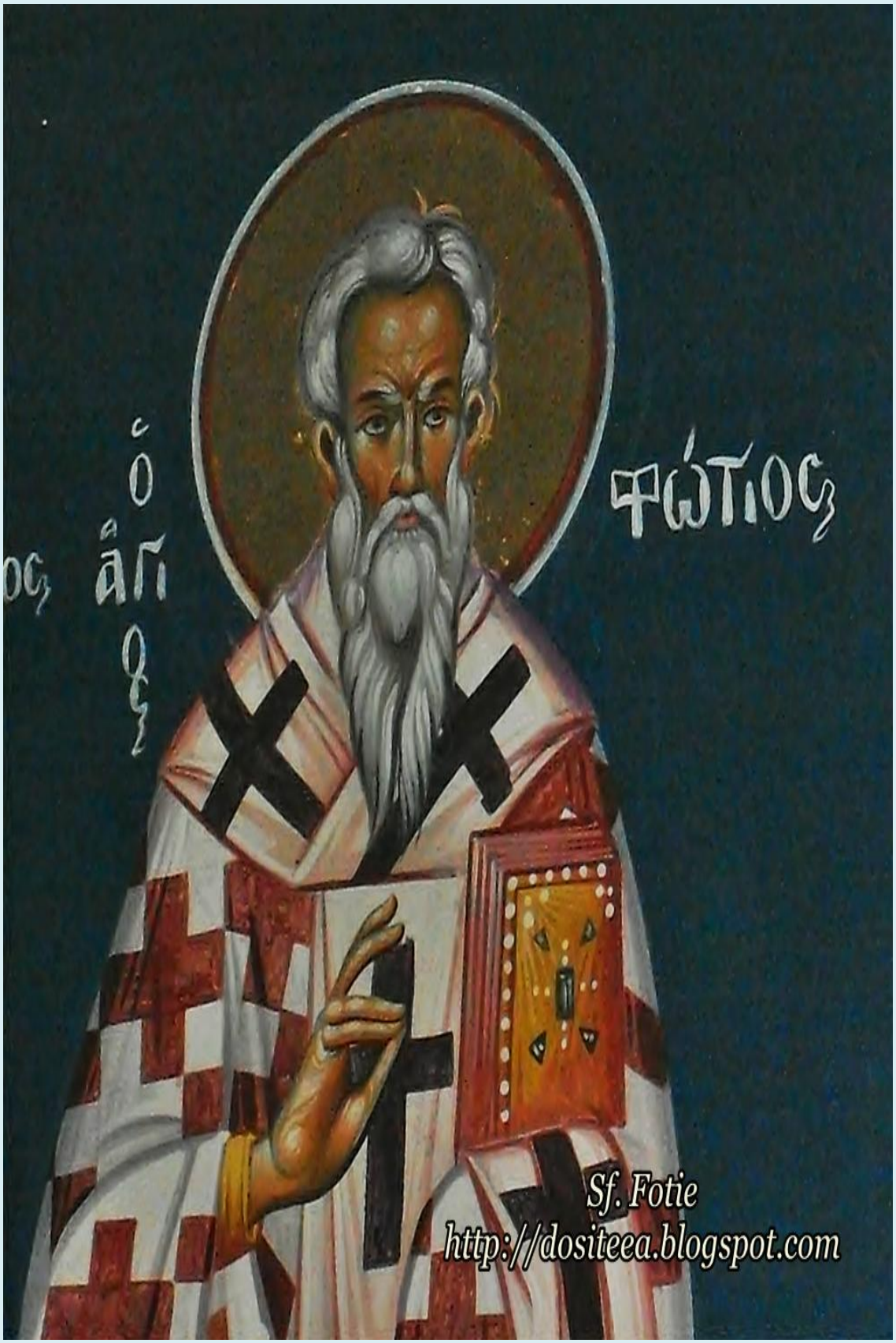
ΦΩΤΙΟΣ
Sf. Fotie
http://dositeea.blogspot.com

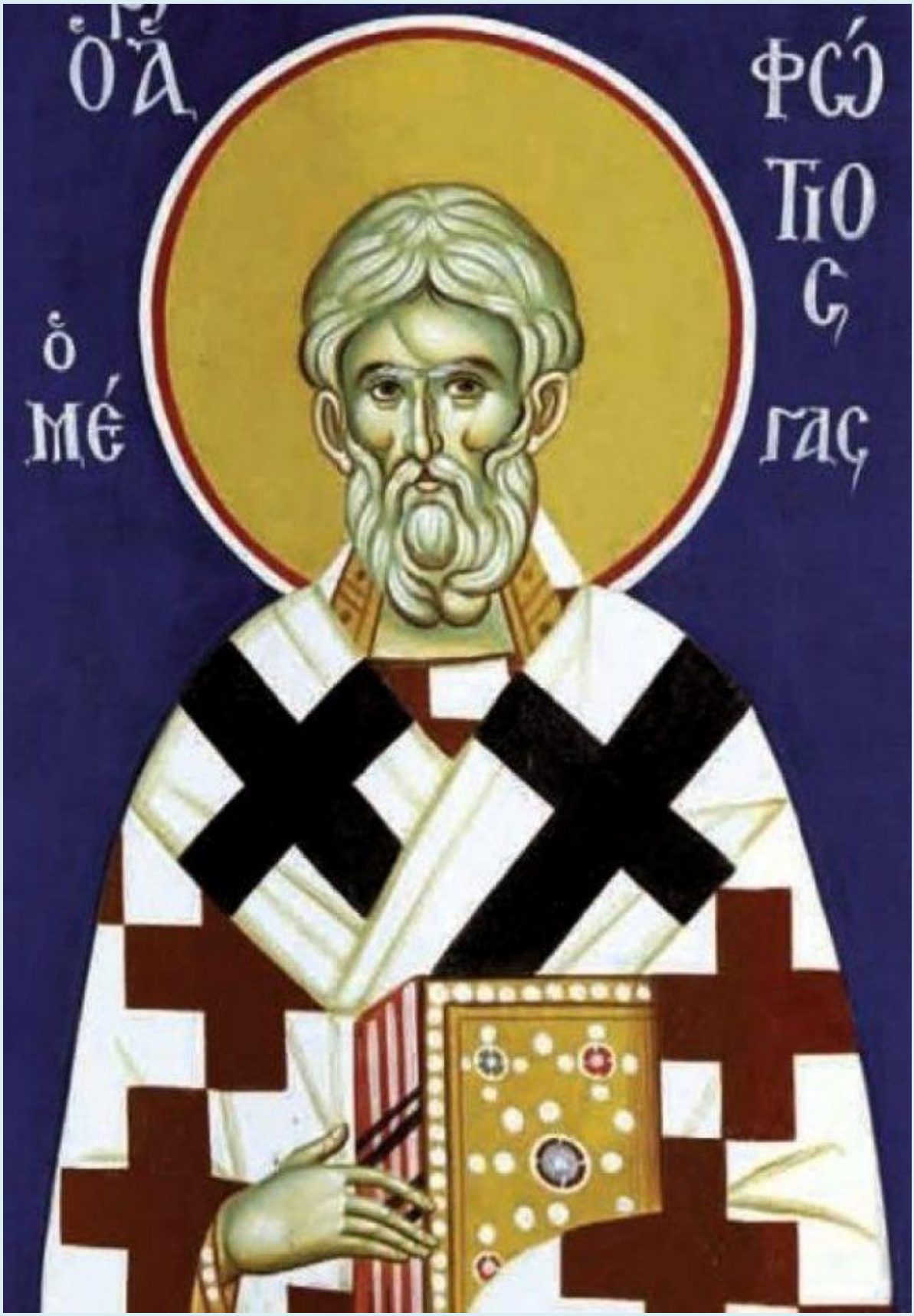
Ο ΑΓ
ΦΩ
ΤΙΟ
Σ
Ο
ΜΕ
ΓΑΣ

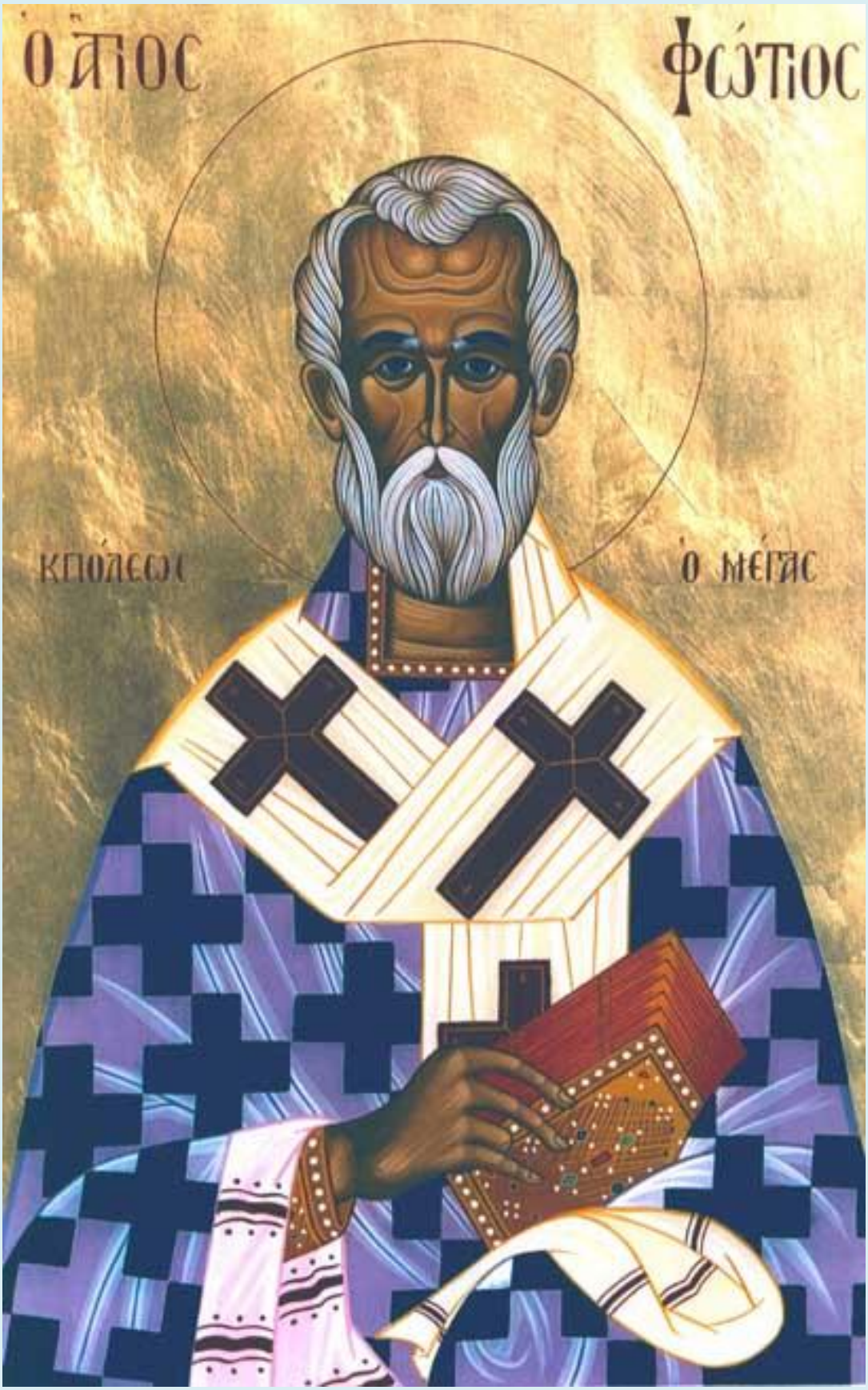
Ο ΑΓΙΟΣ
ΦΩΤΙΟΣ
ΚΠΟΛΕΩΣ
Ο ΜΕΓΑΣ

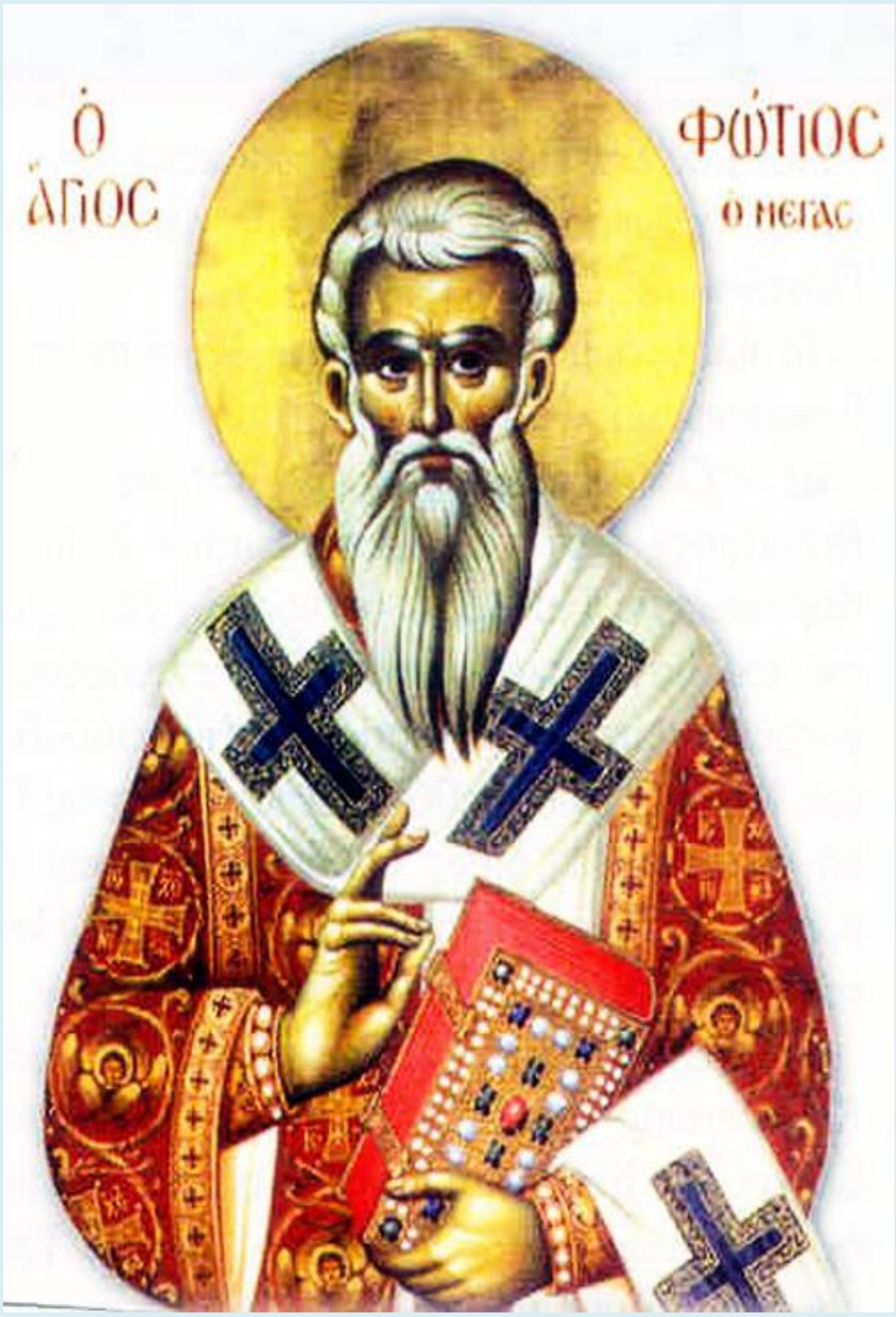
Ο
ΑΓΙΟΣ
ΦΩΤΙΟΣ
Ο ΜΕΓΑΣ

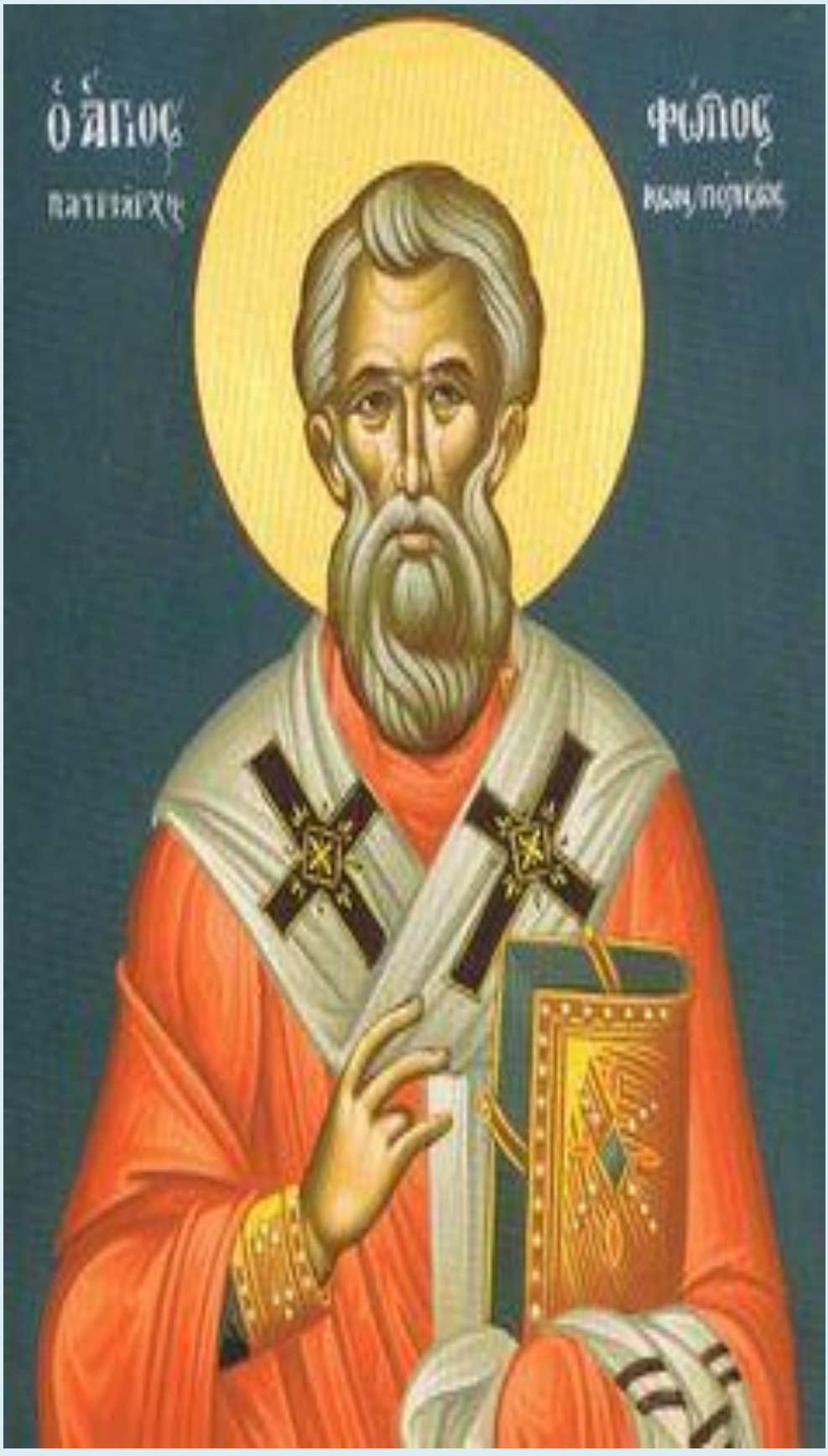
Ο ΑΓΙΟΣ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΦΩΤΙΟΣ

6 februarie

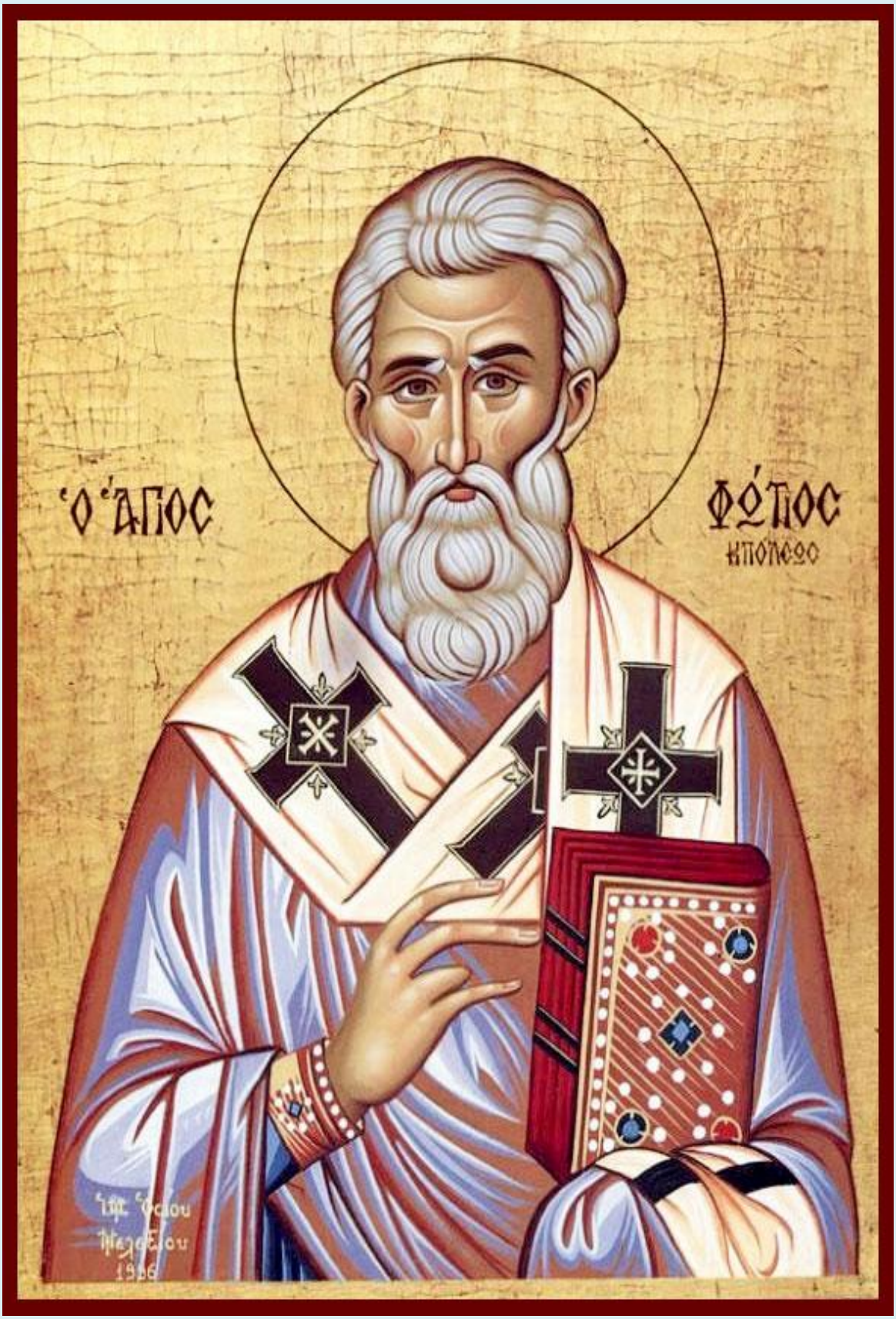
Ὁ ἅγιος
Φῶτιος
Κωνσταντινουπόλεως

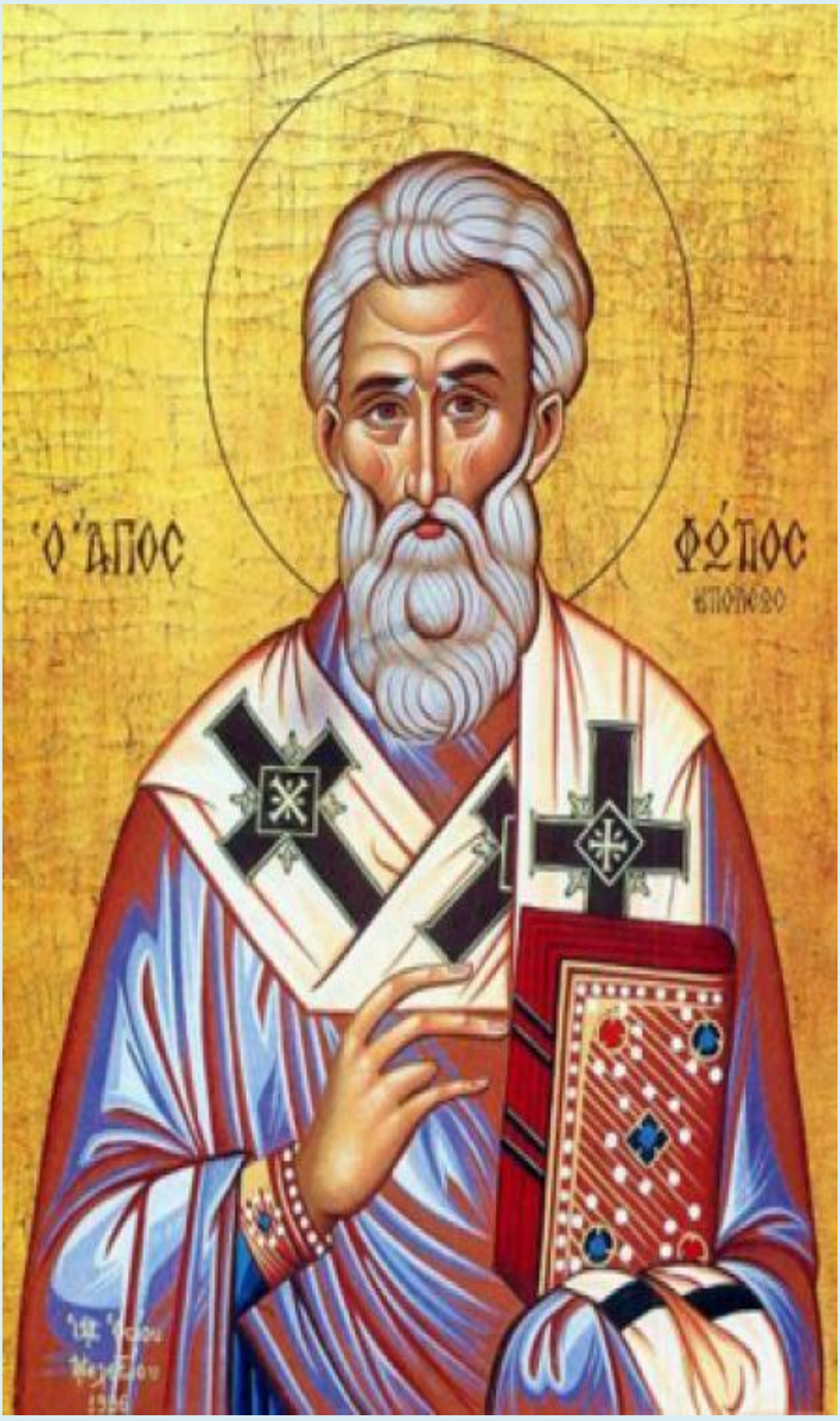
Ὁ Ἅγιος
Φῶτιος

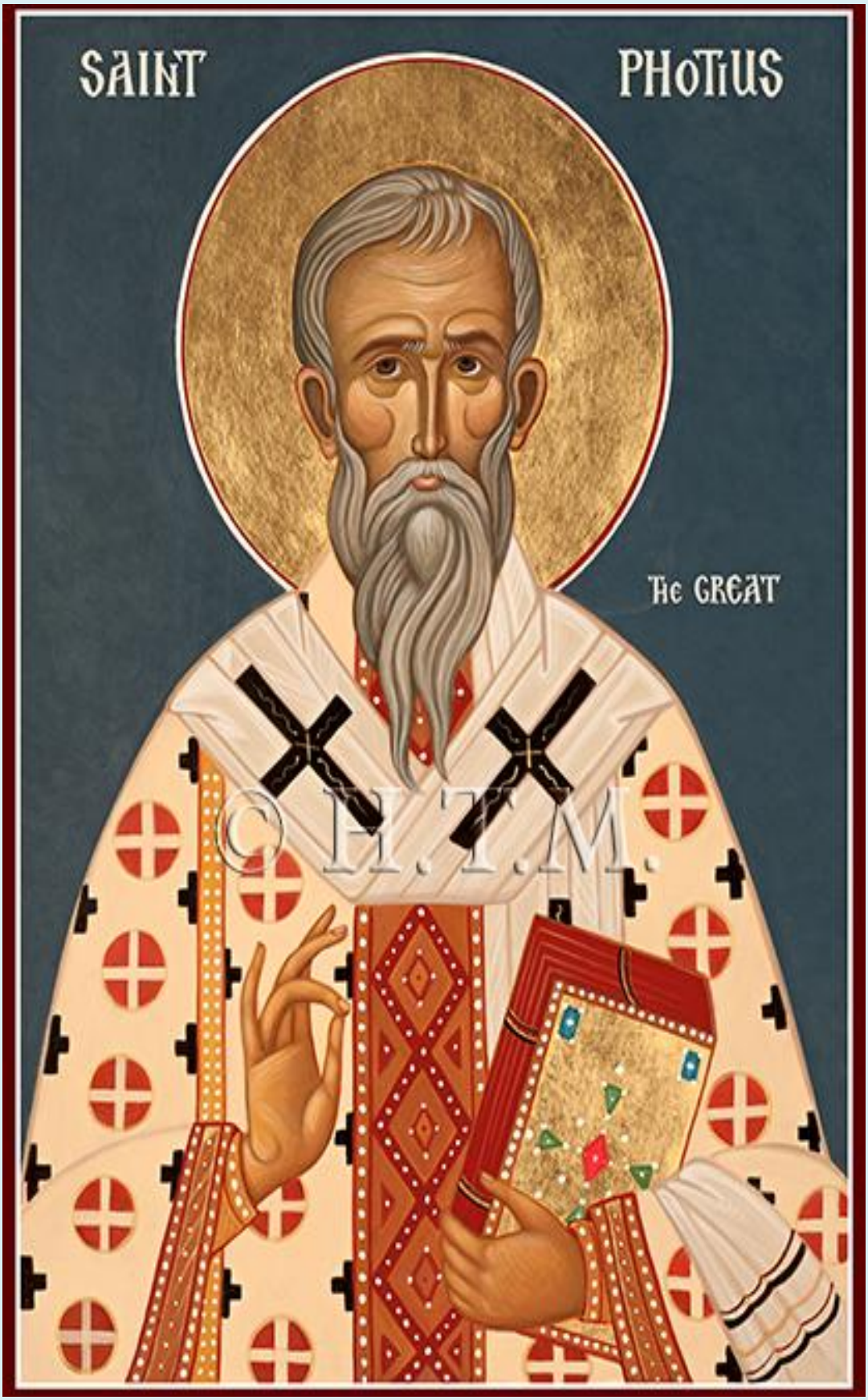
SAINT
PHOTIUS
The GREAT

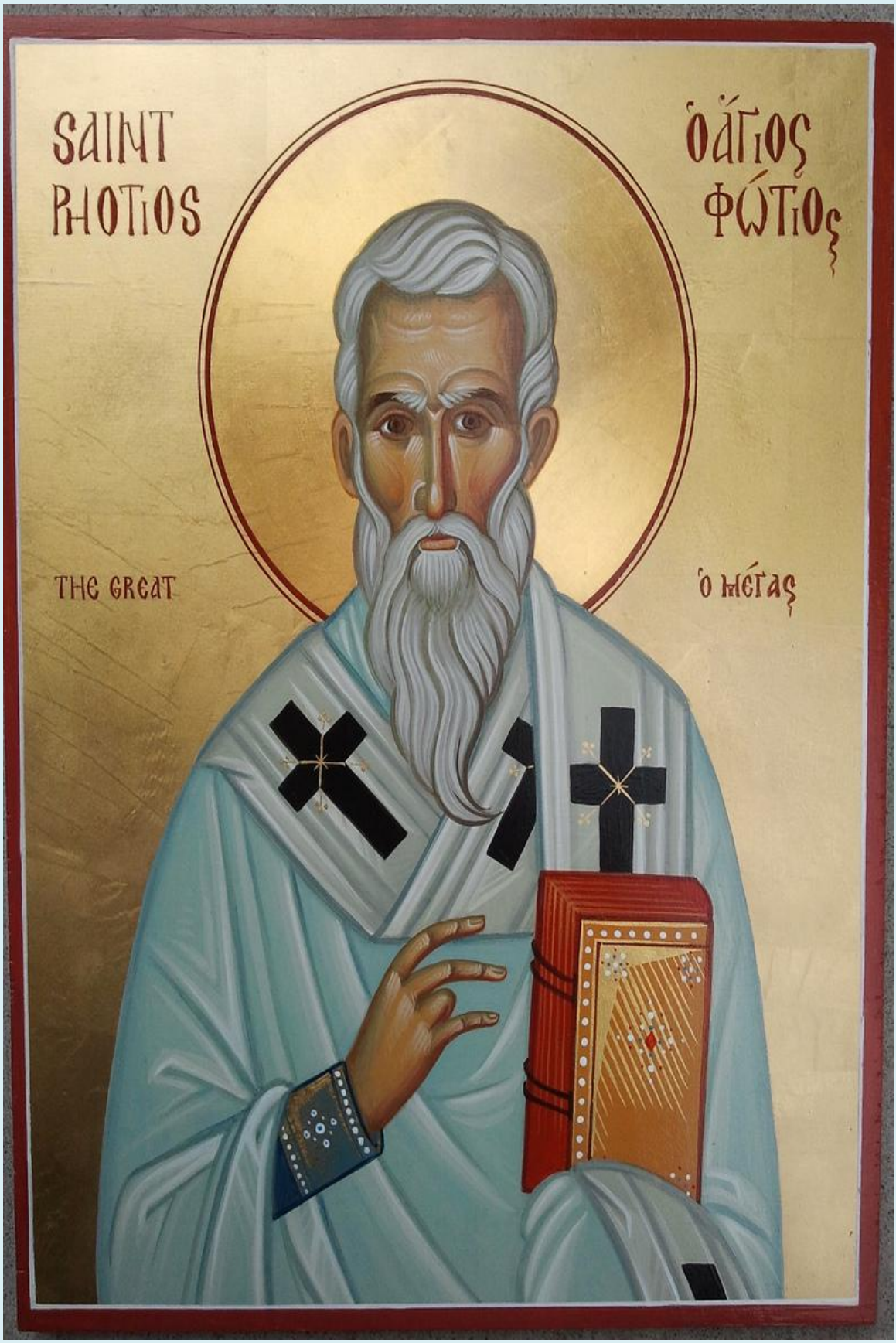
SAINT
PHOTIOS
THE GREAT
ΟΑΓΙΟΣ
ΦΩΤΙΟΣ
Ο ΜΕΓΑΣ

Ο ΑΓΙΟΣ
ΦΩΤΙΟΣ

ÎN PRIMA DUMINICĂ A LUNII NOIEMBRIE POMENIREA CELOR ÎNTRE SFINȚI, PĂRINȚILOR NOȘTRI ȘI APĂRĂTORI AI ORTODOXIEI FOTIE CEL MARE, GRIGORIE PALAMA ȘI MARCU EVGHENICUL

+ THE PILLARS OF ORTHODOXY +
SAINT
SAINT
SAINT
MARK

+ THE PILLARS of ORTHODOXY +
SAINT
SAINT
SAINT
MARK

SAINT GREGORY
SAINT PHOTIUS
PALAMAS
ST. MARK
OF EPHESUS
PATR.
OF CONS

THE
TH
RE
E
PHO
TIOS
THE
GREAT
NEW
HIE
RAR
CHS
GREGORY
PALA
MAS
MARK
EPHE
SUS

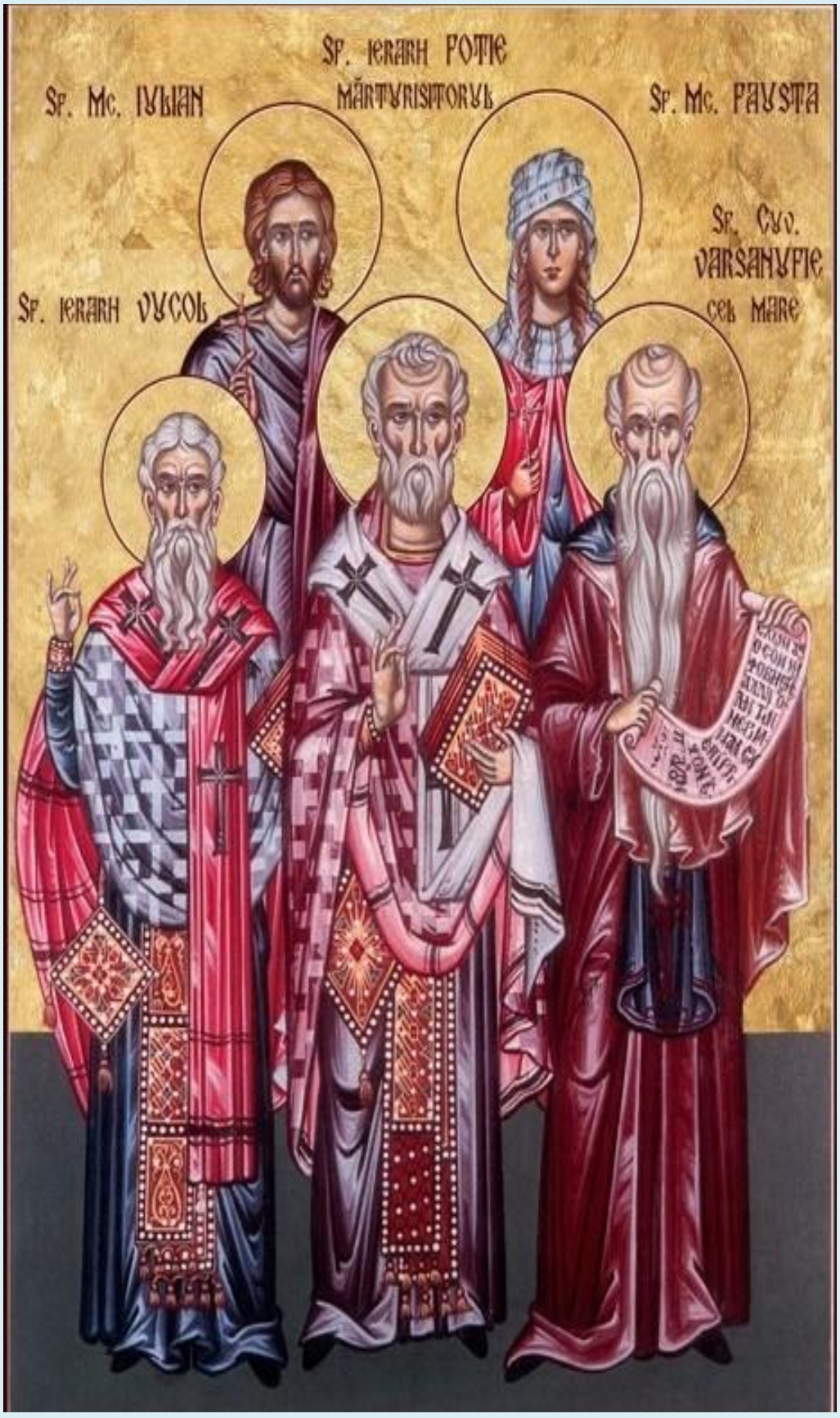
Sf. Ierarh Fotie
Mărturisitorul
Sf. Mc. Iulian
Sf. Mc. Pavsta
Sf. Cuv.
Varsanufie
cel Mare
Sf. Ierarh Vucol

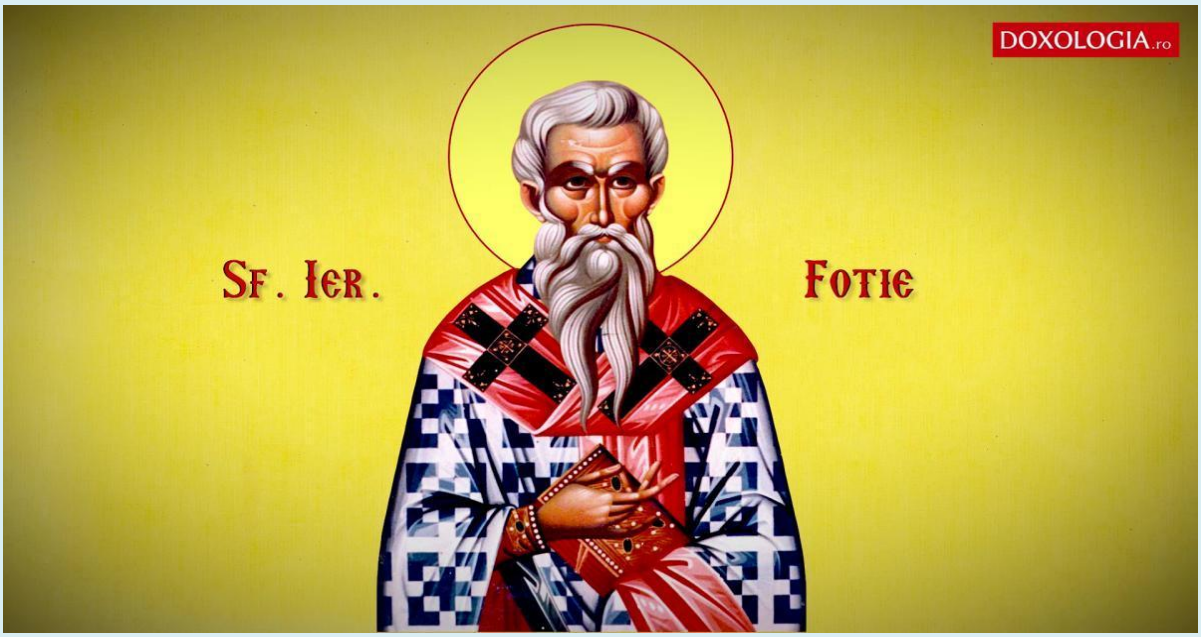
DOXOLOGIA.ro
Sf. Ier.
Fotie

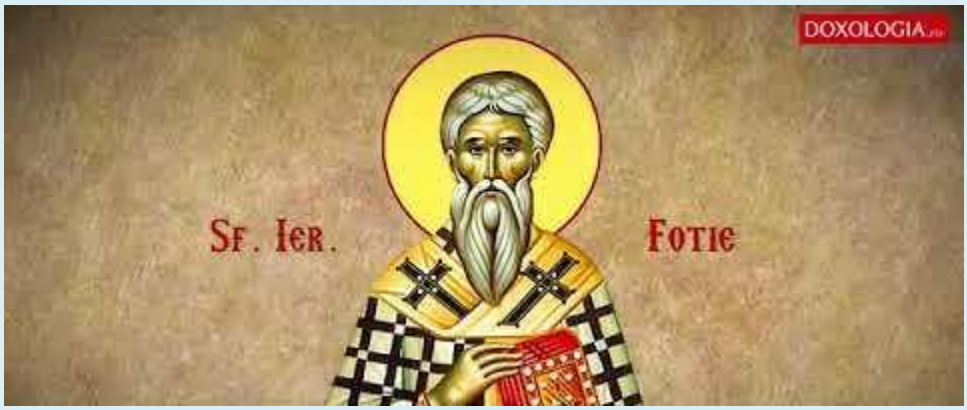
DOXOLOGIA.ro
Sf. Ier.
Fotie

6 FEBRUARIE
Sfântul Ierarh
VUCOL
Sfântul Ierarh
FOTIE

SFÂNTUL IERARH FOTIE CEL MARE

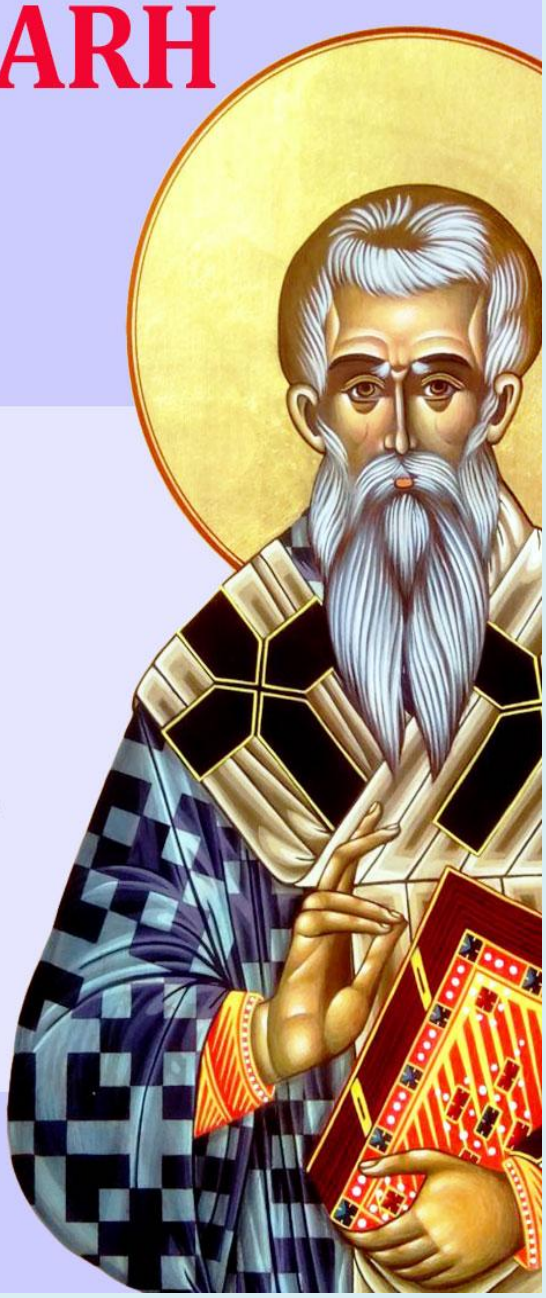

“Să ceară omul sfaturi înaintea oricărei făptuiri. Faptele necugetate de cele mai multe ori sfârșesc rău!”

PROVILSA.ro

Știați că...
Sfântul Fotie, înainte de a fi numit Patriarh al Constantinopolului, a fost profesor de filozofie?
Sfântul Fotie a fost mai intâi ucenic, studiind mult, apoi profesor de filozofie al Universității din Magnavra, prima universitate din Europa Medievală, a deținut poziții importante în stat, și în final, a fost înscăunat în sfințitul tron patriarhal al Constantinopolului.
©doxologia.ro

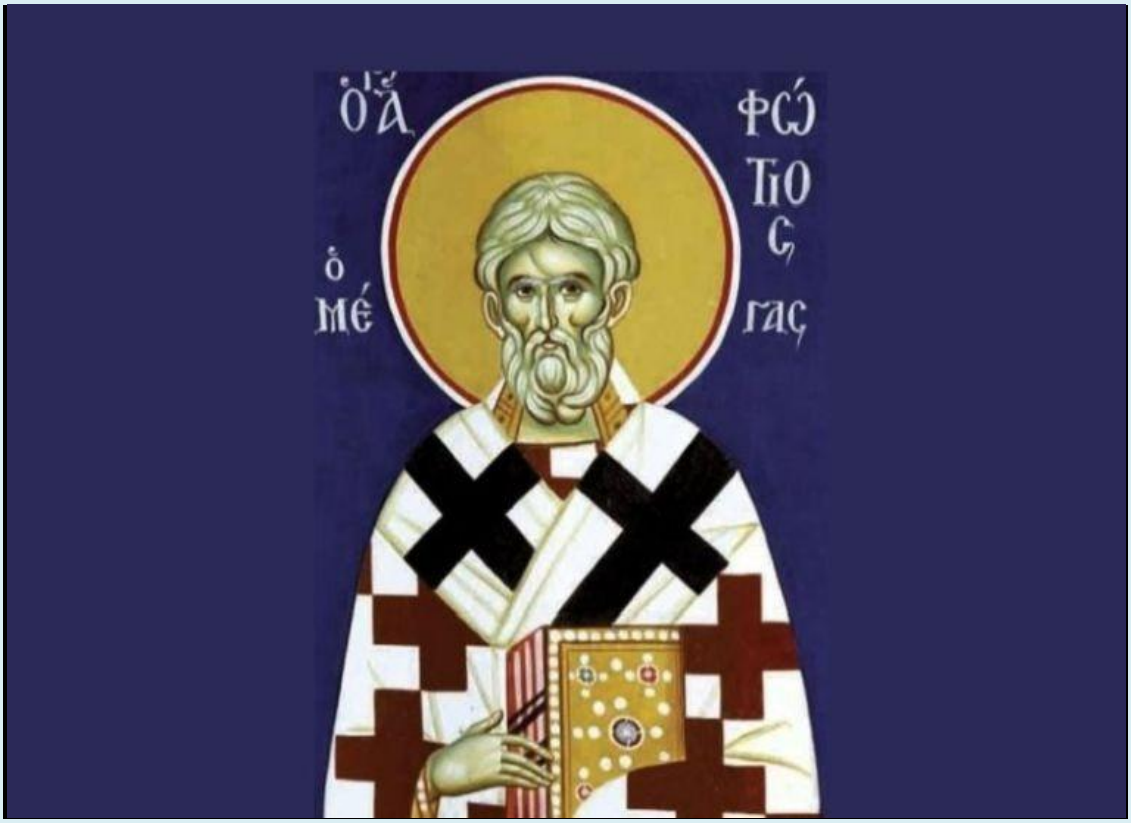

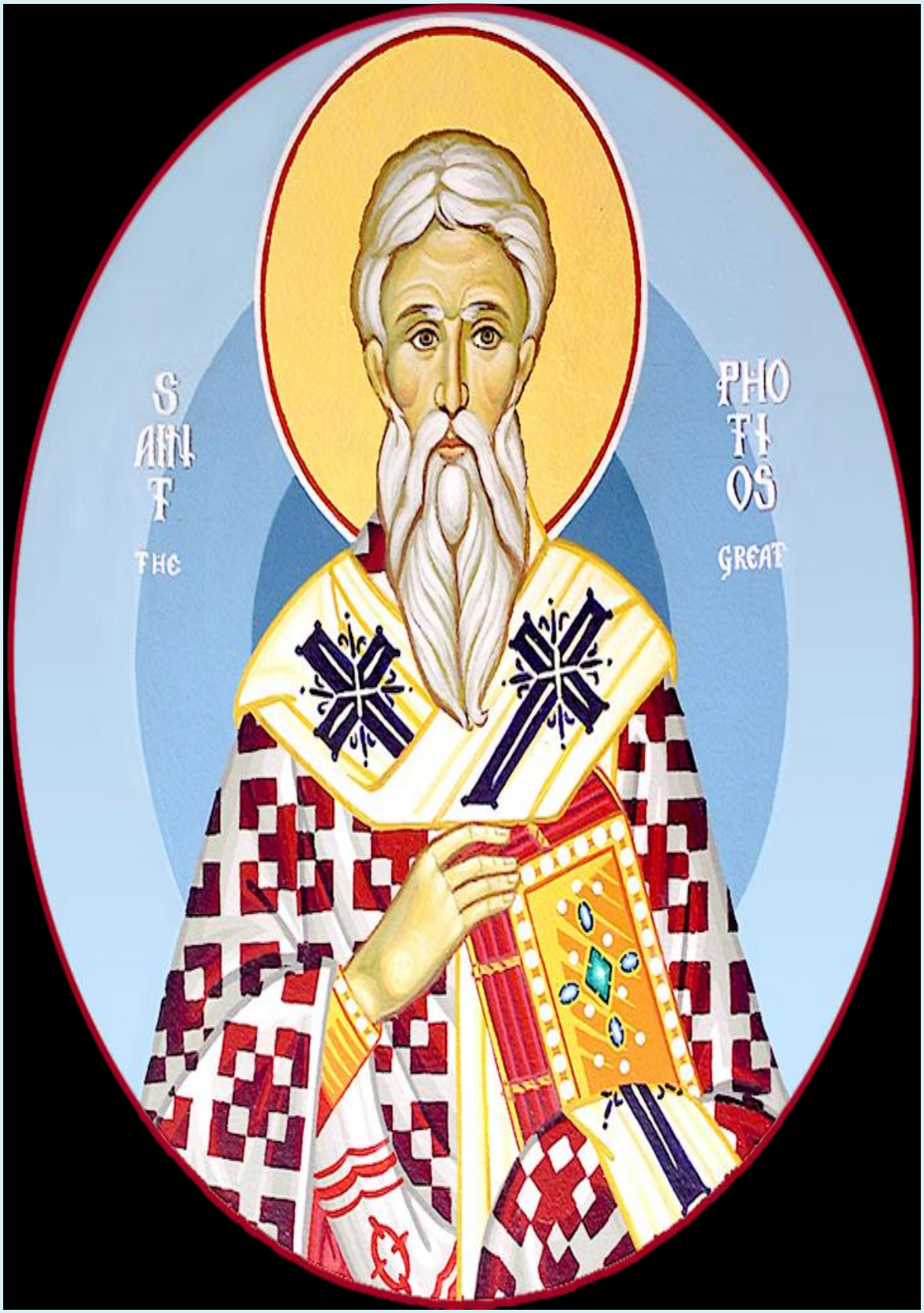

Bucură-te Sfinte Fotie, de Dumnezeu cuvântătorule, prea fericite!